

ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ

2^ο
ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

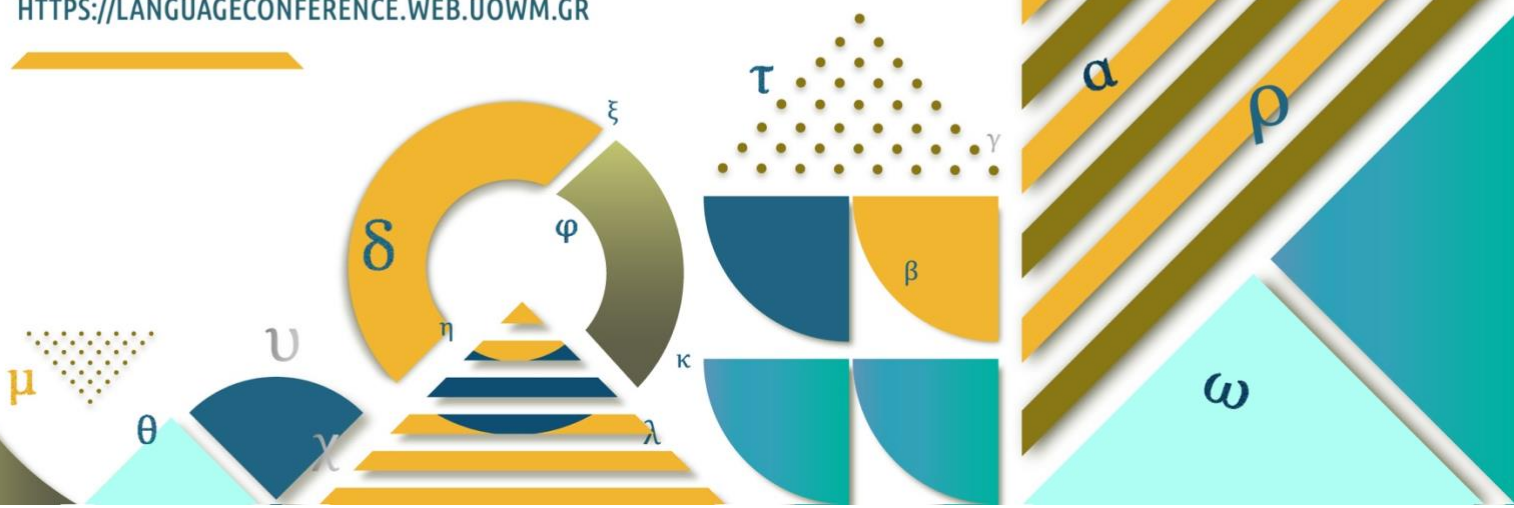

Σύγχρονες πρακτικές στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης / ξένης γλώσσας

26-28
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ
2024

· ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ ·

[HTTPS://LANGUAGECONFERENCE.WEB.UOWM.GR](https://languageconference.web.uowm.gr)

2^ο Διαδικτυακό Συνέδριο

Σύγχρονες Πρακτικές στη Διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης / Ξένης Γλώσσας

26-28 Ιανουαρίου 2024

<https://languageconference.web.uowm.gr/>

Zoom Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

Αίθουσα 1:

ZOOM URL: <https://uowm-gr.zoom.us/j/92812559408>

ZOOM ID: 928 1255 9408

Αίθουσα 2:

ZOOM URL: <https://uowm-gr.zoom.us/j/99586149498>

ZOOM ID: 995 8614 9498

YouTube Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

<https://www.youtube.com/@universityofwesternmacedonia>

σε ζωντανή μετάδοση στους συνδέσμους:

[26/01/2024, ΑΙΘ. 1, 17.00-21.00] <https://youtube.com/live/kqY6ZcxpLiU>

[27/01/2024, ΑΙΘ. 1, 09.00-20.45] <https://youtube.com/live/s7XllqIGoC8>

[27/01/2024, ΑΙΘ. 2, 10.15-20.45] <https://youtube.com/live/jG4OHCokUcc>

[28/01/2024, ΑΙΘ. 1, 09.15-19.30] <https://youtube.com/live/57EciH4vG10>

[28/01/2024, ΑΙΘ. 2, 09.45-19.30] <https://youtube.com/live/stanOZ5Q7GA>

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

<https://diavlos.grnet.gr/uowm>

Χορηγοί:

MACQUARIE GREEK STUDIES
FOUNDATION LIMITED

In partnership with

MACQUARIE
University

Χορηγοί Επικοινωνίας:

enimerosi
news

Οργανωτική Επιτροπή

Ελένη Γρίβα, Καθηγήτρια Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας - ΠΤΔΕ, Διευθύντρια Ινστιτούτου Ελληνικής Γλώσσας ΠΔΜ (Συντονίστρια), Αντιπρύτανης Διεθνών Σχέσεων, Εξωστρέφειας και Ολιστικής Μέριμνας Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

Γεώργιος Βλάχος, Συντονιστής Εκπαίδευσης στο Γενικό Προξενείο της Ελλάδας στο Γιοχάνεσμπουργκ

Πατρίσια Κορομβόκη, Λέκτορας Νεοελληνικών Σπουδών, Macquarie University

Παναγιώτης Πασσάς, Προϊστάμενος Γενικής Δ/σης Διεθνών, Ευρωπαϊκών Θεμάτων, Παιδείας Ομογενών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, Υ.ΠΑΙ.Θ. Α.

Αντωνία Πατάζογλου, Διευθύντρια Ελληνικών Σπουδών, Σχολή ΣΑΧΕΤΙ

Αναστασία Γιαννακοπούλου, Επικ. Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Μενέλαος Τζιφόπουλος, Επικ. Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Ελένη Κοροσίδου, Μεταδιδακτορική ερευνήτρια, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Σπυρίδων Μπούρας, Διδάκτορας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Χρυσάνθη Μάρκου, Υπ. Διδάκτορας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Γεώργιος Σεμερτσίδης, Ειδικό Τεχνικό Εργαστηριακό Προσωπικό Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

Αναστασία Ελισαίου, Γενική Γραμματέας του Κέντρου Έρευνας και Καινοτομίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Εύη Παπαμάρκου, Τμήμα Διεθνών και Δημόσιων Σχέσεων ΠΔΜ

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΩΝ ΟΜΙΛΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ 16

Η διδακτική του ελληνικού ρηματικού συστήματος κατά τη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως ξένης..... 17
Πολυβία Παραρά

Ποιοτικά κριτήρια τυπικής αξιολόγησης γλωσσικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων παραγωγής γραπτού λόγου: Πιστοποίηση ελληνομάθειας 18
Ρινέττα Κιγισιόγλου-Βλάχου

Τεχνολογίες Εικονικής και Επαυξημένης Πραγματικότητας στην Εκμάθηση Ξένων Γλωσσών . 19
Αλέξανδρος Κλεφτοδήμος

Ανθρωποκεντρική Τεχνητή Νοημοσύνη στην Εκπαίδευση: Προκλήσεις και Προοπτικές 20
Παναγιώτης Αναστασιάδης

Η διάδοση και η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στο εξωτερικό. Η φιλοσοφία και ο προσανατολισμός του Διεθνούς Θερινού Πανεπιστημίου «Ελληνική Γλώσσα, Πολιτισμός και ΜΜΕ» 21
Νικολέττα Τσιτσανούδη Μαλλίδη

Γλωσσικές πολιτικές, πολυγλωσσία και διδασκαλία της Ελληνικής στο Πανεπιστήμιο Στρασβούργου.....22
Μαρία Ζέρβα

Η αθέατη όψη της δημιουργικής γραφής στην αξιολόγηση της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας 23
Κωνσταντίνα Ηλιοπούλου

9^η Φεβρουαρίου: Ημέρα Τιμής για την Ελληνική Γλώσσα.....24
Γιάννης Κορίνθιος

ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ: ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑ, ΔΙΑΓΛΩΣΣΙΚΑ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ..... 25

Ορθογραφία και λεξιλόγιο 26
Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη

Περιγράφοντας τη διαδικασία για την αναγνώριση της μεταφοράς στον γραπτό λόγο διδασκομένων την ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα: Προκαταρκτικές παρατηρήσεις 27
Ιωάννης Γαλαντόμος
Ελένη Ματσούκη

Ανάλυση λαθών στον γραπτό λόγο μαθητών/τριών της ελληνικής ως Γ2: Παρατηρήσεις και προτάσεις 28
Βασιλική Αποστολούδα

Διγλωσσία: Λάθη στη χρήση της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας από παιδιά μεμητρική την αλβανική γλώσσα.....29
Ντονίκα Μπόμπολη - Κώτση

Ανάλυση λαθών ισπανόφωνων μαθητών από την Αργεντινή .....30 <i>Φωτεινή Κατσιβα</i>	30
Η κατανόηση και χρήση των νεοελληνικών γλωσσικών ιδιοματισμών σε γηγενείς μαθητές και σε παιδιά με μεταναστευτικό προφίλ..... 31 <i>Λευκοθέα Κάτσηνου</i>	31
Ο ρόλος της μεταγλώσσας στη διδασκαλία, εκμάθηση και αξιολόγηση της ελληνικής ως Γ2/ΞΓ στην Αυστραλία στην εποχή του ChatGPT.....32 <i>Δρ. Πατρίσια Κορομβόκη</i>	32
Η στίξη ως αναπόσπαστο στοιχείο της διδασκαλίας της Νέας Ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας .....33 <i>Παναγιώτα Σουρίδη</i>	33
Δυσκολίες στην εκμάθηση της Ελληνικής ως Γ2/ΞΓ από μαθητές με πρώτη γλώσσα την Αγγλική εξαιτίας της δομικής και συντακτικής πολυπλοκότητά της .....34 <i>Γραμματή Καπνιά</i>	34
Λεξιλογικές και γραμματικές δεξιότητες δίγλωσσων παιδιών στην ελληνική/τουρκική ..... 35 <i>Μαίρη Σουκαλοπούλου</i>	35
Η συστασιακή θεώρηση της Colina ως μεθοδολογική πρακτική για τη διδασκαλία των εννοιών στην ελληνική ως Γ2/ΞΓ .....36 <i>Φωτεινή Κυριακού</i>	36
Σχέση ξενικότητας και ταυτοποίησης ως κριτήρια αξιολόγησης της προφοράς στους αραβόφωνους μαθητές της Ελληνικής ως Ξένης Γλώσσας..... 37 <i>Youssef Elsafoury</i>	37
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΣΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ 38	38
Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. και Γλωσσική Εκπαίδευση: Δημοκρατία, Ανθρώπινα Δικαιώματα, Διαφορετικότητα Κράτος Δικαίου .....39 <i>Παναγιώτης Πασσάς</i>	39
Η προώθηση της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης ως αναπόσπαστο κομμάτι της διεθνοποίησης των ελληνικών πανεπιστημίων.....40 <i>Δρ. Θοδωρής Παπαϊωάννου</i>	40
Διερεύνηση των απόψεων μαθητών/τριών για την ελληνική ως γλώσσα πολιτισμικής κληρονομιάς/ξένης γλώσσας στο δια/ πολυ/ πολιτισμικό εκπαιδευτικό περιβάλλον της σχολής ΣΑΧΕΤΙ ..... 41 <i>Ελένη Γρίβα</i> <i>Αντωνία Παπάζογλου</i> <i>Σπυρίδων Μπούρας</i>	41
Το μοντέλο της μικτής μάθησης Νέων Ελληνικών στο πανεπιστήμιο Flinders .....42 <i>Μαρία Παλακτσόγλου</i>	42
Κοινωνική Έρευνα Δράσης για την Ελληνόγλωσση Εκπαίδευση στον Καναδά: Ζητήματα Επαγγελματικής Ανάπτυξης των Διδασκόντων .....43 <i>Θεμιστοκλής Αραβοσιτάς</i>	43

Μαριάνθη Οικονομάκου
Εμμανουέλα Τισίζη
Natalya Voyevutko

- Εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας από ενήλικες Ουκρανούς πρόσφυγες: Αποτύπωση των δυσκολιών και των προσδοκιών τους.....45
Νανούσκα Ποντκοβυρόφ
- Προκλήσεις εκπαιδευτικών στη διδασκαλία των Ελληνικών ως δεύτερης/ξένης γλώσσας. Μελέτη περίπτωσης σε ελληνικό σχολείο του εξωτερικού.....46
Βασιλική Φωτοπούλου
Μαρία Γαβρά
Μαρούλα Τσουλκανά
- Κριτική αξιολόγηση του βαθμού υλοποίησης της εκπαιδευτικής ευρωπαϊκής πολιτικής για την ενσωμάτωση και τη διδασκαλία της μητρικής γλώσσας των μεταναστών/προσφύγων σε σχολεία των χωρών υποδοχής 47
Ιωάννης Α. Θεοδώρου
- Η Ελληνική ως γλώσσα πολιτισμικής κληρονομιάς στην Ελληνική Κοινότητα της Καταλονίας .48
Μαρία Ιακώβου
Σπυριδούλα Βαρλοκώστα
Μαρία Ανδριά
- Αποτελέσματα έρευνας στη Μελβούρνη για τις οργανωμένες σχέσεις σχολείων Ελλάδας και διασποράς (πολιτική αδελφοποιήσεων).....49
Μαρία Φιλιά Τριδήμα
- Διδάσκοντας την Ελληνική ως Ξένη Γλώσσα σε ένα Αμερικάνικο Δημόσιο Charter Σχολείο 50
Αναστασία Σανίκα
- Η διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης/δεύτερης γλώσσας στην Αλβανία 51
Κωστάντω Μπαρούτα – Ξέρρα
Αικατερίνα Ιβάνοβα
- Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στο charter school Plato Academy στην πολιτεία της Φλόριντα 52
Χαράλαμπος Θ. Νταλάκας
- Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά: Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σίδνεϊ της Αυστραλίας.....53
Μαρία Κουλού
Νικολέττα Κουλού
- Τα Αρχεία Δαρδάλη της Ελληνικής Διασποράς στο Πανεπιστήμιο La Trobe της Μελβούρνης και η χρήση τους στη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας.....54
Σταυρούλα Νικολούδη
- Ο ρόλος του συντονιστή εκπαίδευσης προσφύγων στην εκπαίδευση των προσφυγοπαίδων 55
Βασίλειος Σωτηρούδας
Ευτέρπη Βασιλειάδου
Όλγα Καραγιαννίδου
Φωτεινή Παπαλιούρα

Ο ρόλος του διευθυντή στην προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης και την άρση των κοινωνικών ανισοτήτων στο σχολείο απέναντι σε παιδιά μεταναστών δεύτερης γενιάς 56
Χρήστος Κωτσόπουλος

Η γλώσσα μας... μας ενώνει: Συνεργατική δράση σχολείων της Ομογένειας και της ημεδαπής για την προώθηση της γλώσσας μας 57
Ιωάννης Σπαντιδάκης
Καλλιόπη Ζαρογιάννη
Μιχαήλ Κοντογεώργος

ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ 58

Στρατηγικές ομιλητών της Ελληνικής ως Γλώσσας Πολιτισμικής Κληρονομιάς κατά την αφήγηση και τον διάλογο.....59
Ζωή Γαβριηλίδου
Λύδια Μίτιτς

Η ανάπτυξη διαπολιτισμικού διαλόγου στην τάξη μέσω της προώθησης των μαθητικών φωνών 60
Χριστίνα Τζώρτζη

Δημιουργώντας διαπολιτισμικές επαφές σε ψηφιακά περιβάλλοντα μάθησης: Ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα ανάπτυξης στρατηγικών διαπολιτισμικής επικοινωνίας σε μαθητές Δημοτικού 61
Χρυσάνθη Μάρκου
Δήμητρα Βασιλείου
Κωνσταντίνος Σεχίδης
Ολυμπία Παπαθανασίου
Πετρούλα Παπαθανασίου

Πλοήγηση στη διαφορετικότητα: Καλλιεργώντας διαπολιτισμικές δεξιότητες και στρατηγικές στην εκπαίδευση 62
Χριστίνα Χατζησωτηρίου
Γεώργιος Σόρκος

«Greek by Greeks»: Επικοινωνώ ελληνικά - επικοινωνώ διαπολιτισμικά. Ένα Πρόγραμμα Διαπολιτισμικής Επικοινωνίας μεταξύ φοιτητών της ΝΕ ως ΞΓ/Γ2 στην Αυστραλία και Ελλήνων φοιτητών 63
Δρ. Πατρίσια Κορομβόκη
Ελένη Γρίβα

Το γλωσσικό μου πορτραίτο: Ένα εκπαιδευτικό εργαλείο που αναδεικνύει την πολυγλωσσία ..64
Ελένη Παπαδιώτη

“Song Contest”: Ένα πρόγραμμα ανάπτυξης διαπολιτισμικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων 65
Μαρία Κικίδου

Διαπολιτισμικές δεξιότητες και στρατηγικές 66
Διονύσιος Αναστασόπουλος

Η ΑΞΙΑ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ/ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ & ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ 67

Η αξία της Ελληνικής Γλώσσας και του Ελληνικού Πολιτισμού όπως διαμορφώθηκε στο πέρασμα των χρόνων στους κόλπους των Ελληνικών Κοινοτήτων της Τυνησίας.....68
Σοφία Αργυροπούλου

Σοφία Αναστασιάδου
Σταύρος Καμαρούδης

Η οικουμενικότητα της ελληνικής γλώσσας ως μέσο διάδοσης του ελληνικού πολιτισμού 69
Κωνσταντίνα Σύρμα

Διερευνώντας την Αξία και την Οικουμενική Προσφορά και Συμβολή της Ελληνικής Γλώσσας: Η Ποντιακή διάλεκτος στη σημερινή Τουρκία και ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών 70
Θεοφάνης Μαλκίδης

Ελληνική γλώσσα: Γλώσσα μουσική και ρυθμική 71
Ελένη Κωλέττη

Όψεις του γλωσσικού ρατσισμού μέσα από τα παγκόσμια ερευνητικά δεδομένα: Η κυριαρχία της ελληνικής γλώσσας απέναντι στις γλώσσες με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο..... 72
Ζωή Μακρονάσιου

Η ελληνική γλώσσα και η διάδοση του θεσμού της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας 73
Γερασιμούλα Σταμούλη

Η έννοια της ευρωπαϊκής πολιτειότητας, μέσα από τις οπτικές Ελλήνων μαθητών του δημοτικού σχολείου 74
Ευθύμιος Ψαλλίδας

Ανασκαφή Ιστορίας: Εκπαιδευτική περιήγηση στην Ελλάδα..... 75
Νικόλαος Κομματάς

Αποτελούν τα greeklish νέο τύπο της ελληνικής γλώσσας; 76
Κωνσταντίνος Καλέμης
Κωνσταντίνα Καλλίνη

ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΩΣ Γ2/ΞΓ 77

Θεωρία και Πράξη της Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας. Ένα παράδειγμα προς μελέτη από τη Νέα Νότια Ουαλία της Αυστραλίας 78
Ελένη Παπαγιαννοπούλου
Νικολέττα Τσιτσανούδη – Μαλλίδη

Καλές πρακτικές βασισμένες σε τεκμήρια για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Γλώσσας Πολιτισμικής Κληρονομιάς στις Η.Π.Α..... 79
Ζωή Γαβριηλίδου
Κάρεν Χανάγκιαν
Εβελίνα Βαβάτση
Ζωή Ιωαννίδου
Αγγελική Κεφαλά

Αξιοποιώντας την κειμενική δομή κατά την παραγωγή επικοινωνιακών κειμένων στην ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα 80
Καλλιόπη Ζαρογιάννη
Ειρήνη Γάκη
Ιωάννης Σπαντιδάκης

Διδασκαλία και εκμάθηση της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας σε μη-τυπικές μορφές εκπαίδευσης 81

Μαρίνα Μόγλη

Η αξιοποίηση της Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας στο σύγχρονο πολυπολιτισμικό περιβάλλον στα πλαίσια του γλωσσικού μαθήματος: Καταγραφή των απόψεων εκπαιδευτικών Δημοτικών Σχολείων.....82
Σταματία Ζορμπά

Στρατηγικές κατανόησης και παραγωγής γραπτού λόγου που χρησιμοποιούν μαθητές /τριες με μεταναστευτικό προφίλ οι οποίοι έχουν την ελληνική ως δεύτερη γλώσσα 83
Χρυσούλα Εφραιμίδου

Γραμματισμός και διδασκαλία της ελληνικής ως ΞΓ σε συνθήκες κράτησης 84
Αγγελική Τσιαδήμη

Διαμορφώνοντας δραστηριότητες εγγραμματισμού σε παιδιά Ρομά.....85
Γαρυφαλιά Παπασωτήρη

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ/ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΩΣ Γ2/ΞΓ ... 86

Εφαρμογή εκπαιδευτικού σεναρίου στη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης/δεύτερης γλώσσας με τη χρήση λογοτεχνικού κειμένου.....87
Νίκος Μαθιουδάκης

Διδάσκοντας την Ελληνική ως Γ2 μέσα από τη λογοτεχνία 88
Αικατερίνη Τσουλφά

Κριτήρια επιλογής λογοτεχνικού κειμένου στη διδακτική πράξη της ελληνικής ως ξένης γλώσσας 89
Νίκος Ρουμπής

Πολιτιστικές Δραστηριότητες: Ένταξη στοιχείων πολιτισμού στη διδασκαλία δεύτερης/ξένης γλώσσας 90
Δρ. Ιωάννα Λεκκάκου

Διδάσκοντας νέα ελληνικά ως δεύτερη/ξένη γλώσσα διαμέσου του θεάτρου και των τεχνικών του 91
Νίκος Μαθιουδάκης
Vojkan Stojičić

Η αξιοποίηση της δημιουργικής γραφής στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας: Σύγχρονες τάσεις και προοπτικές.....92
Ιωάννα Καϊάφα
Κωνσταντίνα Ηλιοπούλου

Η συνύπαρξη της τέχνης και της γλώσσας στην ψηφιακή εποχή: Μια διαδραστική προσέγγιση 93
Αικατερίνη Μεσημέρη
Αθανάσιος Δαρβούδης

Το θέατρο στην καλλιέργεια μεταγλωσσικών στρατηγικών δίγλωσσων αναγνωστών στην Ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα 94
Κωνσταντίνος Μαστροθανάσης
Αθηνά Γελαδάρη
Μαρία Κλαδάκη
Αικατερίνη Βάσιου

Η χρήση των θεατρικών έργων/παιχνιδιών στη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης / επιπρόσθετης γλώσσας	95
<i>Ελένη Γρηγορίου</i> <i>Μαρία Γεωργαλή</i>	
Η παρουσία των γυναικών συγγραφέων της νεοελληνικής λογοτεχνίας στα γλωσσικά εγχειρίδια της Εθνικής Ελληνικής Μειονότητας στην Αλβανία και η συμβολή της γυναικείας λογοτεχνίας στην ελληνόγλωσση εκπαίδευση της Αλβανίας.....	96
<i>Μιρέλλα Καραντζά-Κώτσια</i>	
Η οικουμενικότητα της Οδύσσειας	97
<i>Φωτεινή Ντάνου</i> <i>Γεώργιος Βλαντής</i>	
ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΕ ΔΙΓΛΩΣΣΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ	98
«Ένα πούπουλο μικρό»: Η χρήση πολυτροπικού εκπαιδευτικού υλικού στη διδασκαλία της ελληνικής ως Γ2 σε παιδιά 5-7 ετών.....	99
<i>Μαρία Παραπονιάρη</i> <i>Μαρίνα Ματθαιουδάκη</i>	
Πρόταση για εφαρμογή δίγλωσσου ελληνο-αγγλικού προγράμματος σπουδών στις αμιγείς σχολικές μονάδες Λονδίνου.....	100
<i>Φρόσω Αργύρη</i> <i>Ειρήνη Βερώνη</i>	
CLIL και πολυγλωσσικοί γραμματισμοί στην Ιστορία: Εμπειρικά δεδομένα από εξηγητικά κείμενα μαθητών και μαθητριών Γ' Γυμνασίου	101
<i>Ζωή Ιωαννίδου</i> <i>Μαρία Μητσιάκη</i>	
Η διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας στα πλαίσια της μεθόδου CLIL: Μια διδακτική πρόταση στο μάθημα της Ιστορίας.....	102
<i>Καλλιόπη Μπίτζιου</i>	
Η διδασκαλία της ελληνικής ως πρόσθετης γλώσσας σε ξένους/ες σπουδαστές/τριες μέσα από πτυχές της Τοπικής Ιστορίας και τανάπαλιν: Θεωρητικό πλαίσιο, στοχοθεσία, προκλήσεις. Μία μελέτη περίπτωσης.....	103
<i>Μαίρη Μαργαρώνη</i>	
Η μητρική γλώσσα και η χρήση της μέσα από διαγλωσσικά κείμενα σχολικών και εξωσχολικών γλωσσικών τοπίων.....	104
<i>Τσαμπίκα Μακρογιάννη</i>	
Κύκλος Δραστηριοτήτων για τη διδασκαλία του Λεξιλογίου σε αρχάριους ενηλίκους μαθητές της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας	105
<i>Δρ. Μαρία Σκιαδά</i> <i>Δρ. Σοφία Ροηλίδου</i> <i>Ιφιγένεια Γεωργιάδου</i>	
Περιγραφή περιπτώσεων γλωσσικής επαφής σε ένα δίγλωσσο περιβάλλον.....	106
<i>Δρ. Ελιάννα Κοκαλιάρη</i> <i>Ευανθία Μπαρούτα</i>	

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ / ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΩΣ Γ2/Ξ2 107

Η επιλογή/δημιουργία του διδακτικού υλικού για τη διδασκαλία της ελληνικής ως Γ2/ΞΓ 108
Δρ. Γεώργιος Βλάχος

20 Επισημάνσεις για τη σειρά *Ελληνικά για σας* 109
Ευαγγελία Γεωργαντζή

Η διαδικτυακή πλατφόρμα Staellinika: Παιδαγωγική προσέγγιση, αρχές μαθησιακού σχεδιασμού και μεθοδολογίες ένταξης στη διδακτική πρακτική 110
Διονύσιος Αρκαδιανός

Διδακτικό υλικό για την προσέγγιση της Ελληνικής ως δεύτερης / ξένης γλώσσας 111
Δάφνη Παναγιώτου

Ανακαλύπτοντας την Ελληνική Γραφή: Μια Σύγχρονη Προσέγγιση Σχεδιασμού Εκπαιδευτικού Υλικού στη Διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης/Ξένης Γλώσσας.....112
Δέσποινα Φουρίκη

Ellinoroula: Πλατφόρμα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας για τα ελληνόπουλα της Διασποράς 113
Δρ. Αγγελική Μαστρομιχαλάκη

Η διδασκαλία της Παραγωγής Προφορικού Λόγου μέσα από το εγχειρίδιο: Προβληματικές, διδακτικές πρακτικές και ο ρόλος του/της δασκάλου/ας 114
Αρτεμης Πανηγυράκη

Διδάσκοντας την ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα μέσα από τα είδη λόγου στα κείμενα και στις ασκήσεις των βιβλίων της Γλώσσας της Ε' Δημοτικού 115
Κωνσταντίνος Καλέμης
Κωνσταντίνα Καλλίνη

Δημιουργικές ασκήσεις στη διδασκαλία της ΝΕ ως ξένης γλώσσας (με βάση τα εγχειρίδια της ΝΕ για Ουκρανόπουλα).....116
Spigouska Oksana
Malakhiti Andrii

Η ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα: «Ζωντανά» βιβλία, ζωντανά παιδιά... Το παράδειγμα των μαθητών του σχολείου ελληνικής γλώσσας της Λουβένης στην εκμάθηση της ελληνικής 117
Ζωή Τολιοπούλου

Ψηφιακό και έντυπο υλικό για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας στη γενική τάξη του νηπιαγωγείου 118
Δέσπω Κυπριανού
Παναγιώτης Παναγίδης
Γεωργία Πασιαρδή
Μάριος Στυλιανίδης
Ανδρέας Τσιάκκιρος

Εκπαιδευτικές πρακτικές και εκπαιδευτικό υλικό στη διδασκαλία της ελληνικής ως γλώσσας καταγωγής και δεύτερης γλώσσας σε σχολεία της Βόρειας Ρηνανίας Βεσφαλίας.....119
Δρ. Σωτηρία Δημοπούλου

«Ο Μάθιου Μαθαίνει Ελληνικά»: Πώς η ζωή ενός ήρωα γίνεται δρομοδείκτης διαδραστικής διδασκαλίας της ελληνικής ως ξένης γλώσσας και επιτυχίας στις εξετάσεις ελληνομάθειας επιπέδου Α1	120
<i>Αντώνιος Στεργίου</i>	
Καλοκαίρι στην Κρήτη, Spoken Modern Greek in dialogues A2/A2+: Παρουσίαση, θεωρητικές βάσεις και διδακτική πράξη	121
<i>Λυδία Βανταράκη</i>	
Δώδεκα θεματικές ενότητες της ελληνικής γλώσσας για τους επισκέπτες της Ελλάδας	122
<i>Ιωάννα-Παρασκευή Κυριακίδου</i>	
ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΕΣ/ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΩΣ Γ2/ΞΓ 123	
Η Ορθόδοξη χριστιανική τέχνη σε διαπολιτισμική προοπτική. Εφαρμογή εκπαιδευτικού προγράμματος σε Έλληνες μαθητές του εξωτερικού.....	124
<i>Δρ. Θανάσης Διαλεκτόπουλος</i>	
Η έννοια της «επιτελεστικής γλώσσας» του δημοτικού τραγουδιού και η σημασία της στην Εκπαίδευση και τον Πολιτισμό	125
<i>Παναγιώτης Σδούκος</i>	
ΜΟΥΣΙΚΗ: Διαπολιτισμικές δραστηριότητες για τη χρήση των Νεοελληνικών από παιδιά με διάφορα πολιτισμικά χαρακτηριστικά	126
<i>Αναστασία Τομπάζη</i>	
Καινοτόμο, διαθεματικό πιλοτικό πρόγραμμα στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας	127
<i>Βασιλική Μούζα</i> <i>Βασιλική Τζιάτζιου</i>	
Σχεδιασμός και εφαρμογή ενός εκπαιδευτικού προγράμματος για την ανάπτυξη των σύγχρονων δεξιοτήτων του πολίτη του 21 ^{ου} αιώνα σε μαθητές/τριες δημοτικού σχολείου	128
<i>Ευάγγελος Δημητρίου</i>	
Η ανάπτυξη των δεξιοτήτων του 21 ^{ου} αιώνα μέσα από τη μέθοδο Project Based Learning στη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης/Ξένης Γλώσσας: Μια πρόταση εφαρμογής	129
<i>Αλέξανδρος Πήχας</i>	
«Η Σταχτοπούτα του κόσμου όλου»: Εκπαιδευτικό υλικό για την ενίσχυση των τεσσάρων γλωσσικών δεξιοτήτων στην Ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα	130
<i>Μαρία Προκοπίδου</i>	
Η ελληνική γλώσσα ως Γ2: Σχεδιασμός διεκπεραιωτικής δραστηριότητας «Ετοιμάζοντας το φαγητό»	131
<i>Ελένη Κολλυροπούλου</i>	
Διδακτικό σενάριο: Δημιουργία σχολικής εφημερίδας	132
<i>Κλεοπάτρα Βασιλείου</i> <i>Θεοδώρα Ντάνου</i> <i>Βασίλειος Παπαδόπουλος</i>	
Το σκάκι σύγχρονο και αποτελεσματικό εργαλείο μάθησης και διδασκαλίας της Ελληνικής ως Δεύτερης/Ξένης Γλώσσας.....	133
<i>Ευάγγελος Πετυχάκης</i>	

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΓΛΩΣΣΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ: ΤΥΠΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ 134

Ποιοτικό μοντέλο αυτοαξιολόγησης του εκπαιδευτικού Ξένης Γλώσσας..... 135
Ναταλία Σακελλάρη

Αξιολόγηση της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας σε Έλληνες μαθητές των σημερινών τάξεων: Τις πτταίει;..... 136
Σταύρος Καμαρούδης
Στέλλα Ντινοπούλου

20 Χρόνια Εξετάσεις Πιστοποίησης Ελληνομάθειας στο Εξεταστικό Κέντρο του Πανεπιστημίου Τυράνων (2003-2023) 137
Aida Zoto
Isida (Metaj) Foçi

Εναλλακτική προσέγγιση αξιολόγησης των επικοινωνιακών στρατηγικών των μαθητών/τριών δημοτικού σχολείου με αυθεντικές δραστηριότητες..... 138
Ιωάννα Κουκόσια

Μορφές και μέθοδοι αξιολόγησης της γλωσσικής επίδοσης σε Τάξεις Υποδοχής ΖΕΠ..... 139
Χριστίνα Μουτσιούνα

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ 140

Διαδραστικά εργαλεία στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας: Η περίπτωση του 'VoiceThread' 141
Γεώργιος Φραζής

Εφαρμογή εκπαιδευτικού σεναρίου στη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης με δραστηριοκεντρική (Task-based) προσέγγιση και με την αξιοποίηση των ψηφιακών εργαλείων στο Hellenic College Holy Cross Greek Orthodox School of Theology της Βοστώνης 142
Μαρία Κουτή

Εφαρμογές Τεχνητής Νοημοσύνης για τη διδασκαλία της Νεοελληνικής Ποίησης 143
Κοραλία Τρικαλιώτη
Δημήτριος Κοτσιφάκος

Εφαρμογή της Τεχνητής Νοημοσύνης στη Διδασκαλία της Ελληνικής ως Γ2/ΞΓ 144
Δημήτριος Στεργίου

Αφηγούμαι, περιγράφω, δημιουργώ... με εργαλεία Web 2.0 145
Χριστίνα Καραγιάννη

Ψηφιακές εκπαιδευτικές δραστηριότητες ως εργαλεία εκμάθησης της Ελληνικής ως Γ2 146
Διονυσία Αλεξάκη
Ηλέκτρα Κυπριανίδη

‘Digital Stories’ στα ελληνικά: Μια πολυδιάστατη δραστηριότητα στο επικοινωνιακό μάθημα ενηλίκων..... 147
Ευτυχία Αρβανίτη

Η αξία των ψηφιακών παιχνιδιών στην διδασκαλία της γλώσσας: Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας ως ξένης με την χρήση του ψηφιακού παιχνιδιού ‘multiCraft’	148
<i>Γεώργιος Μαυρομαμάτης</i>	
Ενίσχυση των δεξιοτήτων διαπολιτισμικής επικοινωνίας στις Τάξεις Υποδοχής μέσα από τη δημιουργία ψηφιακών περιβαλλόντων μάθησης	149
<i>Ελένη Κοροσίδου</i>	
Η διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης/Ξένης γλώσσας με τη χρήση ρομπότ	150
<i>Στέλλα Κοκόλη</i>	
<i>Κατερίνα Μπλιάτζα</i>	
Διδάσκοντας την παράδοση ψηφιακά: Μια πρόταση για την ανάδειξη της γεωγραφικής γλωσσικής ποικιλότητας στην Α΄ Λυκείου	151
<i>Αγγελική Καραγγέλου</i>	
«Παίζω και μαθαίνω με τις λέξεις»: Εκπαιδευτικές παρεμβάσεις για την κατάκτηση του λεξιλογίου σε μαθητές του Δίγλωσσου Σχολείου «Όμηρος»	152
<i>Γιώργος Μπεροπούλης</i>	
<i>Γιώργος Μπίζιος</i>	
<i>Δημήτρης Θεοδωρακόπουλος</i>	
<i>Αθηνά Σιδέρη</i>	
<i>Μαρία Τζόγκα</i>	
<i>Αλιόνα Κιαφεζέζη</i>	
<i>Χρυσάνθη Μάρκου</i>	
Διδακτική πρόταση διδασκαλίας της Ελληνικής Γλώσσας με την αξιοποίηση των ψηφιακών μέσων	153
<i>Κωνσταντίνος Καλέμης</i>	
<i>Κωνσταντίνα Καλλίνη</i>	
Αξιοποίηση ψηφιακών εργαλείων αυτοαξιολόγησης των εκπαιδευτικών για την εννοιολόγηση των στρατηγικών γλωσσικής κατάκτησης	154
<i>Ιφιγένεια Κωφού</i>	
Η χρήση της εφαρμογής ‘WhatsApp’ για την παροχή ανατροφοδότησης στη διδασκαλία της Ελληνικής ως Γ2	155
<i>Μαρία Ανδριά</i>	
Μαθαίνω στο Δημοτικό Σχολείο μέσα από Ψηφιακές Αφηγήσεις: «Η ιστορία του άτακτου τόνου»	156
<i>Κυβέλη Παπανικολάου</i>	
<i>Μενέλαος Τζιφόπουλος</i>	
Εξ αποστάσεως διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας	157
<i>Παναγιώτα Πεχλιβανίδη</i>	
Διδάσκοντας το γράμμα ‘Ψ, ψ’ με τη συμβολή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης	158
<i>Κυβέλη Παπανικολάου</i>	

Περίληψεις Εισηγήσεων Προσκεκλημένων Ομιλητών/τριών

Η διδακτική του ελληνικού ρηματικού συστήματος κατά τη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως ξένης

Πολυβία Παραρά

University of Maryland College Park, USA

pparara@umd.edu

Η εκμάθηση της μορφολογίας του ελληνικού ρήματος έχει αποδειχθεί πολύ δύσκολη για όσους σπουδάζουν τη Ελληνική ως Ξένη (ΞΓ). Το ομαλό ελληνικό ρήμα διαθέτει διακόσιους ογδόντα εννέα (289) διαφορετικούς ρηματικούς τύπους και, για τον σπουδαστή της Αγγλικής Γλώσσας, αυτό είναι πολύ δύσκολο να το κατανοήσει και να το αφομοιώσει. Στην παρούσα εργασία εξετάζεται μια εφαρμοσμένη μεθοδολογική προσέγγιση που επιχειρεί να συμβάλει στη βαθύτερη κατανόηση των συνδυαστικών στοιχείων του ελληνικού ρήματος και της λειτουργίας του. Αυτή η νέα μεθοδολογία διδασκαλίας έχει αποδειχθεί αποτελεσματική στην τάξη, συνδυάζοντας βασικά δομικά στοιχεία των πολλαπλών και πολυάριθμων συνδυασμών του ελληνικού ρήματος. Αν και τα υπάρχοντα εγχειρίδια είναι σημαντικά και απαραίτητα εργαλεία για τη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως ΞΓ, οι μέθοδοι που εφαρμόζονται προσφέρουν μια κατακερματισμένη και ελλιπή διδασκαλία του ελληνικού ρηματικού συστήματος. Η προτεινόμενη μεθοδολογία ενοποιεί το ελληνικό ρήμα και προσφέρει μια συνεκτική και ολοκληρωμένη προσέγγιση, δίνοντας έμφαση στα δομικά στοιχεία του ελληνικού ρηματικού συστήματος. Τέλος, προτείνεται μια σταδιακή ολιστική προσέγγιση στη διδασκαλία του ελληνικού ρήματος από το πρώτο έως το προχωρημένο επίπεδο, εφαρμόζοντας την επαγωγική μέθοδο, που υπόσχεται μια βαθύτερη κατανόηση του σχηματισμού και της λειτουργίας του ελληνικού ρηματικού συστήματος.

Λέξεις-κλειδιά: Διδακτική του ελληνικού ρήματος, ποιον ενεργείας, Νέα Ελληνική ως ΞΓ.

Ποιοτικά κριτήρια τυπικής αξιολόγησης γλωσσικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων παραγωγής γραπτού λόγου: Πιστοποίηση ελληνομάθειας

Ρινέττα Κιγιτσιόγλου-Βλάχου

Ομότιμη Καθηγήτρια Α.Π.Θ.

rkiyitsi@frl.auth.gr

Η διαδικασία εκμάθησης ή/και κατάκτησης μιας Ξένης Γλώσσας (ΞΓ), στην προκειμένη περίπτωση της Ελληνικής ως ΞΓ, επιτελείται μέσω του περιεχομένου της γλώσσας - εσωτερικά δομικά γλωσσικά στοιχεία- και πραγματώνεται μέσω εξωτερικών στοιχείων, τα οποία αφορούν στον σκοπό για τον οποίο παράγεται ο λόγος και προσδιορίζουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του. Τόσο τα δομικά εσωτερικά στοιχεία όσο και τα εξωτερικά επιβάλλουν τη μορφή του λόγου, γραπτού ή/και προφορικού, υπαγορεύουν τις τεχνικές και τις στρατηγικές παραγωγής κατάλληλων γραπτών ή/και προφορικών κειμένων, ενταγμένων σε συγκεκριμένο κειμενικό είδος για συγκεκριμένη επικοινωνιακή περίπτωση. Στις δοκιμασίες παραγωγής γραπτού λόγου πρέπει να περιλαμβάνονται διαστάσεις και παράμετροι οι οποίες καθορίζονται από το κοινωνικό και πολιτισμικό γίνεσθαι της γλωσσικής κοινότητας-στόχου. Κατά συνέπεια, οι δοκιμασίες αποκτούν μια νέα λειτουργικότητα, συναρτώμενη με τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν τα στοχευμένα κειμενικά είδη. Στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι να καθορίσει τις παραμέτρους εκείνες που συνιστούν το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η παραγωγή γραπτού λόγου και να προσδιορίσει τα ποιοτικά κριτήρια αντικειμενικής αξιολόγησης του γραπτού λόγου. Συγκεκριμένα, (α) θα επισημανθεί ο ουσιαστικός ρόλος της στοχευμένης γραπτής οδηγίας, η οποία λειτουργεί ως ερέθισμα/ένανυσμα, ορίζοντας το συγκεκριμένο και καθορίζοντας εμμέσως τις λεκτικές επιλογές του μαθητή/υποψηφίου και από την οποία έλκεται η παραγωγή γραπτού λόγου, και (β) θα καταδειχτεί η χρησιμότητα της «σχάρας» αξιολόγησης γραπτού λόγου, ως πολύτιμου εργαλείου του αξιολογητή, με σαφώς διατυπωμένα κριτήρια, ανάλογα με το εξεταζόμενο επίπεδο γλωσσομάθειας. Απώτερος -διττός- στόχος μας είναι η ενίσχυση και η ενδυνάμωση της συνέργειας των ανωτέρω παραμέτρων, καθοριστικών για τη διασφάλιση της αξιοπιστίας και εγκυρότητας της τυπικής ποιοτικής αξιολόγησης, με στόχο την πιστοποίηση της ελληνομάθειας.

Λέξεις-κλειδιά: Παραγωγή γραπτού λόγου, επικοινωνιακές δοκιμασίες, σχάρα αξιολόγησης γραπτού λόγου, ποιοτικά κριτήρια.

Τεχνολογίες Εικονικής και Επαυξημένης Πραγματικότητας στην Εκμάθηση Ξένων Γλωσσών

Αλέξανδρος Κλεφτοδήμος

Επίκουρος Καθηγητής

Τμήμα Επικοινωνίας και Ψηφιακών Μέσων, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

akleftodimos@uowm.gr

Οι τεχνολογίες *Εικονικής Πραγματικότητας* (ΕιΠ) και *Επαυξημένης Πραγματικότητας* (ΕπΠ) χρησιμοποιούνται στην εκπαίδευση εδώ και αρκετά χρόνια. Τελευταία, όμως, οι τεχνολογίες αυτές γίνονται όλο και πιο δημοφιλείς, καθώς η εξέλιξη της τεχνολογίας τις έχει καταστήσει προσιτές στο ευρύ κοινό. Η δυνατότητα χρήσης εφαρμογών ΕπΠ μέσω των κινητών συσκευών (smartphones και tablets), η εμφάνιση νέων οικονομικών συσκευών για προβολή περιεχομένου ΕιΠ, άλλα και η εμφάνιση νέων φιλικών προς τους χρήστες λογισμικών για την ανάπτυξη εφαρμογών χωρίς εξειδικευμένες γνώσεις προγραμματισμού, είχαν ως αποτέλεσμα να αυξηθεί η χρήση των τεχνολογιών αυτών σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Επίσης, σημαντική είναι και η ανάπτυξη της έρευνας που σχετίζεται με τις τεχνολογίες αυτές, την τελευταία δεκαετία. Ανάμεσα στα αντικείμενα στα οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί η ΕιΠ και ΕπΠ, είναι και η εκμάθηση Ξένων Γλωσσών. Πρόσφατες βιβλιογραφικές ανασκοπήσεις οι οποίες εξετάζουν μεγάλο αριθμό μελετών, έχουν δείξει πως οι τεχνολογίες αυτές προσθέτουν μια ψυχαγωγική διάσταση στην εκπαίδευση, αυξάνοντας την ικανοποίηση των μαθητών/τριών και το κίνητρο για μάθηση. Επίσης, σύμφωνα με τους ερευνητές, η υιοθέτηση των εκπαιδευτικών εφαρμογών ΕιΠ και ΕπΠ οδηγεί και σε καλά μαθησιακά αποτελέσματα σε μια σειρά από δεξιότητες που αφορούν στις Ξένες Γλώσσες, όπως είναι το λεξιλόγιο, η γραμματική, η ανάγνωση και η γραφή. Στην εισήγηση αυτή θα παρουσιαστούν παραδείγματα από εφαρμογές, τα πλεονεκτήματα αυτών των τεχνολογιών στην μάθηση βάσει των ερευνών, καθώς και προβλήματα και δυσκολίες στην υιοθέτησή τους. Θα παρουσιαστούν, επίσης, εν συντομία και λογισμικά με τα οποία οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αναπτύξουν τις δικές τους εφαρμογές.

Λέξεις-κλειδιά: Επαυξημένη Πραγματικότητα, Εικονική Πραγματικότητα, εκπαίδευση, Εκμάθηση Ξένων Γλωσσών.

Ανθρωποκεντρική Τεχνητή Νοημοσύνη στην Εκπαίδευση: Προκλήσεις και Προοπτικές

Παναγιώτης Αναστασιάδης

Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης
Πανεπιστήμιο Κρήτης
anastasiadis@uoc.gr

Η έλευση της τεχνητής νοημοσύνης στην καθημερινή ζωή των σύγχρονων κοινωνιών είναι, πλέον, γεγονός και δικαιολογημένα προκαλεί ένα ευρύ φάσμα συζητήσεων για τις νέες προκλήσεις και ευκαιρίες που εμφανίζονται, αλλά και τους κινδύνους που παραμονεύουν για κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα. Με βάση τη μελέτη της βιβλιογραφίας στον τομέα της τεχνητής νοημοσύνης, παρατηρείται μια σημαντική στροφή από την τεχνολογική της διάσταση στην ανθρωποκεντρική διάσταση (*Ανθρωποκεντρική Τεχνητή Νοημοσύνη-ΑΤΝ*), καθώς πολλοί ερευνητές, πλέον, αναγνωρίζουν αυτή την αναγκαιότητα ως απαραίτητη προϋπόθεση για τη συνοχή και την ομαλή ανάπτυξη των σύγχρονων κοινωνιών. Το ενδιαφέρον θα εστιάσει στις προκλήσεις και τις προοπτικές της ΑΤΝ στον τομέα της εκπαίδευσης.

Λέξεις-κλειδιά: Ανθρωποκεντρική Τεχνητή Νοημοσύνη, Παιδαγωγική Αξιοποίηση, Κριτική Σκέψη.

Η διάδοση και η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στο εξωτερικό. Η φιλοσοφία και ο προσανατολισμός του Διεθνούς Θερινού Πανεπιστημίου «Ελληνική Γλώσσα, Πολιτισμός και ΜΜΕ»

Νικολέττα Τσιτσανούδη Μαλλίδη

Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Associate in Linguistics CHS – GR, Harvard University
nitsi@uoi.gr

Η ανακοίνωση εστιάζει στη φιλοσοφία και τον προσανατολισμό του Διεθνούς Θερινού Πανεπιστημίου «Ελληνική Γλώσσα, Πολιτισμός και Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας», που οργανώνεται για 10η συνεχή χρονιά από το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και συγκεκριμένα το Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών. Πρόκειται για ένα ακαδημαϊκό πρόγραμμα, το οποίο στηρίζεται στην καλλιέργεια της εξωστρέφειας και των συνεργασιών με εξέχοντες διεθνείς φορείς της εκπαίδευσης, του πολιτισμού και των μέσων ενημέρωσης. Η Δράση έχει υποστηριχθεί μέχρι σήμερα από το Κέντρο Ελληνικών Σπουδών Ελλάδας του Πανεπιστημίου Χάρβαρντ, την Ελληνική Αντιπροσωπεία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, την Ένωση Ευρωπαίων Δημοσιογράφων, το Γαλλικό Τμήμα του Ομίλου Ευρωπαϊκού Τύπου, το Centre Culturel Hellénique του Παρισιού, το Instituto De Letras του Rio De Janeiro University, το Πρόγραμμα Νεοελληνικών Σπουδών του Τμήματος Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, Επικοινωνίας, Καλών Τεχνών, Γλωσσών και Λογοτεχνίας της Σχολής Ανθρωπιστικών Σπουδών του Macquarie University στο Σίδνεϋ της Αυστραλίας κ.ά. Η δημόσια συζήτηση για τη συστηματική οικοδόμηση «γεφυρών» και διαύλων αλληλεπίδρασης μεταξύ του ελληνικού πολιτισμού και των σύγχρονων μέσων ενημέρωσης και επικοινωνίας, με εστίαση στην καλλιέργεια και διάδοση της Ελληνικής Γλώσσας, βρίσκει ένθερμους παραλήπτες και με έντονη συμμετοχική διάθεση. Πρωτότυπα και νεωτερικά ζητήματα, όπως αυτά της λογοκρισίας και των ορίων του επιτρεπτού λόγου, της σχέσης της αρχαιοελληνικής γραμματείας με τη δημοσιογραφία, της έννοιας της εξουσίας και της χειραγώγησης σε κλασικά κείμενα, του λάθους στη γλώσσα και στην επικοινωνία, της γλώσσας του «άλλου» και της ηθικής της ετερότητας, καθώς και της σχέσης της γλώσσας με την ενσυναίσθηση, αναδεικνύονται, ανοίγοντας δρόμους για περαιτέρω ερευνητική και ακαδημαϊκή ενασχόληση σε διεθνές επίπεδο.

Λέξεις-κλειδιά: Διεθνές Θερινό Πανεπιστήμιο, Ελληνική Γλώσσα, εξωστρέφεια.

Γλωσσικές πολιτικές, πολυγλωσσία και διδασκαλία της Ελληνικής στο Πανεπιστήμιο Στρασβούργου

Μαρία Ζέρβα

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Διευθύντρια Τμήματος Νεοελληνικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Στρασβούργου

mzerva@unistra.fr

Το Πανεπιστήμιο του Στρασβούργου, ένα δυναμικό ίδρυμα με περίπου 50.000 φοιτητές εγγεγραμμένους σε Σχολές όλου του επιστημονικού επιστητού, εκ των οποίων το 20% προέρχεται από τον διεθνή χώρο, περικλείει τη Σχολή Γλωσσών, στην οποία προσφέρονται προς εκμάθηση 27 γλώσσες. Οι γλώσσες αυτές αποτελούν παράλληλα και αντικείμενο μελέτης, και τα γλωσσικά μαθήματα πλαισιώνονται από μαθήματα και έρευνα πάνω στη γλώσσα, την λογοτεχνία, την ιστορία και τον πολιτισμό των χωρών στις οποίες ομιλούνται. Ανάμεσα στις γλώσσες αυτές υπάρχουν γλώσσες ευρείας διάδοσης, όπως τα Αγγλικά, τα Γερμανικά, αλλά και τα Κινέζικα, τα Αραβικά και τα Ρωσικά, καθώς και λιγότερο διαδεδομένες γλώσσες, όπως τα Σερβοκροάτικα, τα Αλσατικά και τα Ελληνικά. Σε αυτόν τον κοινωνιογλωσσικό χώρο, όπου οι γλώσσες αυτές αποτελούν ταυτόχρονα αντικείμενο εκμάθησης, πρακτικής και πολιτικής, τίθεται το ερώτημα της επιλογής τους από μέρους των φοιτητών/τριών, αλλά και της διαχείρισης και χρήσης των γλωσσών από αυτούς, καθώς και της θεσμικής υποστήριξης της πολυγλωσσίας. Σε αυτήν την εργασία εξετάζονται κάποια σημεία των γλωσσικών πολιτικών του Πανεπιστημίου και τα αποτελέσματα πρόσφατης έρευνας η οποία υλοποιήθηκε στους φοιτητές και τις φοιτήτριες που έχουν επιλέξει τα Ελληνικά αναφορικά με τους λόγους για τους οποίους τα επέλεξαν και την χρήση τους.

Λέξεις-κλειδιά: Σχολή Γλωσσών, πολυγλωσσία, γλωσσικές πολιτικές.

Η αθέατη όψη της δημιουργικής γραφής στην αξιολόγηση της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας

Κωνσταντίνα Ηλιοπούλου

Ε.ΔΙ.Π. Τμήμα Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής, Φιλοσοφική Σχολή,
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

kiliopoulou@edlit.auth.gr

Η αισθητική εμπειρία συνιστά αναντίρρητα έναν κομβικό άξονα της μαθησιακής διαδικασίας. Εύλογα, λοιπόν, είναι επιθυμητό, όπου είναι δυνατό, οι διδακτικές ενότητες της Γ2/ΞΓ να περιλαμβάνουν δραστηριότητες ενεργοποίησης γλωσσικών δεξιοτήτων μέσω της *Δημιουργικής Γραφής* (ΔΓ) (Σουλιώτης, 2012). Άλλωστε, έχει αποδειχθεί ότι η ένταξη της στη διδασκαλία της Γ2/ΞΓ συμβάλλει καταλυτικά στη μακροχρόνια εμπέδωση των γλωσσικών μηχανισμών και την εκμάθηση του γλωσσικού κώδικα (Murphy, 2014). Επιπλέον, η ενσωμάτωσή της στην ξενόγλωσση τάξη καθιστά τους/τις μαθητές/τριες πιο δημιουργικούς/ές και εκφραστικούς/ές, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν τη γλώσσα σε μια πιο καλλιτεχνική της διάσταση. Την ίδια στιγμή, για την «αναδόμηση» του λογοτεχνικού «μηνύματος» εμπλέκεται ενεργά το πολιτιστικό υπόβαθρο και οι προσωπικές εμπειρίες των εμπλεκόμενων μαθητών/τριών (Moran & Tegan, 2005), ενδυναμώνοντας τη διαπολιτισμική τους επίγνωση. Ο συνδυασμός του παραγόμενου λόγου, προφορικού και κατά βάση γραπτού, με εναλλακτικές μορφές αξιολόγησης αναδεικνύει τη ΔΓ σε έναν εξαιρετικό χώρο δημιουργίας και αξιολόγησης. Μέσα σε αυτό το πολλαπλά δημιουργικό περιβάλλον, ο αναστοχασμός που μπορεί να προέλθει από μαθητές/τριες και εκπαιδευτικούς, ο πλουραλισμός στην αξιολόγησή τους μέσω αυτο- και ετεροαξιολόγησης, η σύζευξη θεωρίας-πράξης, αξιολόγησης-μάθησης και διαδικασίας-προϊόντος, η μεταγνωστική επίγνωση και η δημιουργικότητα έχουν τη δυνατότητα να αναδυθούν σε αυτόνομα εργαλεία αξιολόγησης. Υπό το πρίσμα όσων προαναφέρθηκαν και με δεδομένη τη διαπίστωση ότι η διασύνδεση ΔΓ και εναλλακτικής αξιολόγησης παραμένει «αθέατη», η παρούσα ανακοίνωση εστιάζει στις δυνατότητες που διανοίγει η αξιοποίηση της ΔΓ στη δημιουργική διδασκαλία και αυθεντική αξιολόγηση εφήβων διδασκόμενων την Ελληνική ως Γ2/ΞΓ.

Λέξεις-κλειδιά: Δημιουργική γραφή, εναλλακτική αξιολόγηση, διδασκαλία δεύτερης/ξένης γλώσσας.

9^η Φεβρουαρίου: Ημέρα Τιμής για την Ελληνική Γλώσσα

Γιάννης Κορίνθιος

αφυπ. Καθηγητής

kori.jannis@gmail.com

Η Ελληνική Γλώσσα είναι μια απαραίραπτη πολιτισμική παρακαταθήκη. Η ελληνική παιδεία είναι η μήτρα της ελεύθερης και κριτικής σκέψης και η αποδόμηση της κλασσικής παιδείας στην Ευρώπη μόνο κακό μπορεί να κάνει στον πολιτισμό μας. Οι ανθρωπιστικές επιστήμες μας επιτρέπουν να μάθουμε να διαβάζουμε, να έχουμε κριτική σκέψη, να αξιολογούμε και να οξύνουμε το βλέμμα μας, να συσχετίζουμε. Η Παγκόσμια Ημέρα Ελληνικής Γλώσσας είναι μια «γέφυρα» που ενώνει σχολεία, λαούς, γλώσσες και πολιτισμούς. Είναι μια γιορτή που συσπειρώνει. Είναι και πρώτιστο εργαλείο πολιτιστικής διπλωματίας, δυναμικό και θαυματουργό. Η ιδέα της καθιέρωσης κυοφορήθηκε και συγκεκριμενοποιήθηκε για πρώτη φορά το 2014 με μια ολοκληρωμένη πρόταση από τη Νάπολη, τα κλασσικά λύκεια της Καμπανίας και την Ομογένεια της Ιταλίας. Οι καλές ιδέες και πρωτοβουλίες δεν υλοποιούνται πάντα εύκολα. Αλλά μέσα από την με πίστη, την επιμονή και τους άξιους συνοδίτες συχνά αυτές οι ιδέες παίρνουν σάρκα και οστά και χαράζουν νέους δρόμους. Έτσι με τα καλά συναπαντήματα και χάρη στη σύγχρονη τεχνολογία, αυτή η ιδέα απέκτησε έναν δικό της ρυθμό και εξαπλώθηκε σε όλο τον κόσμο.

Λέξεις-κλειδιά: Ελληνική γλώσσα, ομογένεια, παγκόσμια ημέρα, παρακαταθήκη, εργαλείο πολιτισμικής διπλωματίας.

Μελέτη της Ελληνικής Γλώσσας: Γλωσσολογικά, διαγλωσσικά και παιδαγωγικά ζητήματα

Ορθογραφία και λεξιλόγιο

Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη

Ομότιμη καθηγήτρια Α.Π.Θ.

ansym@lit.auth.gr

Διδακτικός στόχος είναι η ανάπτυξη της ορθογραφικής επίγνωσης μέσω της πρόκλησης του ενδιαφέροντος των μαθητών να παρατηρούν συστηματικά τις λέξεις και να ανακαλύπτουν τις κανονικότητες με τη χρήση στρατηγικών, η διδασκαλία των οποίων πρέπει να είναι ρητή. Η λεξική ορθογραφία συγκριτικά με τη γραμματική ορθογραφία (καταλήξεων κ.λπ.) εμφανίζεται απρόβλεπτη και δυσκολομάθητη, γιατί συχνά ένα φώνημα αντιστοιχεί σε δύο ή περισσότερα γραφήματα: /o/ *δομή* – *δώμα*. Ενώ η γραμματική ορθογραφία διέπεται από σαφείς μορφολογικούς και συντακτικούς κανόνες, έχουν γενικό πεδίο εφαρμογής και διδάσκονται στο σχολείο, η λεξική ορθογραφία αφορά μεμονωμένες λέξεις και συνδέεται με την ετυμολογία. Όσον αφορά τα λεξικά μορφήματα, η βιβλιογραφία περιορίζεται στην καταγραφή των ορθογραφικών λαθών, που είναι περισσότερα από ό,τι στα γραμματικά (Ξυδόπουλος κ.ά. 2014), ή στην πρόταση να τίθεται σε εφαρμογή η στρατηγική της οπτικής μνήμης (Ζυγούρη & Αϊδίνης, 2010) και της χρήσης της οικογένειας λέξεων (Ζυγούρη & Αϊδίνης, 2014). Διαπιστώνουμε ότι υπάρχουν κανόνες και για τη λεξική ορθογραφία μέσα όμως από το πρίσμα του γλωσσικού συστήματος και όχι μεμονωμένων λέξεων (Gruaz, 2023). Προτείνουμε τη στρατηγική της χρήσης των μορφογραμμάτων (Gruaz, 2023) στα ομόρριζα, η οποία θα ενδυναμώσει τόσο την ορθογραφική επίγνωση όσο και τη σημασιολογική κατανόηση. Τα μορφογράμματα αποτελούν είδος γραφημάτων που μετέχουν στην κατασκευή λέξεων της ίδιας οικογένειας: **α** στο *χαίρομαι* και στο *χαρά*. Πιο συγκεκριμένα, το λεξικό μόρφωμα λέξεων με εσωτερική δομή συσχετίζεται με απλή λέξη στο πλαίσιο της ίδιας οικογένειας: το *ε* στο *χειρουργός* το συναντούμε και στις λέξεις *χέρι*, *χερούλι*, ενώ υπάρχει και η ελεύθερη ποικιλία *χειροδύναμος* / *χεροδύναμος*.

Λέξεις-κλειδιά: Λεξικά θέματα, μορφογράμματα, ορθογραφική επίγνωση, στρατηγικές.

Περιγράφοντας τη διαδικασία για την αναγνώριση της μεταφοράς στον γραπτό λόγο διδασκομένων την ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα: Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

Ιωάννης Γαλαντόμος

Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Γλωσσικών & Διαπολιτισμικών Σπουδών,
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
igalantomos@uth.gr

Ελένη Ματσούκη

Υποψήφια διδάκτορας, Τμήμα Γλωσσικών & Διαπολιτισμικών Σπουδών,
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
el.mats2393@gmail.com

Στόχος της εργασίας αυτής είναι η παρουσίαση μιας πειραματικής διαδικασίας για την αναγνώριση και τη μελέτη του μεταφορικού τρόπου έκφρασης στον γραπτό λόγο ομιλητών που διδάσκονται τη νέα ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα. Ειδικότερα, αξιοποιώντας διαδικτυακά corpus με γραπτά διδασκομένων, θα παρουσιαστούν τα βήματα και η μέθοδος για την αναγνώριση του μεταφορικού τρόπου έκφρασης από το επίπεδο Α2 έως και Γ2, ενώ θα εξεταστούν και πτυχές, όπως η συχνότητα εμφάνισης του μεταφορικού τρόπου έκφρασης ανά φύλο και χώρα προέλευσης, το είδος της μεταφοράς, αλλά και το κειμενικό είδος στο πλαίσιο του οποίου εμφανίζεται.

Λέξεις-κλειδιά: Ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα, μεταφορά, γραπτός λόγος, corpus κειμένων.

Ανάλυση λαθών στον γραπτό λόγο μαθητών/τριών της ελληνικής ως Γ2: Παρατηρήσεις και προτάσεις

Βασιλική Αποστολούδα

Διδάσκουσα στο Πανεπιστημιακό Κολέγιο ΛΟΓΟΣ,
Μεταδιδακτορική ερευνήτρια ΑΠΘ
vasilikiapostolouda@kulogos.edu.al

Στην παρούσα μελέτη διερευνώνται τα πιο συχνά λάθη που εντοπίζονται στον γραπτό λόγο αλβανόφωνων μαθητών που φοιτούν σε σχολεία της Αλβανίας, στα οποία η ελληνική διδάσκεται ως δεύτερη/ξένη γλώσσα (Γ2/ΞΓ). Για τον σκοπό αυτό συγκροτήθηκε ένα σώμα κειμένων που περιέχει 60 δείγματα αφηγηματικού λόγου από μαθητές/τριες λυκείων της Αλβανίας, τα οποία λειτουργούν υπό την αιγίδα της Ορθόδοξης Αυτοκέφαλης Εκκλησίας. Όλα τα κείμενα που συγκεντρώθηκαν έχουν κοινή θεματική και προέκυψαν από μια δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου που παρέπεμπε σε ελεύθερη αφήγηση. Από το δείγμα που συγκεντρώθηκε έγινε ποσοτική καταμέτρηση των λαθών και στη συνέχεια ακολούθησε κατηγοριοποίησή τους ανά επίπεδο γλωσσικής ανάλυσης, ώστε να εντοπιστούν τα πιο συχνόχρηστα ανά κατηγορία. Κατά την ανάλυση και την ερμηνεία των λαθών λήφθηκαν υπόψη παράμετροι, όπως η τάξη φοίτησης και η μητρική γλώσσα των μαθητών. Βασικός στόχος της παρούσας μελέτης είναι να προταθούν τρόποι αξιοποίησης των αποτελεσμάτων κατά τη διδασκαλία της ελληνικής ως Γ2/ΞΓ στον συγκεκριμένο πληθυσμό. Παράλληλα, επιμέρους στόχος είναι το υπάρχον σώμα κειμένων να διευρυνθεί ως προς τον αριθμό των δειγμάτων αλλά και τα είδη των κειμένων και να αποτελέσει ένα μεθοδολογικό εργαλείο για τους ερευνητές αλλά και τους διδάσκοντες την ελληνική γλώσσα στην Αλβανία.

Λέξεις-κλειδιά: Ανάλυση λαθών, σώμα κειμένων, διδασκαλία της ελληνικής ως Γ2.

Διγλωσσία: Λάθη στη χρήση της ελληνικής ως δευτέρας/ξένης γλώσσας από παιδιά μεμητρική την αλβανική γλώσσα

Ντονίκα Μπόμπολη - Κώτση

Τμήμα Ελληνικής Γλώσσας, Λογοτεχνίας και Ελληνικού Πολιτισμού,
Πανεπιστήμιο Αργυροκάστρου
donika.boboli@yahoo.com

Η παρούσα εργασία έχει ως θέμα τη διγλωσσία, και συγκεκριμένα τα λάθη που κάνουν οι μαθητές/τριες με μητρική γλώσσα την αλβανική, κατά την εκμάθηση της ελληνικής ως δευτέρας/ξένης γλώσσας. Στη Νότια Αλβανία, η διγλωσσία (πολυγλωσσία) αποτελεί ένα διαχρονικό φαινόμενο. Η ισχύς της κάθε γλώσσας στο δίγλωσσο αυτό περιβάλλον εξαρτάται από εθνικούς, κοινωνικούς, εμπορικούς κ.λπ. λόγους. Στις σύγχρονες καταστάσεις, είναι ευδιάκριτη η υπεροχή της ελληνικής, όπως και η προσπάθεια μαθητών/τριών αλβανικής καταγωγής να μάθουν την ελληνική ως δεύτερη γλώσσα. Υπάρχουν μαθητές/τριες που είχαν επαφή με το ελληνικό εκπαιδευτικό περιβάλλον και έχουν επιστρέψει στον τόπο τους, υπάρχουν και μαθητές/τριες που δεν είχαν καμία επαφή με την εκπαίδευση στην Ελλάδα. Στη δεύτερη περίπτωση, παρατηρούνται ιδιαιτερότητες λόγω των επαφών με Έλληνες μειονοτικούς. Ενδιαφέρον έχει, επίσης, να διερευνηθεί ο ρόλος που μπορούν να διαδραματίσουν η γνώση της ελληνικής από τους προγόνους, η διαφοροποιημένη εθνική καταγωγή, η εγγύτητα με τον ισχυρό πόλο ελληνικής γλώσσας κ.λπ. Κατηγοριοποιήσαμε τα λάθη σε δυο βασικές ομάδες: σε λάθη περιεχομένου και σε λάθη μορφής. Με βάση τα αποτελέσματα και τις ιδιαιτερότητες προτείνονται συγκεκριμένοι διδακτικοί τρόποι για την καλύτερη αντιμετώπισή τους. Τα αποτελέσματα της έρευνάς μας βασίζονται στα δεδομένα από ερωτηματολόγια που απαντήθηκαν από εκπαιδευτικούς που διδάσκουν την ελληνική ως δεύτερη γλώσσα και σε δραστηριότητες που δόθηκαν σε μαθητές/τριες αυτής της κατηγορίας σε συγκεκριμένα σχολεία.

Λέξεις-κλειδιά: Διγλωσσία, διδασκαλία της ελληνικής ως δευτέρας γλώσσας, Αργυρόκαστρο.

Ανάλυση λαθών ισπανόφωνων μαθητών από την Αργεντινή

Φωτεινή Κατσιβα

Φιλολόγος, ΜΔΕ Διδασκαλία των Ανθρωπιστικών Αντικειμένων
και Εκπαιδευτική Αξιολόγηση

fotinikatsiva@gmail.com

Οι σύγχρονες προσεγγίσεις στη διδασκαλία των ξένων γλωσσών αξιοποιούν το γλωσσικό λάθος ως ένα παιδαγωγικό και διδακτικό εργαλείο για την καλύτερη και αποτελεσματικότερη εκμάθηση της γλώσσας-στόχου. Οι μαθητές, στην προσπάθειά τους να προσεγγίσουν και να κατακτήσουν τη γλώσσα-στόχο, αντιμετωπίζουν διάφορα εμπόδια, όπως την παρεμβολή της Γ1. Γι' αυτό τον λόγο, οι ιδιαιτερότητες κάθε μαθητή επηρεάζουν και τον τρόπο εκμάθησης της γλώσσας, ο οποίος αντανακλάται, έως έναν βαθμό, μέσα από τα γλωσσικά λάθη. Κατ' επέκταση, η μελέτη και ανάλυση των γλωσσικών λαθών διευκολύνει την εκμάθηση της γλώσσας-στόχου και θέτει μια ασφαλή βάση για τον διδακτικό σχεδιασμό από τον εκπαιδευτικό. Στην παρούσα εργασία, κατηγοριοποιούμε και αναλύουμε γλωσσικά λάθη ισπανόφωνων από την Αργεντινή κατά την παραγωγή προφορικού λόγου στο πλαίσιο της διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας.

Λέξεις-κλειδιά: Διδασκαλία της ελληνικής ως Γ2/ΞΓ, γλωσσικό λάθος, ανάλυση λαθών, ισπανόφωνοι μαθητές.

Η κατανόηση και χρήση των νεοελληνικών γλωσσικών ιδιωμάτων σε γηγενείς μαθητές και σε παιδιά με μεταναστευτικό προφίλ

Λευκοθέα Κάτσενου

Συντονίστρια Εκπαίδευσης Προσφύγων του Αστικού Ιστού Ιωαννίνων (ΣΕΠ)

katsenou@hotmail.com

Η κατάσταση της διγλωσσίας συναντάται όταν επιτρέπεται σε άτομα ή κοινωνίες με διαφορετικούς κώδικες επικοινωνίας να συναναστραφούν και να ανταλλάξουν μηνύματα μέσω ενός κοινού κώδικα επικοινωνίας. Αν και ο ορισμός της διγλωσσίας ως εναλλακτικής χρήσης δύο ή περισσότερων γλωσσών μπορεί εξ αρχής να φαίνεται αυταπόδεικτος, ωστόσο δεν αποσαφηνίζει τον βαθμό επάρκειας στις δύο γλώσσες, την ηλικία πρόσκτησης των γλωσσών, τον βαθμό και τον τρόπο έκθεσης στις γλώσσες, το περιβάλλον χρήσης των γλωσσών, τις στάσεις απέναντι στις γλώσσες και στους δύο πολιτισμούς (Γρίβα & Στάμου, 2014). Η βιβλιογραφία είναι πλούσια σε περιγραφές που αφορούν τον ορισμό της διγλωσσίας και τον καθορισμό του επιπέδου του διγλωσσου ατόμου.

Στην παρούσα εργασία, έχει επιχειρηθεί διερεύνηση των κοινωνικών παραγόντων, που εμπλέκονται στη διαμόρφωση της εκμάθησης της γλώσσας από γηγενείς και μη μαθητές/τριες. Η έρευνα είχε ως υποκείμενα μαθητές/τριες της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ιωαννίνων: Δημοτικού, Γυμνασίου, Λυκείου. Το ερωτηματολόγιο βασίστηκε κυρίως στα σχολικά εγχειρίδια που αφορούν τα γλωσσικά μαθήματα και σε ιδιωτισμούς από το βιβλίο «Γλώσσα ιδιωτισμών και εκφράσεων», που περιέχει προτεινόμενες ασκήσεις για τις ιδιωματικές/μεταφορικές εκφράσεις, καθώς στο πλαίσιο της διδασκαλίας ο/η εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα επιλογής συναφών ασκήσεων για εμπέδωση ή έλεγχο κατανόησης του αντικειμένου που διδάσκεται. Τα ευρήματα κατέδειξαν πως τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, τα οποία έχουν στατιστικά σημαντική σχέση με όλες τις διαστάσεις επίδοσης των μαθητών/τριών είναι το φύλο, η εκπαιδευτική βαθμίδα και η εθνικότητα. Επίσης, το εκπαιδευτικό επίπεδο των γονέων και το επάγγελμά τους φαίνεται να επιδρά στις επιδόσεις τους ως προς την κατανόηση και τη χρήση των ιδιωτισμών.

Λέξεις-κλειδιά: Ιδιωματικές εκφράσεις, νεοελληνικοί γλωσσικοί ιδιωτισμοί, μεταφορικές εκφράσεις, κατανόηση και χρήση.

Ο ρόλος της μεταγλώσσας στη διδασκαλία, εκμάθηση και αξιολόγηση της ελληνικής ως Γ2/ΞΓ στην Αυστραλία στην εποχή του ChatGPT

Δρ. Πατρίσια Κορομβόκη

Λέκτορας – Επικεφαλής Προγράμματος Νεοελληνικών Σπουδών
Macquarie University, Σίδνεϋ, Αυστραλία
patricia.koromvokis@mq.edu.au

Οι σύγχρονες συνθήκες σε παγκόσμιο επίπεδο με την ταχύτατη εξέλιξη της τεχνητής νοημοσύνης (π.χ. ChatGPT) επιφέρουν προκλήσεις αλλά και δυνατότητες, τόσο στη διδασκαλία και εκμάθηση όσο και την αξιολόγηση της νέας ελληνικής ως δευτέρας/ξένης γλώσσας (Γ2/ΞΓ) στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η παρούσα εργασία εστιάζει στη χρήση της μεταγλώσσας σε γλωσσικές ασκήσεις επί των γραμματικών (π.χ. ρηματικών καταλήξεων) και συντακτικών φαινομένων (π.χ. υποκείμενο – αντικείμενο ρήματος) με σκοπό τόσο τη γόνιμη εκμάθηση της νέας ελληνικής, καθώς και την ανάπτυξη στρατηγικών γλωσσικής εκμάθησης/ανάπτυξης όσο και τον περιορισμό λογοκλοπής/αντιγραφής και τη διασφάλιση ποιότητας των εξετάσεων (plagiarism). Η μεταγλώσσα ορίζεται (και) ως η ρητή συνειδητή γνώση που έχει κανείς και, παράλληλα, μπορεί να την εκφράσει και να την εξηγήσει (Hulstijn, 2005· Roehr, 2006). Τίθενται παραδείγματα από γλωσσικές γραμματικές/συντακτικές ασκήσεις επιπέδου αρχαρίων οι οποίες απαιτούν εκτός από τη μεταγλωσσική γνώση και κριτική σκέψη επί των γλωσσικών επιλογών. Τα παραδείγματα έχουν δοκιμαστεί στο πρόγραμμα τεχνητής νοημοσύνης ChatGPT και μπορούν να εφαρμοστούν τόσο στην πρωτοβάθμια όσο και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Η μεταγλώσσα είναι ένα κομμάτι που δεν μπορεί να εξεταστεί αν δεν διδαχτεί πρώτα ρητά από τον/την εκπαιδευτικό. Γι' αυτό και επιχειρείται μια σύντομη αναφορά στη γόνιμη χρήση της μεταγλώσσας στο διδακτικό κομμάτι της γραμματικής της ελληνικής γλώσσας με σκοπό την αυξημένη συνειδητοποίηση και ευαισθητοποίηση για τις γραμματικές δομές και τις λειτουργίες της γλώσσας, προωθώντας με αυτό τον τρόπο τη γλωσσική εκμάθηση/ανάπτυξη.

Λέξεις-κλειδιά: Διδασκαλία και εκμάθηση νέας ελληνικής ως Γ2/ΞΓ, μεταγλώσσα, γραμματική, ChatGPT.

Η στίξη ως αναπόσπαστο στοιχείο της διδασκαλίας της Νέας Ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας

Παναγιώτα Σουριδίη

Φιλολόγος – Γλωσσολόγος, MSC στη Διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως Δεύτερης/Ξένης Γλώσσας, MA στην Εκπαιδευτική Ηγεσία

pansouridi@yahoo.gr

Η παρούσα εργασία παρουσιάζει τη σημασία της στίξης στη διαδικασία εκμάθησης της νέας ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας. Παρά την αργοπορημένη ανάπτυξη του συστήματος στίξης ακόμα και σε γλώσσες με παραδοσιακά μακραίωνα πορεία, όπως η ελληνική, μετά την εμφάνιση της τυπογραφίας, η στίξη εμφανίζεται ως αυτόνομο και καθορισμένο σύστημα. Αν και περιορισμένα σε αριθμό και μικρά σε μέγεθος, τα σημεία στίξης της γλώσσας μας αποτελούν φορείς πολλαπλών λειτουργιών, καθώς συμβάλλουν καθοριστικά στη συντακτική οργάνωση του κειμένου και στη σημασιολογική ολοκλήρωση των γραφομένων, δημιουργώντας παράλληλα την αντιστοιχία της γραπτής ομιλίας με την προφορική. Συγχρόνως, η στίξη συνιστά τέχνη διαχωρισμού των φράσεων και των όρων, γι' αυτό και χαρακτηρίζεται ως τέχνη γραφής. Είναι, επομένως, απαραίτητο ο/η μαθητής/τρια της ελληνικής γλώσσας να γνωρίσει την αναλογία στίξης και ομιλίας, τους νόμους που διέπουν τα σημεία στίξης, τη σχέση στίξης και επιτονισμού, καθώς και τη συντακτική, σημασιολογική και επικοινωνιακή λειτουργία τους, προκειμένου να αλληλεπιδράσει γόνιμα με το περιεχόμενο του μηνύματος και με τη σειρά του να γίνει ικανός/ή ομιλητής/τρια. Η συγκεκριμένη εργασία ανατρέπει προγενέστερες θεωρίες που ταύτιζαν τη στίξη με έναν περιορισμένο και ατελή τρόπο απόδοσης των προσωδιακών χαρακτηριστικών του λόγου. Τέλος, δίνει απαντήσεις σε όσους/ες υποστηρίζουν την κατάργηση των σημείων στίξεων επικαλούμενοι/ες απλούστευση του λόγου, καθώς αναδεικνύει τον πλούτο και τη μαγεία της στίξης, προσκαλώντας τους νέους χρήστες της γλώσσας μας να τα ανιχνεύσουν.

Λέξεις-κλειδιά: Σημεία στίξης, συντακτική λειτουργία, σημασιολογία, επιτονισμός.

Δυσκολίες στην εκμάθηση της Ελληνικής ως Γ2/ΞΓ από μαθητές με πρώτη γλώσσα την Αγγλική εξαιτίας της δομικής και συντακτικής πολυπλοκότητά της

Γραμματή Καπνιά

Καθηγήτρια Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας,
Ελληνικό Γυμνάσιο-Λύκειο Λονδίνου
gkapnia@yahoo.gr

Γιατί τελικά είναι τόσο δύσκολο για τους μαθητές/τριες των ελληνικών και κυπριακών παρoικιακών σχολείων στην Αγγλία, να μάθουν να εκφράζονται προφορικά και γραπτά σωστά στην ελληνική γλώσσα; Σκοπός της εργασίας αυτής είναι να αναδείξει τη δομική και συντακτική πολυπλοκότητα της ελληνικής σε σχέση με την απλότητα στη δομική και συντακτική κατασκευή της αγγλικής, μέσα από την αντιπαράθεση γραμματικών και συντακτικών φαινομένων των δύο γλωσσών, όσο και μέσα από την ανάλυση γραπτού και προφορικού λόγου μαθητών/τριών στην ελληνική κατά το στάδιο της εκμάθησης. Τα πολλά και πολύπλοκα κατασκευαστικά στοιχεία της ελληνικής και η έλλειψή τους στην αγγλική δυσκολεύει τους/τις μαθητές/τριες, γιατί δεν έχουν αυτές τις γνώσεις από την αγγλική γλώσσα ώστε να τις μεταφέρουν στην εκμάθηση της ελληνικής ως Γ2/ΞΓ. Για παράδειγμα, ο μαθητής θέλει να πει στα ελληνικά, «το όνομά μου είναι Άγγελος» και λέει «μου όνομα είναι Άγγελος» μεταφέροντας από τα αγγλικά το “My name is Aggelos”. Γένη, κλίσεις, αριθμός ουσιαστικών, επιθέτων, ρημάτων κ.λπ. είναι ένας μεγάλος όγκος γνώσεων, που καλείται ο/η εκπαιδευτικός να μεταδώσει στους/στις μαθητές/τριές του σε περιορισμένο χρόνο και στη συνέχεια οι μαθητές/τριες να τα μάθουν σε επίσης περιορισμένο χρόνο. Αυτό μπορεί να αποθαρρύνει τους/τις μαθητές/τριες, αλλά ίσως και τους/τις εκπαιδευτικούς, ως προς τη συνέχιση του στόχου, που είναι η επίτευξη ενός καλού επιπέδου γνώσης της γλώσσας και στις τέσσερις δεξιότητες, ανάγνωση, γραφή, ακουστική και προφορική ικανότητα. Συνειδητοποιώντας ο/η εκπαιδευτικός αυτές τις δυσκολίες και τις διαφορές μεταξύ των δύο γλωσσών, αποκτά αυτοπεποίθηση και επικεντρώνεται σε στρατηγικές για να τις ξεπεράσει. Η άριστη γνώση και των δύο γλωσσών εκ μέρους του/της εκπαιδευτικού φαίνεται να εξασφαλίζει καλύτερο αποτέλεσμα στην όλη διαδικασία.

Λέξεις-κλειδιά: Δομικά στοιχεία, συντακτικά στοιχεία, πολυπλοκότητα, απλότητα, αποτελεσματικότητα.

Λεξιλογικές και γραμματικές δεξιότητες δίγλωσσων παιδιών στην ελληνική/τουρκική

Μαίρη Σουκαλοπούλου

Μεταδιδακτορική ερευνήτρια ΑΠΘ

msoukalo@lit.auth.gr

Η παρούσα εργασία παρουσιάζει τα αποτελέσματα μιας έρευνας μικρής κλίμακας με στόχο την ανίχνευση των λεξιλογικών και γραμματικών δεξιοτήτων παιδιών της μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης στην ελληνική ως δεύτερη γλώσσα (Γ2). Το δείγμα αποτέλεσαν 27 δίγλωσσα παιδιά, ηλικίας 9;4–12;4 ετών, για τα οποία η τουρκική είναι η πρώτη τους γλώσσα (Γ1) και η ελληνική η Γ2, καθώς και 27 μονόγλωσσα παιδιά ηλικίας 9;3–12;2 ετών, για τα οποία η ελληνική είναι η Γ1. Οι λεξιλογικές και γραμματικές δεξιότητες των παιδιών εξετάστηκαν με τη χρήση σταθμισμένων εργαλείων διερεύνησης του παραγωγικού λεξιλογίου και της γραμματικής και πληροφοριακής επάρκειας. Παράλληλα, τα παιδιά αξιολογήθηκαν ως προς τις ικανότητές τους στη ρηματική μορφοσύνταξη με μια δοκιμασία εκμαίευσης με υπαρκτά ρήματα και ψευδορήματα της Ελληνικής. Τα αποτελέσματα κατέδειξαν σημαντική διαφοροποίηση των επιδόσεων των δίγλωσσων παιδιών σε σχέση με τους μονόγλωσσους συνομηλίκους τους. Τα ευρήματα συζητούνται υπό το πρίσμα ενδοατομικών, περιβαλλοντικών και γλωσσικών παραγόντων που φαίνεται να επιδρούν στην εξέλιξη της δίγλωσσης ανάπτυξης.

Λέξεις-κλειδιά: Λεξιλόγιο, γραμματική, αξιολόγηση, τουρκική Γ1.

Η συστασιακή θεώρηση της Colina ως μεθοδολογική πρακτική για τη διδασκαλία των εννοιών στην ελληνική ως Γ2/ΞΓ

Φωτεινή Κυριακού

Εκπαιδευτικός δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ΠΕ02 φιλόλογος,
Πρότυπο Γενικό Λύκειο Ζωσιμαίας Σχολής Ιωαννίνων
foteinikyriakoug@gmail.com

Στην παρούσα εργασία αξιολογείται η συμβολή της γνώσης συγκεκριμένων νοητικών στάσεων του υποκειμένου, των προτασιακών στάσεων ως δεσμεύσεων, ως μεθοδολογική πρακτική διδασκαλίας και προσέγγισης εννοιών στην ελληνική γλώσσα ως ξένη. Μάλιστα, αποτιμάται θετικά η προσέγγιση που υποδεικνύεται στη συστασιακή θεώρηση (constitutivethesis) της Colina (2016). Ο πυρήνας της θέσης υποστηρίζει ότι σε δεδομένες συνθήκες ειλικρίνειας και γνωσιακής καταλληλότητας, το υποκείμενο «πιστεύει/επιθυμεί ότι π», αν και μόνο αν το υποκείμενο «πιστεύει/ελπίζει/φοβάται ότι πιστεύει/επιθυμεί ότι π». Εδώ οι έννοιες όπως της πεποίθησης, της ελπίδας κλπ. διδάσκονται τυφλά (blindly) εντός της κοινότητας. Αυτό σημαίνει ότι οι έννοιες δεν έχουν μια αποκρυσταλλωμένη σημασιολογία μακριά από τη γλωσσική πρακτική της συγκεκριμένης κοινότητας. Συναφώς, εμπλέκεται το πρώτο με το τρίτο πρόσωπο ενώ καθίσταται εναργές ότι διά των εννοιών όπως αυτές αρθρώνονται στις δεσμευτικές προτασιακές στάσεις του υποκειμένου, ο κόσμος συλλαμβάνεται επιτελεστικά από μία μόνο οπτική γωνία, όχι απαραίτητα τη σωστή. Η εξατομίκευση της σκέψης του υποκειμένου μέσα από την τριτοπρόσωπη οπτική επιτρέπει την αποαποικιοποίηση του στερεοτυπικά οικείου. Η παρούσα εργασία επιχειρεί να δείξει ότι το ενέργημα της ενστάλαξης εναλλακτικών τρόπων έκφρασης εντός της κοινότητας με τη χρήση των προτασιακών στάσεων ως δεσμεύσεων κατά τρόπο επιτελεστικό συγκροτεί πολύτιμη εκπαιδευτική θεμελιακή προκείμενη για την ανάδειξη μη ισομορφικών υποκειμένων διά της «απεδαφικοποίησης» της βιωμένης εμπειρίας εντός νέων γλωσσικών κοινοτήτων.

Λέξεις-κλειδιά: Συστασιακή θεώρηση, γλωσσική πρακτική, απεδαφικοποίηση.

Σχέση ξενικότητας και ταυτοποίησης ως κριτήρια αξιολόγησης της προφοράς στους αραβόφωνους μαθητές της Ελληνικής ως Ξένης Γλώσσας

Youssef Elsafoury

Διδακτόρισα ΕΚΠΑ

yosefar@phil.uoa.gr

Στην εισήγηση αυτή, εξετάζεται η σχέση μεταξύ δύο κριτηρίων για την αξιολόγηση της ξένης προφοράς στις αξιολογήσεις από φυσικούς ομιλητές της Ελληνικής. Η μελέτη επικεντρώνεται στην προφορική απόδοση των φοιτητών/τριών (χωρισμένοι/ες σε δύο ομάδες) που μιλούν την Αραβική ως μητρική και σπουδάζουν τη Νέα Ελληνική ή την Ελληνική Φιλολογία σε τρία πανεπιστήμια στο Κάιρο. Τα δύο κριτήρια αξιολόγησης ήταν ο βαθμός ξενικότητας (accentedness, Likert: από 1 έως 5) και ο βαθμός ταυτοποίησης (identification, Likert: από 1 έως 5) (Saito & Plonsky, 2019). Διαπιστώνεται ότι ακόμα κι όταν η ομιλία θεωρείται πολύ κατανοητή, είναι πιθανό να την κατανοήσουν οι φυσικοί ομιλητές, ανεξάρτητα από τον βαθμό ξενικότητας του φοιτητή και της φοιτήτριας. Κάθε αξιολογητής αξιολόγησε την παραγωγή 7 ή 8 φοιτητών/τριών (48 προτάσεις ανά φοιτητή pre/post διδασκαλίας) για να αξιολογηθεί η απόδοση της διδασκαλίας στα φωνήματα που δυσκολεύουν τους φοιτητές και τις φοιτήτριες λόγω της παρεμβολής Γ1. Από τις αναλύσεις φαίνεται ότι υπάρχουν μεσαίου ή μικρού μεγέθους συσχετίσεις μεταβλητών, και οι αρνητικές τιμές ήταν στατιστικά σημαντικές ανά φώνημα-στόχο και συνολικά. Αυτό υποδηλώνει ότι όσο αυξάνεται μια μεταβλητή (ταύτιση), η άλλη μεταβλητή (ξενικότητα) μειώνεται από τους φυσικούς ομιλητές, αν και με χαμηλά ποσοστά (παρατηρείται ελάχιστη συσχέτιση). Τέλος, γίνεται αναφορά σε έρευνες που εξετάζουν τη σχέση μεταξύ της κατανόησης και της ξενικότητας (Verbeke & Simon, 2023· Derwing & Munro, 1995, 1997). Αυτές οι έρευνες δείχνουν ότι η ξενικότητα μπορεί να επηρεάσει την κατανόηση της ομιλίας, αλλά η πλειονότητα των ερευνών δείχνουν ελάχιστη -ή και καθόλου- σχέση μεταξύ αυτών των μεταβλητών.

Λέξεις-κλειδιά: Διδασκαλία της προφοράς, αξιολόγηση ξενικής προφοράς, ξενικότητα, ταυτοποίηση.

**Εκπαιδευτικές πολιτικές και πρακτικές
για την Ελληνική Γλώσσα
σε Εκπαιδευτικά Ιδρύματα του εσωτερικού και εξωτερικού**

Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. και Γλωσσική Εκπαίδευση: Δημοκρατία, Ανθρώπινα Δικαιώματα, Διαφορετικότητα Κράτος Δικαίου

Παναγιώτης Πασσάς

Προϊστάμενος της Γενικής Διεύθυνσης Διεθνών, Ευρωπαϊκών Θεμάτων Παιδείας
Ομογενών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, Υ.ΠΑΙ.Θ.Α

panagiotis.passas@minedu.gov.gr

Οι γλώσσες βρίσκονται στον πυρήνα της μάθησης. Αποτελούν το όχημα για τη διδασκαλία και την εκμάθηση όλων των διδακτικών αντικειμένων, για κάθε επίπεδο και τύπο εκπαίδευσης. Σήμερα, σε ένα απαιτητικό παγκόσμιο περιβάλλον, η κατάλληλη εκπαίδευση και ειδικότερα η γλωσσική εκπαίδευση αποτελεί πρώτιστη προτεραιότητα όλων των κρατών. Στην Ελλάδα, το Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. σχεδιάζει, σε συνεργασία με το Ι.Ε.Π., και υλοποιεί την εκπαιδευτική πολιτική. Η εκπαίδευση, περιλαμβανομένης και της γλωσσικής, απευθύνεται πρωτίστως σε μαθητές των οποίων η Ελληνική είναι η μητρική τους γλώσσα και εφαρμόζεται από τους αρμόδιους για κάθε βαθμίδα εκπαιδευτικούς. Ωστόσο, στους μαθητές που φοιτούν στα ελληνικά σχολεία, όπως και στα περισσότερα ευρωπαϊκά, περιλαμβάνονται και μαθητές που έχουν την Ελληνική ως δεύτερη γλώσσα. Για την παροχή ποιοτικής εκπαιδευτικής πολιτικής σε όλους τους μαθητές κάθε ηλικίας και ανεξαρτήτως προέλευσης, το Υ.ΠΑΙ.Θ.Α., μέσω της Διεύθυνσης Παιδείας Ομογενών, Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης Μειονοτικών και Ευρωπαϊκών Σχολείων παρέχει διδασκαλία της Ελληνικής (και) ως δεύτερης ξένης γλώσσας στις μονάδες ελληνόγλωσσης Εκπαίδευσης Εξωτερικού. Επίσης, μέσω της Διεύθυνσης Ευρωπαϊκών και Διεθνών Θεμάτων, συνεργάζεται με Διεθνείς Οργανισμούς, όπως το Συμβούλιο της Ευρώπης και το Ευρωπαϊκό Κέντρο Σύγχρονων Γλωσσών (ECML/CELV), μέσω εξειδικευμένων προγραμμάτων, που καταρτίζουν κατόπιν διαβούλευσης με τα κράτη-μέλη τους.

Λέξεις-κλειδιά: Γλωσσική Εκπαίδευση, Ελληνική ως δεύτερη ξένη γλώσσα, Δημοκρατία, Ανθρώπινα Δικαιώματα, Διαφορετικότητα, Συνεργασία με Διεθνείς Οργανισμούς.

Η προώθηση της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης ως αναπόσπαστο κομμάτι της διεθνοποίησης των ελληνικών πανεπιστημίων

Δρ. Θεόδωρος Παπαϊωάννου

Διευθυντής Ακαδημαϊκών Θεμάτων Study in Greece

theopap@studyingreece.edu.gr

Η εποχή της τεχνολογικής μεταμόρφωσης του κόσμου και του οικουμενικού εναγκαλισμού μέσω της υπερσυνδεσιμότητας, στην οποία ζούμε, είναι γεμάτη προοπτικές και προκλήσεις τόσο για τα άτομα – στο πλαίσιο της κοινωνίας όσο και για τα κράτη – δρώντες του παγκόσμιου γίγνεσθαι. Προτάσσοντας το άνοιγμα στο άλλο και υπαγορεύοντας την εξωστρέφεια και τη διεθνοποίηση σε όλους τους τομείς της δημόσιας σφαίρας, η παγκοσμιοποίηση διευκολύνει την αλληλεπίδραση και τη συνεργασία, προωθώντας, ταυτόχρονα, μία ομοιομορφοποίηση που απειλεί την πολιτισμική ετερογένεια σε πλανητική κλίμακα. Η διεθνοποίηση της ελληνικής – ανώτατης– εκπαίδευσης συνιστά ένα ιδιαίτερος σημαντικό στοιχείο για τη χώρα μας. Κομίζοντας, αδιαμφισβήτητα, ποικίλα οφέλη τόσο στο αμιγώς –ακαδημαϊκό– πεδίο της εκπαίδευσης, της έρευνας και της καινοτομίας όσο και σε αυτά της εξωτερικής πολιτικής και της οικονομίας, μία ισχυρή –ανώτατη– εκπαίδευση με διεθνή προσανατολισμό θα αναβαθμίσει την ελληνική κοινωνία και τη διεθνή εικόνα της χώρας πολλαπλώς. Ποια – θα– είναι, όμως, η μοίρα της ελληνικής γλώσσας και του ιδιαίτερου πολιτισμού της Ελλάδας εντός αυτού του διαφαινόμενου διεθνοποιημένου περιβάλλοντος που επικοινωνεί αποκλειστικά στην αγγλική. Σε ποιο βαθμό, θα καταφέρουμε, ως πολιτεία και πανεπιστήμια, να εκμεταλλευτούμε την προβολή στο εξωτερικό και τις διεθνείς συνεργασίες για να προβάλλουμε, παράλληλα, τα ταυτοτικά χαρακτηριστικά του ελληνισμού – τη γλώσσα και τον πολιτισμό μας; Η παρούσα εισήγηση θίγει τα προαναφερθέντα ζητήματα επιχειρώντας να προσφέρει προτάσεις υπό το πρίσμα μίας ενιαίας στρατηγικής για τη διεθνοποίηση της ελληνικής –ανώτατης– εκπαίδευσης.

Λέξεις-κλειδιά: Διεθνοποίηση, ανώτατη εκπαίδευση, ελληνομάθεια, παγκοσμιοποίηση.

Διερεύνηση των απόψεων μαθητών/τριών για την ελληνική ως γλώσσα πολιτισμικής κληρονομιάς/ξένης γλώσσας στο δια/ πολυ/ πολιτισμικό εκπαιδευτικό περιβάλλον της σχολής ΣΑΧΕΤΙ

Ελένη Γρίβα

Καθηγήτρια Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας
Αντιπρύτανης Διεθνών Σχέσεων, Εξωστρέφειας και Ολιστικής Μέριμνας ΠΔΜ
egiva@uowm.gr

Αντωνία Παπάζογλου

Διευθύντρια Ελληνικών Σπουδών, Σχολή Σαχέτι
tpapazoglou@saheti.co.za

Σπυρίδων Μπούρας

Διδάκτωρ Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
spyrosbouras1@gmail.com

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η καταγραφή των απόψεων των μαθητών/τριών που φοιτούν στη Σχολή ΣΑΧΕΤΙ για την ελληνική γλώσσα ως γλώσσα πολιτισμικής κληρονομιάς ή ως ξένη γλώσσα. Πιο συγκεκριμένα, επιχειρείται α) η αποτύπωση των απόψεών τους για την επιλογή και χρήση γλωσσών στο οικογενειακό περιβάλλον, β) η διερεύνηση της στάσης τους για την ελληνική γλώσσα και τον ελληνικό πολιτισμό, γ) η διερεύνηση των στρατηγικών που χρησιμοποιούν στην κατανόηση και παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου και δ) η καταγραφή των προτιμήσεών τους για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας αλλά και των προτάσεών τους για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας. Οι συμμετέχοντες στην έρευνα ήταν 130 μαθητές/τριες, που φοιτούσαν στις τάξεις 8^η έως 11^η της σχολής ΣΑΧΕΤΙ. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν μέσω ερωτηματολογίου το οποίο περιλάμβανε ερωτήσεις κλειστού και ανοιχτού τύπου και αναλύθηκαν ποσοτικά. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, η μουσική και η ανταλλαγή μηνυμάτων αποτελούν τις κύριες πηγές γραμματισμού των μαθητών/τριών στο σπίτι, γεγονός που συμβάλλει στην περαιτέρω ανάπτυξη των γλωσσικών και διαπολιτισμικών δεξιοτήτων των μαθητών/τριών. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός πως οι περισσότερες δυσκολίες που δήλωσαν οι μαθητές/τριες πως συναντούν εστιάζουν στην κατανόηση και παραγωγή του προφορικού λόγου. Επιπλέον, αποτυπώθηκε η επιθυμία τους για συνεργατικές ψηφιακές δραστηριότητες σε αυθεντικά πλαίσια επικοινωνίας και γνωριμίας με την ελληνική γλώσσα και τον ελληνικό πολιτισμό.

Λέξεις-κλειδιά: Μαθητές/τριες, απόψεις, ελληνική γλώσσα, δια/πολυ/πολιτισμικά περιβάλλοντα, σχολή ΣΑΧΕΤΙ.

Το μοντέλο της μικτής μάθησης Νέων Ελληνικών στο πανεπιστήμιο Flinders

Μαρία Παλακτσόγλου

Επίκουρη Καθηγήτρια, Flinders University, Adelaide, Australia

maria.palaktoglou@flinders.edu.au

Το πανεπιστήμιο Flinders προσφέρει μαθήματα Νέων Ελληνικών δια ζώσης αλλά και διαδικτυακά από το 2012. Το κάθε μάθημα χωρίζεται σε δύο τμήματα: ένα διαδικτυακό και ένα δια ζώσης. Μετά το 2020 και το COVID19, τα διαδικτυακά τμήματα άρχισαν να προσελκύουν περισσότερους φοιτητές, με αποτέλεσμα να υπάρχει μια ανισοκατανομή στον αριθμό των φοιτητών που παρακολουθούν δια ζώσης και αυτών που συμμετέχουν διαδικτυακά. Ταυτόχρονα, στο πανεπιστήμιο Flinders, όπως και στα περισσότερα πανεπιστήμια της Αυστραλίας, παρατηρείται μια τάση συρρίκνωσης ή περικοπής μαθημάτων αλλά και ολόκληρων προγραμμάτων γλωσσών κυρίως. Μαθήματα με μικρό αριθμό φοιτητών θεωρούνται μη βιώσιμα και απειλούνται. Για τη βιωσιμότητα, λοιπόν, διαφόρων μαθημάτων των Νέων Ελληνικών, έχουμε σχεδιάσει και εφαρμόζουμε ένα διδακτικό μοντέλο μικτής μάθησης. Με τον τρόπο αυτό, τα δύο τμήματα συγχωνεύονται σε ένα και ο αριθμός τους θεωρείται από το πανεπιστήμιο ικανοποιητικός. Πιστεύουμε ότι η μέθοδος της μικτής διδασκαλίας μπορεί να προσφέρει μια «λύση» για τη βιωσιμότητα των γλωσσικών κυρίως μαθημάτων των Νέων Ελληνικών στο πανεπιστήμιο του Flinders.

Λέξεις-κλειδιά: Μαθήματα Νέων Ελληνικών δια ζώσης και διαδικτυακά, βιωσιμότητα, μικτή διδασκαλία.

Κοινοτική Έρευνα Δράσης για την Ελληνόγλωσση Εκπαίδευση στον Καναδά: Ζητήματα Επαγγελματικής Ανάπτυξης των Διδασκόντων

Θεμιστοκλής Αραβοσιτάς

Λέκτορας, Πανεπιστήμιο Τορόντο, Πανεπιστήμιο Γιορκ
travoss@yorku.ca

Μαριάνθη Οικονομάκου

Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
oikonomakou@aegean.gr

Εμμανουέλα Τισίζη

Λεκτόρισα, McGillUniversity
emmanouela.tisizi@mcgill.ca

Η μελέτη εστιάζει σε βασικές παραμέτρους της διδασκαλίας της ελληνικής ως γλώσσας πολιτισμικής κληρονομιάς στη διασπορά. Σημείο αναφοράς έχει τη διενέργεια κοινοτικής έρευνας δράσης που υλοποιείται στον Καναδά από ομάδα ερευνητών/τριών σε συνεργασία με το Ίδρυμα Ελληνικής Κληρονομιάς (IEK/HHF). Στο πλαίσιο της έρευνας αυτής, που αποσκοπεί στη βελτίωση της ποιότητας του παραγόμενου διδακτικού έργου με τη συνδρομή των μελών της κοινότητας, εξετάζονται ζητήματα που αφορούν την επαγγελματική ανάπτυξη των διδασκόντων/ουσών και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν στο πεδίο. Ειδικότερα, πέραν της σκιαγράφησης του προφίλ των εκπαιδευτικών που δραστηριοποιούνται σε δυο περιοχές με εύρωστες διασπορικές κοινότητες, το Τορόντο και το Μόντρεαλ, αντικείμενο διερεύνησης αποτελεί: (α) η αποτελεσματικότητα των διδακτικών μεθόδων που εφαρμόζουν κατά τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας σε διαφορετικές δομές εκπαίδευσης, (β) οι εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών/τριών τους, που διατηρούν συχνά διαφορετική σχέση με τη γλώσσα-στόχο αναλόγως και της καταγωγής τους και (γ) ο βαθμός αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών τόσο στην επιλογή του εκπαιδευτικού υλικού όσο και στη γλωσσική εκμάθηση. Συγχρόνως, η έρευνα επικεντρώνεται και στον βαθμό ικανοποίησης των διδασκόντων/ουσών από την εργασιακή τους εμπειρία σε ποικίλους φορείς της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης και στις επιμορφωτικές τους ανάγκες που συναρτώνται άμεσα με το διδακτό τους έργο. Αξίζει να σημειωθεί πως η μελέτη αυτή αποτελεί μέρος μίας ευρύτερης σπονδυλωτής κοινοτικής έρευνας δράσης που πραγματοποιείται με τη συνδρομή όλων των μελών της κοινότητας, διδασκόντων/ουσών, γονέων, μαθητών/τριών, στελεχών εκπαίδευσης, με στόχο την ουσιαστικότερη κατανόηση της φυσιογνωμίας της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στις μέρες μας.

Λέξεις-κλειδιά: Ελληνόγλωσση εκπαίδευση, γλωσσική διδασκαλία, κοινοτική έρευνα δράσης.

Εκπαιδευτική ένταξη των παιδιών από την Ουκρανία στην Κυπριακή Δημοκρατία Natalya Voyevutko

Αν. Καθηγήτρια, Κρατικό Πανεπιστήμιο της Μαριούπολης
yoyevutko0905@gmail.com

Η μελέτη αναδεικνύει την πολιτική της Κυπριακής Δημοκρατίας σχετικά με την ένταξη των παιδιών από την Ουκρανία στα σχολεία της χώρας. Η πολιτική υποστήριξης χρησιμοποιεί τους όρους «παιδιά με μεταναστευτική βιογραφία» ή «μαθητές με μεταναστευτική βιογραφία» για να αναφέρεται σε παιδιά που τα ίδια έχουν βιώσει μετανάστευση ή έχουν γονείς μετανάστες. Η Κυπριακή Δημοκρατία ανήκει στις ευρωπαϊκές χώρες όπου η φοίτηση στο σχολείο είναι υποχρεωτική για όλα τα παιδιά με οποιοδήποτε καθεστώς διαμονής. Ωστόσο, το κράτος κάνει εξαίρεση για τους Ουκρανούς που μπορούν: 1) να σπουδάσουν στο πλαίσιο του κυπριακού εκπαιδευτικού προγράμματος εάν μιλούν ελληνικά, 2) να παρακολουθούν σχολεία που προσφέρουν πρόγραμμα για παιδιά με μεταναστευτική βιογραφία, 3) να σπουδάζουν εξ αποστάσεως σύμφωνα με το εκπαιδευτικό πρόγραμμα της Ουκρανίας υπό τους όρους συμμόρφωσης με τις διαδικασίες αναφοράς. Τα κύρια καθήκοντα του εκπαιδευτικού συστήματος της Κύπρου είναι να δημιουργήσει μια άνετη ζωή για τα παιδιά από την Ουκρανία στο σχολείο, να τα βοηθήσει να απαλλαγούν από το ψυχολογικό τραύμα του πολέμου, να σχηματίσουν την αίσθηση ότι αυτά, οι γνώσεις τους, οι δεξιότητες και το πολιτιστικό τους υπόβαθρο έχουν αξία και εκτιμώνται, γιατί η μη γνώση της ελληνικής γλώσσας δεν αποτελεί εμπόδιο για την επίδειξη του επιπέδου γνώσης των μαθητών. Τα κύρια προβλήματα που εμποδίζουν την αύξηση της φοίτησης στο σχολείο από εκτοπισμένα παιδιά από την Ουκρανία είναι: συχνές διασυνοριακές μετακινήσεις, προβλήματα με τη δυνατότητα υποδοχής και εισαγωγής, γλωσσικά εμπόδια, έλλειψη δασκάλων, αβεβαιότητα σχετικά με την αναγνώριση περιόδων σπουδών στο εξωτερικό, προτιμήσεις των οικογενειών να διατηρήσουν δεσμούς με την Ουκρανία ή τις προθέσεις τους να επιστρέψουν στην πατρίδα τους κτλ.

Λέξεις-κλειδιά: Εκπαιδευτική ένταξη των παιδιών από την Ουκρανία, παιδιά με μεταναστευτική βιογραφία, Κυπριακή Δημοκρατία.

Εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας από ενήλικες Ουκρανούς πρόσφυγες: Αποτύπωση των δυσκολιών και των προσδοκιών τους

Νανούσκα Ποντκοβυρόφ

Υπεύθυνη του Κέντρου Νεοελληνικών Σπουδών, PhD
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Νεοελληνικών στο Κέντρο Νεοελληνικών Σπουδών
Εθνικό Πανεπιστήμιο Οδησσού και
στο Παράρτημα Οδησσού του Ελληνικού Ιδρύματος Πολιτισμού
nanouchka.ts.podkovyroff@gmail.com, podkovyroff.nanouchka@gmail.com

Σκοπός της έρευνας ήταν η καταγραφή των εμπειριών ενηλίκων Ουκρανών προσφύγων από την εγκατάστασή τους στην Ελλάδα, καθώς και η αποτύπωση των απόψεών τους για την ελληνική γλώσσα και των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν κατά την εκμάθησή της. Από την έναρξη του πολέμου στην Ουκρανία, ένας αριθμός Ουκρανών επέλεξαν την Ελλάδα ή την Κύπρο, ως χώρα φιλοξενίας. Η συγκεκριμένη έρευνα έγινε σε ένα δείγμα 216 Ουκρανών, με τη χρήση ερωτηματολογίου που μας έδωσε πληροφορίες πάνω στο προφίλ των Ουκρανών που ήρθαν στην Ελλάδα και που μελετούν την ελληνική γλώσσα. Στην πλειοψηφία τους οι Ουκρανοί που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο, ήταν γυναίκες, κυρίως από την Ανατολική Ουκρανία και από τη Νότια Ουκρανία. Στην πλειοψηφία τους ήταν άτομα που είχαν κάποιους δεσμούς με την Ελλάδα αφού είχαν επισκεφτεί την Ελλάδα στο παρελθόν ή/και είχαν κάποιους γνωστούς, φίλους ή και μακρινούς συγγενείς στην Ελλάδα. Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν μας δίνουν ενδιαφέρουσες πληροφορίες για: α) τις εμπειρίες αλλά και στις προσδοκίες των ερωτηθέντων Ουκρανών προσφύγων από τη ζωή τους στην Ελλάδα και β) την ελληνομάθειά τους, για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν στην εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας. Αναφορικά με τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν κατά την εκμάθηση της Ελληνικής γλώσσας, οι περισσότεροι δήλωσαν ότι η Ελληνική γλώσσα είναι μία αρκετά δύσκολη γλώσσα εστιάζοντας κυρίως στις δυσκολίες στην παραγωγή τόσο του προφορικού όσο και του γραπτού λόγου, αλλά και στην κατανόηση και απομνημόνευση του πλούσιου λεξιλογίου στην ελληνική γλώσσα.

Λέξεις-κλειδιά: Ενήλικες Ουκρανοί πρόσφυγες, ελληνική γλώσσα, εμπειρίες, δυσκολίες.

Προκλήσεις εκπαιδευτικών στη διδασκαλία των Ελληνικών ως δεύτερης/ξένης γλώσσας. Μελέτη περίπτωσης σε ελληνικό σχολείο του εξωτερικού

Βασιλική Φωτοπούλου

ΕΔΙΠ ΤΕΕΑΠΗ Πανεπιστημίου Πατρών
vfotopoulou@upatras.gr

Μαρία Γαβρά

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, πρώην αποσπασμένη στο εξωτερικό
mairi.g@hotmail.com

Μαρούλα Τσουλκανά

Φιλολόγος
mtsoulkana@gmail.com

Η παρούσα εργασία εστιάζει στις προκλήσεις των εκπαιδευτικών που διδάσκουν την ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα. Πρόκειται για μια μελέτη περίπτωσης, όπου μέσα από την οπτική δύο εκπαιδευτικών σε ελληνικό σχολείο σε χώρα της κεντρικής Ευρώπης καταγράφονται και παρουσιάζονται οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν μέσα στο πλαίσιο της καθημερινής τους λειτουργίας στο σχολείο, με μαθητές/τριες που μαθαίνουν την Ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα. Αρχικά, ένα μεγάλο μέρος των ζητημάτων που καλείται να αντιμετωπίσει ο/η εκπαιδευτικός εστιάζει σε διδακτικά και παιδαγωγικά ζητήματα στην τάξη. Οι μαθητές/τριες παρακολουθούν τα μαθήματα Ελληνικών σε τάξεις με κριτήριο την χρονολογική τους ηλικία. Αυτή η κατάταξη δημιουργεί ομοιογένεια ως προς τις γνωστικές απαιτήσεις των μαθητών/τριών αλλά το κριτήριο της ηλικίας δε συνεπάγεται και ομοιογένεια γλωσσικού επιπέδου των μαθητών/τριών. Η σύνθεση τέτοιων τάξεων αποτελεί μια εξαιρετικά μεγάλη πρόκληση για τον/την εκπαιδευτικό τόσο ως προς το υλικό που αξιοποιείται αλλά και ως προς τις διδακτικές του/της παρεμβάσεις. Προκλήσεις ωστόσο που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί εκτείνονται και έξω από την τάξη και περιλαμβάνουν την οικογένεια και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον. Παιδιά δίγλωσσα, των οποίων η γλώσσα επικοινωνίας στην καθημερινότητά τους δεν είναι τα Ελληνικά περιορίζονται στην εξάσκησή τους μόνο κατά τα μαθήματα των Ελληνικών. Συνεπώς, οι εκπαιδευτικοί καλούνται να συγκεράσουν γόνιμα και εποικοδομητικά για τους/τις μαθητές/τριες την επανάληψη όσων έχουν διδαχθεί με την ταυτόχρονη παροχή νέων γνώσεων. Στον αντίποδα των προκλήσεων οι εκπαιδευτικοί μέσα από τη συνεργασία με συναδέλφους, γονείς και άλλους εμπλεκόμενους επαναπροσδιορίζουν το πλαίσιο λειτουργίας τους προσφέροντας στοχευμένες διδακτικές προσεγγίσεις στους μαθητές και τις μαθήτριες, συμμετέχοντας παράλληλα σε δράσεις επαγγελματικής ανάπτυξης.

Λέξεις-κλειδιά: Ελληνική ως δεύτερη ξένη γλώσσα, εκπαιδευτικός, σχολείο ελληνικών.

Κριτική αξιολόγηση του βαθμού υλοποίησης της εκπαιδευτικής ευρωπαϊκής πολιτικής για την ενσωμάτωση και τη διδασκαλία της μητρικής γλώσσας των μεταναστών/προσφύγων σε σχολεία των χωρών υποδοχής

Ιωάννης Α. Θεοδώρου

Μεταδιδακτορικός Ερευνητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης

gi.theodorou@gmail.com

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, ως θεσμός, μέσω των επίσημων θέσεων της εκφράζει μια εκπαιδευτική πολιτική υποστήριξης και ενσωμάτωσης των παιδιών προσφύγων/μεταναστών στο κύριο εκπαιδευτικό σύστημα του κάθε κράτους μέλους της. Ωστόσο, η κοινοτική αυτή οδηγία ακυρώνεται στην πράξη με διάφορους τρόπους από κάποια κράτη μέλη της (Eurydice, 12-13: 2019). Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι μια συνοπτική παρουσίαση των ευρωπαϊκών πολιτικών για την ενσωμάτωση των μεταναστών και προσφύγων στη σχολική πραγματικότητα και ταυτόχρονα την ανάδειξη των χωρών που παραβιάζουν στην πράξη τις κοινοτικές αυτές οδηγίες. Στο πλαίσιο αυτό η εργασία στοχεύει στην επισήμανση των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι μαθητές/τριες μετανάστες/πρόσφυγες όταν τελικά εισάγονται στη γενική εκπαίδευση της εκάστοτε χώρας. Ειδικότερα, οι μαθητές/τριες μετανάστες/πρόσφυγες έρχονται αντιμετώπιζομενοι/ες με ένα ιδιαίτερα απαιτητικό εξεταστικό σύστημα (performance frame) και καλούνται να μάθουν τη γλώσσα της χώρας υποδοχής, εγκαταλείποντας ταυτόχρονα τη μητρική τους γλώσσα. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, οι αναμενόμενες, ως ένα βαθμό, χαμηλές επιδόσεις τους ερμηνεύονται πολλές φορές ως απροθυμία ενσωμάτωσής τους στη χώρα υποδοχής (Onsès-Segarra & Estalayo-Bielsa, 2020). Τέλος, η άρνηση αποδοχής των μεταναστών/προσφύγων από τους γηγενείς πληθυσμούς, όπως αυτή εκφράζεται με την άνοδο της ακροδεξιάς στην Ευρώπη, τις ρητορικές μίσους, την ανέγερση περιφράξεων στα σύνορα, τις επαναπροωθήσεις (pushbacks) κτλ. δημιουργούν ένα επιπλέον ασφυκτικό πλαίσιο το οποίο καταστρατηγεί στην πράξη το όραμα μιας πολυπολιτισμικής Ευρώπης (Jalusic & Bajt, 2022).

Λέξεις-κλειδιά: Εκπαιδευτική ευρωπαϊκή πολιτική, τμήμα ένταξης, μετανάστες, πρόσφυγες, διδασκαλία μητρικής γλώσσας.

Η Ελληνική ως γλώσσα πολιτισμικής κληρονομιάς στην Ελληνική Κοινότητα της Καταλονίας

Μαρία Ιακώβου

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
mariak@phil.uoa.gr

Σπυριδούλα Βαρλοκώστα

Καθηγήτρια, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
svarlokosta@phil.uoa.gr

Μαρία Ανδριά

Επίκουρη Καθηγήτρια, Universitat de Barcelona
maria.andria@ub.edu

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η διερεύνηση της Ελληνικής ως γλώσσας πολιτισμικής κληρονομιάς (heritage language, Benmamoun, Montrul & Polinsky, 2013) για τον ελληνόφωνο πληθυσμό που διαβιεί στην Ελληνική Κοινότητα της Καταλονίας, μιας περιοχής με ιδιαίτερο γλωσσολογικό ενδιαφέρον λόγω της θεσμοθετημένης πολυγλωσσίας της (Lasagabaster, 2017). Ειδικότερα, στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος GreCat (Greek Language in Catalonia), μελετάται για πρώτη φορά συστηματικά η εν λόγω κοινότητα, η οποία εμφανίζεται στη συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή από τα τέλη της δεκαετίας του '20 και αποτελείται από γλωσσικούς χρήστες διαφορετικών ηλικιών και μεταναστευτικών περιόδων. Στόχος της εργασίας είναι να αναδειχθούν στάσεις και αντιλήψεις του ελληνόφωνου πληθυσμού απέναντι στις γλώσσες του και στην πολυγλωσσία. Στη συγκεκριμένη έρευνα έλαβαν μέρος 60 μέλη της Ελληνικής Κοινότητας της Καταλονίας διαφορετικής ηλικίας και έτους άφιξης στην Καταλονία. Οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να συμπληρώσουν ένα κοινωνιογλωσσικό ερωτηματολόγιο, το οποίο περιλάμβανε ερωτήματα σχετικά με τις γλώσσες των συμμετεχόντων και τις στάσεις τους απέναντι σε αυτές και στην πολυγλωσσία. Τα δεδομένα αναλύθηκαν ποσοτικά και ποιοτικά. Οι στάσεις και αντιλήψεις των συμμετεχόντων συσχετίστηκαν με συγκεκριμένες μεταβλητές, όπως δημογραφικά στοιχεία, χρόνος πρώτης άφιξης, χρόνος παραμονής στην κοινότητα, επαφές με την Ελλάδα και τη γλώσσα. Τα αποτελέσματα της έρευνας θα συζητηθούν με στόχο της διεξαγωγή χρήσιμων διαπιστώσεων και συμπερασμάτων για το παρόν και το μέλλον της Ελληνικής εντός της συγκεκριμένης κοινότητας, αλλά και άλλων ελληνικών κοινοτήτων με παρόμοια χαρακτηριστικά.

Λέξεις-κλειδιά: Ελληνική ως Γλώσσα Πολιτισμικής Κληρονομιάς, ελληνική διασπορά, Ελληνική Κοινότητα Καταλονίας, πολυγλωσσία.

Αποτελέσματα έρευνας στη Μελβούρνη για τις οργανωμένες σχέσεις σχολείων Ελλάδας και διασποράς (πολιτική αδελφοποιήσεων)

Μαρία Φιλώ Τριδήμα

Κοινωνιολόγος και Εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Θεματικό Δίκτυο για την Ελληνική Διασπορά, Ινστιτούτο Εναλλακτικών Πολιτικών «ΕΝΑ»
mariaphil.ed@gmail.com

Η εισήγηση θα παρουσιάζει τα ευρήματα δεκαπέντε (15) ποιοτικών συνεντεύξεων αντιλήψεων που πραγματοποιήθηκαν με γονείς, εκπαιδευτικούς, διευθυντές Τμημάτων Ελληνικής Γλώσσας και διαμορφωτών πολιτικών ελληνομάθειας της Μελβούρνης με θέμα τις οργανωμένες συνεργασίες των σχολείων Ελλάδας και Διασποράς για την πραγματοποίηση εξ αποστάσεως προγράμματος ελληνομάθειας. Οι συνεντεύξεις, οι οποίες ήταν ημιδομημένες σε βάθος, πραγματοποιήθηκαν στη μετά- Covid-19 εποχή για τη συγγραφή πτυχιακής εργασίας (Μ.Π.Σ «Οικονομικά της Εκπαίδευσης», Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Σχολή Οικονομικών, Επιχειρηματικών και Διεθνών Σπουδών, Τμήμα Οικονομικής Επιστήμης), με την κινητοποίηση της Ελληνικής Κοινότητας της Μελβούρνης και της εφημερίδας «ΝΕΟΣ ΚΟΣΜΟΣ» (Βικτώρια). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, οι οργανωμένες σχέσεις σχολείων της Διασποράς και της Ελλάδας θα κινητοποιήσουν τα σχολεία και τους μαθητές/τριες της Διασποράς, διασφαλίζοντας ομαλές συνθήκες για την υλοποίηση εξ αποστάσεως εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών ελληνομάθειας. Ωστόσο, οι οργανωμένες σχέσεις σχολείων - ή αλλιώς αδελφοποιήσεις - δεν θα πρέπει να αποτελούν δεσμευτική προϋπόθεση για τη συμμετοχή των μαθητών/τριών της Διασποράς σε εκπαιδευτικά προγράμματα ελληνομάθειας, αφού υπάρχουν μαθητές/τριες της Διασποράς που επιλέγουν την *à la carte*, εξ αποστάσεως εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, και δεν φοιτούν σε σχολείο της παροικίας. Για τους συνεντευξιζόμενους, οι οργανωμένες σχέσεις σχολείων Ελλάδας και Διασποράς δύναται να υλοποιηθούν υπό προϋποθέσεις π.χ. «Εκπαίδευση-Εκπαιδευτικών», αφού οι εκπαιδευτικοί αποτελούν το σημαντικότερο παράγοντα επιτυχούς υλοποίησης. Η συνεργασία ανάμεσα σε σχολεία Ελλάδας και Διασποράς θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί ανεξάρτητα από το αν το σχολείο της Ελλάδας είναι ιδιωτικό ή δημόσιο ή το σχολείο της Διασποράς είναι Τμήμα Ελληνικής Γλώσσας (ΤΕΓ), ενθαρρύνοντας το διάλογο για την επανεξέταση της πολιτικής των αδελφοποιήσεων σχολείων όπως προβλέπεται στην Ελλάδα.

Λέξεις-κλειδιά: Ελληνομάθεια, εξ αποστάσεως μάθηση, πολιτική αδελφοποίησης σχολείων.

Διδάσκοντας την Ελληνική ως Ξένη Γλώσσα σε ένα Αμερικάνικο Δημόσιο Charter Σχολείο

Αναστασία Σανίκα

Εκπαιδευτικός ΠΕ06, SocratesAcademy, NorthCarolina, USA

ansanika@yahoo.com

Ολοκληρώνοντας το 3ο έτος της απόσπασής μου στο ανωτέρω Δημόσιο Αμερικάνικο Σχολείο τύπου Charter, θεωρώ ότι θα ήταν χρήσιμη η καταγραφή αυτής της εμπειρίας, και η παρουσίασή της σε γλωσσολόγους επιστήμονες, θεωρητικούς αλλά και συναδέλφους καθηγητές φιλόλογους και ξένων γλωσσών. Η εργασία αφορά στις παρακάτω επιμέρους προσεγγίσεις: -Διδάσκοντας ελληνικά σε σχολεία της ομογένειας και σε δημόσια αμερικάνικα σχολεία: διαφορές, κίνητρα, πολιτισμικό περιβάλλον, στοχοθέτηση. -Πολιτισμικές διαφορές και προσαρμογή του Έλληνα εκπαιδευτικού: θεωρείται αυτονόητη, όμως, η μετάβαση ενός Έλληνα εκπαιδευτικού σε ένα τόσο διαφορετικό εκπαιδευτικό σύστημα και πολιτισμικό περιβάλλον, συχνά έχει δυσκολίες και παγίδες για τις οποίες ο εκπαιδευτικός δεν είναι προετοιμασμένος. -Η χρήση της γλώσσας ως φορέας πολιτισμικών παραδόσεων, κοινωνικών μηνυμάτων και κοινωνικών προτεραιοτήτων: διαφορές και ομοιότητες. Ιδιαίτερη αναφορά στην πολιτική ορθότητα στην χρήση της γλώσσας και τις δυσκολίες που προκύπτουν. -Η χρήση της τεχνολογίας: υπέρ και κατά σε συνάρτηση με την στάση του μαθητή ως παθητικού λήπτη της γνώσης ή ως συμμετόχου στην εξέλιξη και την συνδιαμόρφωση του μαθήματος. -Η διδασκαλία της ελληνικής σε σχολεία του εξωτερικού από καθηγητή ξένων γλωσσών. - Πρακτικότητες και δυσκολίες στο επίπεδο διαβίωσης του Έλληνα εκπαιδευτικού. - Στήριξη του Έλληνα εκπαιδευτικού από το αρμόδιο Υπουργείο και το οικείο Συντονιστικό Γραφείο Εκπαίδευσης.

Λέξεις-κλειδιά: Charter, ελληνικά, ξένη γλώσσα και πολιτισμικό περιβάλλον, τεχνολογία.

Η διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης/δεύτερης γλώσσας στην Αλβανία

Κωστάντω Μπαρούτα – Ξέρρα

Λεκτόρισα, Πανεπιστήμιο Αργυροκάστρου
Τμήμα Ελληνικής Γλώσσας, Λογοτεχνίας και Ελληνικού Πολιτισμού
kostandoksera@yahoo.gr

Αικατερίνα Ιβάνοβα

Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Αργυροκάστρου
Τμήμα Ελληνικής Γλώσσας, Λογοτεχνίας και Ελληνικού Πολιτισμού
rina.ina239@gmail.com

Σύμφωνα με στατιστικές μελέτες η ελληνική είναι η δεύτερη σε χρήση γλώσσα στην Αλβανία, μετά την αλβανική ως μητρική γλώσσα. Αυτό οφείλεται σε δύο βασικούς παράγοντες. Πρώτον, την ύπαρξη της Εθνικής Ελληνικής Μειονότητας (ΕΕΜ) στην Αλβανία, η οποία διαβιεί στις πατρογονικές της εστίες στο νότιο τμήμα της χώρας. Τα μέλη της ΕΕΜ έχουν την ελληνική ως μητρική γλώσσα και η βασική παιδεία παρέχεται σε αυτή. Δεύτερον, η ελληνική είναι η γλώσσα της γειτονικής χώρας, της Ελλάδας, με την οποία ο αλβανικός λαός, διατηρεί διαφόρων ειδών σχέσης και επαφές. Η κατάρτησή της γίνεται είτε με φυσικό τρόπο, με την άμεση επαφή με ελληνόφωνους χρήστες, είτε μαθαίνεται συστηματικά σε διάφορα εκπαιδευτικά ιδρύματα ή φροντιστήρια της χώρας. Στα πλαίσια της εισήγησης θα δούμε την εξάπλωση της ελληνικής γλώσσας στην Αλβανία. Πιο συγκεκριμένα, θα παρουσιαστούν τα εκπαιδευτικά ιδρύματα που διδάσκεται η ελληνική ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα, το περιεχόμενο της διδασκαλίας, τους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν την ελληνική, καθώς και τα διδακτικά εγχειρίδια που χρησιμοποιούνται σε κάθε περίπτωση.

Λέξεις-κλειδιά: Διδασκαλία, εκμάθηση, ξένη/δεύτερη γλώσσα.

Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στο charter school Plato Academy στην πολιτεία της Φλόριντα

Χαράλαμπος Θ. Νταλάκας

Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ70 Λευκάδας

xdalakas@gmail.com

Με την παρούσα εργασία μας, βασισμένη σε προσωπική εμπειρία και εργασία, παρουσιάζουμε το μοντέλο της λειτουργίας των Charter Schools τα οποία αποτελούν ένα νέο και ευέλικτο τύπο σχολείων. Αναφερόμαστε αρχικά στη γενική οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος των ΗΠΑ και τους τύπους σχολείων. Στη συνέχεια αναφερόμαστε στην οργάνωση της εκπαίδευσης στην πολιτεία της Φλόριντα και τον τρόπο διοίκησής της. Μας δίνεται η ευκαιρία να διαπραγματευτούμε ενδιαφέροντα ζητήματα όπως είναι η κατανομή των οικονομικών πόρων, ο ρόλος των εκπαιδευτικών αρχών της κομητείας, η εργασία των εκπαιδευτικών, η ανταγωνιστικότητα και η κατηγοριοποίηση των σχολείων, η σύνδεση των βαθμίδων εκπαίδευσης, ο τρόπος πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση κ.ά. Έπειτα, περιγράφουμε την οργάνωση, διοίκηση και τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας ως ξένης στο Plato Academy που ανήκει στην κατηγορία των charter schools και βρίσκεται στην περιοχή της Τάμπας. Αναφερόμαστε επίσης σε θέματα, όπως ο ρόλος του διευθυντή, η επιμόρφωση, τα τμήματα και τα προγράμματα που προσφέρονται, οι πρακτικές αντιμετώπισης ζητημάτων ασφάλειας και συμπεριφοράς μαθητών, ο ρόλος των γονέων, το ωρολόγιο πρόγραμμα και το διδακτικό ωράριο, η αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας και των εκπαιδευτικών, η αξιολόγηση των μαθητών και εκπαιδευτικών, οι υποχρεώσεις των εκπαιδευτικών και η μεταξύ τους συνεργασία, οι διδακτικοί στόχοι κ.α. Τέλος, παραθέτουμε γενικότερα συμπεράσματα που έχουν σχέση με τη δυνατότητα προσαρμογής και εφαρμογής του μοντέλου αυτού στα ελληνικά σχολεία.

Λέξεις-κλειδιά: Charter school, ελληνική γλώσσα, Pinellas County.

Η ελληνική γλώσσα στη διασπορά: Φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σίδνεϊ της Αυστραλίας

Μαρία Κουλού

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Πανεπιστήμιο Πατρών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας Σχολείο οργανικής θέσης 3ο Δημοτικό Αχαρνών
mariakoulou.94@gmail.com

Νικολέττα Κουλού

Εκπαιδευτικός ΠΕ78, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, ΙΕΚ Τρίπολης
nikol.02.07@gmail.com

Η ελληνόγλωσση εκπαίδευση στοχεύει να διαμορφώσει ένα άτομο με ταυτότητα, η οποία συνάδει με το διαπολιτισμικό και διγλωσσικό περιβάλλον κοινωνικοποίησής του. Ειδικότερα, η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας στη διασπορά αποτελεί «αξία», που συνιστά σημαντικό πλούτο για το άτομο, συντελεί στην ενδυνάμωση της ελληνικότητας, ενώ, παράλληλα, ενδυναμώνεται η επαφή με την Ελλάδα και ισχυροποιείται η Ελλάδα στο εξωτερικό. Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να παρουσιαστούν οι φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σίδνεϊ της Αυστραλίας, το πρόγραμμα σπουδών που ακολουθούν τα σχολεία, έτσι όπως περιγράφεται από εκπαιδευτικούς, που διδάσκουν σε ελληνόγλωσσα σχολεία της Αυστραλίας, αλλά και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί. Στο πρώτο μέρος της εργασίας γίνεται μία σύντομη ιστορική αναδρομή και τονίζεται η αξία της ελληνικής γλώσσας στη διασπορά, ενώ στο δεύτερο μέρος παρουσιάζονται αναλυτικά οι φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σίδνεϊ της Αυστραλίας. Έπειτα ακολουθεί το ερευνητικό μέρος και η ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας. Στην έρευνα συμμετείχαν δύο εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, που εργάζονται σε ελληνόγλωσσο δημοτικό σχολείο στο Σίδνεϊ της Αυστραλίας, οι οποίες μέσω της συνέντευξης με τη χρήση του Skype μετέφεραν τις εμπειρίες τους, τον τρόπο εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας και γενικότερα έδωσαν τον παλμό του ελληνισμού, που αντηχεί χιλιόμετρα μακριά. Επιπλέον, η έρευνα καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι φορείς της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Σίδνεϊ της Αυστραλίας δεν έχουν πλέον τόσο έντονη παρουσία, η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας για τα παιδιά της τρίτης γενιάς αποτελεί χάσιμο χρόνου και η βοήθεια από την ελληνική πολιτεία είναι ανεπαρκής.

Λέξεις-κλειδιά: Διασπορά, ελληνική γλώσσα, φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης, πολιτισμική παρουσία.

Τα Αρχεία Δαρδάλη της Ελληνικής Διασποράς στο Πανεπιστήμιο La Trobe της Μελβούρνης και η χρήση τους στη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας

Σταυρούλα Νικολούδη

Λέκτορας και Συντονίστρια του Προγράμματος Ελληνικών Σπουδών
Πανεπιστήμιο La Trobe
s.nikoloudis@latrobe.edu.au

Τα Αρχεία Δαρδάλη της Ελληνικής Διασποράς περιέχουν χιλιάδες αντικείμενα, δωρεές από άτομα της Ελληνοαυστραλιανής κοινωνίας, που αντικατοπτρίζουν τη μετανάστευση των Ελλήνων στην Αυστραλία και την συνεισφορά τους στη χώρα, κυρίως μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο (ιδιαίτερα κατά τις δεκαετίες του 1950 και 60) αλλά και νωρίτερα. Τα αντικείμενα αυτά συμπεριλαμβάνουν φωτογραφίες, επίσημες και προσωπικές επιστολές, βιβλία Ελλήνων συγγραφέων από την Ελλάδα και την Αυστραλία, ηχογραφήσεις συνομιλιών, ελληνικές κινηματογραφικές ταινίες, κ.ά. Την επιμέλεια των Αρχείων έχει η πανεπιστημιακή βιβλιοθήκη. Ο σκοπός αυτής της εργασίας είναι να παρουσιάσει τους τρόπους με τους οποίους ο θησαυρός αυτός, μεγάλης τοπικής και διεθνούς σημασίας, ενσωματώνεται στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα των Ελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου La Trobe ώστε να ενισχύσει τη διδασκαλία της ελληνικής βάσει προσεγγίσεων, όπως η μάθηση μέσω αντικειμένων, η διερευνητική μάθηση, και η πρακτική άσκηση σε χώρους εργασίας. Οι φοιτητές/τριες που επωφελούνται είναι και Αρχάριοι και Προχωρημένοι σπουδαστές της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας.

Λέξεις-κλειδιά: Ελληνική γλώσσα και πολιτισμός, διασπορά, πολυπολιτισμός, ταυτότητα, μάθηση μέσω αντικειμένων.

Ο ρόλος του συντονιστή εκπαίδευσης προσφύγων στην εκπαίδευση των προσφυγοπαίδων

Βασίλειος Σωτηρούδης

Συντονιστής Εκπαίδευσης Προσφύγων, ΠΔΕ
Κ. Μακεδονίας
vsotirudas@hotmail.com

Ευτέρπη Βασιλειάδου

Συντονίστρια Εκπαίδευσης Προσφύγων,
ΠΔΕ Κ. Μακεδονίας
eviivas@yahoo.gr

Όλγα Καραγιαννίδου

Συντονίστρια Εκπαίδευσης Προσφύγων,
ΠΔΕ Κ. Μακεδονίας
olgakara@yahoo.com

Φωτεινή Παπαλιούρα

Συντονίστρια Εκπαίδευσης Προσφύγων,
ΠΔΕ Κ. Μακεδονίας
fotinipapaliou@gmail.com

Η εκπαίδευση των μαθητών προσφυγικού προφίλ στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα αποτελεί μία από τις διαστάσεις της εκπαίδευσης των αλλοδαπών μαθητών, ενώ συνιστά επιπλέον και μία από τις διαστάσεις της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Μολονότι το ελληνικό εκπαιδευτικό βρέθηκε αντιμέτωπο με τις ιδιαίτερες απαιτήσεις που έχει η εκπαίδευση μαθητών μεταναστευτικού/προσφυγικού προφίλ από το 1992 με τη μαζική είσοδο στη χώρα κατοίκων από την Αλβανία, εντούτοις, μόλις το 2016 εντοπίζονται στοχευμένες εκπαιδευτικές παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση των ιδιαίτερων συνθηκών που δημιουργήσε η μαζική είσοδος στη χώρα πολιτών τρίτων χωρών λόγω της προσφυγικής κρίσης. Μία από τις παρεμβάσεις αυτές αποτέλεσε η δημιουργία ενός νέου εκπαιδευτικού θεσμού και πιο συγκεκριμένα του συντονιστή εκπαίδευσης προσφύγων. Αρχικά ο σκοπός των συντονιστών εκπαίδευσης προσφύγων ήταν να λειτουργήσουν ως σύνδεσμοι ανάμεσα στα κέντρα φιλοξενίας προσφύγων και τις σχολικές μονάδες όπου λειτουργούσαν δομές υποδοχής και εκπαίδευσης προσφύγων (ΔΥΕΠ), καθώς και να συντονίσουν τις εκπαιδευτικές δράσεις που οργανώνονταν από διάφορες Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (Μ.Κ.Ο.) και άλλους φορείς. Η σταδιακή διασπορά του προσφυγικού πληθυσμού σε όλο τον ελλαδικό χώρο, κατέστησε αναγκαία την τοποθέτηση συντονιστών εκπαίδευσης προσφύγων με περιοχή ευθύνης και τον αστικό ιστό μεγάλων πόλεων. Στην τελευταία νομοθετική ρύθμιση που αφορά τους συντονιστές εκπαίδευσης προσφύγων, καθορίζονται οι τομείς και κατ' επέκταση η άσκηση δραστηριοτήτων στον συμβουλευτικό-εκπαιδευτικό και το διοικητικό-κοινωνικό-μορφωτικό τομέα. Μολονότι οι νομοθετικές ρυθμίσεις αποδίδουν ιδιαίτερη βαρύτητα στο ρόλο του συντονιστή εκπαίδευσης προσφύγων, εντούτοις αναδεικνύονται διάφορες παθογένειες στην καθημερινή άσκηση των καθηκόντων του. Στην παρούσα μελέτη επιχειρείται μία αποτύπωση του πολυδιάστατου ρόλου των συντονιστών εκπαίδευσης προσφύγων στην εκπαίδευση των προσφυγοπαίδων στο τυπικό ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Λέξεις-κλειδιά: Αλλοδαποί μαθητές, διαπολιτισμική εκπαίδευση, συντονιστής εκπαίδευσης προσφύγων.

Ο ρόλος του διευθυντή στην προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης και την άρση των κοινωνικών ανισοτήτων στο σχολείο απέναντι σε παιδιά μεταναστών δεύτερης γενιάς

Χρήστος Κωτσόπουλος

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Υποδιευθυντής ΔΙΕΚ Αμυνταίου, ΔΙΕΚ Αμυνταίου

ckotsopoulos1983@gmail.com

Η έρευνα που διεξήχθη στοχεύει στη διερεύνηση των αντιλήψεων των διευθυντών σχετικά με την κοινωνική δικαιοσύνη στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, τους τρόπους διασφάλισής της στα σχολεία αλλά κυρίως, τον ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει στην προσπάθεια αυτήν ο διευθυντής. Η ανάγκη πραγματοποίησης της έρευνας έγκειται στο γεγονός ότι εδώ και πολλά χρόνια η Ελλάδα ταλανίζεται από μια βαθιά οικονομική, κοινωνική και πολιτική κρίση που οδηγεί στον αποκλεισμό πλείστον κοινωνικών ομάδων. Η έρευνα είναι ποιοτική και πραγματοποιήθηκε με ημιδομημένες τηλεφωνικές συνεντεύξεις και αφορά σε 15 διευθυντές από την Πτολεμαΐδα και τη Φλώρινα. Η έρευνα αρχικά διερευνά τις αντιλήψεις των διευθυντών για την κοινωνική δικαιοσύνη, την εξοικείωσή τους με τον όρο αυτό αλλά και τις δράσεις που προτείνουν για την επίτευξή της. Στη συνέχεια παρουσιάζεται η κατάσταση που επικρατεί σήμερα στο ελληνικό δημόσιο σχολείο σχετικά με τον αποκλεισμό και την περιθωριοποίηση, αλλά και ενδεχόμενους τρόπους με τους οποίους περιορίζονται τα φαινόμενα αυτά. Τέλος, θίγονται κάποια εμπόδια που συναντούν στο έργο τους, αλλά και οι θεσμικές αλλαγές που προτείνονται προκειμένου το σχολείο να αποτελεί ασφαλές και φιλόξενο περιβάλλον για όλους τους μαθητές. Τα ευρήματα της έρευνας έδειξαν ότι: α) οι διευθυντές των δύο πόλεων στην πλειονότητά τους συνδέουν την κοινωνική δικαιοσύνη με την ίση αντιμετώπιση όλων, β) οι περισσότεροι αναζητούν τρόπους διασφάλισής της, ταυτόχρονα με τις δράσεις που προτείνει το Υπουργείο, γ) ο καλός σχολικός ηγέτης που στρατεύεται υπέρ ενός κοινωνικά δίκαιου σχολείου είναι το ζητούμενο της νέας εποχής που χαρακτηρίζεται από κοινωνικοπολιτικές αλλαγές. Ωστόσο, η έρευνα περιορίστηκε σε δεκαπέντε συμμετέχοντες και είναι πιλοτική.

Λέξεις-κλειδιά: Ηγεσία για κοινωνική δικαιοσύνη, σχολική ηγεσία, περιθωριοποίηση, αποκλεισμός.

Η γλώσσα μας... μας ενώνει: Συνεργατική δράση σχολείων της Ομογένειας και της ημεδαπής για την προώθηση της γλώσσας μας

Ιωάννης Σπαντιδάκης

Καθηγητής, ΠΤΔΕ Πανεπιστήμιο Κρήτης
ispantid@uoc.gr

Καλλιόπη Ζαρογιάννη

Υπ. Διδ., ΠΤΔΕ Πανεπιστήμιο Κρήτης
kal.zarogianni@yahoo.gr

Μιχαήλ Κοντογεώργος

Εκπαιδευτικός στο Ελεύθερο Σχολείο Χαϊδελβέργης
michail.kontogeorgos@gr-schule-hd.de

Σε μια προσπάθεια δημιουργίας ενός διαύλου επικοινωνίας μεταξύ των σχολείων της Ομογένειας, αλλά και της ημεδαπής, δώδεκα ελληνικά σχολεία με πρωτοβουλία των ΤΕΓ Waiblingen και του Ελεύθερου Σχολείου Heidelberg από το κρατίδιο της Βάδης Βυρτεμβέργης στη Γερμανία «ένωσαν τις δυνάμεις τους» με στόχο την προώθηση της γλώσσας μας μέσα από στοχευμένες εκπαιδευτικές δραστηριότητες στο πλαίσιο του εορτασμού για την Παγκόσμια Ημέρα Ελληνικής Γλώσσας το 2023. Εφορμούμενοι, λοιπόν, από αυτό το γεγονός, αρχικά σκιαγραφούμε αδρομερώς στην παρούσα εργασία την ταυτότητα των μη αμιγών ελληνικών σχολείων στο κρατίδιό μας, όπως και των συμμετεχόντων σχολείων στη δράση μας, ενώ σε ένα δεύτερο επίπεδο παρουσιάζουμε ενδελεχώς τη φιλοσοφία της εκδήλωσής μας και τους βασικούς άξονές της με έμφαση και στον διαθεματικό της χαρακτήρα. Σε αυτό το πλαίσιο και εστιαζόμενοι στη γραπτή παραγωγή στην ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα (Γ2) ως βασικής γλωσσικής δεξιότητας για την εκμάθησή της, παρουσιάζουμε στη συνέχεια συγκεκριμένες πρακτικές, με και χωρίς τη χρήση ψηφιακών μέσων, υιοθετώντας βασικές παραδοχές από το πεδίο της συνεργατικής γραφής και των κειμενικών ειδών με γνώμονα τη σύνθεση ποιοτικών επικοινωνιακών κειμένων (αφηγηματικά-περιγραφικά κείμενα) από τους μαθητές-συγγραφείς στη γλώσσα-στόχο. Όλες αυτές οι πρακτικές συνοδεύονται από αντίστοιχο οπτικοακουστικό υλικό ως «δείγμα γραφής» από την υλοποίησή τους.

Λέξεις-κλειδιά: Ελληνική ως Γ2, σχολεία ομογένειας, συνεργατική δράση, γραπτή παραγωγή.

Διαπολιτισμικές Δεξιότητες και Στρατηγικές

Στρατηγικές ομιλητών της Ελληνικής ως Γλώσσας Πολιτισμικής Κληρονομιάς κατά την αφήγηση και τον διάλογο

Ζωή Γαβρηλίδου

Καθηγήτρια Γλωσσολογίας, ΔΠΘ, Επισκέπτρια Καθηγήτρια University of Chicago
 Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και University of Chicago
 zoegab@otenet.gr

Λύδια Μίτιτς

Επίκουρη Καθηγήτρια ΔΠΘ
 lmitits@psed.duth.gr

Λαμβάνοντας υπόψη προηγούμενες ταξινομήσεις των επικοινωνιακών στρατηγικών (Dörnyei & Scott 1995· Tarone, 1977· Færch & Kasper, 1983), στόχος της παρούσας εργασίας είναι, μέσα από μια ανωφερή (top-down) μεθοδολογική προσέγγιση που βασίζεται στα δεδομένα του Greek Heritage Language Corpus (Gavriilidou, Mitits, Manromatidou, Chadjirapa & Dourou, 2019), να αναδείξει τις *Στρατηγικές Ομιλητών της Ελληνικής ως Γλώσσας Πολιτισμικής Κληρονομιάς (ΟΕΓΠΚ)* που χρησιμοποιούν, προκειμένου να ανταπεξέλθουν σε τυχόν επικοινωνιακές προκλήσεις κατά την αφήγηση ή τον διάλογο. Η εργασία αναζητά να καταγράψει όλους τους στρατηγικούς μηχανισμούς που χρησιμοποιούν οι ΟΕΓΠΚ, να διερευνήσει τις πιθανές διαφορές στη χρήση στρατηγικών ανάλογα με το πλαίσιο επικοινωνίας και να μελετήσει το πώς οι στρατηγικές διαφοροποιούνται στην αφήγηση και στον διάλογο. Η μελέτη βασίζεται σε μεταγραφές 32 συνεντεύξεων από το Chicago (11 άνδρες και 21 γυναίκες), 16 μεταγραφές από τη Μόσχα (6 άνδρες και 10 γυναίκες) και 22 μεταγραφές από την Αγ. Πετρούπολη (20 άντρες and 18 γυναίκες). Τα αποτελέσματα ανέδειξαν 14 διαφορετικές στρατηγικές (περίφραση, συνώνυμα, δημιουργία λέξης, αυτοδιόρθωση, εναλλαγή κώδικα, loanblends, αναζήτηση διευκρινίσεων, μάντεμα, αποφυγή, αλλαγή θέματος, μείωση παρεχόμενων πληροφοριών, μη λεκτικές στρατηγικές, γεμίσματα, back channeling).

Λέξεις-κλειδιά: Στρατηγικές επικοινωνίας, Ελληνική ως Γλώσσα Πολιτισμικής Κληρονομιάς, γεμίσματα, αποφυγή, εναλλαγή κώδικα.

Η ανάπτυξη διαπολιτισμικού διαλόγου στην τάξη μέσω της προώθησης των μαθητικών φωνών

Χριστίνα Τζώρτζη

Εκπαιδευτικός ΠΕ70
14ο Δημοτικό Σχολείο Αθηνών
christinatzor@gmail.com

Η παρούσα εργασία εξετάζει την συμβολή της ακρόασης των μαθητικών φωνών στην ανάπτυξη του διαπολιτισμικού διαλόγου στην τάξη, ενώ παρουσιάζονται εργαλεία και πρακτικές για την προώθηση τους με γνώμονα την διαπολιτισμική εκπαίδευση. Χρησιμοποιήθηκε η ερευνητική μέθοδο της περιγραφικής βιβλιογραφικής ανασκόπησης, με σκοπό την ανάδειξη της σημασίας που έχουν οι μαθητικές φωνές για την δημιουργία διαπολιτισμικού διαλόγου κατά την διδασκαλία σε συμπεριληπτικό σχολικό πλαίσιο, ενώ διερευνήθηκαν κατάλληλα εργαλεία για την προώθηση των φωνών των μαθητών, με στόχο την συμμετοχή τους σε διαπολιτισμικό διάλογο και την εξάλειψη των προκαταλήψεων και του σχολικού εκφοβισμού σε μαθητές με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο. Αναζητήθηκαν ακαδημαϊκά συγγράμματα, επιστημονικά άρθρα, διατριβές και αποτελέσματα ερευνών της τελευταίας δεκαετίας από βιβλιοθήκες και γνωστές βάσεις δεδομένων (Google Scholar, OPAC, EKT κ.α.) στα Ελληνικά και στα Αγγλικά, σχετικά με τον ορισμό των μαθητικών φωνών, του διαπολιτισμικού διαλόγου και τρόπους ανάπτυξης του μέσω των μαθητικών φωνών (τεχνικές ενίσχυσης τους), καθώς και την έννοια της κοινωνικής δικαιοσύνης. Μελετήθηκε βιβλιογραφία από το 2012 μέχρι τον Οκτώβριο του 2023 και κριτήρια ένταξης και αποκλεισμού αποτέλεσαν κυρίως η ημερομηνία και η σχετικότητα του τίτλου. Τα αποτελέσματα της παρούσας περιγραφικής ανασκόπησης ανέδειξαν τη σημασία και τα πλεονεκτήματα που έχει η ενίσχυση των μαθητικών φωνών για την ανάπτυξη διαπολιτισμικού διαλόγου στο σημερινό πολυπολιτισμικό σχολείο. Τέλος, θα παρουσιαστούν συμπεράσματα από την ανάπτυξη διαπολιτισμικού διαλόγου στην τάξη μέσω της προώθησης των μαθητικών φωνών, και προτάσεις για περαιτέρω έρευνα στο αντίστοιχο πεδίο.

Λέξεις-κλειδιά: Διαπολιτισμικός διάλογος, μαθητικές φωνές, συμπεριληπτική εκπαίδευση, διαπολιτισμική εκπαίδευση.

Δημιουργώντας διαπολιτισμικές επαφές σε ψηφιακά περιβάλλοντα μάθησης: Ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα ανάπτυξης στρατηγικών διαπολιτισμικής επικοινωνίας σε μαθητές Δημοτικού

Χρυσάνθη Μάρκου

Υποψήφια Διδάκτορας ΠΔΜ, Εκπαιδευτικός
deled00123@uowm.gr

Δήμητρα Βασιλείου

Πρώην Συντονίστρια Εκπαίδευσης
Κορυτσάς- Αποσπασμένη στο ΥΠΑΙΘΑ
dimivasileiou@yahoo.gr

Κωνσταντίνος Σεχίδης

Διευθυντής Πειραματικού Δημοτικού
Σχολείου Φλώρινας
ppf@sch.gr

Ολυμπία Παπαθανασίου

Εκπαιδευτικός, Πειραματικό Δημοτικό
Σχολείο Φλώρινας
olympia.pap74@gmail.com

Πετρούλα Παπαθανασίου

Εκπαιδευτικός, Πειραματικό Δημοτικό
Σχολείο Φλώρινας
peripap67@hotmail.gr

Η αλληλεπίδραση στην εποχή της πληροφορίας και των πολυγραμματισμών δημιουργεί την ανάγκη ανάπτυξης δεξιοτήτων των μαθητών προκειμένου να αποκτήσουν γνώσεις σχετικά με άλλους πολιτισμούς και παγκόσμιες προοπτικές (Velayo, 2012). Οι νέες τεχνολογίες διαμορφώνουν νέα επικοινωνιακά και συνεργατικά πλαίσια, τα οποία χαρακτηρίζονται από πολυπολιτισμικότητα και πολυγλωσσικότητα, επιτείνοντας έτσι την ανάγκη για την ανάπτυξη της διαπολιτισμικής ικανότητας και επικοινωνίας ακόμη και σε μικρούς μαθητές (Γρίβα & Κωφού, 2020). Η ανταλλαγή μηνυμάτων και η διαπολιτισμική επικοινωνία ατόμων με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο διευκολύνεται μέσα από την χρήση ψηφιακών συνεργατικών εργαλείων όπως εργαλείων τηλεδιασκέψεων, ανάμεσα σε σχολεία διαφορετικών χωρών, ενισχύοντας όχι μόνο την ανάπτυξη δεξιοτήτων διαπολιτισμικής επικοινωνίας αλλά και μια πληθώρα άλλων δεξιοτήτων (Gutiérrez-Santiuste & Ritacco-Real, 2023). Στη συγκεκριμένη εργασία παρουσιάζεται ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα που υλοποιήθηκε κατά την αδελφοποίηση του Δίγλωσσου Σχολείου «Όμηρος» στην Κορυτσά και του Πειραματικού Δημοτικού Σχολείου Φλώρινας, κατά το σχολικό έτος 2022-2023, και στο οποίο συμμετείχαν μαθητές της Ε' και Στ' τάξης και των δυο σχολείων. Σκοπός του προγράμματος ήταν η ανάπτυξη στρατηγικών διαπολιτισμικής επικοινωνίας των μαθητών του Δίγλωσσου σχολείου «Όμηρος», μέσα από την επαφή και αλληλεπίδραση με μαθητές, φυσικούς ομιλητές της Ελληνικής γλώσσας, κατά την υλοποίηση συνεργατικών δραστηριοτήτων σε ψηφιακά περιβάλλοντα μάθησης. Τα αποτελέσματα έδειξαν την θετική επίδραση των νέων τεχνολογιών στην ανάπτυξη στρατηγικών διαπολιτισμικής επικοινωνίας των μαθητών του Σχολείου «Όμηρος», οι οποίοι μαθαίνουν την Ελληνική ως Δεύτερη/Ξένη Γλώσσα.

Λέξεις-κλειδιά: Διαπολιτισμική επικοινωνία, ψηφιακά εργαλεία, νέες τεχνολογίες, Ελληνική ως Δεύτερη/Ξένη γλώσσα.

Πλοήγηση στη διαφορετικότητα: Καλλιεργώντας διαπολιτισμικές δεξιότητες και στρατηγικές στην εκπαίδευση

Χριστίνα Χατζησωτηρίου

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

hadjisoteriou.c@unic.ac.cy

Γεώργιος Σόρκος

Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

Συμβασιούχος Διδάσκων Π.Τ.Π.Ε., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

gsorkos@uth.gr

Σε μια εποχή πρωτοφανούς παγκόσμιας διασύνδεσης, τα σχολεία που χαρακτηρίζονται από πολιτισμική ετερογένεια θα πρέπει να λειτουργούν ως δυναμικοί μικρόκοσμοι στους οποίους οι μαθητές και οι μαθήτριες θα πλοηγούνται και θα εξερευνούν τον πολύπλοκο ιστό των πολιτισμικών αλληλεπιδράσεων που επιτελούνται. Η παρούσα εισήγηση αναδεικνύει την ανάπτυξη διαπολιτισμικών δεξιοτήτων μεταξύ των μαθητών και μαθητριών σε τέτοια εκπαιδευτικά περιβάλλοντα. Μέσα από την έρευνα που διενεργήθηκε σε 40 μαθητές και μαθήτριες δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, (προσδιορίζουμε τις) προσδιορίζονται οι βασικές διαπολιτισμικές δεξιότητες που προέκυψαν μέσα από την ανάπτυξη διαπολιτισμικά υπεύθυνων ρόλων. Παρουσιάζονται οι διάφορες διαστάσεις των διαπολιτισμικών δεξιοτήτων που περιλαμβάνουν όχι μόνο τις δεξιότητες επικοινωνίας που ανέπτυξαν αλλά και την πολιτισμική ευαισθητοποίηση, την ενσυναίσθηση και την ανοιχτή σκέψη. Υποστηρίζουμε ότι οι μαθητές και οι μαθήτριες πρέπει να υπερβούν την επιφανειακή πολιτισμική επίγνωση και να καλλιεργήσουν δεξιότητες που αναδύθηκαν από την έρευνα όπως τον σεβασμό στη διαφορετικότητα μέσω της καταπολέμησης των αδικιών, τη δεξιότητα διαβούλευσης μέσω των επίσημων δομών της μαθητικής ηγεσίας και της επιρροής που μπορούν να ασκήσουν προκειμένου να συμβάλλουν στην κάλυψη των αναγκών των παιδιών με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο. Επιπλέον, επισημαίνονται συγκεκριμένες στρατηγικές που εστιάζουν στην εκπαιδευτική διαχείριση της δίγλωσσης εκπαίδευσης, θεωρώντας ότι μπορούν να παρέχουν ένα πλαίσιο για τα σχολεία και τους εκπαιδευτικούς που επιθυμούν να ενισχύσουν τις διαπολιτισμικές δεξιότητες των μαθητών και μαθητριών. Η παρούσα εργασία επιδιώκει να συμβάλει στον συνεχή διάλογο στην εκπαίδευση σχετικά με την προετοιμασία των μαθητών και μαθητριών να περιηγούνται με αποτελεσματικότητα σε έναν ολοένα πιο ποικιλόμορφο και διασυνδεδεμένο κόσμο.

Λέξεις-κλειδιά: Πολιτισμικός πλουραλισμός, διαπολιτισμικές δεξιότητες, διαπολιτισμικές στρατηγικές.

«Greek by Greeks»: Επικοινωνώ ελληνικά - επικοινωνώ διαπολιτισμικά. Ένα Πρόγραμμα Διαπολιτισμικής Επικοινωνίας μεταξύ φοιτητών της ΝΕ ως ΞΓ/Γ2 στην Αυστραλία και Ελλήνων φοιτητών

Δρ. Πατρίσια Κορομβόκη

Λέκτορας – Επικεφαλής Προγράμματος Νεοελληνικών Σπουδών
Macquarie University, Σίδνεϋ, Αυστραλία
patricia.koromvokis@mq.edu.au

Ελένη Γρίβα

Καθηγήτρια Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας
Αντιπρύτανης Διεθνών Σχέσεων, Εξωστρέφειας και Ολιστικής Μέριμνας ΠΔΜ
egiva@uowm.gr

Έχει παρατηρηθεί ότι οι φοιτητές σε όλα τα επίπεδα ελληνομάθειας στις τάξεις της ΝΕ (νέας ελληνικής) ως Γ2/ΞΓ (δεύτερης/ξένης γλώσσας) κατακτούν τις δεξιότητες του γραπτού λόγου (προσληπτικές και παραγωγικές δεξιότητες), υστερούν όμως στις αντίστοιχες δεξιότητες προφορικού λόγου. Οι μαθητές/φοιτητές μιας ΞΓ, αφενός, έχουν περιορισμένες ευκαιρίες καθημερινής επικοινωνίας με φυσικούς ομιλητές, αφετέρου, βιώνουν το υψηλότερο επίπεδο άγχους όταν απαιτείται προφορική επικοινωνία, καθώς η επικοινωνία/η παραγωγή προφορικού λόγου έχει καταδειχθεί πως είναι η δεξιότητα που συνδέεται συχνότερα με το άγχος (Pyun et al., 2014; Horwitz, Tallon, & Luo, 2010). Αυτή η συνθήκη μπορεί να επηρεάσει τη διαδικασία προφορικής επικοινωνίας των μαθητών σε μια Γ2/ΞΓ και, σύμφωνα με τον Woodrow (2006) να επηρεάσει τη διάθεσή τους και την αυτοπεποίθησή τους να επικοινωνούν αποτελεσματικά σε διαπολιτισμικά πλαίσια. Το Πρόγραμμα διαπολιτισμικής επικοινωνίας «Greek By Greeks», σε περιβάλλον χρήσης της νέας ελληνικής γλώσσας, είναι ένα πρωτότυπο πρόγραμμα εβδομαδιαίας διαδικτυακής προφορικής επικοινωνίας μεταξύ φοιτητών της ΝΕ ως ΞΓ/Γ2 στην Αυστραλία και Ελλήνων φοιτητών στο Παιδαγωγικό Τμήμα του ΠΔΜ. Στόχος του προγράμματος είναι η ενίσχυση της γλωσσικής/επικοινωνιακής ικανότητας και η προώθηση της διαπολιτισμικής ικανότητας (που αποτελούν δύο από τις πέντε συνιστώσες του μοντέλου επικοινωνίας των Usó-Juan και Martínez-Flor's, 2006). Αυτό θα τους επιτρέψει παράλληλα να ενισχύσουν την ικανότητά τους να ελέγχουν τη μαθησιακή τους διαδικασία (Γρίβα & Κωφού, 2019). Στη συγκεκριμένη εργασία παρουσιάζονται η στοχοθεσία, η μεθοδολογία και τα εργαλεία αξιολόγησης του προγράμματος το οποίο αποτελεί μια διεθνή συνεργασία του Ινστιτούτου Ελληνικής Γλώσσας του Κέντρου Έρευνας και Καινοτομίας «ΤΗΜΕΝΟΣ» του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας (ΠΔΜ) και του Προγράμματος Νεοελληνικών Σπουδών του Macquarie University, Σίδνεϋ, Αυστραλίας.

Λέξεις-κλειδιά: Διαπολιτισμική επικοινωνία, Ελληνική ως Δεύτερη/Ξένη Γλώσσα, δεξιότητες προφορικού λόγου.

Το γλωσσικό μου πορτραίτο: Ένα εκπαιδευτικό εργαλείο που αναδεικνύει την πολυγλωσσία

Ελένη Παπαδιώτη

Εκπαιδευτικός Α/ΘΜΙΑΣ Εκπαίδευσης ΠΕ 70
Ειδικό Δημοτικό Σχολείο Τυφλών Θεσσαλονίκης
papadiotieni@hotmail.com

Η εκπαίδευση αντιμετωπίζει ολοένα και περισσότερες προκλήσεις, μεταξύ των οποίων είναι και η πολυγλωσσία, που σηματοδοτεί την αυξανόμενη γλωσσική και πολιτισμική διαφοροποίηση μέσα στην τάξη. Για να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά ο εκπαιδευτικός αυτή την πρόκληση, πρέπει να είναι εφοδιασμένος με δεξιότητες που θα του επιτρέπουν να οργανώσει τη διδασκαλία του μέσα σε ένα ασφαλές περιβάλλον, όπου όλα τα παιδιά νιώθουν ευπρόσδεκτα. Ένα εργαλείο που μπορεί να αξιοποιηθεί προς αυτή την κατεύθυνση είναι το γλωσσικό πορτραίτο, που αποτελεί την απεικόνιση του γλωσσικού ρεπερτορίου και των διαφορετικών γλωσσικών εμπειριών ενός ατόμου. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αναδείξει τη χρησιμότητα του γλωσσικού πορτραίτου, τον τρόπο χρήσης και αξιοποίησής του. Μέσα από παραδείγματα γλωσσικών πορτραίτων που σχεδίασαν μαθητές του Δημοτικού αναλύονται δύο βασικά στοιχεία. Πρώτον, ο τρόπος με τον οποίο ο εκπαιδευτικός μπορεί, χρησιμοποιώντας τα γλωσσικά πορτραίτα, να συλλέξει χρήσιμα δεδομένα για τους μαθητές και την ταυτότητά τους, προκειμένου να σχεδιάσει κατάλληλα τη διδασκαλία του. Δεύτερον, τονίζεται η ευκαιρία που δίνεται στους μαθητές μέσα από τα γλωσσικά πορτραίτα, να αυτοπροσδιοριστούν, να επικοινωνήσουν μεταξύ τους και να εντάξουν την διαφορετικότητα δημιουργικά μέσα σε μια πολυπολιτισμική κοινότητα μάθησης.

Λέξεις-κλειδιά: Πολυγλωσσία, εκπαίδευση, γλωσσικό πορτραίτο, διαφορετικότητα.

“Song Contest”: Ένα πρόγραμμα ανάπτυξης διαπολιτισμικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων

Μαρία Κικίδου

Εκπαιδευτικός Αγγλικής Γλώσσας
MA University of Westminster
Μεταπτυχιακό Δίπλωμα, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
mkikidou@yahoo.gr

Στο σύγχρονο εκπαιδευτικό πλαίσιο και συγκεκριμένα στη γλωσσική εκπαίδευση υπάρχει η ανάγκη για την προώθηση ενός διαπολιτισμικού προσανατολισμού και χαρακτήρα -ιδιαίτερα στη διδασκαλία και εκμάθηση της δεύτερης γλώσσας, μαζί με την ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων (Ντίνας & Γρίβα, 2017). Το συγκεκριμένο πρόγραμμα, που εφαρμόστηκε σε 27 μαθητές/τριες ΣΤ Τάξης Δημοτικού Σχολείου στην Κεντρική Μακεδονία, επιχειρεί να αναπτύξει τις επικοινωνιακές και διαπολιτισμικές δεξιότητες των μαθητών/τριών, την πολυγλωσσία, την καλλιέργεια της ενσυναίσθησης και της αποδοχής της διαφορετικότητας, μέσω του προγράμματος “Song Contest” και του πολυαισθητηριακού, πολυτροπικού πλαισίου του. Συγκεκριμένα, στο πρόγραμμα οι μαθητές/τριες ήρθαν σε επαφή με γλωσσικά και πολιτισμικά στοιχεία καθώς και μουσικά ηχοχρώματα τεσσάρων ευρωπαϊκών χωρών (Ελλάδα, Γαλλία, Γερμανία, Αγγλία), ενσωματώνοντας ταυτόχρονα κατά την εφαρμογή του τις Νέες Τεχνολογίες, δραστηριότητες δραματοποίησης, παρουσίασης, action songs κλπ.

Λέξεις-κλειδιά: Διαπολιτισμικές δεξιότητες, διαπολιτισμική επικοινωνία, δεύτερη γλώσσα, πολυγλωσσία.

Διαπολιτισμικές δεξιότητες και στρατηγικές

Διονύσιος Αναστασόπουλος

Διδάσκων Παν/μιο NICOSIA, Επισκέπτης καθηγητής Ιόνιο Πανεπιστήμιο
dianastas@yahoo.gr

Η παρούσα εργασία έχει ως στόχο την ανάλυση της έννοιας των διαπολιτισμικών δεξιοτήτων και την ανάδειξη της αναγκαιότητάς τους στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και κοινωνίας. Επιπλέον, επιχειρεί την πρόταση ενός αριθμού στρατηγικών ενίσχυσης των διαπολιτισμικών δεξιοτήτων. Στη σημερινή κοινωνία, όπου συναντούμε κάθε λογής πολιτισμούς, η διαπολιτισμική εκπαίδευση διαδραματίζει τον πιο καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη των διαπολιτισμικών δεξιοτήτων. Το σχολείο είναι εκείνο που με την κατάλληλη επιμόρφωση και προετοιμασία των εκπαιδευτικών και τη διαμόρφωση του εκπαιδευτικού προγράμματος θα δημιουργήσει το κατάλληλο πλαίσιο για την απόκτηση των πολύτιμων διαπολιτισμικών δεξιοτήτων. Δίνεται έμφαση, μεταξύ άλλων, στη δημιουργία αρμονικών σχέσεων μεταξύ των μαθητών που προέρχονται από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα και στον σεβασμό του «ξένου». Σε αυτό το πλαίσιο, προτείνονται στρατηγικές ανάπτυξης διαπολιτισμικών δεξιοτήτων, οι οποίες έχουν ως βάση την ομαδική εργασία και τη συνεργατικότητα.

Λέξεις-κλειδιά: Διαπολιτισμική εκπαίδευση, διαπολιτισμικές δεξιότητες, στρατηγικές διδασκαλίας διαπολιτισμικών δεξιοτήτων.

Η Αξία και η Οικουμενική Προσφορά/Συμβολή της Ελληνικής Γλώσσας & του Ελληνικού Πολιτισμού

Η αξία της Ελληνικής Γλώσσας και του Ελληνικού Πολιτισμού όπως διαμορφώθηκε στο πέρασμα των χρόνων στους κόλπους των Ελληνικών Κοινοτήτων της Τυνησίας

Σοφία Αργυροπούλου

Εκπαιδευτικός ΠΕ05, Διευθύντρια 15^{ου} Δ.Σ. Κατερίνης,
Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
sarges1966@gmail.com

Σοφία Αναστασιάδου

Καθηγήτρια Στατιστικής και Μεθοδολογίας Έρευνας,
Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
sanastasiadou@uowm.gr

Σταύρος Καμαρούδης

Αφυπ. Καθηγητής Νέας Ελληνικής γλώσσας και Διδακτικής, ΠΤΔΕ,
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
akamarou@uowm.gr

Η νεότερη και η σύγχρονη ελληνική ιστορία είναι στενά συνυφασμένη με το φαινόμενο της Διασποράς. Οι πρώτες ελληνικές παροικίες στη Βόρεια Αφρική, και πιο συγκεκριμένα στην Τυνησία, συγκροτήθηκαν τον 17^ο αιώνα από απελεύθερους σκλάβους, αλλά και ελεύθερους Έλληνες εμπόρους, που εγκαταστάθηκαν στα εμπορικά κέντρα της περιοχής, στο πλαίσιο της εσωτερικής μετανάστευσης μέσα στα όρια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Μία από τις πρώτες κοινότητες ήταν της Τύνιδας, που ιδρύθηκε το 1647. Αργότερα, από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα και μετά δημιουργούνται οι κοινότητες της Τζέρμπα και του Σφαξ. Η ανακοίνωση αυτή, βασισμένη και σε αρχαική έρευνα, θα παρουσιάσει εν τάχει τις ιστορικές συγκυρίες που οδήγησαν τους Έλληνες στα μέρη της Βορείου Αφρικής και συγκεκριμένα στην Τυνησία, αλλά κυρίως θα εστιάσει στους αγώνες αυτών των ανθρώπων να διατηρήσουν και να μεταλαμπαδέψουν στα παιδιά τους και στα παιδιά των παιδιών τους τις αξίες της γλώσσας και του πολιτισμού τους μέσα από τις προσπάθειες για σύσταση σχολείων και απογευματινών κατηχήσεων. Οι κοινότητες της Τυνησίας, παρ' όλες τις ιδιαιτερότητές τους, στις οποίες θα γίνει αναφορά, και παρ' όλη την απουσία συστηματικής εκπαιδευτικής πολιτικής, έδειξαν στο διάβα του χρόνου τη θέληση και ανάγκη για διατήρηση της γλωσσικής τους ταυτότητας και των πολιτιστικών στοιχείων που τους καθόριζαν ως Έλληνες. Στην παρουσίαση, επίσης, θα γίνει εκτενής αναφορά και στα πρόσφατα χρόνια των προσπαθειών της ελληνικής κοινότητας Τύνιδας να κρατήσει άσβεστη τη φλόγα της ελληνικής παιδείας μέσα από την ίδρυση, το 2001, του Ελληνικού Πολιτιστικού Κέντρου Τύνιδας που συνεχίζει το έργο του με ζήλο και επιμονή έως και σήμερα.

Λέξεις-κλειδιά: Διασπορά, Ελληνισμός της Βορείου Αφρικής, Ελληνικές Κοινότητες Τυνησίας, Ελληνικό Πολιτιστικό Κέντρο, Ελληνική Παιδεία στο εξωτερικό.

Η οικουμενικότητα της ελληνικής γλώσσας ως μέσο διάδοσης του ελληνικού πολιτισμού

Κωνσταντίνα Σύρμα

Διευθύντρια 7^{ου} Δημοτικού Σχολείου Άνω Λιοσίων

dinasy@sch.gr

Η ανάδειξη της διαχρονικής παρουσίας και εξέλιξης της ελληνικής γλώσσας, ως καθοριστικού στοιχείου της εθνικής ταυτότητας και του ελληνικού πολιτισμού στην πανανθρώπινη διάστασή του καθώς και η προαγωγή της διαρκούς συμβολής της, ως εργαλείου ανάπτυξης και διαμόρφωσης αρχών στο πεδίο της φιλοσοφίας, των επιστημών, των πολιτικών ιδεών και του ευρωπαϊκού πολιτισμού σήμερα είναι περισσότερο από άλλοτε επιτακτική. Η Οικουμενικότητα του Ελληνικού Πολιτισμού με τις αξίες και αρχές που εισάγει καθολικά, όπως της Δημοκρατίας και της Δικαιοσύνης, θέτει τις βάσεις για τη δημιουργία ενός πανανθρώπινου πνεύματος με ελληνορθόδοξα ιδεώδη στηριζόμενα στην ελληνική γλώσσα και μάλιστα στην αρχαία ελληνική. Ο Ελληνισμός είναι οικουμενικός και ανήκει στον Άνθρωπο. Η ελληνική γλώσσα και τα κείμενά της διασώζονται και εξαπλώνονται χάρη στην οικουμενική της διάσταση. Ο απανταχού Ελληνισμός συμβάλλει σε αυτό μαζί με την εκπαίδευση και τους στυλοβάτες της εκπαιδευτικούς ανά τον κόσμο. Ο Ελληνισμός της διασποράς δημιουργεί τους πυλώνες που στηρίζουν τον οικουμενικό χαρακτήρα της ελληνικής γλώσσας και προωθούν την επικράτησή της και τη διάδοσή της. Η ελληνική γλώσσα είναι η απάντηση στο σκοτεινό αδιέξοδο του σύγχρονου ανθρώπου. Τα νοήματά της, το πλούσιο λεξιλόγιο, η αρχαία ελληνική φιλοσοφία και τα άπειρα λήμματά της προσδίδουν το μεγαλείο της ελληνικής ψυχής, που εκφράζεται και νοηματοδοτεί όλο τον κόσμο. Η Ελλάδα με την έννοια του Ελληνικού Τρόπου, είναι η μόνη διέξοδος για τον Άνθρωπο, αφού ο Ελληνικός Πολιτισμός είναι οικουμενικός και ανθρωποκεντρικός.

Λέξεις-κλειδιά: Ελληνισμός, άνθρωπος, Οικουμενικότητα, γλώσσα.

Διερευνώντας την Αξία και την Οικουμενική Προσφορά και Συμβολή της Ελληνικής Γλώσσας: Η Ποντιακή διάλεκτος στη σημερινή Τουρκία και ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

Θεοφάνης Μαλκίδης

Δρ Παντείου Πανεπιστημίου - Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος

malkidis@gmail.com

Η διάλεκτος των Ελλήνων του Πόντου, εκτός από την Τουρκία, εξακολουθεί να ομιλείται σε πολλές περιοχές της Ελλάδας, αλλά και στη Γερμανία, στην Αυστραλία και στις ΗΠΑ, όπου οι Πόντιοι εγκαταστάθηκαν ως μετανάστες. Η εισήγηση αναλύει την αξία και την οικουμενική προσφορά και συμβολή της ελληνικής γλώσσας, μέσα από την ποντιακή διάλεκτο η οποία ομιλείται σήμερα στην Τουρκία, έχοντας ως βάση τις αναφορές στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών. Ειδικότερα, εξετάζει τις αναφορές στην ποντιακή διάλεκτο στον ΟΗΕ, με τις εκθέσεις μη κυβερνητικών οργανώσεων και την δημοσίευση από την UNESCO του διαδραστικού Άτλαντα των γλωσσών του πλανήτη που βρίσκονται σε κίνδυνο. Ο Άτλαντας αυτός απαριθμεί 18 γλώσσες και διαλέκτους που αντιμετωπίζουν κίνδυνο εξαφάνισης στην Τουρκία, όπου μεταξύ των άλλων συμπεριλαμβάνεται και η ποντιακή διάλεκτος. Στην εισήγηση αυτή επίσης καταγράφεται η σημερινή κατάσταση για το εάν η γλώσσα ως εργαλείο αρχής της ανθρωπότητας για την έκφραση των ιδεών, των συγκινήσεων, της γνώσης, των μνημών, ως φορέας των πολιτιστικών εκφράσεων και της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, συνδέεται και με την προστασία των διακυβευμένων γλωσσών και με τη διατήρηση της πολιτιστικής ποικιλομορφίας. Τέλος, η εισήγηση επιχειρεί να συμβάλει στη συζήτηση που γίνεται για την οικουμενική συμβολή της ελληνικής γλώσσας και ταυτόχρονα να αναδείξει την ποντιακή διάλεκτο, η οποία αντιμετωπίζει τον κίνδυνο της εξαφάνισης στην Τουρκία, όπου ζει άγνωστος αριθμός ομιλούντων.

Λέξεις-κλειδιά: Γλώσσα, Ποντιακή διάλεκτος, Τουρκία, ΟΗΕ.

Ελληνική γλώσσα: Γλώσσα μουσική και ρυθμική

Ελένη Κωλέττη

Εκπαιδευτικός ΠΕ70 στο ΤΕΓ Πρετόριας Ν. Αφρικής

kkelenio2@gmail.com

Η ανθρώπινη ομιλία εμπεριέχει μουσικά στοιχεία, τα οποία είναι ιδιαίτερα έντονα σε ορισμένες γλώσσες. Έχει αναγνωρισθεί ότι ο τρόπος ομιλίας των αρχαίων Ελλήνων έχει άμεση σχέση με μουσικά ύψη. Ήταν δηλαδή η γλώσσα τους γλώσσα τονική, γλώσσα τραγουδιστή, γλώσσα μελωδική. Μουσική και γλώσσα για τους προγόνους μας ήταν έννοιες αδελφές. Ο συνδυασμός φωνηέντων και συμφώνων για τη δόμηση των λέξεων σε μια γλώσσα δεν είναι διαδικασία απλή και δεν πραγματοποιείται με τον ίδιο τρόπο σε όλα τα γεωγραφικά πλάτη της γης. Επηρεάζεται από διάφορους παραμέτρους και κυρίως από το κλίμα της περιοχής. Η γλώσσα των αρχαίων Ελλήνων, που ζούσαν κάτω από τον γαλανό και φωτεινό ελληνικό ουρανό, υπήρξε γλώσσα με έντονα μουσικά χαρακτηριστικά. Ο Νικηφόρος Βρεττάκος θεωρεί ότι η σχέση γλώσσας και μουσικής είναι σχέση στενά συνυφασμένη, άρρηκτη και αμφίδρομη. Τέλος, σύμφωνα με τον Οράτιο η Ελληνική φυλή γεννήθηκε ευνοημένη με μία γλώσσα εύηχη, γεμάτη μουσικότητα.

Λέξεις-κλειδιά: Ελληνική γλώσσα, μουσικά χαρακτηριστικά, μελωδία, μουσικά ύψη.

Όψεις του γλωσσικού ρατσισμού μέσα από τα παγκόσμια ερευνητικά δεδομένα: Η κυριαρχία της ελληνικής γλώσσας απέναντι στις γλώσσες με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο

Ζωή Μακρονάσιου

Γλωσσολόγος- Ειδική Παιδαγωγός, Μάστερ στη Σχολική Ψυχολογία

zmakronasiou@gmail.com

Η γλώσσα που χρησιμοποιούμε για να αναφερθούμε σε κάποιον άνθρωπο είτε με ειδικές εκπαιδευτικές ικανότητες είτε διαφορετικού φύλου είτε προερχόμενου από διαφορετικό πολιτισμικό περιβάλλον απεικονίζει συχνά τις αντιλήψεις μας για τα χαρακτηριστικά, τις επιθυμίες και τις ανάγκες που ενδεχομένως να έχει αυτός ο άνθρωπος. Αυτό συμβαίνει ανεξαρτήτως αν χρησιμοποιούμε τη γλώσσα συνειδητά ή ασυνείδητα. Ειδικότερα, η γλώσσα δίνει υλική υπόσταση στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε τους ανθρώπους και αντίστοιχα στον τρόπο που τους διαχειριζόμαστε. Η γλώσσα έχει δύναμη για να χαρακτηρίσει κάποιον θετικά ή αρνητικά, γιατί τις περισσότερες φορές ανάγει την αναπηρία ή το μειονέκτημα στο κύριο χαρακτηριστικό, προκειμένου να περιγράψει κάποιον άνθρωπο, π.χ. *ο τυφλός, ο επιληπτικός, ο τρελός* κλπ. Έτσι, το διαγνωστικό χαρακτηριστικό γίνεται το σημαντικότερο χαρακτηριστικό του εν λόγω ανθρώπου και επαναπροσδιορίζει την ταυτότητά του. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να είναι δύσκολο να βρούμε τι υπάρχει πίσω από την κυρίαρχη ετικέτα, ώστε να γνωρίσουμε την πραγματική ταυτότητα του ανθρώπου.

Λέξεις-κλειδιά: Γλωσσικός ρατσισμός, ελεγκτατισμός, διαπολιτισμικότητα.

Η ελληνική γλώσσα και η διάδοση του θεσμού της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας

Γερασιμούλα Σταμούλη

Εκπαιδευτικός ΠΕ02, Αβερώφειο Γυμνάσιο – Λύκειο Αλεξάνδρειας Αιγύπτου

g.stamouli@hotmail.com

Στην ταραχώδη εποχή μας κάποια παλιά θεμέλια έχουν τη δύναμη να στηρίζουν την ανθρωπότητα να αντέχει την πίεση των αλλαγών. Ένα σημαντικό θεμέλιο είναι η Κοινοβουλευτική Δημοκρατία και οι θεσμοί της. Η γέννησή της τοποθετείται στην Αθήνα και στην Αρχαϊκή Εποχή. Οι συνθήκες που συντελέστηκαν από τον 8ο αιώνα επέτρεψαν τη σταδιακή διαμόρφωση ενός πρωτοφανούς επιτεύγματος: της λειτουργούσας Δημοκρατίας. Ο θεσμός καθιερώθηκε, λειτούργησε ως άμεση Δημοκρατία, εξελίχθηκε μέχρι τον 4ο αιώνα και μετά παρήκμασε... 20 αιώνες μετά, η Δύση, βγαίνοντας από το λήθαργο του Μεσαίωνα ανακαλύπτει τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό. Προστρέχει στην κοιτίδα της Δημοκρατίας, την Αθήνα του 5ου αιώνα π.Χ. και μελετά τα κείμενα της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας που είναι αποκαλυπτικά ως προς τον τρόπο που διαμορφώθηκε και εξελίχθηκε η Δημοκρατία στην πράξη. Παράγεται λοιπόν, από το Διαφωτισμό και μετά, αυτό που ο Κορνήλιος Καστοριάδης ορίζει ως «ελληνοδυτική παράδοση». Η συλλογική συνείδηση του Δυτικού Πολιτισμού αποδέχεται ως λίκνο των δημοκρατικών θεσμών την Αρχαία Αθήνα. Μάλιστα δεν έχει συνείδηση μόνο της καταγωγής των δημοκρατικών θεσμών, αλλά προστρέχει και στη γλώσσα την ελληνική. Σ' αυτή αναζητά τις ρίζες των λέξεων που επιτρέπουν στις σύγχρονες -ας μου επιτραπεί-«επικρατούσες γλώσσες» να καλύπτουν τις λεξιλογικές ανάγκες και να ορίζουν τις έννοιες που προκύπτουν κάθε φορά λόγω της εξέλιξης του ανθρώπινου πολιτισμού- κυρίως της τεχνολογικής. Βέβαια, όσον αφορά τη Δημοκρατία οι έννοιες έχουν οριστεί από παλιά: Democracy, Idea, Analyze-Synthesize, Dialogue-Monologue, και το εντυπωσιακό Antinomy-Paradox, δύο ελληνικές δάνειες λέξεις που αποδίδουν δύο συνώνυμα.

Λέξεις-κλειδιά: Ελληνική γλώσσα, κοινοβουλευτική δημοκρατία, δημοκρατικοί θεσμοί, ελληνοδυτική παράδοση.

Η έννοια της ευρωπαϊκής πολιτειότητας, μέσα από τις οπτικές Ελλήνων μαθητών του δημοτικού σχολείου

Ευθύμιος Ψαλλίδας

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, ΠΤΔΕ - Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

psallidas01@gmail.com

Στη συγκεκριμένη εισήγηση εξετάζονται οι απόψεις μαθητών του δημοτικού σχολείου σχετικά με την *ευρωπαϊκή και εθνική ταυτότητα* και ευρύτερα ζητήματα *πολιτειότητας*. Ειδικότερα, η εισήγηση θα αναλύσει: (i) τις αντιλήψεις των μαθητών για τον Έλληνα και τον Ευρωπαίο πολίτη, (ii) τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις και τις δεξιότητες των πολιτών σύμφωνα με την οπτική των μαθητών, (iii) τις ομοιότητες και τις διαφορές των Ελλήνων μαθητών με μαθητές από άλλες χώρες εντός και εκτός Ε.Ε. και (iv) την άποψη των μαθητών σχετικά με τα *ευρωπαϊκά προγράμματα κινητικότητας (Erasmus)*. Η έρευνα διενεργήθηκε κατά το σχολικό έτος 2022-23 σε 101 μαθητές των δημοτικών σχολείων της Φλώρινας, οι οποίοι συμπλήρωσαν ένα ερευνητικό ερωτηματολόγιο που αναλύθηκε ποσοτικά και ποιοτικά. Τα αποτελέσματα έδειξαν μια θετική στάση των μαθητών απέναντι στην Ευρώπη και την *ευρωπαϊκή ταυτότητα*, καθώς φάνηκε ότι οι περισσότεροι μαθητές αισθάνονται και Ευρωπαίοι πολίτες, εκτός από Έλληνες. Επίσης, σε ζητήματα παροχής βοήθειας σε ανθρώπους που την έχουν ανάγκη, οι περισσότεροι μαθητές έδειξαν μια ευαίσθητη στάση απέναντί τους, σύμφωνα με τις απαντήσεις τους. Θετικό στοιχείο επίσης, αποτελεί το γεγονός ότι η συμπερίληψη μαθητών με μεταναστευτικό προφίλ στο κοινωνικό σύνολο της τάξης, πραγματοποιείται σε μεγάλο ποσοστό. Παράλληλα, μια μερίδα μαθητών εξέφρασε τον δισταγμό της για ορισμένα ζητήματα, τα οποία όμως αναλύει και επεξηγεί στις ερωτήσεις ανάπτυξης. Επίσης, διαφάνηκε μια μικρή δυσκολία των μαθητών στην κατανόηση ορισμένων σύνθετων ερωτήσεων, εξαιτίας της ηλικίας τους. Τέλος, οι περισσότεροι μαθητές συγκλίνουν στην άποψη ότι αισθάνονται Ευρωπαίοι πολίτες, καθώς η Ελλάδα ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, υπήρξε και ένα μικρό δείγμα μαθητών, οι οποίοι αισθάνονται μόνο Έλληνες πολίτες και θεωρούν ότι αυτά που χωρίζουν τους Ευρωπαίους είναι περισσότερα από αυτά που τους ενώνουν.

Λέξεις-κλειδιά: Πολιτειότητα, ευρωπαϊκή ταυτότητα, εθνική ταυτότητα, Ευρωπαίος πολίτης, Έλληνας πολίτης.

Ανασκαφή Ιστορίας: Εκπαιδευτική περιήγηση στην Ελλάδα

Νικόλαος Κομματάς

Computer Science and Greek Culture Teacher/Saint Constantine's International
School/Arusha/Tanzania
nikoskommatas@scis.sc.tz

Μια εκπαιδευτική επίσκεψη στην Αθήνα, στην Αρχαία Ολυμπία και στους Δελφούς είναι μια μαγική ευκαιρία για τους μαθητές να βυθιστούν στον πλούτο της αρχαίας ελληνικής ιστορίας και του πολιτισμού. Στην Αθήνα, οι μαθητές θα ανακαλύψουν τα μνημεία της Ακρόπολης, θα εμπνευστούν από τη μεγαλοπρέπεια του Παρθενώνα και θα περιηγηθούν στο νέο Μουσείο για να ζήσουν το παρελθόν με ζωντάνια. Θα περπατήσουν στον λόφο της Πνύκας, στην Αρχαία Αγορά και σε άλλους ανοιχτούς αρχαιολογικούς χώρους, συνομιλώντας οι ίδιοι με την αφετηρία του σημερινού μας πολιτισμού. Στην Αρχαία Ολυμπία, θα περιηγηθούν στον ιερό του Διός, όπου γεννήθηκαν οι Ολυμπιακοί Αγώνες, αιώνιος θεσμός που συνδέει την αρχαία Ελλάδα με το σύγχρονο παγκόσμιο αθλητισμό και θα τρέξουν οι ίδιοι στο στάδιο όπου όλα ξεκίνησαν πριν από 28 αιώνες. Τέλος, οι Δελφοί προσφέρουν την πνευματικότητα του μαντείου του Απόλλωνα, τον λαβύρινθο των αρχαίων προφητειών, τα Πύθια με τους αγώνες στίβου, ποίησης και θεάτρου και την απίστευτη θέα προς τον Κορινθιακό κόλπο. Αυτές οι εμπειρίες ενισχύουν τη σύνδεση των μαθητών με την αρχαία πολιτιστική κληρονομιά και όχι μόνο και ενθαρρύνουν την εκτίμηση της ιστορίας και του πολιτισμού μας. Το ταξίδι αυτό είναι ένα βιωματικό πέρασμα από το τώρα στο τότε, είναι η λεπτή κλωστή που συνδέει τον σημερινό Πολιτισμό με το ξεκίνημά του και τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα σε επίπεδο γνώσεων και κυρίως δεξιοτήτων, είναι ανεκτίμητα.

Λέξεις-κλειδιά: Αρχαία Αθήνα, Ακρόπολη, Παρθενώνας, Ολυμπιακοί Αγώνες, Δελφοί.

Αποτελούν τα greeklish νέο τύπο της ελληνικής γλώσσας;

Κωνσταντίνος Καλέμης

Εκπαιδευτικός, Επιμορφωτής ΕΚΔΔΑ-ΙΝΕΠ, Επιμορφωτής ΙΕΠ, Διαπολιτισμικός επιμορφωτής Συμβουλίου της Ευρώπης στη Συμπεριληπτική Εκπαίδευση
Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής
kkalemis@primedu.uoa.gr

Κωνσταντίνα Καλλίνη

Νηπιαγωγός, Νηπιαγωγείο Ωρωπού
kkallini@ppp.uoa.gr

Η ελληνική γλώσσα είναι μία από τις λιγότερα συχνά χρησιμοποιούμενες γλώσσες στο Διαδίκτυο. Το γεγονός ότι τα ελληνικά δεν αναγνωρίζονται πάντα από τους υπολογιστές, λόγω των χαρακτήρων του αλφαβήτου, έχει δημιουργήσει ένα άλλο σενάριο, μια υβριδική γλώσσα που ονομάζεται «greeklish», η οποία είναι μια μεταγραφή της ελληνικής γλώσσας με λατινικούς χαρακτήρες. Η έρευνά μας εστιάζει στην γλωσσική επικοινωνία ομογενών μαθητών/μαθητριών δεύτερης και τρίτης γενιάς που είχαν την ελληνική ως μητρική γλώσσα αλλά μεγάλωσαν σε αγγλόφωνες και γαλλόφωνες χώρες στο εξωτερικό. Η μελέτη έγινε από το 2021 μέχρι και τον Ιούνιο του 2023 σε μια ομάδα μαθητών/μαθητριών ηλικίας από 14 έως και 17 ετών, σε σχολικές μονάδες της Αττικής και της ΠΔΕ Μακεδονίας. Εστιάζει στους πιθανούς κινδύνους που προκύπτουν από την διαρκή χρήση της, ως ένα είδος πολιτισμικού επεκτατισμού των χρηστών της αγγλικής γλώσσας, πίσω από την προμετωπίδα των τεχνολογικών συμβάσεων και περιορισμών. Απώτερος στόχος της έρευνάς μας είναι η αναζήτηση της επίδρασης από την χρήση των greeklish σε αυτό που οι γλωσσολόγοι ονομάζουν «εθνογλωσσική συνείδηση», αλλά και στην ορθή εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας.

Λέξεις-κλειδιά: Greeklish, γλωσσική επικοινωνία, γλωσσικός κώδικας, γλωσσικό πρότυπο.

Σύγχρονες Πρακτικές και Προσεγγίσεις για τη Διδασκαλία της Ελληνικής ως Γ2/ΞΓ

Θεωρία και Πράξη της Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας. Ένα παράδειγμα προς μελέτη από τη Νέα Νότια Ουαλία της Αυστραλίας

Ελένη Παπαγιαννοπούλου

Υπ. διδάκτωρ Γλωσσολογίας, Π.Τ.Ν. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
e.papagiannopoulou@uoi.gr

Νικολέττα Τσιτσανούδη – Μαλλίδη

Αν. Καθηγήτρια Γλωσσολογίας και Ελληνικής Γλώσσας
Π.Τ.Ν. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
nitsi@uoi.gr

Στην παρούσα εργασία, η οποία αποτελεί μέρος διδακτορικής έρευνας με θέμα τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας στη Νέα Νότια Ουαλία της Αυστραλίας το χρονικό διάστημα 2012-2020, εξετάζεται η παράμετρος της διδασκαλίας της γλώσσας σε μαθητικές ομάδες σύνθετων επιπέδων γλωσσικής επάρκειας (αρχαρίων-ενδιάμεσου επιπέδου-προχωρημένων). Πρόκειται για μικτά τμήματα μαθητών ελληνικής κυρίως καταγωγής, παιδιά παλαιότερων ή νεότερων μεταναστών, άλλα με μεγάλη έκθεση στον καθημερινό προφορικό λόγο στην ελληνική γλώσσα και άλλα με ελάχιστη έως μηδενική. Για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των θεμάτων που ανακύπτουν από την παραπάνω συνθήκη διερευνάται η εφαρμογή των μέσων και των στρατηγικών της Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας. Στη Διαφοροποιημένη Διδασκαλία η διδακτική πρακτική και μάθηση οργανώνονται με βάση μια ποικιλία μέσων και διαδικασιών, ώστε να προσαρμόζονται και να ανταποκρίνονται στις διαφοροποιημένες ανάγκες των μαθητών, τις ικανότητες, τις επιδόσεις τους, τα ενδιαφέροντα και τις κλίσεις τους με στόχο τόσο την προσωπική τους ανάπτυξη, όσο και την απόκτηση βασικών γνώσεων και δεξιοτήτων. Επιπλέον, στο πλαίσιο της εργασίας, αναδεικνύονται με ευσύνοπτο τρόπο οι βασικές αρχές της θεωρίας και της πρακτικής της Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας, ενώ παρουσιάζεται και ένα πλήρες σχέδιο μαθήματος, το οποίο έχει δομηθεί σύμφωνα με αυτές τις αρχές, ως παράδειγμα προς μελέτη.

Λέξεις-κλειδιά: Διαφοροποιημένη διδασκαλία, ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα, επίπεδα γλωσσικής επάρκειας.

Καλές πρακτικές βασισμένες σε τεκμήρια για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Γλώσσας Πολιτισμικής Κληρονομιάς στις Η.Π.Α

Ζωή Γαβριηλίδου

Καθηγήτρια Γλωσσολογίας, ΔΠΘ,
Επισκέπτρια Καθηγήτρια University of
Chicago

zgavriilidou@uchicago.edu

Εβελίνα Βαβάτση

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, ΕΚΠΑ

evageliatop12@gmail.com

Αγγελική Κεφαλά

Λέκτορας Ελληνικής Γλώσσας, University of
Belgrade

akefala3@gmail.com

Κάρεν Χανάγκιαν

Λέκτορας Ελληνικής Γλώσσας,
University of Granada

karenchanagian@gmail.com

Ζωή Ιωαννίδου

Υποψήφια Διδάκτορας, ΔΠΘ

ziaoannidou96@gmail.com

Ο όρος Γλώσσα Πολιτισμικής Κληρονομιάς (ΓΠΚ) αναφέρεται σε γλώσσες που ομιλούνται από μετανάστες και τα παιδιά τους στην χώρα υποδοχής. Οι γλώσσες αυτές είναι δύσκολο να αποκτηθούν σε υψηλό βαθμό, λόγω έλλειψης γλωσσικών ερεθισμάτων, ακαδημαϊκής υποστήριξης και περιορισμένης γονεϊκής εμπλοκής (Γαβριηλίδου, 2020· Gavriilidou & Mitsits, 2021). Οι ομιλητές μιας ΓΠΚ διαφέρουν αφενός από τους φυσικούς ομιλητές μιας γλώσσας, οι οποίοι λαμβάνουν τυπική εκπαίδευση στη γλώσσα τους και μπορούν να τη χρησιμοποιούν καθημερινά σε πληθώρα περιστάσεων επικοινωνίας, αφετέρου από τα άτομα που μαθαίνουν μια γλώσσα ως δευτέρα ή ξένη. Συνεπώς έχουν ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες. Στόχος της εργασίας αυτής είναι να παρουσιάσει καλές πρακτικές στη διδασκαλία και τη μάθηση της Ελληνικής ως Γλώσσας Πολιτισμικής Κληρονομιάς στις Ηνωμένες Πολιτείες, οι οποίες σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν κατόπιν έρευνας ανάλυσης αναγκών ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της συγκεκριμένης ομάδας. Αρχικά γίνεται σύντομη αναφορά στο προφίλ των ομιλητών της Ελληνικής ως ΓΠΚ, όπως αποτυπώθηκε σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε δείγμα 103 ομιλητών της Ελληνικής ως ΓΠΚ και στη συνέχεια, περιγράφονται δράσεις και καλές πρακτικές που σχεδιάστηκαν με βάση τα αποτελέσματα της εν λόγω έρευνας, όπως η σχεδίαση του *Curriculum for Teaching Greek as a Heritage Language* (Gavriilidou & Mitsiaki, 2022) και το αντίστοιχο 5μηνο πρόγραμμα επαγγελματικής ανάπτυξης εκπαιδευτικών για την εφαρμογή του, το πρόγραμμα Refresh Your Greek, το θερινό σχολείο Return to your Roots, η δράση «Παίζουμε βιβλία» και το πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Πιστοποίηση στη διδασκαλία της Ελληνικής ως Γλώσσας Πολιτισμικής Κληρονομιάς για διδάσκοντες της ομογένειας». Η εργασία αναδεικνύει την ανάγκη σχεδίασης διδακτικού υλικού και διδακτικών πρακτικών βασισμένων σε τεκμήρια που προκύπτουν από ανάλυση αναγκών.

Λέξεις-κλειδιά: Ομιλητής Γλώσσας Πολιτισμικής Κληρονομιάς, Ελληνική ως Γλώσσα Πολιτισμικής Κληρονομιάς, Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών, μελέτη αναγκών, επαγγελματική ανάπτυξη διδασκόντων.

Αξιοποιώντας την κειμενική δομή κατά την παραγωγή επικοινωνιακών κειμένων στην ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα

Καλλιόπη Ζαρογιάννη

Υπ. Διδ., ΠΤΔΕ Πανεπιστήμιο Κρήτης
kal.zarogianni@yahoo.gr

Ειρήνη Γάκη

Υπ. Διδ., ΠΤΔΕ Πανεπιστήμιο Κρήτης
igaki@edc.uoc.gr

Ιωάννης Σπαντιδάκης

Καθηγητής, ΠΤΔΕ Πανεπιστήμιο Κρήτης
ispantid@uoc.gr

Κατά τις τελευταίες δεκαετίες, ο γραπτός λόγος αναδεικνύεται σε βασική γλωσσική δεξιότητα για την εκμάθηση/κατάκτηση μιας γλώσσας, καθώς επιδρά σημαντικά στην κοινωνικο-πολιτική και ακαδημαϊκή πορεία του ατόμου, αλλά και στην επαγγελματική του εξέλιξη. Εξαιτίας, όμως, της πολυσχιδούς φύσης του ο γραπτός λόγος συνιστά παράλληλα και μια σύνθετη και επίπονη γνωσιακή διαδικασία επίλυσης προβλήματος, καθώς απαιτεί από τον συγγραφέα τον συνδυασμό και την εννοχρήστρωση πλήθους γνώσεων και δεξιοτήτων. Με δεδομένες, λοιπόν, αυτές τις παραδοχές, αλλά και υιοθετώντας τις βασικές κοινές αρχές των σύγχρονων θεωριών μάθησης και διδασκαλίας της παραγωγής γραπτού λόγου στην πρώτη (Γ1) και στη δεύτερη/ξένη γλώσσα (Γ2), βασικός στόχος της παρούσας εργασίας αποτελεί η κατάδειξη της αναγκαιότητας για άμεση και ρητή διδασκαλία της στρατηγικής της κειμενικής δομής σε έντυπα και σε ψηφιακά περιβάλλοντα παραγωγής γραπτού λόγου στην ελληνική ως Γ2. Πρόκειται για μια στρατηγική, η οποία, όπως έχει αποδειχθεί ερευνητικά, συμβάλλει στη σύνθεση ποιοτικών επικοινωνιακών κειμένων στη Γ2, ιδιαίτερα στο πλαίσιο της γνωσιακής μαθητείας και της φθίνουσας καθοδήγησης με την παροχή των κατάλληλων διαδικαστικών διευκολύνσεων στους μαθητές/συγγραφείς, όπως είναι ο γραφικός οργανωτής. Σε ένα δεύτερο επίπεδο και σε μια προσπάθεια σύνδεσης του θεωρητικού πλαισίου της εργασίας μας με πρακτικές εφαρμογές στη σχολική τάξη, παρουσιάζουμε στη συνέχεια εργαλεία μάθησης και διδασκαλίας της στρατηγικής της κειμενικής δομής σε έντυπα και ψηφιακά περιβάλλοντα γραπτού λόγου στην ελληνική ως Γ2.

Λέξεις-κλειδιά: Παραγωγή γραπτού λόγου, ελληνική ως Γ2, κειμενική δομή, διαδικαστικές διευκολύνσεις.

Διδασκαλία και εκμάθηση της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας σε μη-τυπικές μορφές εκπαίδευσης

Μαρίνα Μόγλη

PhD, ΠΕΟ6 και ΣΕΠ στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

mogli.marina@ac.eap.gr

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να παρουσιαστούν τα αποτελέσματα έρευνας σχετικά με τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας σε ενήλικες μετανάστες/ριες-πρόσφυγες σε δομές μη-τυπικής εκπαίδευσης. Διερευνήθηκε αν χρησιμοποιείται από τους εκπαιδευτές/τριες η ταυτότητα των εκπαιδευομένων και οι παράγοντες που ωθούν τους μετανάστες/τριες και πρόσφυγες να παρακολουθήσουν μαθήματα στις συγκεκριμένες δομές, τα κίνητρα των εκπαιδευτών/τριών και η διδακτική τους προσέγγιση. Η έρευνα βασίστηκε σε ποιοτικές μεθόδους ανάλυσης δεδομένων, αξιοποιώντας δεδομένα από ημι-δομημένες συνεντεύξεις με εκπαιδευτές/τριες και εκπαιδευόμενους/ες και παρατήρηση διδασκαλιών σε δομές μη-τυπικής εκπαίδευσης. Αναδείχθηκε η ιδιαίτερα θετική ανταπόκριση των εκπαιδευομένων στον τρόπο οργάνωσης και πραγματοποίησης της διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας σε δομές μη-τυπικής εκπαίδευσης. Ο ρόλος των εκπαιδευτών/τριών είναι πολύ φιλικός και τα κίνητρα τους είναι κυρίως ιδεολογικής και προσωπικής φύσης. Οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούν είναι μείγμα από διάφορες προσεγγίσεις, κυρίως δομικές και κειμενοκεντρικές. Δεν διαφάνηκε ιδιαίτερη αξιοποίηση του γλωσσικού κεφαλαίου, της κουλτούρας ή της ταυτότητάς των μαθητών/τριών, όμως λαμβάνονται υπόψη ψυχολογικοί παράγοντες που εμπλέκονται στη διδασκαλία της δεύτερης γλώσσας και επιδιώκεται η δημιουργία φιλικού κλίματος. Τα κίνητρα που ωθούν τους/τις εκπαιδευόμενους/ες στην παρακολούθηση των μαθημάτων στις συγκεκριμένες δομές είναι κατά βάση εργαλειακά, γνωστικά, κοινωνικά/ενσωματωτικά/διαπροσωπικά, εκπαιδευτικά, πρακτικά και συναισθηματικά. Θεωρούν ότι η γνώση της γλώσσας-στόχου συντελεί στην επαγγελματική τους αποκατάσταση και στη διευκόλυνση της ένταξής τους και γι' αυτό το λόγο επενδύουν χρόνο στην παρακολούθηση αυτών των μαθημάτων.

Λέξεις-κλειδιά: Ενήλικες μετανάστες/τριες-πρόσφυγες, διδασκαλία/εκμάθηση της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας, μη-τυπική εκπαίδευση.

Η αξιοποίηση της Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας στο σύγχρονο πολυπολιτισμικό περιβάλλον στα πλαίσια του γλωσσικού μαθήματος: Καταγραφή των απόψεων εκπαιδευτικών Δημοτικών Σχολείων

Σταματία Ζορμπά

Εκπαιδευτικός, 2^ο Δημοτικό Σχολείο Σίνδου Θεσσαλονίκης
Μεταπτυχιακό Δίπλωμα, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
stamatiazormpa@gmail.com

Η παρούσα εργασία εξετάζει τις απόψεις των εκπαιδευτικών που εργάζονται σε Δημοτικά Σχολεία από ποικίλες περιοχές της Ελλάδας (N= 20) σχετικά με την αξιοποίηση της Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας στο σύγχρονο πολυπολιτισμικό περιβάλλον στα πλαίσια του μαθήματος της Γλώσσας. Ειδικότερα, παρουσιάζεται ένα μέρος της έρευνας που πραγματοποιήθηκε την περίοδο Μαΐου-Αυγούστου του 2022, πραγματοποιώντας ατομικές ημι-δομημένες συνεντεύξεις σε εν-ενεργεία εκπαιδευτικούς, οι οποίες αναλύθηκαν ποιοτικά. Τα αποτελέσματα της έρευνας φανερώνουν την σπουδαιότητα της διαφοροποιημένης προσέγγισης στις σύγχρονες πολυπολιτισμικές τάξεις για την ένταξη και την εκπαίδευση των μαθητών που προέρχονται από άλλες χώρες. Σημαντική ήταν η επισήμανση διδακτικών μεθόδων και στρατηγικών, οι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν στο γλωσσικό μάθημα και να βοηθήσουν σημαντικά τους μαθητές να αποκτήσουν εξοικείωση με τη γλώσσα-στόχο και να ενταχθούν ομαλά στην εκπαιδευτική κοινότητα και την κοινωνία γενικότερα. Παράλληλα, γίνονται αντιληπτές οι προκλήσεις/εμπόδια που συναντούν οι εκπαιδευτικοί κατά τη διαφοροποίηση του μαθήματος καθώς και τα οφέλη που αποκομίζουν τόσο οι ίδιοι όσο και οι μαθητές τους από την εφαρμογή της.

Λέξεις-κλειδιά: Απόψεις, εκπαιδευτικός, πολυπολιτισμικό σχολικό περιβάλλον, Διαφοροποιημένη Διδασκαλία, γλωσσικό μάθημα.

Στρατηγικές κατανόησης και παραγωγής γραπτού λόγου που χρησιμοποιούν μαθητές /τριες με μεταναστευτικό προφίλ οι οποίοι έχουν την ελληνική ως δεύτερη γλώσσα

Χρυσούλα Εφραιμίδου

Μεταπτυχιακή φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

chefracimidou@gmail.com

Οι στρατηγικές γλωσσικής εκμάθησης σχετίζονται με την επιτυχή γλωσσική εκμάθηση, την αποτελεσματική επικοινωνία και την αυτόνομη μάθηση. Έρευνες έχουν καταδείξει ότι οι περισσότεροι ικανοί μαθητές/τριες χρησιμοποιούν με μεγαλύτερη ευελιξία αριθμό στρατηγικών, κυρίως μεταγνωστικών στρατηγικών, σε σύγκριση με τους λιγότερο ικανούς μαθητές/τριες. Στην παρούσα εργασία επιχειρήθηκε η ανίχνευση των στρατηγικών που χρησιμοποιούν οι μαθητές/τριες με μεταναστευτικό προφίλ για τις γλωσσικές δεξιότητες της κατανόησης και της παραγωγής γραπτού λόγου. Στην έρευνα συμμετείχαν 14 μαθητές της Ε' Δημοτικού, ΣΤ' Δημοτικού και Α' Γυμνασίου. Μέσω της διαδικασίας της προφορικής εξωτερίκευσης και των ανασκοπικών συνεντεύξεων διερευνήθηκαν: α) οι στρατηγικές που χρησιμοποιούν οι μαθητές/τριες για την κατανόηση του γραπτού λόγου στο προ-αναγνωστικό στάδιο, στο κυρίως αναγνωστικό και στο μετα-αναγνωστικό στάδιο, καθώς και β) οι στρατηγικές που χρησιμοποιούν οι μαθητές/τριες στο προσυγγραφικό, στο κυρίως συγγραφικό, και στο μετα-συγγραφικό στάδιο. Οι απαντήσεις των μαθητών/τριών κωδικοποιήθηκαν και κατηγοριοποιήθηκαν σε δύο κεντρικούς θεματικούς άξονες που αντιστοιχούν στις δύο γλωσσικές δεξιότητες που εξετάστηκαν. Τα αποτελέσματα κατέδειξαν: α) περιορισμένη χρήση των στρατηγικών από την πλευρά των μαθητών με μεταναστευτικό προφίλ, β) τη σημαντικότητα της διδασκαλίας των στρατηγικών γλωσσικής εκμάθησης με στόχο την αξιοποίησή τους από τους μαθητές για την ομαλή σχολική ένταξή τους και τη δόμηση της κοινωνικής τους ταυτότητας.

Λέξεις-κλειδιά: Δεξιότητες γραπτού λόγου, στρατηγικές, διαδικασία προφορικής εξωτερίκευσης.

Γραμματισμός και διδασκαλία της ελληνικής ως ΞΓ σε συνθήκες κράτησης

Αγγελική Τσιαδήμη

Δασκάλα – Αρχαιολόγος

Διδάκτωρ Αιγυπτιολογίας Πανεπιστημίου Αλεξάνδρειας στην Αίγυπτο, ΔΠΕ Λάρισας και στο 45^ο Δημοτικό Σχολείο (εντός των Δικαστικών Φυλακών Λάρισας)

agtsiad.com@gmail.com

Το θέμα της διδασκαλίας της ελληνικής ως ΞΓ σε συνθήκες κράτησης αποτελεί ένα σημείο συζήτησης και προβληματισμού μεταξύ των μελών της επιστημονικής κοινότητας, αναφορικά με την υλοποίηση των διδακτικών και παιδαγωγικών στόχων της εκπαίδευσης ενηλίκων στις ιδιαίτερες αυτές συνθήκες. Κυρίαρχος σκοπός της διδασκαλίας εκτός από την εκμάθηση ως ένα βαθμό της ελληνικής γλώσσας, κρίνεται η μείωση του ποσοστού παραβατικής συμπεριφοράς εκ νέου από τους κρατούμενους μετά την αποφυλάκισή τους καθώς και η ανάπτυξη δεξιοτήτων που θα τους βοηθήσουν να αποκτήσουν κριτική και λογική σκέψη, και να αυξήσουν την αυτοπεποίθησή τους. Το ζητούμενο για έναν εκπαιδευτή στο σχολείο της φυλακής είναι να γνωρίζει και να κατανοεί το ιστορικό των φυλακισμένων, στο βαθμό που το γνωρίζει, την ταυτότητά τους, την κουλτούρα τους και τις τρέχουσες συνθήκες με δεδομένο ότι η εθνικότητά τους είναι είτε ελληνική (ρομά) είτε οποιασδήποτε άλλης χώρας. Θα πρέπει ακόμη να ενισχύει την επανένταξή τους στο κοινωνικό γίγνεσθαι, να βοηθάει στην άρση του κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς επίσης και στη σωστή ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους, παράλληλα με την εκμάθηση της ελληνικής μέσα από τα κατάλληλα διδακτικά εγχειρίδια με δεδομένο ότι τα συμβατικά βιβλία του Δημοτικού Σχολείου δεν εξυπηρετούν τους συγκεκριμένους διδακτικούς στόχους. Η ίδρυση και λειτουργία σχολείων στις φυλακές, Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας Φυλακών (ΣΔΕΦ), αναφέρεται στη Λευκή Βίβλο στην Εκπαίδευση και Κατάρτιση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής το 1995. Στην Ελλάδα στηρίχθηκε από τη Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΓΓΕΕ) και το Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΙΔΕΚΕ), ενώ χρηματοδοτείται από το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης και το Ελληνικό Δημόσιο.

Λέξεις-κλειδιά: Γραμματισμός, ρομά, αλλοδαποί, φυλακές, νομικό πλαίσιο, πολιτιστική ταυτότητα.

Διαμορφώνοντας δραστηριότητες εγγραμματισμού σε παιδιά Ρομά

Γαρυφαλιά Παλασωτήρη

Νηπιαγωγός PhD
14^ο Νηπιαγωγείο Αγρινίου
lipas71@yahoo.gr

Σύμφωνα με τον Piaget η κατάκτηση της γνώσης είναι μια ενεργητική διαδικασία και τα παιδιά οικοδομούν σταδιακά τη γνώση μέσα από τη δική τους δραστηριότητα. Η εμπλοκή των παιδιών, και ειδικά των μικρών μαθητών του νηπιαγωγείου, στη διαδικασία της μάθησης θεωρείται βασική για τη σωματική, πνευματική, ηθική, γλωσσική και αισθητική ανάπτυξη του παιδιού και γενικότερα για τη συνολική εξέλιξη της προσωπικότητάς του. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα του νηπιαγωγείου προσφέρει πολλαπλές ευκαιρίες για εμπλοκή των παιδιών σε ποικίλες, κυρίως, παιγνιώδεις δραστηριότητες που αποτελούν το μέσο για τη ανάπτυξη του εγγραμματισμού όλων των παιδιών. Ένα από τα κύρια ζητήματα που προκύπτουν στη φοίτηση πληθυσμιακών ομάδων με ιδιαίτερα γλωσσικά, πολιτισμικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά όπως είναι, στη περίπτωση μας, οι Ρομά, είναι η δυσκολία τους να ακολουθήσουν ένα συγκεκριμένο μαθησιακό πλαίσιο δυσχεραίνοντας με τον τρόπο αυτό τον εγγραμματισμό τους. Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν να διερευνηθεί πώς ο σχεδιασμός και η διαμόρφωση εκπαιδευτικών παιγνιωδών δραστηριοτήτων σε ένα σχολείο με παιδιά αμιγώς Ρομά, συμβάλλει στην κατάκτηση γλωσσικών, κοινωνικών και γνωστικών δεξιοτήτων και αίρει τα εμπόδια της συμπερίληψης. Πραγματοποιήθηκε το περασμένο σχολικό έτος (2022-23) σε 19 νήπια και προνήπια (4-6 ετών) που φοιτούσαν σε νηπιαγωγείο που βρίσκεται μέσα σε οικισμό Ρομά. Τα αποτελέσματα έδειξαν πως η άμεση εμπλοκή των παιδιών Ρομά σε δραστηριότητες που έχουν ως βάση το παιχνίδι, λειτούργησε θετικά στην καλλιέργεια και ανάπτυξη του εγγραμματισμού τους, καθώς και στη συμμετοχή τους στην εκπαιδευτική κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς.

Λέξεις-κλειδιά: Εγγραμματισμός, μάθηση, παιγνιώδεις δραστηριότητες, συμπερίληψη.

Λογοτεχνία/τέχνη και διδασκαλία της ελληνικής ως Γ2/ΞΓ

Εφαρμογή εκπαιδευτικού σεναρίου στη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης/δεύτερης γλώσσας με τη χρήση λογοτεχνικού κειμένου

Νίκος Μαθιουδάκης

Ξένος Λέκτορας

Πανεπιστήμιο του Βελιγραδίου

nikosmathious@gmail.com

Η παρούσα εργασία ασχολείται με εφαρμοσμένες μεθόδους στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας (Γ2/ΞΓ) – και συγκεκριμένα με τη χρήση αυθεντικών κειμένων, όπως ποίηση και λογοτεχνία – για την εκμάθηση γραμματικής και την απόκτηση λεξιλογίου, αναπτύσσοντας κυρίως δεξιότητες για την κατανόηση και παραγωγή γραπτού λόγου. Συγκεκριμένα, περιγράφεται, βήμα προς βήμα, ένα ολοκληρωμένο εκπαιδευτικό σενάριο που εφαρμόστηκε σε ισπανόφωνους φοιτητές/τριες του Πανεπιστημίου της Γρανάδας και αποτελείται από τρία βασικά στάδια: (α) κατανόηση κειμένου, (β) ανάλυση κειμένου και (γ) παραγωγή κειμένου. Μεθοδολογικά, οι φοιτητές/τριες διάβασαν ένα απόσπασμα από το ποίημα «Ειρήνη» του Γιάννη Ρίτσου, εντόπισαν τις τυχόν άγνωστες λέξεις ή/και φράσεις, συζήτησαν το αντιπολεμικό μήνυμα του κειμένου και τέλος συνέθεσαν τα δικά τους ποιήματα στα ελληνικά, ακολουθώντας τη μορφική δομή του ποιήματος του Ρίτσου. Συμπληρωματικά, υπό τη μορφή ανατροφοδότησης και αναστοχασμού, διάβασαν τα ποιήματά τους μέσα στην αίθουσα και συζήτησαν εκ νέου μεταξύ τους τα παραγόμενα νοήματα των δικών τους κειμένων. Κύριος στόχος της συγκεκριμένης εμπειρικής μελέτης είναι η ανάδειξη εναλλακτικών μεθόδων προσέγγισης της διδασκαλίας της Ελληνικής με τη χρήσης της ποίησης – και της λογοτεχνίας γενικότερα – σε ποικίλα γλωσσικά περιβάλλοντα.

Λέξεις-κλειδιά: Κατανόηση και παραγωγή γραπτού λόγου, απόκτηση λεξιλογίου, χρήση αυθεντικών κειμένων, νεοελληνική ποίηση, Ρίτσος.

Διδάσκοντας την Ελληνική ως Γ2 μέσα από τη λογοτεχνία

Αικατερίνη Τσουλφά

Φιλολόγος δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, Υπ. Διδάκτορας
2^ο Γυμνάσιο Δράμας, ΓΕΛ Προσοτσάνης
atsoulfa@yahoo.gr

Τα τελευταία χρόνια, το ενδιαφέρον για την εκμάθηση της Ελληνικής από αλλόγλωσσους γίνεται όλο και πιο έντονο. Το γεγονός αυτό οφείλεται σε διάφορους παράγοντες: κοινωνικούς, οικονομικούς, πολιτισμικούς. Ο εκπαιδευτικός- φιλόλογος καλείται να ανταπεξέλθει σε μία νέα πρόκληση και, ταυτόχρονα, να αντιμετωπίσει τις δυσκολίες που αυτή ενέχει. Η εκμάθηση μιας γλώσσας περιλαμβάνει τόσο τον γραπτό όσο και τον προφορικό λόγο. Ο εκπαιδευτικός πρέπει να καλλιεργήσει πολλές δεξιότητες, κάνοντας την εκπαιδευτική διαδικασία όσο πιο ενδιαφέρουσα και λιγότερο ανιαρή γίνεται. Τα λογοτεχνικά κείμενα μπορούν να αποτελέσουν το έναυσμα για μια σειρά δραστηριοτήτων, μέσω των οποίων καλλιεργούνται περισσότερες από μία δεξιότητες, με τρόπο ευχάριστο και διασκεδαστικό, καθώς και με την τεχνολογία στη διάθεση του εκπαιδευτικού. Το διδακτικό σενάριο παρουσιάζει την αξιοποίηση ενός λογοτεχνικού κειμένου στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας (Γ2).

Λέξεις-κλειδιά: Ελληνικά, δεύτερη/ξένη γλώσσα, λεξιλόγιο, γραπτός λόγος, λογοτεχνία.

Κριτήρια επιλογής λογοτεχνικού κειμένου στη διδακτική πράξη της ελληνικής ως ξένης γλώσσας

Νίκος Ρουνίκης

Καθηγητής Διδασκαλείου Νέας Ελληνικής Γλώσσας
Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

rouniko@gmail.com

Με την αξιοποίηση αυθεντικών κειμένων στη διδασκαλία της ξένης γλώσσας, όπως για παράδειγμα τα λογοτεχνικά, οι σπουδαστές έρχονται σε επαφή με τη φυσική χρήση της πρότυπης γλώσσας. Θέτοντας ως επίκεντρο την Ελληνική, μπορεί κανείς να διακρίνει μια σειρά από ποικίλα οφέλη, όπως είναι η γνωριμία με τον πλουραλισμό της γλώσσας, το πλούσιο λεξιλόγιο και οι ιδιωματικές εκφράσεις, η διαπίστωση της ποικιλίας στις συντακτικές και υφολογικές δομές, η επαφή με παλαιότερες μορφές της γλώσσας, η δυνατότητα γνωριμίας με τον ευρύτερο πολιτισμό. Με δεδομένο ότι η κατάκτηση της γλώσσας δεν προκύπτει μόνο με τη γνώση γραμματικοσυντακτικών κανόνων και την αποφυγή αντίστοιχων λαθών, αλλά με την αξιοποίηση κάθε επικοινωνιακής τεχνικής, το λογοτεχνικό κείμενο μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά στην (επί)γνωση επικοινωνιακών περιστάσεων. Ταυτόχρονα, παρακινεί τον αναγνώστη-σπουδαστή της Ελληνικής, πέρα από την προσπάθεια κατανόησης της γλώσσας-στόχου και του ελληνικού πολιτισμού, να έχει άμεση επαφή μαζί τους, προσφέροντάς του, εν τέλει, μια ισότιμη θέση στην απόλαυση των παραγόμενων προϊόντων τους. Στην παρούσα εργασία τοποθετείται έμφαση σε εκείνα τα κριτήρια βάσει των οποίων δύναται να επιλεγεί ένα λογοτεχνικό κείμενο, ώστε να είναι λειτουργικό και χρηστικό στη διδακτική πράξη, λαμβάνοντας, επίσης, υπόψη τους κανόνες και την ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας. Ένα από τα βασικά ερωτήματα που τίθεται αφορά στον προσδιορισμό του όρου «λογοτεχνικό» για ένα κείμενο, αναζητώντας αναγνωριστικά στοιχεία που το εντάσσουν -ή και όχι- σε αυτόν.

Λέξεις-κλειδιά: Ελληνική λογοτεχνία, κριτήρια ένταξης, κριτήρια επιλογής λογοτεχνικού κειμένου στη διδακτική πράξη, ελληνική ως ξένη γλώσσα.

Πολιτιστικές Δραστηριότητες: Ένταξη στοιχείων πολιτισμού στη διδασκαλία δεύτερης/ξένης γλώσσας

Δρ. Ιωάννα Λεκκάκου

Κοσμήτορας Ελληνικού Τμήματος, Ακαδημαϊκός ΗΠΑ, Συγγραφέας
Odyssey Charter Schools
ilekkakou@gmail.com

Το Αμερικάνικο Συμβούλιο για τη Διδασκαλία Ξένων Γλωσσών (ACTFL) έχει εντάξει στους πέντε κατευθυντήριους στόχους του, (“the fiveCs”) τον Πολιτισμό/Culture ως αναπόσπαστο κομμάτι της διδασκαλίας. Η παρούσα εισήγηση υποστηρίζει ότι ο πολιτισμός μπορεί να ενταχθεί οργανικά στο αναλυτικό πρόγραμμα της διδασκαλίας της γλώσσας, και όχι ως μεμονωμένο μέρος ή χωριστό μάθημα. Παραδοσιακά, τα ελληνόφωνα σχολεία στις ΗΠΑ, παρουσιάζουν γιορτές είτε για θρησκευτικούς λόγους είτε σε εθνικές επετείες. Ως εκ τούτου, οι μαθητές στις ΗΠΑ, που διδάσκονται την ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα, δεν εκτίθενται συχνά στην σύγχρονη πολιτιστική παραγωγή της Ελλάδας σε τομείς όπως η λογοτεχνία και τα εικαστικά ή μορφές λαϊκής τέχνης, που δεν σχετίζονται άμεσα με θέματα θρησκείας και πατρίδας. Θεωρούμε ότι υπάρχουν περισσότερες ευκαιρίες μέσα στο αναλυτικό πρόγραμμα που μπορούν να αξιοποιηθούν, ώστε να επιτευχθεί η οργανική σύνδεση ανάμεσα στη γλώσσα και τον ελληνικό πολιτισμό της σύγχρονης ή και νεότερης Ελλάδας. Η χρήση τεχνικών δράματος και η εφαρμογή των αρχών του *process drama* παρέχουν εργαλεία στον εκπαιδευτικό για να εντάξει με ευκολία και συνέπεια στοιχεία πολιτισμού στις ενότητές του, χωρίς να χρειάζεται να είναι ειδικός δάσκαλος θεάτρου. Παρουσιάζονται συγκεκριμένα παραδείγματα από πολιτιστικές δραστηριότητες σε διαφορετικά πλαίσια εκπαιδευτικών προγραμμάτων στις ΗΠΑ: απογευματινά σχολεία και σχολεία της ελληνικής κοινότητας, όπου η ελληνική διδάσκεται ως δεύτερη γλώσσα, δημόσια σχολεία με την ελληνική ως ξένη γλώσσα, *immersion* σχολεία και καλοκαιρινά προγράμματα. Στόχος της εργασίας είναι να δοθούν συγκεκριμένα εργαλεία στους εκπαιδευτικούς, ώστε να μπορέσουν να υποστηρίξουν την ανάπτυξη διαπολιτισμικών δεξιοτήτων των μαθητών τους, ενώ ταυτόχρονα να ενδυναμώσουν τη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης/δεύτερης γλώσσας.

Λέξεις-κλειδιά: Πολιτιστικές δραστηριότητες, διαπολιτισμικές δεξιότητες, διδασκαλία ξένης/δεύτερης γλώσσας, προγράμματα εμπάτισης, process drama.

Διδάσκοντας νέα ελληνικά ως δεύτερη/ξένη γλώσσα διαμέσου του θεάτρου και των τεχνικών του

Νίκος Μαθιουδάκης

Ξένος Λέκτορας
Πανεπιστήμιο του Βελιγραδίου
nikosmathious@gmail.com

Vojkan Stojičić

Επίκουρος Καθηγητής
Πανεπιστήμιο του Βελιγραδίου
vojkans@hotmail.com

Στην παρούσα εργασία ασχολούμαστε με εφαρμοσμένες μεθόδους στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας ως δεύτερης/ ξένης(Γ2/ΞΓ), με τη χρήση θεατρικών τεχνικών, αναπτύσσοντας κυρίως δεξιότητες για την κατανόηση γραπτού λόγου και την (ανα-) παραγωγή προφορικού λόγου. Συγκεκριμένα περιγράφεται, βήμα προς βήμα, ένα διευρυμένο εκπαιδευτικό σενάριο προσέγγισης ενός θεατρικού κειμένου που εφαρμόστηκε σε σερβόφωνους φοιτητές/τριες του Πανεπιστημίου του Βελιγραδίου και αποτελείται από τρία βασικά στάδια: α) τη σύλληψη της ιδέας, β) τον σχεδιασμό και την παρουσίαση μιας παράστασης και γ) την ολοκλήρωση της παράστασης. Ειδικότερα, με τη χρήση του θεατρικού κειμένου της κωμωδίας «Λυσιστράτη» του Αριστοφάνη, επιχειρούμε αφενός να περιγράψουμε τις διαδικασίες και τις συνθήκες οργάνωσης, προετοιμασίας και παρουσίασης μιας φοιτητικής θεατρικής παράστασης και αφετέρου να ανακαλύψουμε τον ρόλο που διαδραματίζουν οι εκπαιδευτικοί ως καθοδηγητές, οργανωτές αλλά και σκηνοθέτες καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας. Μεθοδολογικά, οι φοιτητές/τριες διάβασαν το θεατρικό έργο σε νεοελληνική μετάφραση και με τη βοήθεια των διδασκόντων/ουσών τους διασκεύασαν το έργο, ενώ προέβησαν στις ανάλογες λεξικές/φραστικές/κειμενικές απλοποιήσεις. Παράλληλα, μέσα από τη συγκεκριμένη επιμορφωτική δράση αναδεικνύονται πολλοί παράγοντες που συμβάλλουν στην εκμάθηση μιας Γ2/ΞΓ γλώσσας, όπως η ενεργή κινητοποίηση, η ατομική βιωματικότητα, η συνεργατική εργασία, η διασκεδαστική εμπλοκή κ.ά. Συμπερασματικά, θεωρούμε πως το θέατρο και οι τεχνικές του μπορούν να αποτελέσουν ένα αποκαλυπτικό εκπαιδευτικό εργαλείο, τόσο στη διδασκαλία της ελληνικής ως Γ2/ΞΓ όσο και στη διάδοση και προώθηση του ελληνικού πολιτισμού σε έδρες Νεοελληνικών Σπουδών στο εξωτερικό.

Λέξεις-κλειδιά: Κατανόηση γραπτού λόγου, παραγωγή προφορικού λόγου, θέατρο στην εκπαίδευση, Λυσιστράτη, Αριστοφάνης.

Η αξιοποίηση της δημιουργικής γραφής στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας: Σύγχρονες τάσεις και προοπτικές

Ιωάννα Καϊάφα

Μεταδιδακτορική ερευνήτρια
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
j.kaiafa@windowslive.com

Κωνσταντίνα Ηλιοπούλου

ΕΔΙΠ, Φιλοσοφική Σχολή
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
kiliopoulou@edlit.auth.gr

Ο όρος «δημιουργική γραφή» χρησιμοποιείται με διττή σημασία, καθώς αφενός υπονοεί την ικανότητα του ατόμου να ελέγχει και να δαμάζει τις δημιουργικές σκέψεις και να τις μετουσιώνει σε γραφή (Σουλιώτης, 2012), αφετέρου εμπεριέχει το σύνολο των εκπαιδευτικών πρακτικών και τεχνικών που στοχεύουν στην ανάπτυξη συγγραφικών δεξιοτήτων (Καρακίτσιος, 2012). Περιγράφει, δηλαδή, τις διαδικασίες που μετέρχεται ο/η εκπαιδευτικός, προκειμένου να διεγείρει με κατάλληλο τρόπο τη δημιουργικότητα των μαθητών/τριών και να ενθαρρύνει την παραγωγή γραπτού λόγου, με τρόπο ελκυστικό και παιγνιώδη. Η δημιουργική γραφή δεν ταυτίζεται με τη γλωσσική διδασκαλία, υπάρχουν, ωστόσο, σημεία τομής και συνάντησης, καθώς η δημιουργική γραφή, ως διαδικασία, συνδέεται με τη λειτουργική χρήση της γλώσσας, τις μεταγλωσσικές δεξιότητες επεξεργασίας του γραπτού κειμένου (διόρθωση ορθογραφικών και συντακτικών λαθών, αναδιατύπωση, προσθήκη ή αφαίρεση ιδεών), την επιδίωξη της γλωσσικής συνοχής και της συνεκτικότητας, καθώς και της επικοινωνιακής καταλληλότητας του κειμένου (Γρόσδος, 2015). Η δημιουργική γραφή μπορεί να αποτελέσει ένα πολύ αποτελεσματικό διδακτικό εργαλείο για τη διδασκαλία της μητρικής αλλά και της δεύτερης ή ξένης γλώσσας, εστιάζοντας τόσο στη διαδικασία όσο και στο αποτέλεσμα της παραγωγής γραπτού λόγου. Στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας, παρουσιάζονται δραστηριότητες δημιουργικής γραφής που μπορούν να αξιοποιηθούν στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας. Κάθε δραστηριότητα ολοκληρώνεται σε τρία στάδια (προσυγγραφικό, κυρίως συγγραφικό, μετασυγγραφικό στάδιο) και στοχεύει στη διέγερση της δημιουργικότητας των μαθητών/μαθητριών με την παράλληλη αξιοποίηση των γλωσσικών και διαπολιτισμικών δεξιοτήτων. Τέλος, μέσα από τις δραστηριότητες επιδιώκεται η σύνδεση της γραφής με άλλες τέχνες, όπως η ζωγραφική, η μουσική, ο χορός και το θέατρο.

Λέξεις-κλειδιά: Δημιουργική γραφή, διδασκαλία δεύτερης/ξένης γλώσσας, δημιουργικότητα, διαθεματικότητα.

Η συνύπαρξη της τέχνης και της γλώσσας στην ψηφιακή εποχή: Μια διαδραστική προσέγγιση

Αικατερίνη Μεσημέρη

Δασκάλα Ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού
Αρχιμήδειος Ακαδημία, Μαϊάμι
kmesimeri@yahoo.gr

Αθανάσιος Δαρβούδης

Σύμβουλος Εκπαίδευσης Δυτικής Θεσσαλονίκης
adarvoudis@yahoo.gr

Η συγκεκριμένη εργασία παρουσιάζει ένα διδακτικό σενάριο με θέμα τη συνύπαρξη της τέχνης και της γλώσσας στην ψηφιακή εποχή. Βασίζεται στην κοινωνικοπολιτισμική προσέγγιση, καθώς και στον κονστρουκτιβισμό και έχει σχεδιαστεί για αλλόγλωσσους μαθητές του δημοτικού σχολείου που μαθαίνουν την ελληνική ως ξένη γλώσσα. Στόχος της είναι η μελέτη περιπτώσεων εφαρμογής της δραστηριοκεντρικής μεθόδου (*Task-Based Learning Approach*) μέσα από συγκεκριμένα διδακτικά παραδείγματα, η παρουσίαση των πλεονεκτημάτων και των αποτελεσμάτων της. Η πολύωρη ενασχόληση των μαθητών με βιντεοπαιχνίδια έγινε αφορμή για τη διοργάνωση διαδικτυακής εκδήλωσης. Καλεσμένος ήταν ο Θανάσης Παπακωνσταντίνου, τραγουδοποιός και δημιουργός του τραγουδιού «Ο Πεχλιβάνης», ο οποίος έγραψε το τραγούδι με αφορμή την προσκόλληση των γονέων του στην τηλεοπτική οθόνη. Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης οι μαθητές τραγούδησαν, χόρεψαν και συζήτησαν στα ελληνικά. Στη συνέχεια εργάστηκαν ομαδικά στην τάξη, εικονοποίησαν στίχους, δημιούργησαν γλωσσικές ασκήσεις και πρότειναν λύσεις για την απομάκρυνση από τις οθόνες. Ως αποτέλεσμα, πραγματοποιήθηκε μια μουσική εκδήλωση, η οποία λειτούργησε ενοποιητικά για τους ανθρώπους διαφόρων πολιτισμών, με απώτερο στόχο να αποτελέσει αφορμή για την ενίσχυση όχι μόνο των γλωσσικών τους δεξιοτήτων αλλά και της πολιτεότητάς τους, επενδύοντας με ενεργητικό τρόπο στην ταυτότητά τους.

Λέξεις-κλειδιά: Δραστηριοκεντρική γλωσσική μάθηση, συνεργασία, δημιουργία, πολιτισμός.

Το θέατρο στην καλλιέργεια μεταγλωσσικών στρατηγικών δίγλωσσων αναγνώστων στην Ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα

Κωνσταντίνος Μαστροθανάσης

Διδάσκων
Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Παιδαγωγικό Τμήμα
Δημοτικής Εκπαίδευσης
k.mastrothanasis@aegean.gr

Αθηνά Γελαδάρη

Διευθύντρια Δημοτικού Σχολείου, Δρ.
Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας
gela@itl.auth.gr

Μαρία Κλαδάκη

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Παιδαγωγικό Τμήμα
Δημοτικής Εκπαίδευσης
mkladaki@aegean.gr

Αικατερίνη Βάσιου

Επίκουρη Καθηγήτρια
Πανεπιστήμιο Κρήτης, Παιδαγωγικό Τμήμα
Δημοτικής Εκπαίδευσης
avasίου@uoc.gr

Το θέατρο και το δράμα θεωρούνται εδώ και καιρό ως μέσα που υπερβαίνουν τα γλωσσικά και πολιτισμικά όρια, προσφέροντας δυναμικά μοναδικές παιδαγωγικές ευκαιρίες. Με βάση τα παραπάνω, η μελέτη έχει ως στόχο να διερευνήσει και να αναλύσει τους μηχανισμούς με τους οποίους οι μέθοδοι διδασκαλίας που βασίζονται στο εφαρμοσμένο θέατρο μπορούν να επηρεάσουν τις μεταγλωσσικές στρατηγικές που χρησιμοποιούν οι δίγλωσσοι αναγνώστες. Για τον σκοπό αυτό διαμορφώθηκε ένας πειραματικός σχεδιασμός σε 388 δίγλωσσους μαθητές με διαφορετικό γλωσσικό και πολιτισμικό προφίλ. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν με τη χρήση ενός σταθμισμένου ερωτηματολογίου αυτοαναφοράς. Αρχικά αξιολογήθηκε η χρήση των μεταγλωσσικών αναγνωστικών στρατηγικών των μαθητών, ενώ στη συνέχεια πραγματοποιήθηκαν διδακτικές θεατροπαιδαγωγικές παρεμβάσεις για επτά εβδομάδες. Μετά τις παρεμβάσεις ακολούθησε μεταμέτρηση. Τα αποτελέσματα ανέδειξαν την αποτελεσματικότητα των μεθόδων που βασίζονται στο εφαρμοσμένο θέατρο στην εκπαίδευση για την ενίσχυση των μεταγλωσσικών στρατηγικών των δίγλωσσων μαθητών κατά τη διαδικασία ανάγνωσης της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας, σε σύγκριση με τους μαθητές της ομάδας ελέγχου που διδάσκονταν την ελληνική γλώσσα στο πλαίσιο της παραδοσιακής τάξης και μέσω παραδοσιακών διδακτικών πρακτικών.

Λέξεις-κλειδιά: Δίγλωσσοι αναγνώστες, μεταγλωσσικές στρατηγικές, θεατροπαιδαγωγικές μέθοδοι διδασκαλίας, ανάγνωση, θέατρο στην εκπαίδευση.

Η χρήση των θεατρικών έργων/παιχνιδιών στη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης/επιπρόσθετης γλώσσας

Ελένη Γρηγορίου

Φιλολόγος
Σχολή ΣΑΧΕΤΙ
egregoriou@saheti.co.za

Μαρία Γεωργαλή

Φιλολόγος
Σχολή ΣΑΧΕΤΙ
mgeorgali.edu@gmail.com

Η εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας και δη της ελληνικής, είναι μια περίπλοκη διαδικασία που πολλές φορές μπορεί να αποβεί ιδιαίτερα απαιτητική και δύσκολη. Ωστόσο, οι σύγχρονες παιδαγωγικές μέθοδοι έχουν δείξει ότι ειδικά η χρήση θεατρικών έργων/παιχνιδιών στη διδασκαλία ξένων γλωσσών, προσφέρει μια πολύπλευρη και ταυτόχρονα ψυχαγωγική προσέγγιση στην κατάκτηση της διδασκόμενης ξένης γλώσσας, η οποία υπερβαίνει το παραδοσιακό μάθημα. Τα οφέλη της χρήσης θεατρικών έργων/παιχνιδιού στη διδασκαλία της ξένης γλώσσας είναι ποικίλα: καταρχάς, δίνεται έμφαση στους εξωγλωσσικούς παράγοντες, καθώς οι μαθητές/τριες χρησιμοποιούν τη γλώσσα σε φυσικό περιβάλλον, έχοντας τη δυνατότητα να κατανοήσουν πιο αποτελεσματικά τις αποχρώσεις, τις ιδιωματικές εκφράσεις και τις πολιτιστικές αναφορές της. Η συναισθηματική δέσμευση των εμπλεκόμενων μαθητών/τριών, επίσης, αποτελεί παράγοντα που ενισχύει την πιθανότητα ανάκλησης λεξιλογίου και χρήσης γραμματικών φαινομένων που έχουν διδαχθεί κατά το μάθημα. Επιπλέον, βελτιώνεται η προφορά και ο σωστός επιτονισμός. Η εμπλοκή σε θεατρικά έργα με φυσικούς ή ικανούς ομιλητές, βοηθά τους/τις μαθητές/τριες να αναπτύξουν τις δεξιότητες προφοράς και επιτονισμού και να βελτιώσουν σημαντικά τη δική τους γλωσσική ευχέρεια. Τέλος, μέσα από το θέατρο επιτυγχάνεται η πολιτιστική εμβάπτιση των μαθητών/τριών, καθώς τα θεατρικά έργα συχνά διερευνούν πολιτιστικά θέματα, κανόνες και αξίες του εκάστοτε πολιτισμού. Στην παρούσα εργασία, παρουσιάζεται μια εφαρμογή με αφορμή τον εορτασμό της 28ης Οκτωβρίου, όπου οι μαθητές/τριες της Γ' Γυμνασίου της Σχολής ΣΑΧΕΤΙ συμμετείχαν ως ηθοποιοί στο πρωτότυπο θεατρικό έργο που γράφτηκε για την περίπτωση, κάνοντας πράξη και επιβεβαιώνοντας τα ερευνητικά πορίσματα που αναφέρθηκαν παραπάνω.

Λέξεις-κλειδιά: Θέατρο, θεατρικό έργο, παιχνίδι, ψυχαγωγική προσέγγιση.

Η παρουσία των γυναικών συγγραφέων της νεοελληνικής λογοτεχνίας στα γλωσσικά εγχειρίδια της Εθνικής Ελληνικής Μειονότητας στην Αλβανία και η συμβολή της γυναικείας λογοτεχνίας στην ελληνόγλωσση εκπαίδευση της Αλβανίας

Μιρέλλα Καραντζά-Κώτσια

MSc., Σχολή Αγωγής και Κοινωνικών Επιστημών
Πανεπιστήμιο «Εκρέμ Τσαμπέι» Αργυροκάστρου
Τμήμα Ελληνικής Γλώσσας, Λογοτεχνίας και Ελληνικού Πολιτισμού
mirelakoca@yahoo.gr

Η νέα κοινωνική και κατά συνέπεια εκπαιδευτική πραγματικότητα στα ελληνικά μειονοτικά σχολεία της Αλβανίας καθιστά πιο επίκαιρη από ποτέ την κριτική στάση απέναντι στα ήδη υπάρχοντα εκπαιδευτικά εργαλεία. Επίσης, υπογραμμίζει την ανάγκη νέων εκπαιδευτικών προτάσεων στη διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος. Η παρούσα εργασία εστιάζει στο θέμα της διδακτορικής διατριβής: «Η ποιητική ευαισθησία των Ελληνίδων συγγραφέων στην Ελλάδα μετά το 1930», με αντικείμενο τη μελέτη και την αναλυτική παρουσίαση της γυναικείας νεοελληνικής λογοτεχνίας στα γλωσσικά εγχειρίδια της Εθνικής Ελληνικής Μειονότητας στην Αλβανία. Διερευνάται το πώς και σε ποιον βαθμό αξιοποιείται η γυναικεία νεοελληνική λογοτεχνία, της οποίας η αξία είναι τεκμηριωμένη ερευνητικά, στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στα σχολεία αυτά, έχοντας ως συγκεκριμένο σημείο αναφοράς τα νέα εγχειρίδια «Μητρική Γλώσσα 1-9», καθώς και τα εγχειρίδια του λυκείου «Ελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία 10-12». Γίνεται μια καταγραφή και μελετάται η έκταση, το είδος και η χρονική περίοδος αυτών των λογοτεχνικών κειμένων, συγκριτικά με τα υπόλοιπα κείμενα που εμπεριέχουν τα σχολικά εγχειρίδια. Η μέθοδος που ακολουθείται για την έρευνα είναι η ποσοτική και ποιοτική ανάλυση περιεχομένου.

Λέξεις-κλειδιά: Γυναικεία Νεοελληνική Λογοτεχνία, ελληνόγλωσση εκπαίδευση στην Αλβανία, Μητρική Γλώσσα 1-9, Ελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία 10-12.

Η οικουμενικότητα της Οδύσσειας

Φωτεινή Ντάνου

Εκπαιδευτικός Socrates Academy, NC
fotinidanou@gmail.com

Γεώργιος Βλαντής

Εκπαιδευτικός Socrates Academy, NC
gvlantis@yahoo.com

Στο σχολείο μας, το Charter school Socrates Academy της Βόρειας Καρολίνας, στην Αμερική, φοιτούν μαθητές από διάφορες χώρες του κόσμου, πολλοί εκ των οποίων έφτασαν στην Αμερική ως πρόσφυγες προκειμένου να προστατευτούν από τα δεινά του πολέμου στη χώρα τους. Στα πλαίσια του γλωσσικού μαθήματος, διδάσκουμε ελληνικό πολιτισμό και κουλτούρα. Η δική τους Οδύσσεια, αποτέλεσε έναυσμα για εμάς να δουλέψουμε με τους μαθητές της Ε' τάξης το Ομηρικό έπος: «Οδύσσεια». Η «Οδύσσεια» αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα κείμενα της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας και ενσωματώνεται με μοναδικό τρόπο στην εκπαίδευση των μαθητών. Καταδεικνύεται ότι η διδασκαλία της Οδύσσειας μπορεί να αποτελέσει μια γέφυρα για την κατανόηση της ανθρώπινης εμπειρίας, των αξιών, των ιδανικών, ενώ παράλληλα γίνεται εμβάθυνση στη λογοτεχνία, στην ποίηση (η «Ιθάκη» του Καβάφη), στην ιστορία, στη γεωγραφία και στον πολιτισμό. Οι μαθητές θα απολαύσουν αφήγηση των περιπετειών του Οδυσσέα, θα διαβάσουν σχετικά κείμενα, θα αντλήσουν πληροφοριακό υλικό από βιβλία και από το διαδίκτυο, θα συζητήσουν για τις πανανθρώπινες και διαχρονικές αξίες και σαν τελικό προϊόν θα ενθαρρυνθούν να δημιουργήσουν τη δική τους εκδοχή της Οδύσσειας, τα δικά τους ποιήματα, να συζητήσουν και να ανταλλάξουν απόψεις όχι μόνο μεταξύ τους, αλλά και με μαθητές συνεργαζόμενων σχολείων από την Ελλάδα. Θα αφηγηθούν, θα γράψουν και θα εικονογραφήσουν το δικό τους βιβλίο, σε ψηφιακή και έντυπη μορφή, το οποίο θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου, θα παρουσιαστεί στην τάξη τους και σε μαθητές άλλων τάξεων.

Λέξεις-κλειδιά: Οδύσσεια, νόστος, “Ιθάκη”, ηρωικός αγώνας, αφοσίωση.

Διαθεματικά Προγράμματα σε Δίγλωσσα Εκπαιδευτικά Περιβάλλοντα

«Ένα πούπουλο μικρό»:
Η χρήση πολυτροπικού εκπαιδευτικού υλικού στη
διδασκαλία της ελληνικής ως Γ2 σε παιδιά 5-7 ετών

Μαρία Παραπονιάρη

Δασκάλα ελληνικών/ νηπιαγωγός σε πρόγραμμα immersion στις Η.Π.Α
 Odyssey Charter School, Wilmington, DE, U.S.A.
 paraponiarimaria@gmail.com

Μαρίνα Ματθαιουδάκη

Καθηγήτρια – Τομέας Θεωρητικής και Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας
 Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσ/νίκης
 marmat@enl.auth.gr

Ο στόχος της παρούσας εισήγησης είναι η παρουσίαση ενός καινοτόμου εκπαιδευτικού υλικού που δημιουργήθηκε για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας (Γ2) σε μαθητές/τριες 5-7 ετών και η διερεύνηση της χρήσης μουσικής και μελοποιημένων ιστοριών για τη Γ2 διδασκαλία σε νεαρούς/ές μαθητές/ήτριες. Το υλικό που δημιουργήθηκε περιλαμβάνει: 1) το βιβλίο του μαθητή με επτά πρωτότυπες ιστορίες, 2) το τετράδιο του μαθητή με σχετικές ασκήσεις, 3) το βιβλίο του εκπαιδευτικού με προτεινόμενη μεθοδολογία/μαθησιακούς στόχους κλπ. και 4) οπτικοακουστικό υλικό με σχετικά βίντεο και τραγούδια. Η χρήση της μουσικής μέσα από τα τραγούδια και τις μελοποιημένες ιστορίες του βιβλίου αποτελεί ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά του υλικού αυτού καθώς η συγκεκριμένη μεθοδολογία υποστηρίζεται από πρόσφατες έρευνες στον χώρο της δίγλωσσης εκπαίδευσης με μαθητές/ήτριες νεαρής ηλικίας (Engl, 2013). Η παρουσίασή μας θα εστιάσει σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε με στόχο τη μελέτη της επίδρασης της μουσικής και του τραγουδιού στην ανάπτυξη του λεξιλογίου από τους/τις νεαρούς/ές μαθητές/τριες. Στην έρευνα αυτή συμμετείχαν 23 μαθητές/ήτριες νηπιαγωγείου σε ένα charter school στις ΗΠΑ, στη συντριπτική τους πλειοψηφία φυσικοί ομιλητές/ήτριες της αγγλικής. Η εκπαιδευτικός ακολούθησε δύο διαφορετικές προσεγγίσεις για τη διδασκαλία λεξιλογίου-διδασκαλία με τη χρήση τραγουδιού (πειραματική συνθήκη) και διδασκαλία με τη χρήση πεζού λόγου (συνθήκη ελέγχου). Τα αποτελέσματα των τεστ πριν και μετά τις διδασκαλίες έδειξαν ότι η χρήση τραγουδιών διευκολύνει σημαντικά την απόκτηση λεξιλογίου όταν αυτή συνοδεύεται από συστηματική επανάληψη των λεξικών μονάδων κατά τη διάρκεια των μαθημάτων.

Λέξεις-κλειδιά: Εκπαιδευτικό υλικό, ελληνικά ως Γ2, προσχολική και πρωτοσχολική ηλικία, χρήση πολυτροπικού γλωσσικού εισαγόμενου.

Πρόταση για εφαρμογή δίγλωσσου ελληνο-αγγλικού προγράμματος σπουδών στις αμιγείς σχολικές μονάδες Λονδίνου

Φρόσω Αργύρη

Δρ., Λέκτορας
UCL Institute of Education
f.argyri@ucl.ac.uk

Ειρήνη Βερόνη

Δρ., Αν. Συντονίστρια Εκπαίδευσης Λονδίνου
Πρεσβεία της Ελλάδας στο Λονδίνο
eiriniveroni@hotmail.com

Σε μια εποχή συνεχών αλλαγών και πολιτισμικών αλληλεπιδράσεων, η δημιουργία δίγλωσσων σχολείων αποτελεί μια σύγχρονη αναγκαιότητα. Στην παρούσα εισήγηση προτείνεται η αναμόρφωση του ελληνογλωσσου προγράμματος σπουδών σε δίγλωσσο ελληνο-αγγλικό στα αμιγή ελληνικά σχολεία του Λονδίνου, προκειμένου να προσαρμοστούν τα σχολεία στο συνεχώς μεταβαλλόμενο πολυπολιτισμικό περιβάλλον της Βρετανικής πρωτεύουσας. Επιδιώκεται η ενίσχυση του δίγλωσσου πνευματικού δυναμικού των μαθητών και η αξιοποίηση των γνώσεων και των εμπειριών των εκπαιδευτικών, υπό την προοπτική ανάπτυξης της δίγλωσσης εκπαίδευσης. Το προτεινόμενο δίγλωσσο πρόγραμμα σπουδών βασίζεται στη χρήση της ελληνικής γλώσσας, ως κύριας γλώσσας διδασκαλίας, και στην παράλληλη χρήση της αγγλικής γλώσσας για τη διδασκαλία συγκεκριμένων γνωστικών αντικειμένων, προσομοιάζοντας τη μέθοδο CLIL. Το προτεινόμενο δίγλωσσο εκπαιδευτικό μοντέλο στοχεύει στην προσθετική διγλωσσία αλλά και στην προετοιμασία των μαθητών να αλληλεπιδρούν και να συνεργάζονται αποτελεσματικά με ανθρώπους διαφορετικών πολιτιστικών καταβολών, καλλιεργώντας τον αμοιβαίο σεβασμό, την αλληλοκατανόηση και την αλληλεγγύη. Τα οφέλη της δίγλωσσης εκπαίδευσης για τους μαθητές είναι ποικίλα. Στην προκειμένη περίπτωση, προωθείται ο γραμματισμός στην ελληνική και την αγγλική γλώσσα, καθώς και η γλωσσική ευχέρεια στο επίπεδο της προφορικής επικοινωνίας και στην ακαδημαϊκή χρήση των δύο γλωσσών. Οι μαθητές ελληνικής καταγωγής έχουν την ευκαιρία να διατηρήσουν και να καλλιεργήσουν την ελληνική γλώσσα αλλά και να κατακτήσουν, ταυτόχρονα, επιτυχώς την αγγλική γλώσσα. Επιπρόσθετα, έρευνες υποστηρίζουν ότι η παιδική διγλωσσία σχετίζεται με γνωστικά οφέλη σε ατομικό επίπεδο, όπως για παράδειγμα στην εκμάθηση τρίτης γλώσσας αλλά και στην ενίσχυση των εκτελεστικών λειτουργιών, όπως η γνωστική ευελιξία, αποτελώντας καλό προγνωστικό δείκτη ακαδημαϊκής επίδοσης.

Λέξεις-κλειδιά: Δίγλωσση εκπαίδευση, ελληνική και αγγλική γλώσσα, οφέλη προσθετικής διγλωσσίας.

CLIL και πολυγλωσσικοί γραμματισμοί στην Ιστορία: Εμπειρικά δεδομένα από εξηγητικά κείμενα μαθητών και μαθητριών Γ' Γυμνασίου

Ζωή Ιωαννίδου

Υποψήφια Διδάκτωρ ΤΕΦ ΔΠΘ
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
zioannid@helit.duth.gr

Μαρία Μητσιάκη

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Τμήμα Ελληνικής Φιλολογίας ΔΠΘ
mmitsiaki@helit.duth.gr

Στην παρούσα εισήγηση παρουσιάζονται εμπειρικά δεδομένα που αναδεικνύουν την αποτελεσματικότητα της νέας δυναμικής σύλληψης της προσέγγισης CLIL (πολυγλωσσικοί γραμματισμοί στα γνωστικά αντικείμενα/ pluriliteracies) στο μάθημα της Ιστορίας. Η θετική επίδραση της προσέγγισης CLIL στο μάθημα της Ιστορίας επισημάνθηκε από τους Griva και Kasvikis (2015) σε παιδιά του δημοτικού, με μέσο την αγγλική γλώσσα. Η έρευνά μας εστιάζει στην ελληνική ως δεύτερη γλώσσα (Γ2) στο Γυμνάσιο. Από αναπτυξιακή άποψη, στο Γυμνάσιο οι μαθητές/τριες καλούνται να μεταβούν από την ιστορική αφήγηση στην εξήγηση (αίτιο-αποτέλεσμα) και στην επιχειρηματολογία (Christie & Derewianka, 2008). Στο πλαίσιο της έρευνας σχεδιάστηκε 10ωρη διδακτική παρέμβαση στην Ιστορία Γ' Γυμνασίου με βάση το μοντέλο των πολυγλωσσικών γραμματισμών (Coyle 2015· Coyle και συν., 2023). Ο σχεδιασμός βασίστηκε στα δύο συνεχή του μοντέλου (1) εσωτερικεύοντας τη γνώση (δεδομένα, έννοιες, διαδικασίες, στρατηγικές → Ιστορία) και (2) επικοινωνώντας τη γνώση (σκοπός, τρόπος, τύπος και είδος ιστορικού κειμένου, επίπεδο ύφους → Γλώσσα). Οι συνδέσεις ανάμεσα στα δύο συνεχή επιχειρήθηκαν μέσα από τις πρωτοτυπικές δραστηριότητες οικοδόμησης της γνώσης, συγκεκριμένα: *κάνω, οργανώνω, εξηγώ, επιχειρηματολογώ για την επιστήμη*. Η διδακτική παρέμβαση εστίασε στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και συμμετείχαν 19 μαθητές/τριες (επίπεδου Α2+) στο Διαπολιτισμικό Γυμνάσιο Ιάσμου (2022-2023). Στο πλαίσιο της αξιοποιήθηκαν πολυτροπικά/πολύγλωσσα κείμενα (κόμικς, animation, ντοκιμαντέρ, διαδραστικοί χάρτες, ομιλίες). Για την ανάδειξη της επίδρασης της παρέμβασης εφαρμόστηκε pre- και post-test. Η συγκριτική ποσοτική και ποιοτική ανάλυση των εξηγητικών κειμένων των παιδιών αναδεικνύει σημαντική βελτίωση (α) στην εσωτερικεύση του περιεχομένου (ιστορικός γραμματισμός), (β) στη γλώσσα της Ιστορίας, π.χ. ονοματοποιήσεις, έκφραση αιτίου-αποτελέσματος, χρήση παθητικής σύνταξης (Schleppegrell και συν., 2004· Lorenzo και συν., 2019) και στη δομή ενός εξηγητικού κειμένου, καθώς και (γ) στην αύξηση της κινητροδότησης και στη διαπολιτισμική ενσυναίσθηση.

Λέξεις-κλειδιά: CLIL/ πολυγλωσσικοί γραμματισμοί, διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας, ακαδημαϊκός γραμματισμός, ιστορικός λόγος, εξηγητικά ιστορικά κείμενα.

Η διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας στα πλαίσια της μεθόδου CLIL: Μια διδακτική πρόταση στο μάθημα της Ιστορίας

Καλλιόπη Μπίτζιου

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Μ.Εδ. Γλωσσική Εκπαίδευση για Πρόσφυγες και Μετανάστες
23ο Δημοτικό Σχολείο Θεσσαλονίκης
kalliopibitziou@outlook.com

Η μέθοδος CLIL αποτελεί μια σημαντική ολιστική και διεπιστημονική προσέγγιση που βασίζεται στα 4Cs: *Content* (περιεχόμενο), *Communication* (επικοινωνία), *Cognition* (μάθηση και σκέψη) και *Culture* (διαπολιτισμική επίγνωση). Το περιεχόμενο ενός γνωστικού αντικειμένου και η γλωσσική επάρκεια στη δεύτερη γλώσσα (Γ2) βρίσκονται σε μια κατάσταση συνεχούς αλληλεπίδρασης: η γλώσσα είναι μέσο για την εκμάθηση του περιεχομένου και το περιεχόμενο μέσο για την εκμάθηση της γλώσσας. Κατά συνέπεια, η συγκεκριμένη μέθοδος ανταποκρίνεται στις ανάγκες των δι/πολύγλωσσων μαθητών/τριών, τόσο ως προς την ανάπτυξη των βασικών επικοινωνιακών δεξιοτήτων τους (BICS) όσο και ως προς των ακαδημαϊκών (CALP), ώστε να καταφέρουν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών. Η παρούσα εργασία αποτελεί μια διδακτική πρόταση διαπολιτισμικού χαρακτήρα που επιδιώκει να αναδείξει την προσέγγιση CLIL στο μάθημα της Ιστορίας σε μεικτή σχολική τάξη με μαθητές/τριες που κατέχουν την ελληνική ως δεύτερη/ ξένη γλώσσα (Γ2/ΞΓ) σε επίπεδο B2+/- . Η θεματική αναφέρεται στο πολίτευμα και στη δομή της κοινωνίας στην αρχαία Αθήνα κατά τον 5^ο αιώνα. Μέσα από την παρουσίαση της στοχοθεσίας και της περιγραφής του μαθήματος με τις αντίστοιχες δραστηριότητες, επιδιώκεται να αναδειχθεί η σημασία της μεθόδου CLIL ως εργαλείου που μπορεί: 1) να ενταχθεί και να συνδεθεί με οποιοδήποτε μάθημα του ελληνικού σχολείου καλύπτοντας τους στόχους του αναλυτικού προγράμματος, 2) να αναπτύξει δεξιότητες ανώτερου επιπέδου σκέψης (higher-order thinking skills), 3) να καλλιεργήσει τις τέσσερις γλωσσικές δεξιότητες των μαθητών/τριών, 4) να ενισχύσει τις διαγλωσσικές και διαπολιτισμικές τους σχέσεις και 5) να συνδέσει το μάθημα της Ιστορίας με διαχρονικές έννοιες, όπως η μετανάστευση, το πολίτευμα/πολίτης και η δημοκρατία.

Λέξεις-κλειδιά: CLIL, Ιστορία, ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα, μικτές τάξεις, εκπαιδευτικό υλικό.

Η διδασκαλία της ελληνικής ως πρόσθετης γλώσσας σε ξένους/ες σπουδαστές/τριες μέσα από πτυχές της Τοπικής Ιστορίας και τανάπαλιν: Θεωρητικό πλαίσιο, στοχοθεσία, προκλήσεις. Μία μελέτη περίπτωσης

Μαίρη Μαργαρόνη

Μέλος του Διδακτικού Προσωπικού του ΣΝΕΓ, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Σχολείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας
marymargaroni@smg.auth.gr

Η παρούσα εργασία αντλεί τη θεματική της από το γνωστικό αντικείμενο της διδασκαλία της ελληνικής ως πρόσθετης γλώσσας με βάση το περιεχόμενο (Content-Based Instruction/CBI). Συγκεκριμένα, εστιάζεται στην ενασχόληση ξένων ενήλικων σπουδαστών/τριών που διδάσκονται διαδικτυακά και εντατικά την ελληνική ως πρόσθετη γλώσσα, με πτυχές της Τοπικής Ιστορίας. Χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της εκπαιδευτικής έρευνας δράσης με τάξεις εκμάθησης ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού επιπέδων στο Σχολείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας (ΣΝΕΓ) του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ) κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2020-2021, 2021-2022 και 2022-2023. Κατά την εν λόγω τριετία διάφορες διαδικτυακές τάξεις του ΣΝΕΓ, Β2, Γ1 και Γ2 επιπέδων ελληνομάθειας σύμφωνα με το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες, συνεργάστηκαν με τα Γενικά Αρχεία του Κράτους (ΓΑΚ) στη Θεσσαλονίκη και το Ιστορικό Αρχείο Μακεδονίας (IAM) και υλοποίησαν εκπαιδευτικά αρχειακά-ιστορικά σεμινάρια (Arcival-History Workshop) και εκπαιδευτικά αρχειακά εργαστήρια (InnovateEDU ARCH Labs) στα πλαίσια των πιστοποιημένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων «ΚΛΕΙΩ-Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης». Τα θέματα των εκπαιδευτικών αρχειακών-ιστορικών σεμιναρίων αντλούνταν από την τοπική ιστορία αφενός της Θεσσαλονίκης από την ίδρυσή της έως σήμερα και αφετέρου της ελληνικής προσφυγιάς και μετανάστευσης. Παρουσιάζονταν με τη μορφή εβδομαδιαίων εκπαιδευτικών παρεμβάσεων από ιστορικούς-αρχειονόμους των ΓΑΚ-IAM με στόχο την κριτική προσέγγιση και ενασχόληση των σπουδαστών/τριών με πτυχές της Τοπικής Ιστορίας της πόλης στο πανεπιστήμιο της οποίας σπουδάζουν. Τα εκπαιδευτικά αρχειακά εργαστήρια είχαν ως στόχο την ενθάρρυνση της δημιουργικής γραφής από την πλευρά των σπουδαστών/τριών αναφορικά με θέματα ιστορίας του τόπου καταγωγής τους. Στην εργασία συζητούνται οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν (η μέθοδος CLIL και η μέθοδος Project), τα γλωσσικά και ευρύτερα γνωστικά οφέλη που προέκυψαν, δυσκολίες και περιορισμοί που παρατηρήθηκαν, ενώ διερευνώνται τα πιθανά αίτια και προτείνονται τρόποι αντιμετώπισής τους.

Λέξεις-κλειδιά: Διδακτική της Ελληνικής ως Πρόσθετης Γλώσσας, Τοπική Ιστορία, Εκπαιδευτική Έρευνα Δράσης, Μέθοδος CLIL, Γλωσσική Μάθηση βασισμένη στη χρήση συνθετικών εργασιών.

Η μητρική γλώσσα και η χρήση της μέσα από διαγλωσσικά κείμενα σχολικών και εξωσχολικών γλωσσικών τοπίων

Τσαμπίκα Μακρογιάννη

Διευθύντρια, 1^ο Δημοτικό Σχολείο Ρόδου

makrogianni@aegean.gr

Σύμφωνα με τις σύγχρονες θεωρίες της κοινωνικής γλωσσολογίας, η γλώσσα βρίσκεται σε διαλογική σχέση με την κοινωνία και δεν είναι αποκομμένη από αυτήν. Η γλώσσα, επομένως, παίζει σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της κοινωνίας, αναπαράγει τις κοινωνικές δομές και τις μετασχηματίζει (Στάμου & Παρασκευόπουλος, 2007). Οι επιλογές που κάνουν οι παραγωγοί των γραπτών μηνυμάτων, που συνθέτουν το σχολικό και εξωσχολικό γλωσσικό τοπίο, αντανακλούν γλωσσικές στάσεις (Landry & Bourhis, 1997). Όλα όσα συνθέτουν το γλωσσικό τοπίο του σχολείου και της σχολικής κοινότητας είναι πολύ σημαντικά και δείχνουν τη συμπερίληψη, την αποδοχή ή τον αποκλεισμό των μαθητών/μαθητριών με μεταναστευτικό ή προσφυγικό υπόβαθρο που φοιτούν στα σχολεία. Μέσα από το σχολικό και εξωσχολικό γλωσσικό τοπίο διαφαίνεται η χρήση της μητρικής γλώσσας των παιδιών με μεταναστευτική εμπειρία και η συμπερίληψή τους ή αφομοίωσή τους στην κυρίαρχη νόρμα. Η παρούσα έρευνα εξετάζει το γλωσσικό τοπίο τεσσάρων δημοτικών σχολείων, στα οποία φοιτούν αρκετά παιδιά με μεταναστευτική εμπειρία, καθώς και παιδιά Ρομά. Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε ήταν η συμμετοχική παρατήρηση και οι συνεντεύξεις από τους/τις Διευθυντές/Διευθύντριες των Σχολείων αλλά και τους/ τις εκπαιδευτικούς που έχουν στις τάξεις τους μεγάλο αριθμό παιδιών με μεταναστευτική εμπειρία. Η έρευνα αυτή ανέδειξε την μονογλωσσική και μονοπολιτισμική πολιτική που ακολουθείται στις σχολικές μονάδες αλλά και στο εξωσχολικό γλωσσικό τοπίο των συγκεκριμένων σχολικών κοινοτήτων.

Λέξεις-κλειδιά: Γλωσσικό τοπίο, μητρική γλώσσα, συμπερίληψη, αποδοχή, γλωσσική πολιτική.

Κύκλος Δραστηριοτήτων για τη διδασκαλία του Λεξιλογίου σε αρχάριους ενηλίκους μαθητές της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας

Δρ. Μαρία Σκιαδά

ΣΕΠ στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο και καθηγήτρια στο Hellenic Culture School
skiada.maria@ac.eap.gr

Δρ. Σοφία Ροιλίδου

Ερευνήτρια στο Ισπανικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο UNED, καθηγήτρια της ελληνικής ως 2Γ/ΞΓ
sofia.roilidou@edu.uned.es

Ιφιγένεια Γεωργιάδου

ΜΑ, Εκπαιδεύτρια καθηγητών και διευθύντρια στο Hellenic Culture Centre
ifigenia@hcc.edu.gr

Η ανακοίνωση παρουσιάζει ως παράδειγμα έναν ολοκληρωμένο Κύκλο Δραστηριοτήτων για την πρόσληψη-παρουσίαση αλλά και την εμπέδωση-χρήση-αφομοίωση του Θεματικού Λεξιλογίου με βάση μια επικοινωνιακή περίπτωση επιπέδου Α1 και Α2. Στην αρχή αναφέρεται σε σύγχρονες προσεγγίσεις διδασκαλίας και εκμάθησης λεξιλογίου σύμφωνα με τη νεότερη έρευνα στο πεδίο της Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας. Παρουσιάζει σε ψηφιακή μορφή συγκεκριμένες ασκήσεις και υλικά, τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν σε τάξεις ενηλίκων που μαθαίνουν την ελληνική ως Γ2/ΞΓ. Τα υλικά αυτά είναι προϊόν συστηματικής ενασχόλησης των εισηγητριών με τη διδασκαλία κατά από την πολυετή συνεργασία τους. Είναι συνυφασμένα με τις ανάγκες των ενηλίκων που μαθαίνουν την ελληνική είτε ως φιλέλληνες του εξωτερικού είτε ως κάτοικοι Ελλάδας είτε ως Έλληνες δεύτερης και τρίτης γενιάς. Η θεματική ενότητα που επιλέχθηκε για την εισήγηση αυτή περιλαμβάνεται σε όλα τα διδακτικά εγχειρίδια της ελληνικής ως ΞΓ και αφορά το Φαγητό. Ο Κύκλος ξεκινάει με ασκήσεις πρώτης παρουσίασης λεξιλογίου, όπου οι μαθητές προσλαμβάνουν ένα μέρος του θεματικού λεξιλογίου μέσω εικόνων ή ακουστικού ερεθίσματος ή ανάγνωσης και συνεχίζεται με ασκήσεις εμπέδωσης που περιλαμβάνουν εστίαση της προσοχής σε συγκεκριμένα λεξιλογικά στοιχεία (εντοπισμός και αναγνώριση) και στη συνέχεια ασκήσεις αυτοματοποίησης και καθοδηγημένης εκμάθησης. Ο Κύκλος ολοκληρώνεται με επικοινωνιακή χρήση του λεξιλογίου σε πιο πολύπλοκες καταστάσεις επικοινωνίας, τις οποίες δημιουργούμε μέσα στην τάξη ή και εκτός τάξης.

Λέξεις-κλειδιά: Δραστηριότητες λεξιλογίου, παρουσίαση, αφομοίωση, επικοινωνιακή χρήση, ενήλικοι.

Περιγραφή περιπτώσεων γλωσσικής επαφής σε ένα δίγλωσσο περιβάλλον

Δρ. Ελιάννα Κοκαλιάρη

Πανεπιστήμιο «Εκρέμ Τσαμπέι», Αργυρόκαστρο
emosko@uogj.edu.al

Ευανθία Μπαρούτα

Υποψ. Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο «Εκρέμ Τσαμπέι», Αργυρόκαστρο
evanthiabaruta@gmail.com

Ο στόχος αυτής της εργασίας είναι να καταδείξει ότι η γλωσσική ποικιλία δεν αποτελεί εμπόδιο στην εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας, αλλά έναν τρόπο προσέγγισης διαφορετικών εθνοτικών χαρακτηριστικών στα άτομα μιας περιοχής. Η παρούσα εργασία αναφέρεται σε μια μελέτη περίπτωσης διδασκαλίας της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Εθνικής Ελληνικής Μειονότητας, των οποίων μητρική γλώσσα είναι η ελληνική και επίσημη γλώσσα είναι η αλβανική. Όσο πιο διαφορετικό είναι το υπόβαθρο, τόσο περισσότερο μπορούμε να διερευνήσουμε τα γλωσσικά ζητήματα. Στην παρούσα μελέτη, η ενεργή ενασχόληση με τη γλώσσα φαίνεται πως ενθάρρυνε τους μαθητές να εργαστούν σε ένα πολύγλωσσο περιβάλλον, μεταφέροντας γνώσεις από τα αγγλικά στα αλβανικά και στα ελληνικά, αποκτώντας και βελτιώνοντας τις γλωσσικές διαφορές μεταξύ της αλβανικής και της ελληνικής. Οι συζητήσεις τους αντικατόπτριζαν ότι τα γλωσσικά κενά μπορούν να καλυφθούν, παρά τη δυσκολία αλλαγής της έμφυτης γνώσης της γλώσσας. Παρατηρήθηκαν συγκεκριμένοι περιορισμοί, όπως η αντιστοίχιση ελληνικών γραμματικών φαινομένων ή φράσεων, τα οποία δεν είναι δόκιμα στη δεύτερη γλώσσα(Γ2). Στη συγκεκριμένη μελέτη, η γλωσσική ποικιλία φαίνεται πως δεν αποτελεί εμπόδιο, αλλά έναν τρόπο προσέγγισης διαφορετικών εθνοτικών χαρακτηριστικών, καθώς και τρόπο να μάθουν οι μαθητές περισσότερα για τη γλωσσική επαφή και το πώς αυτή μετατρέπεται σε γνώση. Η μέθοδος και το περιεχόμενο προσαρμόστηκαν στο διδακτικό υλικό, ώστε να αντικατοπτρίζουν το υπόβαθρο και να διευκολύνουν στην αντιμετώπιση δυσκολιών που προκύπτουν από τις εθνοτικές διαφορές. Συνολικά, για να γίνει αποδεκτή η διαφορετικότητα, πρέπει πρώτα να αναγνωριστεί. Το καλύτερο μέρος ανάπτυξης του φαινομένου αυτού είναι τα σχολεία και τα πανεπιστήμια.

Λέξεις-κλειδιά: Ποικιλομορφία, ελληνική γλώσσα, αλβανική γλώσσα, εθνοτικά χαρακτηριστικά.

Εκπαιδευτικό Υλικό / Βιβλία για την Ελληνική ως Γ2/Ξ2

Η επιλογή/δημιουργία του διδακτικού υλικού για τη διδασκαλία της ελληνικής ως Γ2/ΞΓ

Δρ. Γεώργιος Βλάχος

Εκπαιδευτικός ΠΕ70

Συντονιστής Εκπαίδευσης στο Γενικό Προξενείο της Ελλάδας στο Γιοχάνεσμπουργκ

gsvlachos@gmail.com

Τις τελευταίες δεκαετίες δημιουργήθηκε η ανάγκη συγγραφής διδακτικού υλικού για Ομογενείς μαθητές, για ξένα πανεπιστήμια όπου διδάσκεται η ελληνική γλώσσα, για Παλιννοστούντες, για πρόσφυγες και αλλόγλωσσους πληθυσμούς, δηλαδή για μαθητές με διαφορετικό γλωσσικό επίπεδο που βρίσκονται στο εξωτερικό, αλλά και στην Ελλάδα και θέλουν να μάθουν την ελληνική γλώσσα ως δεύτερη/ξένη γλώσσα (Γ2/ΞΓ). Επειδή το διδακτικό υλικό αποτελεί σημείο αναφοράς στη διδασκαλία, θα πρέπει να είναι το κατάλληλο για κάθε περίπτωση. Στην παρούσα εργασία θα παρατεθούν στοιχεία που θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για την επιλογή και δημιουργία του διδακτικού υλικού. Σημαντικά από αυτά είναι το μαθησιακό προφίλ των μαθητών, η μαθησιακή τους ετοιμότητα (ηλικιακό και γνωστικό επίπεδο, νοητική και συναισθηματική ανάπτυξη, προϋπάρχουσες γνώσεις), τα ενδιαφέροντά τους, το σύγχρονο περιβάλλον και η καθημερινότητα που ζουν. Το διδακτικό υλικό θα πρέπει με ποικίλα, σύγχρονα, αυθεντικά και κατάλληλου περιεχομένου κείμενα να ενθαρρύνει την ενεργητική συμμετοχή των μαθητών, τη συνεργατικότητα και τη δημιουργικότητα, να αξιοποιεί τις Νέες Τεχνολογίες δίνοντας πολυτροπικά ερεθίσματα και δημιουργώντας ένα ελκυστικό πλαίσιο να αυξάνει τα κίνητρα των μαθητών. Να είναι ευέλικτο, χωρισμένο σε επίπεδα, καλά οργανωμένο ως προς τα θεματικά του περιεχόμενα με πολυαισθητηριακές δραστηριότητες για τα διαφορετικά μαθησιακά στυλ έτσι ώστε να δημιουργεί ένα παρωθητικό μαθησιακό πλαίσιο, προσφέροντας παράλληλα μια συστηματική και καλά οργανωμένη παρουσίαση της γλώσσας. Έτσι, θα συμβάλλει στην κατανόηση των προσφερόμενων γνώσεων, στην ανάπτυξη των πολυγραμματισμών, στην καλλιέργεια των 4 γλωσσικών δεξιοτήτων και της διαπολιτισμικής κατανόησης, αλλά και γενικότερα στην επίτευξη των στόχων που κάθε φορά θα τίθενται.

Λέξεις-κλειδιά: προφίλ μαθητών, στόχοι, διδακτικό υλικό, μαθησιακά αποτελέσματα.

20 Επισημάνσεις για τη σειρά *Ελληνικά για σας*

Ευαγγελία Γεωργαντζή

Φιλολόγος, Συγγραφέας, Διευθύντρια ΝΕΟHEL
NEOHEL-Modern Greek & European Studies/Publications www.neohel.com
info@neohel.com, evageorgantzi@gmail.com

Η συγκεκριμένη εισήγηση έχει στόχο να παρουσιάσει συνοπτικά τη σειρά εγχειριδίων, *Ελληνικά για σας*, για την εκμάθηση της ελληνικής ως ξένης/δεύτερης γλώσσας για εφήβους και ενηλίκους. Λόγω περιορισμένου χρόνου, η παρουσίαση θα επικεντρωθεί σε είκοσι επισημάνσεις που χαρακτηρίζουν τη σειρά και τη διαφοροποιούν. Παρατίθενται ενδεικτικά τα θέματα ορισμένων βασικών επισημάνσεων οι οποίες αναφέρονται: στο περιεχόμενο του υλικού, στη δύο ειδών ψηφιοποίηση των βιβλίων με χρήση Νέων Τεχνολογιών για την εξ αποστάσεως διδασκαλία, στη χρήση γλωσσών στήριξης και στην αυξανόμενη οριζόντια επέκταση του υλικού σε νέες γλώσσες, στη σημασία και στο ρόλο του λεξιλογίου στη δημιουργία των εγχειριδίων αλλά και στη σημασία που έχει δοθεί στον πολιτισμό με πληθώρα πολιτιστικών στοιχείων που περιλαμβάνονται στη σειρά καθώς και στον ιδιαίτερο τρόπο που έχουν ενσωματωθεί. Γίνεται επίσης αναφορά στο ελεύθερο για λήψη υλικό στήριξης των διδασκόντων σε όλα τα επίπεδα, στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών καθώς και στην ταύτιση όλου του υλικού της σειράς *Ελληνικά για σας* με την αναπροσαρμογή του ΚΕΠΑΓ/CEFR (My companion to CEFR, 2018) και των 5'Cs (World Readiness Standards, 2021). Επιπλέον των είκοσι επισημάνσεων, οι οποίες αναφέρονται στο εκδοθέν υλικό (επίπεδα A0, A1, A2, B1), θα προστεθούν συνοπτικά έξι επιπλέον επισημάνσεις που αφορούν το υπό έκδοσιν, εντός του 2024, εγχειρίδιο: *Ελληνικά για σας B2*.

Λέξεις-κλειδιά: Ελληνική γλώσσα, Ελληνικά ως ξένη/δεύτερη γλώσσα, Ελληνικά για σας, Greek for you, ΝΕΟHEL.

Η διαδικτυακή πλατφόρμα Staellinika: Παιδαγωγική προσέγγιση, αρχές μαθησιακού σχεδιασμού και μεθοδολογίες ένταξης στη διδακτική πρακτική

Διονύσιος Αρκαδιανός

Υπεύθυνος Ψηφιακών Μαθημάτων, Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών
Simon Fraser University (Vancouver, Canada)

darkadia@sfu.ca

Το Staellinika είναι μια διαδικτυακή πλατφόρμα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας σε επίπεδο αρχαρίων και μπορεί να χρησιμοποιηθεί είτε από μεμονωμένους χρήστες, που επιθυμούν να έχουν μια πρώτη γνωριμία με την ελληνική γλώσσα, είτε στα πλαίσια μιας σχολικής τάξης, ως συμπληρωματικό μαθησιακό υλικό. Το Staellinika προσεγγίζει τη διδασκαλία της ελληνικής ως γλώσσας πολιτιστικής κληρονομιάς, παρουσιάζοντας το περιεχόμενο των μαθημάτων σε συνδυασμό με το πολιτισμικό περιεχόμενο της γλώσσας, αντλώντας θεματική από την ελληνική ιστορία και πολιτισμό. Παράλληλα, η πλατφόρμα υιοθετεί τη μεθοδολογία της «μάθησης μέσω δράσης» (task-based learning), με διδακτικούς στόχους που επικεντρώνονται στην επιτέλεση συγκεκριμένων δράσεων μέσω της γλώσσας (όπως την εξωτερική περιγραφή κάποιου προσώπου ή την παρουσίαση των μελών της οικογένειας). Επιπλέον, το περιεχόμενο έχει δομηθεί σύμφωνα με τις αρχές της «μικρομάθησης» (microlearning), επιτρέποντας στους μαθητές να συμμετέχουν σε σύντομες μαθησιακές συνεδρίες των 15 με 20 λεπτών. Το Staellinika προσφέρει τέσσερα διαφορετικά μαθήματα, τα οποία απευθύνονται σε διαφορετικές ηλικιακές ομάδες μαθητών, από παιδιά προσχολικής ηλικίας μέχρι εφήβους και ενήλικες, λαμβάνοντας υπόψη τις αναπτυξιακές τους διαφορές στην παρουσίαση του περιεχομένου και τις γλωσσικές δεξιότητες που περιλαμβάνονται. Η δημιουργία κινήτρων στους μαθητές πραγματοποιείται στην πλατφόρμα με την ενσωμάτωση στοιχείων παιχνιδιοποίησης, όπως σκορ, λίστες επιτευγμάτων και συλλεκτικά αυτοκόλλητα, που οι μαθητές μπορούν να κερδίσουν με την επιτυχή ολοκλήρωση ερωτήσεων και ενοτήτων. Το Staellinika εντάσσεται στις δράσεις και πρωτοβουλίες της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Διπλωματίας και Απόδημου Ελληνισμού του Υπουργείου Εξωτερικών.

Λέξεις-κλειδιά: Εκπαιδευτική τεχνολογία, υβριδικά μοντέλα διδασκαλίας, ανάλυση μαθησιακών δεδομένων, διαδικτυακή εκμάθηση γλώσσας.

Διδακτικό υλικό για την προσέγγιση της Ελληνικής ως δεύτερης / ξένης γλώσσας

Δάφνη Παναγιώτου

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Διευθύντρια 2^{ου} Πειραματικού Δημοτικού Σχολείου Σάμου

dafni64@live.com

Τα τελευταία σαράντα χρόνια η ελληνική κοινωνία παρουσιάζει σημαντικές αλλαγές σύνθεσης του πληθυσμού της, αφού αποτελεί χώρα υποδοχής μεταναστών, παλιννοστούντων και τα τελευταία οκτώ χρόνια μεγάλου αριθμού προσφύγων. Η φοίτηση των παιδιών με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο στο εκπαιδευτικό μας σύστημα αποτελεί πρόκληση και συντελεί στην γενικότερη ένταξη των παιδιών αυτών στη χώρα υποδοχής. Η ένταξη αφορά στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ζωή. Το σύγχρονο ελληνικό σχολείο καλείται να αντιμετωπίσει σημαντικά προβλήματα εξαιτίας της νέας πολυεθνικής και πολυπολιτισμικής φυσιογνωμίας του και να εναρμονιστεί με τις διεθνείς τάσεις, όπως αυτές υπαγορεύονται από τις Διεθνείς Συμβάσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Οι θεσμοί στους οποίους διδάσκεται η Ελληνική ως δεύτερη / ξένη γλώσσα (Γ2/ΞΓ) κατά βάση είναι: οι Τάξεις Υποδοχής (Τ.Υ.) και οι Δομές Υποστήριξης και Εκπαίδευσης Προσφύγων (Δ.Υ.Ε.Π.)

Στα πλαίσια της διδασκαλίας της Γ2/ΞΓ για παλιννοστούντες και αλλοδαπούς μαθητές, για παιδιά προσφύγων και Ρομά, για ελληνόπουλα της Διασποράς, έχουν εκπονηθεί προγράμματα και έχουν συσταθεί επιστημονικές ομάδες για τη συγγραφή εγχειριδίων και τη δημιουργία ψηφιακού υλικού που εμπλουτίζονται συνεχώς για την κάλυψη των αναγκών των μαθητών αυτών. Φορείς υλοποίησης είναι τα ελληνικά Πανεπιστήμια ή Οργανισμοί με φορέα παρακολούθησης πάντα το Υπουργείο Παιδείας. Σε κάθε διδακτική ενότητα υπάρχει ένας διπλός στόχος: α) *Ο επικοινωνιακός*, δηλαδή οι γλωσσικές δεξιότητες που θα χρειαστεί να κατακτήσουν οι μαθητές για να επικοινωνήσουν με το περιβάλλον τους σε συγκεκριμένη περίπτωση.(π.χ. πώς να χαιρετούν, πώς να ζητούν πληροφορίες). β) *Ο γραμματικός*: με κέντρο τον επικοινωνιακό στόχο επιλέγονται να παρουσιαστούν βασικά στοιχεία γραμματικής και συντακτικού. Η διδασκαλία της γραμματικής γίνεται μέσα από την επικοινωνιακή λειτουργία.

Λέξεις-κλειδιά: Τάξεις υποδοχής, ένταξη, εγχειρίδια, φορέας υλοποίησης, πολιτισμικό υπόβαθρο.

Ανακαλύπτοντας την ελληνική γραφή: Μια σύγχρονη προσέγγιση σχεδιασμού εκπαιδευτικού υλικού στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας

Δέσποινα Φουρίκη

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Μ.Εδ. Επιστήμες της Αγωγής, 1^ο Δημοτικό Σχολείο Σαλαμίνας
despoinafou@hotmail.com

Στον σύγχρονο κόσμο, όπου η παγκοσμιοποίηση και η επικοινωνία έχουν καταστήσει την εκμάθηση διαφόρων γλωσσών μια αναγκαιότητα, η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας ως δεύτερης/ξένης (Γ2/ΞΓ) αναδεικνύεται ως μία σημαντική πρόκληση. Η διδασκαλία αυτή απαιτεί εξαιρετικό σχεδιασμό εκπαιδευτικού υλικού που θα αντικατοπτρίζει τις σύγχρονες παιδαγωγικές προσεγγίσεις και θα ενθαρρύνει την ενεργό και αποτελεσματική μάθηση. Στο ταξίδι αυτό της γλωσσικής εκμάθησης, επιδιώκεται η ανάδειξη των σύγχρονων πρακτικών στον σχεδιασμό εκπαιδευτικού υλικού για τη διδασκαλία της ελληνικής ως Γ2/ΞΓ. Η παρούσα εργασία προτίθεται να παρουσιάσει μια πρόταση σχεδιασμού εκπαιδευτικού υλικού ακολουθώντας σύγχρονες πρακτικές που στοχεύουν στη βελτίωση της διδασκαλίας της ελληνικής ως Γ2/ΞΓ. Το εκπαιδευτικό υλικό με τίτλο *Ανακαλύπτοντας την Ελληνική Γραφή*, προτείνεται να αποτελεί ένα ειδικά σχεδιασμένο εγχειρίδιο που προορίζεται για μαθητές ηλικίας 10-12 ετών. Σκοπός του εγχειριδίου είναι η ενίσχυση της κατανόησης της ελληνικής γραφής και του προφορικού λόγου. Περιλαμβάνει προτάσεις για δραστηριότητες λεξιλογικές, γρίφους, παιχνίδια ρόλων, λογοτεχνικά κείμενα, δημιουργία καλλιτεχνικών έργων και πρακτικές ασκήσεις που επιτρέπουν στους μαθητές να εξερευνήσουν τους κανόνες της ελληνικής γραφής με διασκεδαστικό και ενδιαφέρον τρόπο. Το υλικό παρέχει επίσης προτάσεις για την ενσωμάτωσή του στο πλαίσιο του μαθήματος, προκειμένου να υποστηρίξει τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας με επιτυχία. Συνολικά, η μορφή του προτεινόμενου εγχειριδίου *Ανακαλύπτοντας την Ελληνική Γραφή* αντιπροσωπεύει έναν σύγχρονο προσανατολισμό στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας, προσφέροντας ένα διασκεδαστικό περιβάλλον μάθησης που ενισχύει τις γλωσσικές δεξιότητες των μαθητών. Το διαδραστικό εκπαιδευτικό υλικό αναδεικνύεται ως κομβικό στοιχείο στη διδασκαλία της ελληνικής, προσφέροντας μια συναρπαστική, ευέλικτη και σύγχρονη εκπαιδευτική εμπειρία.

Λέξεις-κλειδιά: διδασκαλία ελληνικής γλώσσας ως Γ2/ΞΓ, σχεδιασμός εκπαιδευτικού υλικού, διαδραστικό περιβάλλον μάθησης.

Ellinopoula: Πλατφόρμα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας για τα ελληνόπουλα της Διασποράς

Δρ. Αγγελική Μαστρομιχαλάκη

Ακαδημαϊκή Διευθύντρια – Εκπαιδευτικός – Συγγραφέας, πλατφόρμα εκμάθησης Ελληνικής Γλώσσας ELLINOPOULA
aggeliki@ellinopoula.com

Τα *Ellinopoula* είναι μια πρωτότυπη πολυβραβευμένη ολοκληρωμένη πλατφόρμα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας και κληρονομιάς για τα παιδιά της Διασποράς. Παράλληλα διαθέτει Live Online Classes (Live εβδομαδιαία διαδικτυακά μαθήματα σε τάξεις). Τα *Ellinopoula* ξεχωρίζουν με καινοτόμες τεχνολογίες, όπως η αναγνώριση ομιλίας και η διαδικτυακή παρακολούθηση προόδου, οι οποίες έχουν δώσει σε ελληνικά σχολεία και γονείς σε όλον τον κόσμο τα εργαλεία για να ξεπεράσουν τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν στη διατήρηση της ελληνικής γλώσσας και της κληρονομιάς. Η κύρια εκπαιδευτική μέθοδος της πλατφόρμας – το *Learning Path* - αποτελείται από μια σειρά δομημένων μαθημάτων που περιλαμβάνει εκπαιδευτικά βίντεο – διδακτικά εννοιολογικά βίντεο – παιχνίδια, διαδραστικές ασκήσεις, καθώς και ασκήσεις γραφής και κυρίως ασκήσεις ομιλίας με το μοναδικό Speak Up πρόγραμμα. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα *Ellinopoula* ήταν η πρώτη πλατφόρμα που δημιούργησε διαδραστικές ασκήσεις σε μορφή παιχνιδιών για να ενθουσιάσει τα παιδιά να παίξουν και να κερδίσουν πόντους ενώ μαθαίνουν ελληνικά, στοιχείο που συντελεί στην παιχνιδοποίηση της μαθησιακής διαδικασίας. Ακόμη, τα *Ellinopoula* είναι η μόνη ελληνική πλατφόρμα που προσφέρει εργαλεία για τη μεθοδολογία της Διαφοροποιημένης διδασκαλίας για την αξιοποίηση και χρήση της στην εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας. Η συνεχής εξέλιξη της πλατφόρμας καταδεικνύεται στα εβδομαδιαία Live Διαδικτυακά Μαθήματα με εικονικές εκδρομές, ταξίδια στο διάστημα, πειράματα χημείας, μαθήματα μουσικής και παραδοσιακών χορών και με μια έκπληξη για τους μαθητές μας κάθε εβδομάδα. Όλο αυτό το υλικό είναι διαθέσιμο στα συνεργαζόμενα σχολεία σε όλο τον κόσμο με πρωτότυπο τρόπο, με όραμα και καινοτομία στη διδασκαλία.

Λέξεις-κλειδιά: Πλατφόρμα ελληνικής γλώσσας, δομημένα μαθήματα, παιχνίδια, εκμάθηση ελληνικής.

Η διδασκαλία της Παραγωγής Προφορικού Λόγου μέσα από το εγχειρίδιο: Προβληματικές, διδακτικές πρακτικές και ο ρόλος του/της δασκάλου/ας

Άρτεμις Πανηγυράκη

Εκπαιδευτικός, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

apanigyraiki@gmail.com

Η Παραγωγή Προφορικού Λόγου (ΠΠΛ) ως γλωσσική δεξιότητα αποτελεί βασική προτεραιότητα όλων των μαθητών/τριών μιας δεύτερης/ξένης γλώσσας (Γ2/ΞΓ) (Richards 2008, 19). Η σημασία και η εστίαση στην καλλιέργεια της δεξιότητας αυτής συνδέεται με την εμφάνιση και επικράτηση της Επικοινωνιακής Προσέγγισης στη διδασκαλία (Communicative Approach/ Communicative Language Teaching). Η μελέτη και η διδασκαλία του προφορικού λόγου έχει απασχολήσει και συνεχίζει να απασχολεί ερευνητές/τριες και δασκάλους/ες γλώσσας, ενώ η ιδιαίτερη φύση του προφορικού λόγου θέτει σε πολλές περιπτώσεις δυσκολίες στον σχεδιασμό και την υλοποίηση της διδασκαλίας της ΠΠΛ. Παράλληλα, η διδασκαλία του προφορικού λόγου μέσα από τη χρήση γραπτών εγχειριδίων παρουσιάζει προβληματικές και θέτει περιορισμούς, οι οποίοι μπορούν να ξεπεραστούν μόνο μέσω της συμβολής του/της εκπαιδευτικού. Ο ρόλος λοιπόν και η εμπειρία του δασκάλου/της δασκάλας γλώσσας στην καλλιέργεια της δεξιότητας ΠΠΛ στη διδασκαλία της Γ2/ΞΓ κρίνεται καθοριστικός. Στην παρούσα εργασία ακολουθώντας τη σύγχρονη διεθνή βιβλιογραφία παρουσιάζεται η σημασία της ΠΠΛ στη διδασκαλία της Γ2/ΞΓ, προβάλλεται η προβληματική της διδασκαλίας της μέσω των κλασικών γραπτών εγχειριδίων και προτείνονται βασικές κατευθύνσεις και διδακτικές πρακτικές για τον σχεδιασμό δραστηριοτήτων ΠΠΛ και τη διδασκαλία της μέσα στην τάξη και σύμφωνα με το επίπεδο γλωσσομάθειας αξιοποιώντας τις σύγχρονες μεθοδολογίες του Task-based Teaching (Willis 2007) και Text-based syllabus (Burns 2006).

Λέξεις-κλειδιά: Παραγωγή Προφορικού Λόγου, γλωσσική δεξιότητα, Επικοινωνιακή Προσέγγιση, Task-based Teaching, Text-based syllabus.

Διδάσκοντας την ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα μέσα από τα είδη λόγου στα κείμενα και στις ασκήσεις των βιβλίων της Γλώσσας της Ε' Δημοτικού

Κωνσταντίνος Καλέμης

Εκπαιδευτικός, Επιμορφωτής ΕΚΔΔΑ-ΙΝΕΠ, Επιμορφωτής ΙΕΠ, Διαπολιτισμικός επιμορφωτής Συμβουλίου της Ευρώπης στην Συμπεριληπτική Εκπαίδευση, Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

kkalemis@primedu.uoa.gr

Κωνσταντίνα Καλλίνη

Νηπιαγωγός, Νηπιαγωγείο Ωρωπού

kkallini@ppp.uoa.gr

Η παρούσα εργασία επιχειρεί να μελετήσει με κριτική στάση τη διδασκαλία των κειμενικών ειδών μέσα από τα κείμενα των τριών τευχών του Βιβλίου Μαθητή της *Γλώσσας της Ε' Δημοτικού*. Τα τρία κειμενικά είδη τα οποία αναζητήθηκαν στα βιβλία αυτά ήταν τα εξής: αφήγηση, περιγραφή, επιχειρηματολογία. Σε κάθε ενότητα, λήφθηκε υπόψη αρχικά το είδος του κειμένου και εν συνεχεία οι ερωτήσεις και δραστηριότητες οι οποίες το συνοδεύουν. Έγινε εστίαση στη θεματική των κειμένων, στα χαρακτηριστικά του είδους στο οποίο ανήκουν και στις ασκήσεις, οι οποίες αφενός βοηθούν τους μαθητές να κατακτήσουν το συγκεκριμένο είδος λόγου και αφετέρου το καθιστούν ικανό να το αναγνωρίζει και ενδεχομένως να το χρησιμοποιεί όταν η επικοινωνιακή συνθήκη το απαιτεί. Διαπιστώθηκε ότι στα βιβλία αυτά γίνεται μια αξιολογή προσπάθεια για να κατακτήσουν οι μαθητές τα κειμενικά είδη. Τα θέματα είναι ενδιαφέροντα και αρκετές από τις ασκήσεις δημιουργούν επικοινωνιακό πλαίσιο, το οποίο καθιστά τις ασκήσεις ιδιαίτερες και ελκυστικές. Υπάρχουν αρκετά ικανοποιητικά ποσοστά των ειδών των κειμένων που αναφέρθηκαν προηγουμένως, λαμβάνοντας μάλιστα υπόψη ότι υπάρχουν και άλλα είδη κειμένων στα οποία πρέπει να ασκηθεί ο μαθητικός πληθυσμός. Σημειώνεται ότι σημαντικός παράγοντας κατά τη διαδικασία εκμάθησης των ειδών κειμένου είναι η κατάλληλη διαχείριση του υλικού και των οδηγιών του Αναλυτικού Προγράμματος εκ μέρους του δασκάλου. Είναι γεγονός ότι αν ο δάσκαλος αξιοποιήσει τα κείμενα που του δίνονται, θα επιτύχει έναν από τους στόχους του, να μάθουν δηλαδή οι μαθητές να διακρίνουν τότε ένα κείμενο ανήκει στην αφήγηση, τότε στην περιγραφή και τότε στην επιχειρηματολογία.

Λέξεις-κλειδιά: Κειμενικά είδη, στοχοθεσία, γλωσσικός εγγραμματισμός, αξιολόγηση.

Δημιουργικές ασκήσεις στη διδασκαλία της ΝΕ ως ξένης γλώσσας (με βάση τα εγχειρίδια της ΝΕ για Ουκρανόπουλα)

Snigovska Oksana

Προϊστάμενη της Έδρας Κοινωνιακών Επικοινωνιών και Περιφερειακών Σπουδών, καθηγήτρια της ΝΕ στη Σχολή Διεθνών Σχέσεων, Πολιτικών Επιστημών και Κοινωνιολογίας Εθνικό Πανεπιστήμιο του Η.Η. Μέτονικοβ της Οδησσού
snigovska@ukr.net

Malakhiti Andrii

Καθηγητής ΝΕ, Σχολή Διεθνών Σχέσεων, Πολιτικών Επιστημών και Κοινωνιολογίας του Εθνικού Πανεπιστημίου του Η.Η. Μέτονικοβ της Οδησσού
odessa332005@yahoo.gr

Στην παρούσα εργασία οι δημιουργοί της σειράς εγχειριδίων *Νεοελληνική γλώσσα* παρουσιάζουν πρακτικά παραδείγματα ενός σύγχρονου διδακτικού υλικού που προορίζεται για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας ως ξένης στα ουκρανικά σχολεία και πανεπιστήμια. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην καλλιέργεια και διατήρηση του ενδιαφέροντος των σπουδαστών για μάθηση σε μια εποχή που πολλά εκπαιδευτικά ιδρύματα, λόγω επιδημίας του Covid-19 και του πολέμου στην Ουκρανία, αναγκάστηκαν να στραφούν στην εξ αποστάσεως διδασκαλία. Τα εγχειρίδια περιλαμβάνουν διαφορετικές δραστηριότητες, που εστιάζουν στην παραγωγή προφορικού λόγου, σε πολλά παιχνίδια ρόλων, σε δεκάδες δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου και σε δομικές ασκήσεις. Θετική επίδραση στη συναισθηματική ενίσχυση των σπουδαστών ασκούν τα τραγούδια, με τη βοήθεια των οποίων μπορεί κανείς: να μάθει τη γραμματική και το λεξιλόγιο, να αναπτύξει δεξιότητες ακρόασης κειμένων, αγνοώντας άγνωστες λέξεις, να συνθέσει τα δικά του τραγούδια, να γράψει άρθρα για τραγούδια, να τα υπαγορεύσει, να οργανώσει συζητήσεις σχετικές με αυτά, να τα μεταφράσει, να τα χρησιμοποιήσει ως ασκήσεις για συμπλήρωση κενών στο κείμενο ή για διόρθωση λαθών, να γράψει διαλόγους χρησιμοποιώντας τις λέξεις των τραγουδιών, να εξασκηθεί στην προφορά, στον τονισμό και στην έμφαση, να εξοικειωθεί με πληροφορίες για γιορτές, ήθη και έθιμα του ελληνικού λαού, για ιστορικά γεγονότα της Ελλάδας και της Κύπρου, να παίξει παιχνίδια ρόλων, να ενσωματώσει τραγούδια στο σχεδιαζόμενο έργο κ.ά. Αναπτύσσοντας τη φαντασία τους, οι σπουδαστές πιο γρήγορα δημιουργούν λογικές αλυσίδες και λύνουν ασκήσεις πολλαπλών βημάτων. Μια από τις καθημερινές μεθόδους εξάσκησης για την εκμάθηση ξένης γλώσσας θα πρέπει να είναι η νοερή μοντελοποίηση καταστάσεων ζωής. Έτσι, η δημιουργική άσκηση για τους σπουδαστές είναι να φανταστούν τον εαυτό τους οπουδήποτε, να προσθέσουν στη φαντασία τους μια απαλή μουσική, κάποιες μυρωδιές φαγητών, τον θόρυβο μιας πόλης / ενός χωριού ή τους ήχους της φύσης και πολλά άλλα.

Λέξεις-κλειδιά: Εγχειρίδια, νέα ελληνική γλώσσα, ξένη γλώσσα, Ουκρανία, σχολείο και πανεπιστήμιο.

**Η ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα:
«Ζωντανά» βιβλία, ζωννά παιδιά...
Το παράδειγμα των μαθητών του σχολείου ελληνικής
γλώσσας της Λουβένης στην εκμάθηση της ελληνικής**

Ζωή Τολιοπούλου

Εκπαιδευτικός ΠΕ02, Κοινοτικό σχολείο ελληνικής γλώσσας Λουβένης Βελγίου

zoi_toliopoulou@hotmail.com

Τόσο οι αλλοεθνείς/αλλόγλωσσοι μαθητές που πράγματι αποτελούν σημαντικό δυναμικό στο ελληνικό σχολείο του εξωτερικού, όσο και οι Έλληνες μαθητές αυτού του σχολείου στοχεύουν στην εκμάθηση της ελληνικής ως δεύτερης / ξένης γλώσσας (Γ2/ΞΓ), στο πλαίσιο μιας σχολικής εκπαιδευτικής διαδικασίας πλήρως προσαρμοσμένης στο σύγχρονο σχολείο του διαρκώς εξελισσόμενου δυτικού κόσμου. Το σύγχρονο σχολείο ορίζει μια αμιγώς κειμενοκεντρική (genre-based) αντίληψη στη διδασκαλία της γλώσσας με πρωταγωνιστές τους μαθητές που μέσα από την επαφή τους στην τάξη με διαφορετικά είδη «πραγματικών» -το πλείστον- εικονογραφημένων, υβριδικών κειμένων και δραστηριοτήτων που σχετίζονται με αυτά, ακούν, ανατροφοδοτούν, κρίνουν. Η εργασία αυτή μέσα από το απτό παράδειγμα των μαθητών ενός σχολείου ελληνικής γλώσσας του εξωτερικού αποπειράται να διαπιστώσει το βαθμό της δυναμικής που φέρει η επαφή με ποικίλα κείμενα στην εκμάθηση της Γ2/ΞΓ στο επίπεδο Α1. Καταγράφει συμπεριφορές των μικρών μαθητών απέναντι στα κείμενα κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας του σχολικού γλωσσικού μαθήματος, αλλά και απέναντι σε κείμενα που μπορεί να μην προορίζονται για διδασκαλία, με τα οποία όμως οι μαθητές έρχονται σε επαφή εντός και εκτός σχολείου. Κατά συνέπεια, η εργασία προσπαθεί να αξιολογήσει το μέγεθος της συμμετοχής των μαθητών στην γλωσσική διδασκαλία, όσο το δυνατόν πιο δυναμικά και χειραφετημένα.

Λέξεις-κλειδιά: Αυθεντικά κείμενα, ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα, μαθητές, πολυτροπικότητα, δραστηριότητες.

Ψηφιακό και έντυπο υλικό για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας στη γενική τάξη του νηπιαγωγείου

Δέσπω Κυπριανού

Λειτουργός Εκπαιδευτικού
Προγραμματισμού Α', Διεύθυνση Δημοτικής
Εκπαίδευσης Κύπρου
dkyprianou@schools.ac.cy

Γεωργία Πασιαρδή

Επιθεωρήτρια Δημοτικής Εκπαίδευσης,
Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης Κύπρου
gpasiardis@schools.ac.cy

Ανδρέας Τσιάκκιρος

Ανώτερος Λειτουργός Εκπαιδευτικού
Προγραμματισμού,
Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης Κύπρου
atsiakkiros@moec.gov.ac.cy

Παναγιώτης Παναγίδης

Λειτουργός Διεύθυνσης Δημοτικής
Εκπαίδευσης, Διεύθυνση Δημοτικής
Εκπαίδευσης Κύπρου
ppanagidis@schools.ac.cy

Μάριος Στυλιανίδης

Διευθυντής Δημοτικής Εκπαίδευσης Κύπρου
mstylianides@moec.gov.ac.cy

Με τη συγκεκριμένη εισήγηση, θα γίνει παρουσίαση του υλικού που αναπτύσσεται στο πλαίσιο του έργου *Μαθαίνω ελληνικά στο νηπιαγωγείο: Υποστήριξη νηπιαγωγών και υπηκόων τρίτων χωρών*. Το έργο, το οποίο βρίσκεται σε εξέλιξη, συντονίζεται από τη Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας της Κύπρου και συγχρηματοδοτείται από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης. Το έργο εντάσσεται στο γενικότερο πλαίσιο των δράσεων του Υπουργείου για την ομαλή ένταξη των μαθητών/τριών με μεταναστευτική βιογραφία στο κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα, λαμβάνοντας υπόψη το Ενιαίο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών και το Συμπληρωματικό Πλαίσιο Επιδιώξεων, για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας (Γ2/ΞΓ). Στην εισήγηση θα επεξηγηθεί αρχικά η θεωρητική θεμελίωση της επιλογής για τη δημιουργία του υλικού (βασικές αρχές προσέγγισης CLIL, μεθοδολογία διδασκαλίας της ελληνικής ως Γ2/ΞΓ στην ολομέλεια της τάξης με παροχή κατάλληλης παισιακής στήριξης). Παράλληλα, θα παρουσιαστεί η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε και τα βασικά αποτελέσματα που προέκυψαν όσον αφορά στη διάγνωση αναγκών των νηπιαγωγών, ώστε το υλικό που θα δημιουργηθεί να ανταποκρίνεται στις πραγματικές ανάγκες και στην καθημερινότητα του νηπιαγωγείου. Στη συνέχεια, θα γίνει παρουσίαση του υλικού, το οποίο περιλαμβάνει εφαρμογή εκμάθησης λεξιλογίου (application), διαδραστικές κάρτες λεξιλογίου, μεταφρασμένα ηχητικά αρχεία για την καθημερινή επικοινωνία και τη διδασκαλία διάφορων γνωστικών αντικειμένων, μεταφρασμένους οδηγούς γονέων/κηδεμόνων και εικονογραφημένες ιστορίες, οι οποίες συνοδεύονται από μεταφρασμένα βίντεο με κίνηση (animation).

Λέξεις-κλειδιά: Νηπιαγωγείο, ψηφιακό υλικό, διαδραστικό υλικό, προσέγγιση CLIL, ελληνική ως δεύτερη γλώσσα.

Εκπαιδευτικές πρακτικές και εκπαιδευτικό υλικό στη διδασκαλία της ελληνικής ως γλώσσας καταγωγής και δεύτερης γλώσσας σε σχολεία της Βόρειας Ρηνανίας Βεστφαλίας

Δρ. Σωτηρία Δημοπούλου

Αρχαιολόγος-Φιλολόγος

Διδάσκουσα στα τμήματα εκμάθησης της ελληνικής ως γλώσσας καταγωγής, Συντονίστρια Ελλήνων εκπαιδευτικών της περιφέρειας Arnsberg

sotiriadimopoulou@yahoo.de

Η παρούσα εργασία στοχεύει κυρίως στην ανάλυση των μεθόδων διδασκαλίας όχι μόνο μέσα από την έντυπη, αλλά εξίσου και την ψηφιακή μορφή στα τμήματα εκμάθησης της ελληνικής ως γλώσσας καταγωγής στο κρατίδιο της Βόρειας Ρηνανίας Βεστφαλίας στη Γερμανία. Συγκεκριμένα, θα γίνει αναφορά αρχικά στους εκπαιδευτικούς και παιδαγωγικούς στόχους της ύπαρξης του προσφερόμενου μαθήματος εκμάθησης της γλώσσας καταγωγής από το γερμανικό κράτος, αλλά και στα προβλήματα και δυσκολίες με βάση τα στοιχεία που προκύπτουν από την εμπειρία του εκάστοτε εκπαιδευτικού. Σημαντικό πρόβλημα αποτελεί η απουσία συγκεκριμένης ύλης και βιβλίων για την ειδική αυτήν κατηγορία μαθητριών και μαθητών, που καλύπτουν όλη την πρωτοβάθμια αλλά και δευτεροβάθμια εκπαίδευση (από την 1η έως τη 10η τάξη) με συμμετοχή στις εξετάσεις πιστοποίησης στη 10η τάξη. Οι εξετάσεις αυτές πιστοποιούν τη γλωσσομάθεια και αναγνωρίζουν την ελληνική ως δεύτερη και τρίτη ξένη γλώσσα. Εκτός από τα παραπάνω, θα γίνει μια προσπάθεια να αναδειχθούν οι προκλήσεις που καλείται ο εκπαιδευτικός να αντιμετωπίσει, όπως μαθήτριες και μαθητές χωρίς κοινό γλωσσικό επίπεδο, προβληματικό κοινωνικό υπόβαθρο, ανομοιογένεια τμημάτων και δυσκολία στο διαχωρισμό της διδασκαλίας της ελληνικής ως μητρικής ή ξένης. Ποια είναι τα όρια ανάμεσα στις έννοιες δεύτερη/ξένη και μητρική γλώσσα ή γλώσσα καταγωγής; Ποια εφόδια καλείται ο εκπαιδευτικός να πληροί, ώστε να ανταποκρίνεται στις σημερινές απαιτήσεις εκμάθησης της γλώσσας και πώς το εκπαιδευτικό υλικό σηματοδοτεί αυτή την προσπάθεια; Τέλος θα γίνει και μία παρουσίαση των νέων σχολικών εγχειριδίων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης από την εισηγήτρια, με στόχο την κάλυψη διδακτικών κενών στην ύλη του μαθήματος.

Λέξεις-κλειδιά: Μητρική γλώσσα, δεύτερη γλώσσα, ξένη γλώσσα, γλώσσα καταγωγής, εκπαιδευτικό υλικό.

«Ο Μάθιου Μαθαίνει Ελληνικά»: Πώς η ζωή ενός ήρωα γίνεται δρομοδείκτης διαδραστικής διδασκαλίας της ελληνικής ως ξένης γλώσσας και επιτυχίας στις εξετάσεις ελληνομάθειας επιπέδου A1

Αντώνιος Στεργίου

Φιλολόγος, Αποσπασμένος εκπαιδευτικός
Αρχιμήδειος Ακαδημία, Μαϊάμι, Φλόριντα, ΗΠΑ
sterantoni.us@gmail.com

«Ο Μάθιου Μαθαίνει Ελληνικά» είναι καρπός πολυετούς παρατήρησης, συγγραφής, εφαρμογής και επανασυγγραφής εκπαιδευτικού υλικού, που φιλοδοξεί να προσαρμόσει τη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας επιπέδου A1 στο αμερικανικό εκπαιδευτικό σύστημα, όπου τα διδακτικά εγχειρίδια συνδυάζουν τη μεθοδολογία της διδασκαλίας της γλώσσας και της εξεταστικής δοκιμασίας. «Ο Μάθιου Μαθαίνει Ελληνικά» επιχειρεί να διδάξει την ελληνική γλώσσα στην Αρχιμήδειο Ακαδημία στο Μαϊάμι της Φλόριντα των ΗΠΑ, σε μαθητικό δυναμικό μη ελληνικής καταγωγής, μέσα από τις περιπέτειες του Μάθιου Ξοφέρ από την Αϊτή. Τα κείμενα και οι δραστηριότητες ακολουθούν τη φόρμουλα των εξετάσεων ελληνομάθειας επιπέδου A1. Ο μαθητής είναι, αρχικά, αναγνώστης και ακροατής των περιπετειών του ήρωα και, στη συνέχεια, γίνεται συνομιλητής του και συγγραφέας που συν-διαμορφώνει τον χαρακτήρα του. Ο «Μάθιου Μαθαίνει Ελληνικά» περιλαμβάνει εισαγωγή στα αγγλικά, όπου εξηγείται η μεθοδολογία συγγραφής του και προτείνεται μεθοδολογία διδασκαλίας του. Το κύριο σώμα του υλικού περιλαμβάνει έντεκα ενότητες που καλύπτουν τις απαιτήσεις των εξετάσεων ελληνομάθειας επιπέδου A1. Κάθε ενότητα αποτελείται από οκτώ μέρη: αφόρμηση (bell ringer), λεξιλόγιο (συνδεδεμένο με το Quizlet), κατανόηση γραπτού και προφορικού λόγου, παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου, ελληνικός πολιτισμός, και επτά κριτήρια αξιολόγησης (λεξιλόγιο, κατανόηση γραπτού και προφορικού λόγου, παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου, exit ticket). Ο «Μάθιου Μαθαίνει Ελληνικά» βασίζεται σε πρακτικές τεκμηριωμένης έρευνας, ανάλυσης της δομής των εξετάσεων και τριγωνοποίησης (*triangulation*) των δεδομένων του μαθητικού δυναμικού, της προόδου του και των αποτελεσμάτων των εξετάσεων. Είναι προϊόν εφαρμογής πρωτότυπου πειραματικού υλικού και διδακτικών στρατηγικών εμπνεόμενων από την γλωσσοδιδασκτική προσέγγιση της εμβύθισης (*immersion*) στη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας.

Λέξεις-κλειδιά: Εξετάσεις ελληνομάθειας, επίπεδο A1, περιπέτειες Μάθιου Ξοφέρ, εμβύθιση.

Καλοκαίρι στην Κρήτη, Spoken Modern Greek in dialogues A2/A2+: Παρουσίαση, θεωρητικές βάσεις και διδακτική πράξη

Λυδία Βανταράκη

Καθηγήτρια της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας σε ενήλικες και διευθύντρια σπουδών στο διδασκαλείο “Oh my sweet Greece”

info@ohmysweetgreece.com

Σκοπός της εργασίας είναι η παρουσίαση του ψηφιακού βιβλίου “Καλοκαίρι στην Ελλάδα, Spoken Modern Greek in dialogues (A2/A2+)” το οποίο δημοσιεύθηκε τον Ιούλιο 2022 από το διδασκαλείο της ελληνικής ως Γ2/ΞΓ “Oh my sweet Greece”. Το βιβλίο, το οποίο ακολουθεί το ταξίδι ενός ξένου ζευγαριού στο νησί της Κρήτης, γράφτηκε, προκειμένου να αποτελέσει ένα χρήσιμο βοήθημα για τους/τις ενήλικες μαθητές/-τριες της ελληνικής ως Γ2/ΞΓ που επιθυμούν να έρθουν σε επαφή με κείμενα καθημερινής, προφορικής επικοινωνίας. Ωστόσο, το βιβλίο δύναται παράλληλα να αξιοποιηθεί διδακτικώς από εκπαιδευτικούς της ελληνικής ως ΞΓ που διδάσκουν την ελληνική στο γλωσσικό επίπεδο A2/A2+. Στην εργασία θα επιχειρηθεί αρχικώς μία αναλυτική παρουσίαση της διάρθρωσης κάθε ενότητας τόσο ως προς το περιεχόμενό της με βάση το επίπεδο A2/A2+ (διάλογος, μετάφραση, σημειώσεις, κριτήριο αξιολόγησης ανά τρεις ενότητες) όσο και ως προς τη μορφή της. Έπειτα, θα γίνει αναφορά στις θεωρητικές προσεγγίσεις της ΚΓ2 (Υπόθεση του Κατανοητού Γλωσσικού Εισερχόμενου του Stephen Krashen, Επικοινωνιακή Προσέγγιση, Ανθρωπιστική Γλωσσική Προσέγγιση) πάνω στις οποίες βασίστηκε η γράφουσα κατά τη συγγραφή του βιβλίου. Στη συνέχεια, θα καταδειχθεί ο τρόπος με τον οποίο έγινε η εφαρμογή της θεωρίας τόσο στην επιλογή των κειμένων όσο και στον σχεδιασμό του βιβλίου εν γένει. Τέλος, θα δοθεί μία σειρά προτάσεων διδακτικής αξιοποίησης του βιβλίου στο πλαίσιο της τάξης.

Λέξεις-κλειδιά: Σχεδιασμός γλωσσικού υλικού, γλωσσικό επίπεδο A2/A2+, διδακτικές προτάσεις.

Δώδεκα θεματικές ενότητες της ελληνικής γλώσσας για τους επισκέπτες της Ελλάδας

Ιωάννα - Παρασκευή Κυριακίδου

Καθηγήτρια της ελληνικής γλώσσας ως δεύτερης/ξένης

info@greek-online-lessons.com, ioannapkyriakidou@gmail.com

Οι «12 θεματικές ενότητες της ελληνικής γλώσσας για τους επισκέπτες της Ελλάδας» αποτελούν μία σειρά μικρών βιβλίων-φυλλαδίων εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας ως ξένης. Η σειρά αυτή απευθύνεται στους ξενόγλωσσους επισκέπτες της Ελλάδας που επιθυμούν να έρθουν σε επαφή με στοιχεία της ελληνικής γλώσσας. Μπορεί να αποτελέσει μία χρήσιμη εισαγωγή στην εκμάθησή της ελληνικής γλώσσας για όλους αυτούς που επισκέπτονται την Ελλάδα για επαγγελματικούς λόγους ή για διακοπές. Ο βασικός σκοπός για τον οποίο δημιουργήθηκαν οι δώδεκα θεματικές ενότητες είναι η προώθηση της ελληνικής γλώσσας στην τουριστική βιομηχανία. Ειδικότερα, τα ξενοδοχεία της Αθήνας, αλλά και των ελληνικών νησιών, τα τουριστικά γραφεία, οι σύνδεσμοι ξεναγών, οι αεροπορικές και οι ακτοπλοϊκές εταιρείες μπορούν να παρέχουν το υλικό αυτό ψηφιακά ή σε έντυπη μορφή στους ενδιαφερομένους προς διευκόλυνση της επικοινωνίας τους αλλά και της εκμάθησης βασικών στοιχείων της ελληνικής γλώσσας. Με αυτόν τον τρόπο μπορεί εύκολα και γρήγορα να ενισχυθεί η επαφή, συνεπώς και η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας από τους ξενόγλωσσους επισκέπτες της Ελλάδας. Οι «12 θεματικές ενότητες της ελληνικής γλώσσας για τους επισκέπτες της Ελλάδας» είναι οι ακόλουθες: 1. Το ελληνικό αλφάβητο, 2. Τα δίψηφα φωνήεντα και τα δίψηφα σύμφωνα, 3. Μένω σε ένα ξενοδοχείο, 4. Τρώω πρωινό σε ένα ξενοδοχείο, 5. Διακοπές σε ένα ελληνικό νησί, 6. Πάω για καφέ, 7. Τρώω σε ένα εστιατόριο, 8. Ταξιδεύω με αεροπλάνο, 9. Ταξιδεύω με πλοίο και φέριμποτ, 10. Πάω στην παραλία, 11. Φρούτα και λαχανικά, 12. Πάω στο φαρμακείο – Πάω στον γιατρό. Η πέμπτη θεματική ενότητα με τίτλο «Διακοπές σε ένα ελληνικό νησί» θα είναι η πρώτη που θα τυπωθεί και θα ηχογραφηθεί, τον Ιανουάριο του 2024.

Λέξεις-κλειδιά: Θεματικές ενότητες, ξενόγλωσσοι επισκέπτες, τουριστική βιομηχανία, εκμάθηση-διάδοση ελληνικής γλώσσας.

**Διαθεματικές/Διαπολιτισμικές προσεγγίσεις
και δραστηριότητες
στη διδασκαλία της Ελληνικής ως Γ2/ΞΓ**

Η Ορθόδοξη χριστιανική τέχνη σε διαπολιτισμική προοπτική. Εφαρμογή εκπαιδευτικού προγράμματος σε Έλληνες μαθητές του εξωτερικού

Δρ. Θανάσης Διαλεκτόπουλος

Πρώην Συντονιστής Α' /ΘΜΙΑΣ & Β' /ΘΜΙΑΣ Εκπαίδευσης Χωρών Δυτικής Ευρώπης στην
Ελληνική Πρεσβεία Βρυξελλών
Νυν Διευθυντής Α' /ΘΜΙΑΣ Εκπαίδευσης Νομού Δράμας
dialektopoulos@live.nl

Το Ελληνικό σχολείο στην ομογένεια καλείται να αναλάβει καίριο ρόλο στην κατεύθυνση της διατήρησης και ενίσχυσης της εθνοπολιτισμικής ταυτότητας των μαθητών ελληνικής καταγωγής με την εφαρμογή επιλεγμένων καινοτόμων εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Εφαρμόσαμε εκπαιδευτικό πρόγραμμα με ομάδα-στόχο μαθητές γυμνασιακών τάξεων (Τ.Ε.Γ.) στις Βρυξέλλες θεωρώντας πως η Ορθόδοξη Ελληνική Εκκλησία αποτελεί βασικό στοιχείο της εθνοπολιτισμικής ταυτότητας των Ελλήνων της διασποράς και διασώζει την οικουμενικότητα του Ελληνισμού με ενωτικό σύνδεσμο τη χριστιανική πίστη. Σκοπός του εκπαιδευτικού προγράμματος είναι σε περιβάλλον διαλόγου και γραπτής επικοινωνίας, α) να φέρει τους μαθητές σε επαφή με το ελληνογενές πολιτισμικό τους κεφάλαιο στη χώρα διαμονής, β) να τους ενθαρρύνει τον γλωσσικό γραμματισμό, και γ) να διαπραγματευτούν διαλεκτικά τις θέσεις τους στο ζήτημα της εθνοπολιτισμικής τους ταυτότητας. Ως μέσο εφαρμογής της εκπαιδευτικής μας παρέμβασης χρησιμοποιούμε την Ορθόδοξη χριστιανική τέχνη σε διαπολιτισμική προοπτική. Η διδακτική προσέγγιση αφορά τις πληροφορίες που παίρνουμε διαβάζοντας μια εικονογραφική παράσταση στα πολλαπλά επίπεδα ανάλυσης (θρησκευτικά, ιστορικά, πολιτισμικά, κοινωνικά κ.α.) και στα σύμβολα που περικλείει, σε μια προσπάθεια ανεύρεσης του σημαίνοντος και του σημαινόμενου και καλλιεργούν τον οπτικό εγγραμματισμό. Τα οφέλη από την αξιοποίηση της ορθόδοξης θρησκευτικής τέχνης στην ελληνόγλωσση εκπαίδευση του εξωτερικού είναι σημαντικά. Πέρα από την αδιαμφισβήτητη αξία της ως μέσου εθνοπολιτισμικής ενδυνάμωσης των Ελλήνων μαθητών (αφού η «ελληνορθοδοξία» ταυτίζεται εν πολλοίς με την «ελληνικότητα») δημιουργεί προϋποθέσεις αποτελεσματικής δημιουργικής γλωσσικής μάθησης. Στην εργασία αναλύονται οι φάσεις υλοποίησης του προγράμματος που περιλαμβάνουν βιωματικές και ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες με διαθεματικό πνεύμα, διεπιστημονικότητα και διαπολιτισμική προοπτική, ώστε να επιτυγχάνεται σφαιρικότητα και ισορροπία και να εκπληρώνονται οι μαθησιακοί στόχοι. Στο τέλος επιχειρείται αξιολόγηση του προγράμματος.

Λέξεις-κλειδιά: Ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό, πολιτισμικός-γλωσσικός γραμματισμός, εθνοπολιτισμική ταυτότητα Ελλήνων μαθητών εξωτερικού.

Η έννοια της «επιτελεστικής γλώσσας» του δημοτικού τραγουδιού και η σημασία της στην Εκπαίδευση και τον Πολιτισμό

Παναγιώτης Σδούκος

Ερμηνευτής & Εκπαιδευτικός MSc Εθνομουσικολογίας & Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας με ειδικότητα στην ερμηνεία-εκτέλεση της παραδοσιακής μουσικής (Ε.Κ.Π.Α), Υποψήφιος Διδάκτορας Τμήματος Τεχνών Ήχου & Εικόνας
Ιόνιο Πανεπιστήμιο
sdoukos_panos@yahoo.gr

Το δημοτικό τραγούδι δεν αποδομείται από τις επιτελεστικές του πρακτικές. Εθνογραφικές έρευνες σε δρώμενα ελληνικών μη αστικών, συμβιωτικών κοινοτήτων επισημαίνουν ότι το δημοτικό τραγούδι με το ποιητικό και γλωσσικό του περιεχόμενο και την επιτελεστική του γλώσσα λειτουργούσε ως παιδαγωγικό και επιμορφωτικό εργαλείο (ταχταρίσματα, παιχνίδο-τράγουδα, κοινωνικοποίηση με τη συμμετοχή στα έθιμα). Μάλιστα, με α) τη μύηση στις εθιμοτυπικές τελετουργίες στον κύκλο του χρόνου, β) τις μουσικο-κινητικές μιμήσεις στα χορο-τράγουδα στον μνημό-τοπο γ) την αθρόα συμμετοχή της κοινότητας σε αυτά με σεβασμό στην ιεραρχία και με δ) τους συμβολισμούς, δηλαδή τις συνθηματικές ενσώματες (λεκτικές ή μη) ενδείξεις, τα πρόσωπα αντιλαμβάνονταν τους κανονισμούς της κοινότητας. Ως εκ τούτου, το δημοτικό τραγούδι θεωρείται το συλλογικό ταμείο από το οποίο αντλείται η ταυτότητα της κοινότητας και συντελείται η μάθηση των νεότερων μελών για τη διατήρηση της πολιτισμικής της μνήμης. Επιπλέον, τα δρώμενα -σύμφωνα με τον Β. Πούχνερ- ως «performative phenomena» σηματοδοτούν την παραστατική συμπεριφορά των ανθρώπων. Παραστατικές πρακτικές ενέπνευσαν την εξέλιξη και την εκπαίδευση του «σωματικού» θεάτρου (ενσώματη κίνηση, χορός, φωνήματα ή τραγούδια & σωματοποιήσεις). Με βάση τα ανωτέρω, η μουσικοχορευτική εκδήλωση: «Κόκκινο μήλο να γυρίσει κι ο χορός ας ξεκινήσει» που συνδιοργάνωσε ο γράφων με τις φοιτήτριες του Τμ. Αγωγής & Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής (2022), αποτελεί στοχευμένα μια παραστατική αυτο-εθνογραφία του ίδιου ως ερευνητή, καθηγητή και performer και ανεδείχθη η ελληνική γλώσσα και ο λαϊκός πολιτισμός με την ευρηματικότητα ενός συνδυαστικού, ολιστικού μοντέλου εκπαιδευτικής και καλλιτεχνικής performance με ενσώματες πρακτικές επί σκηνής δραματουργίας του δημοτικού τραγουδιού, ως είδος θεάματος.

Λέξεις-κλειδιά: Δημοτικό τραγούδι και επιτελέσεις, δημοτικό τραγούδι ως παιδαγωγικό εργαλείο, πολιτισμική μνήμη, ελληνική γλώσσα και λαϊκός πολιτισμός.

ΜΟΥΣΙΚΗ: Διαπολιτισμικές δραστηριότητες για τη χρήση των Νεοελληνικών από παιδιά με διάφορα πολιτισμικά χαρακτηριστικά

Αναστασία Τομπάζη

Συντονίστρια Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Προσφύγων Αστικού Ιστού Δυτικής Θεσσαλονίκης
Περιφερειακή Δ/νση Α/θμιας και Β/θμιας Εκπ/σης Κεντρικής Μακεδονίας

atombazi@gmail.com

Στην εργασία εμπεριέχεται ένας συμπεριληπτικός οδηγός ποιοτικών πρακτικών αποκωδικοποίησης της μη λεκτικής έκφρασης και επικοινωνίας. Πρόκειται για ένα χρήσιμο εργαλείο καθημερινότητας το οποίο συμβάλλει σταδιακά στην ομαλή ένταξη αλλόγλωσσων μαθητών/τριών στην έξω - οικογενειακή κοινότητα και στο να καταστούν οι παιδαγωγοί επιδέξιοι διαχειριστές στις πολιτισμικές διαφορές χωρίς διακρίσεις. Οι πρακτικές αυτές πηγάζουν από έναν κύκλο μακροχρόνιων ερευνών μίας συνειδητής προσπάθειας γνωστικών ανησυχιών με σκοπό την επανατροφοδότηση, την προώθηση της συνεργασίας, τη συνεχή πληροφόρηση και κυρίως την πλαισίωση με τεχνικές ενεργητικής ακρόασης και συστηματικές καταγραφές αντιδράσεων - συμπεριφορών σε παιδαγωγικές καταστάσεις και σε ένα διευρυμένο δίκτυο βαθμίδων εκπαίδευσης. Από τις διαπραγματεύσεις μεταξύ των παραγόντων στην εκπαίδευση απορρέουν διαφορές ως προς την εκπαιδευτική φιλοσοφία, την μέθοδο και το περιβάλλον. Η εμπύχωση και η έκφραση συναισθημάτων με μοναδικό τρόπο μέσα από τα τραγούδια, τη μελωδία, το ρυθμό είναι προσέγγιση ενός σύγχρονου παιδαγωγικού προγραμματισμού επικοινωνιακών κωδικών και συμβόλων με δυνατότητα να ακουστεί η φωνή των εκπαιδευομένων. Η εκμάθηση της γλώσσας αποβλέπει στην προώθηση της επικοινωνίας και του πολιτισμού των διαφόρων λαών, προσφέροντας εργαλεία έμπνευσης, ώστε οι μαθητές να παράγουν έργο σε διαφορετικά γλωσσικά περιβάλλοντα. Η μουσική είναι μία διεθνής γλώσσα έκφρασης συγκινήσεων, γνώσης και σκέψης. Καλλιεργεί την αυτοεικόνα και αναπτύσσει το αίσθημα του ανήκειν. Η οργάνωση εορτών με θεματικές, καταστάσεις, τα αντικείμενα αναφοράς διαφορετικών πολιτισμών, η συνεργασία, η ενθάρρυνση και η αναγνώριση της μητρικής γλώσσας με μουσικά ακούσματα από τις χώρες προέλευσης των μαθητών/τριών επιφέρουν εναλλακτικούς τρόπους στρατηγικής στην μεταξύ τους επικοινωνία.

Λέξεις-κλειδιά: Μελωδία, λόγος, ετερότητα, συνεκπαίδευση, συγχρονισμός.

Καινοτόμο, διαθεματικό πιλοτικό πρόγραμμα στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας

Βασιλική Μούζα

Φιλολόγος, Μεταπτυχιακή φοιτήτρια
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
vaso_mouza@hotmail.com

Βασιλική Τζιάτζιου

Φιλολόγος, Μεταπτυχιακή φοιτήτρια
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
tziva12@yahoo.gr

Η παρούσα εισήγηση σχετίζεται με καινοτόμες διδακτικές προσεγγίσεις της γλώσσας σε πολύγλωσσα/ πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα. Πρόκειται για ένα καινοτόμο, διαθεματικό πιλοτικό πρόγραμμα σενάριο-project, που αξιοποιεί τα ψηφιακά μέσα και αναδεικνύει τον ρόλο που διαδραματίζει η ψηφιακή κειμενικότητα στη διδασκαλία γλωσσικών δεξιοτήτων στη Γ' Λυκείου, με θέμα τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Η εφαρμογή του σεναρίου περιλαμβάνει προτάσεις για τον σχεδιασμό και την οργάνωση δραστηριοτήτων και ευρύτερων διδασκαλιών, με στόχο την ανάπτυξη της ικανότητας των μαθητών να αντεπεξέρχονται στις απαιτήσεις του γλωσσικού μαθήματος, αλλά και άλλων γνωστικών αντικειμένων του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών. Για την πρόσβαση των μαθητών στο περιεχόμενο των γνωστικών αντικειμένων αξιοποιούνται κατάλληλες στρατηγικές, όπως είναι οι προαναγνωστικές και αναγνωστικές στρατηγικές για την κατανόηση κειμένων του γραπτού ή του προφορικού λόγου, η αξιοποίηση στρατηγικών για την κατανόηση λεξιλογίου, για την εστίαση στο γενικό νόημα, σε συγκεκριμένες πληροφορίες του κειμένου κ.ά.. Με τη χρήση στρατηγικών οι μαθητές διευκολύνονται να συνειδητοποιήσουν τη γνωστική διαδικασία που απαιτείται, ώστε να φέρουν σε πέρας διάφορες δραστηριότητες κατά τη διάρκεια του μαθήματος και να αποκτήσουν τεχνικές που επιτρέπουν την κατανόηση, την πρόσκτηση και τη διατήρηση των νέων εννοιών. Στη συγκεκριμένη εργασία αξιοποιείται η ψηφιακή κειμενική πολυτροπικότητα, σε μαθητοκεντρική και ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, για τη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης για την πολύπλευρη διερεύνηση και μελέτη του θέματος των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Λέξεις-κλειδιά: Στρατηγικές μάθησης, διαθεματική προσέγγιση, ψηφιακές δεξιότητες, κατανόηση και παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου, κειμενικά είδη.

Σχεδιασμός και εφαρμογή ενός εκπαιδευτικού προγράμματος για την ανάπτυξη των σύγχρονων δεξιοτήτων του πολίτη του 21^{ου} αιώνα σε μαθητές/τριες δημοτικού σχολείου

Ευάγγελος Δημητρίου

Μεταπτυχιακός φοιτητής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

dimitriouevangelos@icloud.com

Στη συγκεκριμένη εισήγηση παρουσιάζεται ένα τμήμα από τον σχεδιασμό και την εφαρμογή ενός εκπαιδευτικού προγράμματος, που εφαρμόστηκε σε 15 μαθητές και μαθήτριες της ΣΤ' δημοτικού κατά τη σχολική χρονιά 2022-2023. Αφορμή για τον σχεδιασμό του καινοτόμου αυτού εκπαιδευτικού προγράμματος υπήρξε η ανάγκη δημιουργίας ενός πολυτροπικού υλικού, εστιάζοντας στην ανάπτυξη δεξιοτήτων του σύγχρονου πολίτη, με σκοπό την καλλιέργεια της έννοιας της πολιτειότητας, δημιουργώντας το κατάλληλο υποστηρικτικό περιβάλλον για τη μάθηση και την ανάπτυξη σύγχρονων δεξιοτήτων των μαθητών/τριών. Το πρόγραμμα διήρκεσε 3 μήνες και υλοποιούνταν δύο ώρες εβδομαδιαίως. Η κάθε θεματική ενότητα αποτελούσε τον κεντρικό θεματικό άξονα γύρω από τον οποίο οργανώνονταν και διεξάγονταν παιγνιώδεις δραστηριότητες, καθώς και δημιουργικές, μουσικοκινητικές δραστηριότητες και παιχνίδια άτυπης μάθησης σε τυπικό πλαίσιο, με διδακτικές προσεγγίσεις όπως ήταν η *διαθεματική μάθηση* (crosscurricular learning) και η *δραστηριοκεντρική προσέγγιση* (task-based learning). Η υλοποίηση της κάθε ενότητας διεκπεραιώνονταν μέσα από τρία στάδια: το προστάδιο, το κύριο στάδιο και το μεταστάδιο. Τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την αποτίμηση του προγράμματος μέσα από τις ημερολογιακές καταγραφές του ερευνητή, τις ρουμπρίκες αυτό-αξιολόγησης και τα ημερολόγια συναισθημάτων που τηρήθηκαν από τους/τις μαθητές/τριες, κατέδειξαν αξιοσημείωτη ανάπτυξη των σύγχρονων δεξιοτήτων των μαθητών/τριών του 21ου αιώνα, με την καλλιέργεια της διαπολιτισμικής επίγνωσης, της ενσυναίσθησης, της επικοινωνίας, καθώς και της συνεργασίας, της αναλυτικής-κριτικής σκέψης, του ψηφιακού και πληροφοριακού εγγραματισμού κ.ά.

Λέξεις-κλειδιά: Πολιτειότητα, δεξιότητες, πρότζεκτ, παιχνίδι.

Η ανάπτυξη των δεξιοτήτων του 21^{ου} αιώνα μέσα από τη μέθοδο Project Based Learning στη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης/Ξένης Γλώσσας: Μια πρόταση εφαρμογής

Αλέξανδρος Πήχας

Φιλολόγος, M.Ed Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

alexpihas@hotmail.com

Η παρούσα μελέτη στοχεύει στην παρουσίαση του ρόλου που διαδραματίζει η μάθηση βάσει έργου (PBL – Project Based Learning) στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και των δεξιοτήτων του 21^{ου} αιώνα από μαθητές, οι οποίοι διδάσκονται την ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα (Γ2/ΞΓ). Αρχικά, θα επιχειρηθεί η ανασκόπηση των βασικών θεωρητικών αξόνων της μεθόδου και το πώς αυτή ενσωματώνεται στο σχολικό περιβάλλον ως μέσο για την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, της πολιτότητας, αλλά και των συνεργατικών και γλωσσικών δεξιοτήτων των μαθητών. Επιπλέον, θα σκιαγραφηθούν και οι μεταγνωστικές διεργασίες που λαμβάνουν χώρα κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας που ακολουθεί τις αρχές της PBL. Στη συνέχεια, θα παρουσιαστεί μια πρόταση εφαρμογής αυτής της μεθόδου στο περιβάλλον της διδακτικής της ελληνικής ως Γ2/ΞΓ σε εφήβους μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Λέξεις-κλειδιά: Project Based Learning, συνεργατική μάθηση, δεξιότητες 21^{ου} αιώνα, διδακτική της ελληνικής ως Γ2/ΞΓ, μεταγνώση.

«Η Σταχτοπούτα του κόσμου όλου»: Εκπαιδευτικό υλικό για την ενίσχυση των τεσσάρων γλωσσικών δεξιοτήτων στην Ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα

Μαρία Προκοπίδου

Δασκάλα, συγγραφέας, Μ.Α. Ανθρωπιστικές Σπουδές και Νέες Τεχνολογίες- Επιστήμες Αγωγής (ΠΔΜ), Μ.Εδ. Ειδική Ενιαία Εκπαίδευση (ΕΠΚ)
1^ο Δημοτικό Σχολείο Ορεστιάδας- Κυρίλλειο
maria92teach@gmail.com

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η παρουσίαση έντυπου εκπαιδευτικού υλικού στα πλαίσια της διδασκαλίας της Ελληνικής ως Γ2/ΞΓ σε μαθητές που προέρχονται από αλλόγλωσσα πολιτισμικά περιβάλλοντα και φοιτούν στο ελληνικό δημόσιο σχολείο. Το υλικό σχεδιάστηκε με βάση τις σύγχρονες πρακτικές στη Διδακτική της Γλώσσας που ενισχύουν την εκμάθηση στρατηγικών και την ενίσχυση των τεσσάρων γλωσσικών δεξιοτήτων. Πιο συγκεκριμένα, οι γλωσσικές δεξιότητες δεν περιορίζονται πλέον στην αποστήθιση και την εφαρμογή γραμματικών κανόνων και των δομικών γλωσσικών στοιχείων, αλλά αφορούν την ανάπτυξη του προφορικού λόγου ως προς την κατανόηση και την παραγωγή και του γραπτού λόγου, ως προς τις ίδιες παραμέτρους, αξιοποιώντας ουσιαστικές δραστηριότητες που γεννούν την ανάγκη της χρήσης της Γλώσσας είτε στη γραπτή μορφή είτε στην προφορική. Επίσης, ο διαπολιτισμικός διάλογος είναι απαιτούμενο, ώστε να ενισχυθεί η αυτοεκτίμηση των αλλόγλωσσων μαθητών και να αρθούν στερεότυπα που εμποδίζουν την ουσιαστική επικοινωνία των μελών της «μεικτής» τάξης. Επί του πρακτέου, στη βάση όλων αυτών σχεδιάστηκε και εφαρμόστηκε ένα σύντομο έντυπο εκπαιδευτικό υλικό με αξιοποίηση και των τεχνολογικών μέσων με σκοπό την ανάπτυξη των τεσσάρων γλωσσικών δεξιοτήτων σε μαθητές που προέρχονται από την Αλβανία και φοιτούν σε δημόσιο ελληνικό Δημοτικό Σχολείο του Νομού Πέλλας. Αξιοποιήθηκε το μαγικό παραμύθι της Σταχτοπούτας στις παραλλαγές των δύο χωρών και όχι μόνο, και τα παιδιά παρήγαγαν λόγο παίζοντας, ενώ ανέπτυξαν τις γλωσσικές τους δεξιότητες και στρατηγικές. Τα αποτελέσματα της εφαρμογής είχαν θετικό πρόσημο, διότι οι μαθητές ανταποκρίθηκαν στις δραστηριότητες, συνεργάστηκαν θετικά με τους συμμαθητές και χρησιμοποίησαν σε σημαντικό βαθμό την Ελληνική ως δεύτερη γλώσσα.

Λέξεις-κλειδιά: Παραμύθι, γλωσσικές δεξιότητες, στρατηγικές γλωσσικής εκμάθησης, παιγνιώδη περιβάλλοντα μάθησης, χρήση εικόνας.

Η ελληνική γλώσσα ως Γ2: Σχεδιασμός διεκπεραιωτικής δραστηριότητας «Ετοιμάζοντας το φαγητό»

Ελένη Κολλυροπούλου

Φιλολόγος, ΜΑ στην Ανάλυση και διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας
8ο Γενικό Λύκειο Πατρών
selanallok@gmail.com

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται ένα σχέδιο διδασκαλίας με θεματικό περιεχόμενο «Ετοιμάζοντας το φαγητό» στο πλαίσιο της διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας. Το σχέδιο διδασκαλίας στηρίζεται στην επικοινωνιακή προσέγγιση και στα μοντέλα της Δραστηριοκεντρικής Μάθησης (*task-based*) με Εστιασμένες Διεκπεραιωτικές Δραστηριότητες και Εστίαση στον τύπο (συνοπτική προστακτική). Η παρουσίαση του σχεδίου μαθήματος περιλαμβάνει αρχικά τις απαραίτητες πληροφορίες που αφορούν την επικοινωνιακή προσέγγιση, την ομάδα-στόχο και το επίπεδο γλωσσομάθειάς της, το θέμα και το γλωσσικό φαινόμενο που θα διδαχτεί. Στη συνέχεια, καταγράφεται η πορεία της διδασκαλίας σύμφωνα με το μοντέλο της Willis (Δραστηριοκεντρική Μάθηση), με παράλληλη θεωρητική τεκμηρίωση των διδακτικών προτάσεων που αναπτύσσονται. Τέλος, παρουσιάζονται τα συμπεράσματα αυτής της εργασίας και ακολουθεί μια σειρά με δραστηριότητες του σχεδίου διδασκαλίας που παρουσιάστηκε.

Λέξεις-κλειδιά: Διεκπεραιωτική δραστηριότητα, εστίαση στον τύπο/προστακτική, Δραστηριοκεντρική Μάθηση.

Διδακτικό σενάριο: Δημιουργία σχολικής εφημερίδας

Κλεοπάτρα Βασιλείου

Διδάκτωρ, Διευθύντρια ΔΙ.Π.Ε. Άρτας
ΔΙ.Π.Ε. Άρτας
kleopatrasvasileiou@gmail.com

Θεοδώρα Ντάνου

M. Ed., Εκπαιδευτικός ΠΕ70, 7ο Δ.Σ. Άρτας
ΔΙ.Π.Ε. Άρτας
ntanouth@gmail.com

Βασίλειος Παπαδόπουλος

M. Ed., Εκπαιδευτικός ΠΕ70, 7ο Δ.Σ. Άρτας
ΔΙ.Π.Ε. Άρτας
vaspap772@gmail.com

Η παρουσία αλλόγλωσσων μαθητών και μαθητριών στο σύγχρονο πολύγλωσσο και πολυπολιτισμικό σχολείο αξιώνει την ισότιμη συμμετοχή τους στη μαθησιακή διαδικασία μέσω ομαδοσυνεργατικής αλλά και διαφοροποιημένης διδασκαλίας. Η παρούσα διδακτική παρέμβαση απευθύνεται σε αλλόγλωσσους μαθητές της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο εξωτερικό, επιπέδου γλωσσομάθειας Γ2. Βασίζεται στις αρχές της διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας και είναι θεματικά προσανατολισμένη στη δημιουργία σχολικής εφημερίδας. Η παρέμβαση αποτελεί ένα ενδεικτικό σενάριο που αξιοποιεί α) την επικοινωνιακή προσέγγιση, β) τη διδασκαλία βάσει γλωσσικής επεξεργασίας, γ) τις στρατηγικές μάθησης και δ) την εστιασμένη στον/στην μαθητή/τρια ανάλυση και διόρθωση λαθών, προκειμένου να εισαχθεί σε περιστάσεις ενημέρωσης, μέσω της επικοινωνίας. Ο/η εκπαιδευτικός κατέχει στοιχειώδεις γνώσεις για τις βασικές δομές της πρώτης γλώσσας των μαθητών, προκειμένου να διαχειριστεί με επιτυχία κατευθύνσεις σε οποιοδήποτε επίπεδο γλωσσολογικής ανάλυσης (φωνολογία, μορφολογία, λεξιλόγιο, σύνταξη, πραγματολογία). Η αξιολόγηση στην περίπτωση των αλλόγλωσσων μαθητών/τριών είναι μια δυναμική και αθροιστική διαδικασία: η πρόοδός τους στην ελληνική γλώσσα διαφαίνεται από τη βελτίωση της επικοινωνιακής τους ικανότητας μέσα στη σχολική τάξη αλλά και μέσα και έξω από το σχολείο. Αρχικά, οι μαθητές και οι μαθήτριες συμπληρώνουν ένα διαγνωστικό τεστ. Η επανάληψη του αρχικού διαγνωστικού τεστ, κατά τη λήξη της ενότητας, με χαρακτηριστικά διαμορφωτικής αξιολόγησης, αποτελεί έναν ικανό δείκτη για να εντοπιστεί η βελτίωση της γλωσσικής και επικοινωνιακής τους ικανότητας. Το τελικό προϊόν του διδακτικού σεναρίου είναι η δημιουργία σχολικής εφημερίδας, προκειμένου να εμπλακούν τα παιδιά σε πραγματικές περιστάσεις επικοινωνίας και να αξιολογηθεί έμπρακτα η επίτευξη των στόχων που τέθηκαν.

Λέξεις-κλειδιά: Γλώσσα, Γ2 επίπεδο γλωσσομάθειας, αρθρογραφία, γραπτός λόγος, σχολική εφημερίδα.

Το σκάκι σύγχρονο και αποτελεσματικό εργαλείο μάθησης και διδασκαλίας της Ελληνικής ως Δεύτερης/Ξένης Γλώσσας

Ευάγγελος Πετυχάκης

Καθηγητής Φυσικής Αγωγής
Ελληνικό Σχολείο Σταυρούπολης Ρωσίας
epety1969@gmail.com

Το σκάκι σήμερα αποτελεί κορυφαία πνευματική δραστηριότητα εμπεριέχει: Αθλητισμό, τέχνη και επιστήμη. Γνωρίζει ανάπτυξη παγκόσμια, αλλά και στη Ελλάδα. Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν να διερευνήσει την επίδραση που έχει το σκάκι τόσο στις πνευματικές ικανότητες, όσο και στις σχολικές επιδόσεις των μαθητών, στο μάθημα της Ελληνικής γλώσσας. Γίνεται αναφορά σε προηγούμενες έρευνες από την εφαρμογή, προγράμματος εκμάθησης σκάκι σε σχολεία του εξωτερικού. Παρουσιάζονται ιστορικά στοιχεία και ποιοτικά χαρακτηριστικά, που εξηγούν γιατί το σκάκι είναι ένα αποτελεσματικό εργαλείο εκμάθησης. Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε στο Ελληνικό σχολείο της Σταυρούπολης αφορούσε την επίδραση της εφαρμογής προγράμματος σκάκι, στις επιδόσεις των μαθητών. Συμμετείχαν 44 μαθητές (32 μαθητές ομάδα ελέγχου, 12 πειραματική ομάδα). Εφαρμόστηκε πρόγραμμα εκμάθησης σκάκι διάρκειας 6 μηνών (2 φορές την εβδομάδα από 2 ώρες). Δόθηκαν φύλλα αξιολόγησης στην αρχή και στο τέλος του προγράμματος και ζητήθηκε από τους εκπαιδευτικούς να αξιολογηθεί η σχολική επίδοση στο μάθημα της ελληνικής γλώσσας των μαθητών στο σκάκι μετά το πέρας του προγράμματος. Με βάση τα αποτελέσματα διαπιστώθηκαν διαφορές στην ικανότητα μνήμης υπέρ της πειραματικής ομάδας μεταξύ (4,4% και 8,5%). Η πειραματική ομάδα (σκακιστική ομάδα) μετά την εφαρμογή του προγράμματος παρουσίασε βελτίωση στην ικανότητα μνήμης σε ποσοστά μεταξύ (6,5 και 9,2%). Βελτίωση είχαν στις επιδόσεις τους οι μαθητές και στο μάθημα της ελληνικής γλώσσας (αξιολόγηση εκπαιδευτικών).

Λέξεις-κλειδιά: Σκάκι, πνευματικές ικανότητες, διαθεματικότητα, ελληνική γλώσσα.

**Αξιολόγηση της Γλωσσικής Επίδοσης και των Γλωσσικών
Δεξιοτήτων των μαθητών/τριών:
Τυπικές και Εναλλακτικές Μέθοδοι**

Ποιοτικό μοντέλο αυτοαξιολόγησης του εκπαιδευτικού Ξένης Γλώσσας

Ναταλία Σακελλάρη

Μόνιμη Εκπαιδευτικός ΠΕ05, αποσπασμένη στο Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας
Α.Π.Θ., Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας Α.Π.Θ.

nsakellari@hotmail.com

Στις σύγχρονες κοινωνίες, οι γνώσεις και οι δεξιότητες έχουν δημιουργήσει ένα ιδιαίτερα απαιτητικό και ανταγωνιστικό περιβάλλον. Κατά συνέπεια, οι νέοι καλούνται να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους, να αναπτύξουν νέες ικανότητες και δεξιότητες που θα τους καταστήσουν ανταγωνιστικούς στην αγορά εργασίας. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, ο επαναπροσδιορισμός των εκπαιδευτικών συστημάτων με στόχο τη βελτιστοποίηση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου και την παροχή αποτελεσματικής μάθησης κρίνεται επιβεβλημένος. Για την επίτευξη του στόχου, η αξιολόγηση και η βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης αποτελούν προτεραιότητα όλων των κρατών σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Οι διακηρύξεις και αναφορές -που εμπεριέχουν τους δείκτες ποιότητας για όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης- ενισχύουν τη θέση αυτή. Η γνώση Ξένων Γλωσσών (ΞΓ) -ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για τους νέους στη σύγχρονη παγκοσμιοποιημένη εποχή- αποτελεί έναν από τους δείκτες ποιότητας. Συνεπώς, η βελτίωση της ποιότητας της διδασκαλίας-εκμάθησης της Ξένης Γλώσσας (ΞΓ) κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική. Στην παρούσα εισήγηση θα παρουσιαστεί ένα εργαλείο αυτοαξιολόγησης του εκπαιδευτικού ΞΓ, το οποίο βασίζεται στα κριτήρια του Ευρωπαϊκού Μοντέλου Αριστείας (EFQM), ενός μοντέλου αυτοαξιολόγησης της Διοίκησης Ολικής Ποιότητας. Το προτεινόμενο μοντέλο, προσαρμοσμένο στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της διδασκαλίας-εκμάθησης της ΞΓ εντός σχολικής τάξης, αποτελείται από δέκα κριτήρια, που επηρεάζουν τη διαδικασία εκμάθησης ΞΓ. Στο εργαλείο συλλογής δεδομένων (ερωτηματολόγιο βασισμένο στα κριτήρια του Μοντέλου Αριστείας EFQM) απάντησαν 520 καθηγητές ΞΓ σε ελληνικά δημόσια σχολεία. Η διερευνητική παραγοντική ανάλυση πρότεινε δέκα παράγοντες, οι οποίοι υποστηρίχθηκαν μέσω της Επιβεβαιωτικής Παραγοντικής Ανάλυσης, καταδεικνύοντας την παραγοντική εγκυρότητα του συνόλου των δεδομένων.

Λέξεις-κλειδιά: Διδασκαλία ξένης γλώσσας, αυτοαξιολόγηση, ολική ποιότητα, δημόσιο σχολείο, πολυμεταβλητές αναλύσεις.

Αξιολόγηση της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας σε Έλληνες μαθητές των σημερινών τάξεων: Τις πταίει;

Σταύρος Καμαρούδης

αφυπ. Καθηγητής Νέας Ελληνικής γλώσσας και Διδακτικής
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, ΠΔΜ
akamarou@uowm.gr

Στέλλα Ντινοπούλου

Φιλολόγος
Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ανατολικής Θεσσαλονίκης
stellakidi@gmail.com

Η διαπίστωση πως οι παλαιότερες γενιές (χρονολογικά άνθρωποι της τρίτης ηλικίας), που αποφοίτησαν -ως επί το πλείστον- από το Δημοτικό και σπανιότερα από το Γυμνάσιο, διαθέτουν περισσότερες γνώσεις από τους σημερινούς μαθητές των σύγχρονων Ελληνικών τάξεων, θέτει σοβαρό προβληματισμό. Πώς είναι δυνατόν, όταν μαθητές που λάμβαναν γνώσεις σε διθέσιο, τετραθέσιο, εξαθέσιο σχολείο, με εκπαιδευτικούς που δεν είχαν τόσες εξειδικεύσεις και πιστοποιήσεις, με επιβαρυνμένο ωρολόγιο πρόγραμμα, να κατέχουν γνώσεις που με την πάροδο τόσων ετών να μην έχουν ξεχάσει; Σημερινοί Έλληνες μαθητές φαίνεται να δυσκολεύονται να εκφραστούν σε προφορικό και γραπτό λόγο της μητρικής τους γλώσσας. Η ύλη έχει συμπτυχθεί, οι απαιτήσεις είναι μεγαλύτερες, όπως και ο ανταγωνισμός. Ακόμα, σε πολλά σχολεία υπάρχει έλλειψη εκπαιδευτικού προσωπικού. Ωστόσο, μήπως τελικά οι σημερινοί Έλληνες μαθητές διαθέτουν υπόρρητη και όχι ρητή γνώση; Θα μπορούσαν να ανταποκριθούν, επαρκώς, σε εξετάσεις στην Ελληνική γλωσσομάθεια όπως υπόκεινται οι μαθητές που μαθαίνουν την Ελληνική ως Δεύτερη/Ξένη Γλώσσα (Γ2/ΞΓ); Μήπως θα έπρεπε να διδάσκονται οι νέοι Έλληνες μαθητές την Ελληνική ως Γ2 και να αξιολογούνται διαφορετικά; Η ρητή και μη ρητή γνώση σχετίζονται με τις έννοιες της συνειδητής και μη συνειδητής γνώσης. Η μη ρητή γνώση θεωρείται γνώση που ο ομιλητής μπορεί να χρησιμοποιήσει, αλλά δεν έχει συνείδηση ότι διαθέτει (Μπέλλα, 2011). Η αξιολόγηση αποτελεί μία συστηματική διαδικασία συλλογής δεδομένων και μαζί με την εξαγωγή συμπερασμάτων οδηγεί στην βελτίωση της επίδοσης του μαθητή (Καψάλης & Χανιωτάκης, 2011). Ένα ακόμα, σχετικά πρόσφατο, είδος εναλλακτικής αξιολόγησης το οποίο βασίζεται στη θεωρία του Vygotsky θεωρείται η δυναμική αξιολόγηση.

Λέξεις-κλειδιά: Μητρική/φυσική γλώσσα, Γ2/ΞΓ, ρητή-υπόρρητη γνώση, αξιολόγηση, εναλλακτικές μορφές αξιολόγησης.

20 Χρόνια Εξετάσεις Πιστοποίησης Ελληνομάθειας στο Εξεταστικό Κέντρο του Πανεπιστημίου Τιράνων (2003-2023)

Aida Zoto

Καθηγήτρια
Πανεπιστήμιο Τιράνων, Τμήμα Ελληνικής Γλώσσας
aida.zoto@unitir.edu.al

Isida (Metaj) Foçi

Καθηγήτρια
Πανεπιστήμιο Τιράνων, Τμήμα Ελληνικής Γλώσσας
isida.metaj@unitir.edu.al

Στην παρούσα εργασία γίνεται μια ιστορική ανασκόπηση της πορείας των εξετάσεων πιστοποίησης ελληνομάθειας κατά τις τελευταίες δύο δεκαετίες στο Πανεπιστήμιο των Τιράνων. Ακολουθεί μια λεπτομερής ανάλυση της ιστορικής πορείας από το 2003 έως το 2023, επισημαίνοντας σημαντικά γεγονότα και αλλαγές που έχουν συμβεί. Εστιάζοντας στον ρόλο του εξεταστικού κέντρου, η έρευνα εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο συνεισφέρει στην ποιότητα της Ελληνομάθειας και στη διαφοροποίηση του πανεπιστημιακού περιβάλλοντος. Ακολουθεί λεπτομερής ανάλυση των στατιστικών δεδομένων, παρουσιάζοντας τις τάσεις στη συμμετοχή και τις επιδόσεις των εξεταζόμενων. Τέλος, η έρευνα σημειώνει τις προοπτικές για το μέλλον, επικεντρώνοντας την προσοχή σε πιθανές βελτιώσεις και εξελίξεις που προβλέπονται για τον τομέα. Συνοψίζοντας, θα επισημάνουμε τη σημασία των εξετάσεων πιστοποίησης στην ακαδημαϊκή κοινότητα του Πανεπιστημίου των Τιράνων.

Λέξεις-κλειδιά: Εξετάσεις Πιστοποίησης Ελληνομάθειας, Εξεταστικό Κέντρο Πανεπιστημίου Τιράνων.

Εναλλακτική προσέγγιση αξιολόγησης των επικοινωνιακών στρατηγικών των μαθητών/τριών δημοτικού σχολείου με αυθεντικές δραστηριότητες

Ιωάννα Κουκόσια

Μεταπτυχιακή φοιτήτρια

Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

ionkoukosia@gmail.com

Στην έρευνα που θα παρουσιαστεί, παρατηρήθηκαν και καταγράφηκαν στρατηγικές προφορικού λόγου και επικοινωνίας 16 μαθητών/τριών Ε' και Στ' Δημοτικού. Βασικός στόχος ήταν η καταγραφή των δεξιοτήτων επικοινωνίας των μαθητών/τριών σε εν δυνάμει καθημερινές περιστάσεις επικοινωνίας, καθώς και των στρατηγικών που εφαρμόζαν στον προφορικό τους λόγο. Η παρατήρηση ήταν μη συμμετοχική και αξιοποιήθηκαν κλείδες παρατήρησης, που δημιουργήθηκαν για τις ανάγκες της έρευνας. Πρόκειται για μια λίστα ελέγχου, που βασίστηκε στην ταξινόμια του Mariani (2010), στην οποία καταγράφηκαν οι επικοινωνιακές στρατηγικές που εφαρμόσαν οι μαθητές/τριες κατά την διάρκεια ενός παιχνιδιού ρόλων. Επιπρόσθετα, για την καταγραφή των στρατηγικών των μαθητών/τριών, σε δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου, χρησιμοποιήθηκε μια ρουμπρίκα. Αυτή προέκυψε από τον συνδυασμό τριών διαβαθμισμένων κλιμάκων αξιολόγησης προφορικού λόγου των Γρίβα και Κωφού (2021). Από τα ποιοτικά και ποσοτικά δεδομένα της έρευνας προκύπτει το συμπέρασμα, πως οι μαθητές/τριες έχουν διαφορετικό βαθμό επίδοσης και χρήσης επικοινωνιακών στρατηγικών στην Ελληνική Γλώσσα. Παρατηρήθηκε και στις δύο δραστηριότητες ότι οι ικανότεροι ομιλητές/μαθητές εφαρμόζαν περισσότερες στρατηγικές επικοινωνίας. Κατά την διάρκεια του παιχνιδιού ρόλων οι στρατηγικές εξασφάλισης χρόνου και οι μη λεκτικές στρατηγικές ήταν δημοφιλέστερες από αυτή της αναζήτησης βοήθειας. Αντιθέτως, κατά την διάρκεια της δεύτερης δραστηριότητας οι προαναφερθείσες στρατηγικές μειώθηκαν σημαντικά. Λαμβάνοντας υπόψη τις αναλύσεις, κρίνεται αναγκαία η καλλιέργεια των επικοινωνιακών στρατηγικών των μαθητών/τριών μέσα από την ενεργή συμμετοχή τους σε αυθεντικές δραστηριότητες στο πλαίσιο του γλωσσικού μαθήματος.

Λέξεις-κλειδιά: Επικοινωνιακές στρατηγικές, προφορικός λόγος, αυθεντικές δραστηριότητες.

Μορφές και μέθοδοι αξιολόγησης της γλωσσικής επίδοσης σε Τάξεις Υποδοχής ΖΕΠ

Χριστίνα Μουτσιούνα

Φιλολόγος

Υπ. Διδασκώρισα ΠΔΜ

moutsiouna.xristina@gmail.com

Στο πλαίσιο των αρχών της *Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης* κομβικός θεωρείται ο θεσμός των Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (ΖΕΠ) και ο ρόλος των Τάξεων Υποδοχής (ΤΥ), με κύρια αποστολή τους την προώθηση μέτρων και δράσεων που αποβλέπουν στη διασφάλιση ισότητας ευκαιριών στην εκπαίδευση. Παράλληλα, για την επιτυχή έκβαση της όποιας εκπαιδευτικής διαδικασίας και την επίτευξη των επιθυμητών αποτελεσμάτων, σημαντικός παράγοντας θεωρείται η αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών/τριών, καθώς μπορεί να παρέχει χρήσιμες πληροφορίες για την αποτελεσματικότητα των ακολουθούμενων πρακτικών. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, η παρούσα έρευνα εξετάζει το πλαίσιο αξιολόγησης που εφαρμόζεται σε αυτές τις περιπτώσεις. Συγκεκριμένα, μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων με εκπαιδευτικούς που διδάσκουν σε ΤΥ, διερευνά τις επιλογές τους αναφορικά με τον τρόπο αξιολόγησης της γλωσσικής επίδοσης των μαθητών/τριών τους. Από την ανάλυση των δεδομένων φαίνεται ότι οι συμμετέχοντες/ουσες στην έρευνα χρησιμοποιούν συστηματικά και συνειδητά περισσότερες από μία μορφές και μεθόδους αξιολόγησης. Περιγράφουν τους λόγους που τους οδηγούν στις αντίστοιχες επιλογές, αλλά και τα αποτελέσματα που προκύπτουν από τη χρήση τους. Επισημαίνουν ότι βασικό κριτήριο της κάθε επιλογής αποτελεί η καταλληλότητά της για τον συγκεκριμένο τύπο μαθητών/τριών σε συνδυασμό με τις πληροφορίες που τους προσφέρουν για το γλωσσικό επίπεδο και τη γενικότερη συμπεριφορά των μαθητών/τριών στο σχολικό περιβάλλον. Ωστόσο, παρά την εξοικείωση με θέματα αξιολόγησης, η πλειονότητα των συμμετεχόντων/ουσών τονίζει την ανάγκη για σχετική επιμόρφωση.

Λέξεις-κλειδιά: Μορφές αξιολόγησης, μέθοδοι αξιολόγησης, ΖΕΠ, απόψεις εκπαιδευτικών.

Αξιοποίηση των Ψηφιακών Μέσων για τη Διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας

Διαδραστικά εργαλεία στη διδασκαλία της ελληνικής ως δευτέρας/ξένης γλώσσας: Η περίπτωση του ‘VoiceThread’

Γεώργιος Φραζής

Αναπληρωτής Καθηγητής
Charles Darwin University, Hellenic Studies
George.frazis@cdu.edu.au

Στην εισήγηση αυτή θα παρουσιαστεί το διαδραστικό εργαλείο VoiceThread, το οποίο επελέγη από μια μεγάλη γκάμα εργαλείων που υπάρχουν στην αγορά και συμβάλλουν στην προώθηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Θεωρείται ως ένα πολύ χρήσιμο και λειτουργικό εργαλείο. Μέσω της παρουσίασης θα απαντηθούν τα εξής ερωτήματα: «Γιατί; Πώς; Πότε;». Από τις απαντήσεις στα ερωτήματα αυτά, διαπιστώνεται ότι πρόκειται για ένα εργαλείο, το οποίο ενθαρρύνει τη συνεργατική μάθηση στην κατανόηση και παραγωγή προφορικού λόγου, δίνοντας τη δυνατότητα στους/στις μαθητές/τριες να αναρτούν σχόλια γραπτά, ηχητικά ή και βίντεο σε συγκεκριμένες διαφάνειες με ερωτήσεις. Στην πραγματικότητα, δίνεται η δυνατότητα δημιουργίας μιας *Ανεστραμμένης Εικονικής Τάξης*, στην οποία ο/η μαθητής/τρια συμμετέχουν συνεργατικά, πριν παρουσιαστεί το μάθημα στην τάξη από τον διδάσκοντα ή τη διδάσκουσα. Η χρήση του εργαλείου αυτού δίνει τη δυνατότητα στους συμμετέχοντες και στις συμμετέχουσες, αφενός, να συνεργαστούν, αναρτώντας σχόλια και λαβαίνοντας ενεργά μέρος στη διδακτική πράξη στον δικό τους χρόνο, και, αφετέρου, να δημιουργήσουν δικά τους VoiceThreads, δηλαδή πολυμεσικά-πολυτροπικά κείμενα που επιτρέπουν την σύμπραξη όλων των μέσων σε ένα VoiceThread. Η παρουσίαση θα έχει πρακτική μορφή και θα αναδειχθεί ο τρόπος με τον οποίο αναρτάται γραπτό σχόλιο, ηχητικό σχόλιο και σχόλιο βίντεο.

Λέξεις-κλειδιά: VoiceThread, ηχητικό σχόλιο, γραπτό σχόλιο, σχόλιο βίντεο.

Εφαρμογή εκπαιδευτικού σεναρίου στη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης με δραστηριοκεντρική (Task-based) προσέγγιση και με την αξιοποίηση των ψηφιακών εργαλείων στο Hellenic College Holy Cross Greek Orthodox School of Theology της Βοστώνης

Μαρία Κουτή

Συνεργάτης-καθηγητής Νέας Ελληνικής Γλώσσας
Hellenic College Holy Cross

mkouti@hchc.edu

Στη συγκεκριμένη εργασία παρουσιάζεται ένα εκπαιδευτικό σενάριο 3 ωρών, το οποίο έχει σχεδιαστεί για ενήλικες φοιτητές, σπουδαστές της ελληνικής γλώσσας στο Hellenic College Holy Cross Greek Orthodox School of Theology της Βοστώνης, για το Προχωρημένο επίπεδο (Advanced), σύμφωνα με τις προδιαγραφές των World Readiness Standards του American Council on the Teaching of Foreign Languages. Στόχος του σεναρίου είναι η ενίσχυση των επικοινωνιακών δεξιοτήτων των εκπαιδευομένων (επικοινωνιακής, κοινωνικο-πολιτισμικής, μεταγνωστικής, γλωσσικής και πολιτισμικής συνειδητότητας) με δραστηριοκεντρική (Task-based) προσέγγιση και με την αξιοποίηση των ψηφιακών εργαλείων, όπως Google Docs, Canva, Flipgrid, κτλ. Βασικός στόχος του σεναρίου είναι οι σπουδαστές να γίνουν οι ίδιοι δημιουργοί της γνώσης, μέσω επικοινωνίας, δημιουργικότητας και συνεργασίας.

Λέξεις-κλειδιά: Δραστηριοκεντρική γλωσσική εκπαίδευση, τεχνολογικά υποβοηθούμενη γλωσσική εκπαίδευση, ελληνική ως δεύτερη γλώσσα.

Εφαρμογές Τεχνητής Νοημοσύνης για τη διδασκαλία της Νεοελληνικής Ποίησης

Κοραλία Τρικαλιώτη

Φιλολόγος

Τμήμα Πληροφορικής, Πανεπιστήμιο Πειραιώς

koraliatrik@unipi.gr

Δημήτριος Κοτσιφάκος

Ηλεκτρονικός Μηχανικός, Διευθυντής 1ου Εργαστηριακού Κέντρου Αγ. Δημητρίου

Post-Doc, PhD, MSc

Τμήμα Πληροφορικής, Πανεπιστήμιο Πειραιώς

kotsifakos@unipi.gr

Η παρούσα εκπαιδευτική πρόταση αποτελεί ένα βοηθητικό μέσο για τη διδασκαλία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας και συγκεκριμένα της Νεοελληνικής Ποίησης, σε μαθητές και μαθήτριες που διδάσκονται την Ελληνική ως Δεύτερη/Ξένη γλώσσα (Γ2/ΞΓ). Η Λογοτεχνία, και κυρίως η Ποίηση, αποτελεί ένα δημιουργικό μέσο για να μεταδοθεί ο παλμός της ελληνικής γλώσσας, μέσα από τον ρυθμό, τη μετάδοση εικόνων και πλήθος τεχνικών μέσων, ώστε να αναπτυχθούν συναισθήματα, που θα οδηγήσουν τους/τις μαθητές/τριες στην ομαλότερη κατανόηση της ελληνικής γλώσσας. Σε όλη αυτή τη διαδικασία, ως αρωγός της εκπαίδευσης, προτείνονται οι τελευταίες εκδοχές της *Τεχνητής Νοημοσύνης* (TN), καθώς με τα εργαλεία αυτά, με απλό τρόπο, παρέχεται στους εκπαιδευόμενους ένα μεγάλο εύρος πληροφοριών ή δημιουργημάτων, που εξοικονομεί κόπο και χρόνο, και παράγει σχετικά εύκολα -βοηθητικό γι' αυτόν- υλικό. Στην πρόταση μας, ο/η εκπαιδευτικός χρησιμοποιεί την προσωπική του/της κρίση και τη δημιουργικότητά του/της, καθώς ο/η ίδιος/α είναι αυτός/ή που οδηγεί «τη μηχανή» στη δημιουργία του υλικού. Η συγκεκριμένη πρόταση θα μπορούσε να διδαχθεί σε μαθητές και μαθήτριες των Τεχνικών Λυκείων του εξωτερικού, που έχουν επιλέξει την εκμάθηση της Ελληνικής ως Γ2/ΞΓ. Κι αυτό γιατί είναι το ιδανικό ακροατήριο για να εισχωρήσουν ευκολότερα στα νοήματα της ποίησης με έναν υποστηρικτικό τρόπο από την ειδικότητα ή τον τομέα που έχουν επιλέξει. Η διδασκαλία αυτή επικεντρώνεται στην πρόσληψη των νοημάτων των λέξεων μέσα από αυτοματοποιημένο σχεδιασμό (εφαρμογές και προγράμματα υποστήριξης της εκπαίδευσης από την TN), τα οποία αποτελούν πρόταση δημιουργίας για τους μαθητές και τις μαθήτριες, υπό το πρίσμα της Λογοτεχνικής Ποίησης.

Λέξεις-κλειδιά: Διδασκαλία Λογοτεχνίας, ψηφιακά μέσα, ψηφιακός πολιτισμός, εκπαιδευτικός σχεδιασμός, Τεχνητή Νοημοσύνη.

Εφαρμογή της Τεχνητής Νοημοσύνης στη Διδασκαλία της Ελληνικής ως Γ2/ΞΓ

Δημήτριος Στεργίου

Εκπαιδευτικός
Σχολή ΣΑΧΕΤΙ

dstergiou@saheti.co.za

«Μπορούν οι μηχανές να διδάξουν;». Η ερώτηση αυτή διατυπώθηκε από τον Alan Turing το 1950 στο θεμέλιο άρθρο του με τίτλο “Computing machinery and intelligence”. Οι υποστηριζόμενες από την *Τεχνητή Νοημοσύνη* (TN) εφαρμογές (AI-Assisted Applications) μπορούν να προσφέρουν μια περισσότερο ολιστική προσέγγιση στη διδασκαλία και την εκμάθηση της Ξένης Γλώσσας (ΞΓ). Πλέον, το πεδίο της Έξυπνης Υποστηριζόμενης Διδασκαλίας Γλωσσών με Ηλεκτρονικούς Υπολογιστές (Intelligent Computer-Assisted Language Learning - ICALL) μπορεί να ‘επαναστατικοποιήσει’ τον χώρο της διδασκαλίας και εκμάθησης μιας ΞΓ. Στην παρούσα εργασία σκιαγραφείται το γενικό πλαίσιο της ICALL στη διδασκαλία της Ελληνικής ως Γ2/ΞΓ από την Δ’ Δημοτικού έως και την Α’ Γυμνασίου, τόσο διά ζώσης όσο και εξ αποστάσεως. Ως ερευνητικό πεδίο θα χρησιμοποιηθεί η διδασκαλία της ελληνικής στην Νότια Αφρική στη Σχολή ΣΑΧΕΤΙ. Πιο συγκεκριμένα, θα εξεταστεί η διδασκαλία στο μέσο στάδιο (Intermediate Phase, Grades 4-7). Η εισήγηση στοχεύει να απαντήσει στο ακόλουθο ερευνητικό ερώτημα: «Τι μπορεί να προσφέρει η TN επιπλέον από τη διδασκαλία με τη χρήση «κλασσικών» *Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών* (ΤΠΕ)»; Στο πλαίσιο αυτό θα εξεταστούν οι εφαρμογές που προσφέρουν καινοτομία στις τρεις φάσεις της διδασκαλίας: Την προ-ενεργητική φάση, την ενεργητική ή διαδραστική φάση και την μετα-ενεργητική φάση της διδασκαλίας. Για την επίτευξη του στόχου αυτού παρουσιάζονται εφαρμογές TN που αφορούν στις πέντε δεξιότητες εκμάθησης της γλώσσας: Κατανόηση γραπτού και προφορικού λόγου, παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου, καθώς και ανάπτυξη της διαπολιτισμικής ικανότητας.

Λέξεις-κλειδιά: ΤΠΕ, Τεχνητή Νοημοσύνη, διδασκαλία Γ2/ΞΓ.

Αφηγούμαι, περιγράφω, δημιουργώ... με εργαλεία Web 2.0

Χριστίνα Καραγιάννη

Φιλολόγος, Διευθύντρια 3ου Γυμνασίου Φλώρινας
M.ed. Παιδαγωγικής & Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης
kriskaragianni@gmail.com

Η σύγχρονη εκπαιδευτική και κοινωνική πραγματικότητα απαιτεί αναπροσαρμογή των μέσων, των πόρων, των υλικών και των εργαλείων που αξιοποιούνται για την προσέγγιση, τη διδασκαλία και την καλλιέργεια της γλώσσας. Με αφετηρία τις παραδοσιακές διδακτικές μεθόδους αναπτύσσονται νέα περιβάλλοντα που ανταποκρίνονται στη δημιουργία ενός πολυτροπικού πολυαισθητηριακού περιβάλλοντος μάθησης που περιλαμβάνει εκτός από τον γλωσσικό κώδικα επίσης εικόνα και ήχο. Τα ψηφιακά αυτά περιβάλλοντα συμβάλλουν επίσης στην καλλιέργεια πολυγραμματισμών (γλωσσικός, ψηφιακός, κριτικός κοκ) με τρόπο ελκυστικό, ευχάριστο και παιγνιώδη, μετατρέποντας ταυτόχρονα τον/ τη μαθητή-τρια από χρήστη της τεχνολογίας σε δημιουργικό παραγωγό της γνώσης. Πρόκειται για εφαρμοσμένη πρόταση διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας σε μαθητές-τριες της Α' Γυμνασίου, που αξιοποιεί web2 εργαλεία, όπως είναι οι ψηφιακοί εννοιολογικοί χάρτες, τα περιβάλλοντα δημιουργίας κόμικ και avatar, τα συννεφόλεξα, τα περιβάλλοντα δημιουργίας ψηφιακής αφίσας, τα podcast, για τη διδασκαλία των κειμενικών ειδών της περιγραφής, της αφήγησης και της αφίσας. Τα web2 εργαλεία δίνουν κίνητρο, ενεργοποιούν το ενδιαφέρον, δημιουργούν ένα ελκυστικό περιβάλλον προσέγγισης της γλώσσας και αναπτύσσουν τις γλωσσικές δεξιότητες μέσα σε αυθεντικά περιβάλλοντα επικοινωνίας και σε ποικίλες επικοινωνιακές περιστάσεις.

Λέξεις-κλειδιά: Εργαλεία Web 2.0, γλωσσική διδασκαλία, διδακτική εφαρμογή.

Ψηφιακές εκπαιδευτικές δραστηριότητες ως εργαλεία εκμάθησης της Ελληνικής ως Γ2

Διονυσία Αλεξάκη

Καθηγήτρια Ελληνικής Φιλολογίας
ΠΜΣ Αρχαία ελληνική Φιλολογία, ΠΜΣ Διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας
d.alexaki@eps.edu.gr

Ηλέκτρα Κυπριανίδη

Καθηγήτρια Αγγλικής & Γερμανικής Φιλολογίας,
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Ανάλυση και Διδασκαλία πρώτης και δεύτερης/ξένης γλώσσας
Ευρωπαϊκό Πρότυπο - EPS Πειραιά
i.kyprianidi@eps.edu.gr

Στην παρούσα εργασία προτείνεται η αξιοποίηση ψηφιακών μέσων για τη δημιουργία εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, στο πλαίσιο εκμάθησης της νέας ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας. Η πρόταση διδασκαλίας έλαβε χώρα στο σχολείο μας και απευθύνθηκε σε μαθητικό ακροατήριο αρχάριου επιπέδου γλωσσομάθειας (Α1), ηλικίας 13-15 ετών, με μεταναστευτικό υπόβαθρο (κινεζικής προέλευσης). Επιλέχθηκε η θεματική «Χρόνος-Μήνες-Εποχές-Σημαντικοί σταθμοί ημερολογιακού και σχολικού έτους» σε Ελλάδα και Κίνα. Η προσέγγιση ήταν δραστηριοκεντρική, με τη βοήθεια δημιουργίας από τις εκπαιδευτικούς δύο διεκπεραιωτικών δραστηριοτήτων συνολικής διάρκειας 10-15 λεπτών: α. ηλεκτρονικού παιχνιδιού στην πλατφόρμα educandy, β. δωματίου διαφυγής, (Escape Room) με ενσωματωμένες διαδικτυακές φόρμες Google. Η αξιοποίηση αυτών των ψηφιακών μέσων βασίστηκε στην πρόθεση υποστήριξης της μαθησιακής διαδικασίας μέσα από το παιχνίδι, ειδικά για μαθήτριες/τριες που έρχονταν πρώτη φορά σε επαφή με την ελληνική γλώσσα. Η διεύρυνση της θεματικής, ώστε να συμπεριληφθούν βασικές ημερομηνίες/χρονικές περίοδοι του έτους σε Ελλάδα και Κίνα έγινε με σκοπό την ενίσχυση της πραγματολογικής διάστασης - διαπολιτισμικής χροιάς στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας. Τέλος, η διεύρυνση αλλά και η επιλογή της θεματικής -με τη μέθοδο αξιοποίησης ψηφιακών μέσων, στη βάση της παιγνιώδους μάθησης- έγιναν με το σκεπτικό ότι οι μαθητές/τριες θα ενεργοποιούνταν εντονότερα στο μοίρασμα προϋπάρχουσας γνώσης από τη χώρα προέλευσης ή/και υποδοχής τους, εντοπίζοντας συγκριτικά ομοιότητες και διαφορές. Οι αρχικές υποθέσεις επιβεβαιώθηκαν στην πράξη με την ενεργό συμμετοχή του συνόλου του ακροατηρίου στη διαδικασία και το αίτημα για επανάληψη ανάλογων δραστηριοτήτων παιγνιώδους χαρακτήρα.

Λέξεις-κλειδιά: Ψηφιακά μέσα, εργαλεία εκμάθησης της ελληνικής ως Γ2, δραστηριότητες, παιχνίδι.

‘Digital Stories’ στα ελληνικά: Μια πολυδιάστατη δραστηριότητα στο επικοινωνιακό μάθημα ενηλίκων

Ευτυχία Αρβανίτη

MPhil.- MA Εκπαιδεύτρια Ενηλίκων, Επιμορφώτρια Εκπαιδευτών Ενηλίκων
Σχολείο ΝΕ e-llinika
eftichia@e-llinika.com

Μαθαίνουμε να μιλάμε, μιλώντας και επικοινωνώντας. Τι γίνεται, όμως, όταν οι ενήλικες που μαθαίνουν τη Νέα Ελληνική (ΝΕ) ως ξένη δεν μένουν στην Ελλάδα και δεν έχουν τον χρόνο για εντατική ενασχόληση με τη γλώσσα, εκτός από τα ενενήντα (90)λεπτά μαθήματος την εβδομάδα; Οι *Ψηφιακές Ιστορίες* (Digital Stories) έρχονται, στην περίπτωση αυτή, για να συμβάλουν -όχι μόνο με διασκεδαστικό, αλλά και με ουσιαστικό τρόπο- στη διαμόρφωση προσωπικών κινήτρων για κατανόηση και αυθεντική επικοινωνία στα ελληνικά. Αφού, πρώτα, γίνει σαφές τι είναι οι *Ψηφιακές Αφηγήσεις* (ΨΑ) (Digital Storytelling-DS), ως έκφανση της Μάθησης βάσει Έργου (Project-Based Learning-PBL), θα παρουσιαστεί μια ολοκληρωμένη πρόταση εφαρμογής σε μια σειρά μαθημάτων ενηλίκων, με στόχο την εξάσκηση των τεσσάρων απαραίτητων δεξιοτήτων (παραγωγή και κατανόηση προφορικού και γραπτού λόγου). Έπειτα, θα προβληθούν ενδεικτικές ΨΑ μαθητών/τριών Επιπέδου Α2+. Παράλληλα, θα παρουσιαστούν κάποια από τα προβλήματα που μπορεί να προκύψουν στην πορεία, καθώς και οι αντιξοότητες, με τις οποίες έρχεται αντιμέτωπος ο διδάσκων. Τέλος, από τα εφαρμοσμένα παραδείγματα ΨΑ εξάγονται συμπεράσματα αναφορικά με την αποτελεσματικότητα της μεθόδου αυτής σε ενήλικους/ες μαθητές/τριες εκτός Ελλάδας.

Λέξεις-κλειδιά: Ψηφιακή Αφήγηση, ελληνική ως ξένη γλώσσα, επικοινωνιακές δραστηριότητες, εκπαίδευση ενηλίκων, Μάθηση βάσει Έργου.

Η αξία των ψηφιακών παιχνιδιών στην διδασκαλία της γλώσσας: Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας ως ξένης με την χρήση του ψηφιακού παιχνιδιού ‘multiCraft’

Γεώργιος Μαυρομμάτης

Εκπαιδευτικός ΠΕ70

Απόφοιτος του ΠΤΔΕ Ιωαννίνων

georgiosmaurommatis@yahoo.com

Στην σημερινή εποχή, λόγω της μεγάλης ανάπτυξης της Τεχνολογίας που παρατηρείται στον τομέα της ψυχαγωγίας, τα ψηφιακά παιχνίδια αποτελούν μέρος της καθημερινότητας, κυρίως, της νέας γενιάς μαθητών/τριών. Μέσω της εισήγησης αυτής επιχειρείται να προωθηθεί η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας ως ξένης με έναν πρωτότυπο τρόπο, ο οποίος θα βασίζεται στην αξιοποίηση ενός ψηφιακού παιχνιδιού. Στόχος είναι να γίνει το μάθημα πιο ελκυστικό και να επιφέρει -με τον καλύτερο δυνατό τρόπο- τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα. Αφού γίνει αναφορά στα οφέλη των ψηφιακών μέσων και των ψηφιακών παιχνιδιών, θα παρουσιαστεί ένα σχέδιο μαθήματος, το οποίο απευθύνεται σε μαθητές/τριες που έχουν φτάσει στο επίπεδο ελληνομάθειας B2 και θα πραγματοποιηθεί μέσω της αξιοποίησης του ψηφιακού παιχνιδιού MultiCraft. Το σχέδιο μαθήματος αφορά στη διδασκαλία της ενότητας «Τα έπιπλα στο σπίτι» και της αριθμητικής αντωνυμίας ένας, μίας, ένα. Ακόμα, μέσα από το ψηφιακό παιχνίδι οι μαθητές/τριες θα είναι σε θέση να διαβάσουν τα ονόματα των επίπλων και να τα αντιληφθούν μέσω της οπτικοποίησης. Για τη διδασκαλία της γραμματικής και συγκεκριμένα της αριθμητικής αντωνυμίας το MultiCraft δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές και τις μαθήτριες να συμμετέχουν σε διάφορες εκπαιδευτικές δραστηριότητες, οι οποίες θα τους οδηγήσουν στην μάθηση μέσω της ψυχαγωγίας. Παράλληλα, μέσω αυτών των δραστηριοτήτων, οι μαθητές/τριες οικοδομούν τη γνώση και επιτυγχάνονται οι μαθησιακοί στόχοι.

Λέξεις-κλειδιά: Ψηφιακά παιχνίδια, ψυχαγωγία, μάθηση, σχέδιο μαθήματος, MultiCraft.

Ενίσχυση των δεξιοτήτων διαπολιτισμικής επικοινωνίας στις Τάξεις Υποδοχής μέσα από τη δημιουργία ψηφιακών περιβαλλόντων μάθησης

Ελένη Κοροσίδου

Συνεργαζόμενη Λέκτορας, Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
ekorosidou@uowm.gr

Η σύγχρονη πραγματικότητα στην Ελλάδα, όπως έχει διαμορφωθεί στο πλαίσιο των διεθνών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτισμικών μεταβολών, οδηγεί στον επαναπροσδιορισμό των εκπαιδευτικών αναγκών με απώτερο στόχο την εξυπηρέτηση της γλωσσικής και πολιτισμικής πολυμορφίας (Johnson et al., 2021) και την ανάπτυξη δεξιοτήτων για την επίτευξη της διαπολιτισμικής επικοινωνίας (Yang, 2018). Σε επίπεδο εκπαιδευτικής πολιτικής, μέσα από τη λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής (Τ.Υ.) ΖΕΠ υποστηρίζεται η ομαλή ένταξη των παιδιών από μεταναστευτικά περιβάλλοντα στο ελληνικό εκπαιδευτικό πλαίσιο. Παράλληλα, δημιουργείται η ανάγκη για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή των κατάλληλων δραστηριοτήτων στο πολυπολιτισμικό περιβάλλον των Τ.Υ., ώστε α) να ενθαρρυνθεί η απόκτηση δεξιοτήτων διαπολιτισμικής επικοινωνίας των μαθητών/τριών, και β) να ενισχυθεί η ανάπτυξη των δεξιοτήτων *Ψηφιακού Γραμματισμού* κατά την εκπαιδευτική διαδικασία. Στην παρούσα εργασία, επιχειρείται να δημιουργηθεί το υπόβαθρο που υποστηρίζει την ανάπτυξη ενός πλαισίου για την ανάπτυξη μαθησιακών δραστηριοτήτων με άξονα την καλλιέργεια της διαπολιτισμικής επικοινωνιακής ικανότητας κατά την εκμάθηση της Ελληνικής ως ξένης γλώσσας (Γ2) με την αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών. Για τον σκοπό αυτό, αποτιμάται η αποτελεσματικότητα της εφαρμογής συγκεκριμένων δραστηριοτήτων σε ψηφιακό περιβάλλον, με μαθητές/τριες που φοιτούν στις Τ.Υ. στην εκπαιδευτική περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας. Προτείνεται, τέλος, ένα παρωθητικό και αποτελεσματικό πλαίσιο διδασκαλίας της Ελληνικής ως Γ2, δίνοντας έμφαση στην εφαρμογή της *Παιδαγωγικής των Πολυγλωσσισμών* για την ενίσχυση της επικοινωνίας και της αλληλεπίδρασης στη γλώσσα-στόχο.

Λέξεις-κλειδιά: Τάξεις Υποδοχής, Ελληνική ως Γ2, διαπολιτισμική επικοινωνιακή ικανότητα, ψηφιακό περιβάλλον, Πολυγλωσσισμοί.

Η διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης/Ξένης γλώσσας με τη χρήση ρομπότ

Στέλλα Κοκόλη

M.ed., Πρόεδρος Ελλήνων Εκπαιδευτικών Αμερικής
kstellasr@gmail.com

Κατερίνα Μπλιάτσα

M.ed., Αποσπασμένη Εκπαιδευτικός στη Νέα Υόρκη
abliatza@gmail.com

Σε έναν συνεχώς μεταβαλλόμενο κόσμο, είναι σημαντικό οι νέοι/ες να καλλιεργήσουν δεξιότητες που θα τους επιτρέψουν να αντεπεξέλθουν στις προκλήσεις τόσο στον επαγγελματικό τομέα όσο και στην καθημερινή τους ζωή. Οι μελλοντικοί ενεργοί πολίτες είναι απαραίτητο να οικοδομούν γνώσεις και να αναπτύσσουν δεξιότητες, όπως η συνεργασία, η λήψη αποφάσεων και η επίλυση προβλημάτων. Αυτά είναι τα είδη των δεξιοτήτων που αναπτύσσουν οι μαθητές/τριες μέσω της επιστήμης, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών· κλάδοι γνωστοί ως STEM και Robotics. Τα τελευταία χρόνια, με την διάδοση των προγραμμάτων STEM, έχει αυξηθεί, επίσης, η χρήση ρομπότ στα σχολεία, επειδή η κατασκευή και η χρήση τους ενσωματώνει όλα τα επιστημονικά πεδία του STEM. Τα ρομπότ αποτελούν μέσο ανάπτυξης γνώσεων σε ένα διασκεδαστικό και παιγνιώδες περιβάλλον. Επιπρόσθετα, μπορούν να οριστούν ως διαδραστικά εργαλεία που προωθούν δεξιότητες οικοδόμησης λεξιλογίου, κριτικής σκέψης και συνεργασίας, ενώ μπορούν να υποστηρίξουν δραστηριότητες επαφής με την κουλτούρα και τον πολιτισμό. Για την παρούσα εισήγηση επιλέχθηκε η χρήση του ρομπότ BeeBot που είναι σχεδιασμένο για μικρά παιδιά και είναι ένα αξιοποιήσιμο εργαλείο για την εισαγωγή τους στο αλφάβητο, την ενίσχυση της ορθογραφίας και τον εμπλουτισμό του λεξιλογίου. Οι μαθητές/τριες σε δυο διαφορετικές τάξεις (Β' και Γ') εργάστηκαν από κοινού για να μπορέσουν να προγραμματίσουν το BeeBot, και να εξασκηθούν στο ελληνικό λεξιλόγιο, να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους στη γραμματική και να γράψουν ιστορίες. Όλες οι δραστηριότητες με τη χρήση αυτού του ρομπότ εμπλουτίζονταν από φύλλα εργασίας μέσα στην τάξη.

Λέξεις-κλειδιά: Γλώσσα, Ελληνική ως Γ2/ΞΓ, ρομποτική, ρομπότ, BeeBot.

Διδάσκοντας την παράδοση ψηφιακά: Μια πρόταση για την ανάδειξη της γεωγραφικής γλωσσικής ποικιλότητας στην Α΄ Λυκείου

Αγγελική Καραγγέλου

Εκπαιδευτικός ΠΕ02/ΤΕ16, M.ed., MA

6ο ΓΕΛ Χαλανδρίου

akarangelou@gmail.com

Το γλωσσικό μάθημα στην Α΄ Λυκείου μελετά, μεταξύ άλλων, την ανάδειξη της γλωσσικής ποικιλότητας, με κοινωνικά και γεωγραφικά κριτήρια. Ως προς την πρώτη περίπτωση, ο μαθητικός πληθυσμός δείχνει περισσότερο εξοικειωμένος. Σχετικά, όμως, με τις διαλέκτους και τα ιδιώματα, φαίνεται πως τα κυρίαρχα στερεότυπα παραμορφώνουν την πραγματική εικόνα, συσκοτίζοντας τη δυναμική τους, όχι μόνο στη διαχρονία, αλλά και σε σχέση με το παρόν. Στην εργασία αυτή, παρουσιάζεται μια πρόταση διδασκαλίας των γεωγραφικών γλωσσικών ποικιλιών, βασισμένη στη χρήση της τεχνολογίας. Μέσα από πολυτροπικά γραπτά και προφορικά κείμενα, οπτικό υλικό, ηχογραφήσεις αυθεντικού λόγου, αποσπάσματα τηλεοπτικών εκπομπών και κείμενα μαζικής κουλτούρας, επιχειρείται μια βιωματική προσέγγιση του ζητήματος, σύμφωνα και με τις κατευθυντήριες γραμμές των επερχόμενων Προγραμμάτων Σπουδών. Στους κύριους στόχους συγκαταλέγονται η επισήμανση της διαχρονικής παρουσίας της γλωσσικής ποικιλότητας και της συνεισφοράς της στο γλωσσικό παρόν, η συμβολή της χρήσης του διαλεκτικού λόγου στη διαδικασία κατασκευής κοινωνικών ταυτοτήτων, η διαμόρφωση κριτικής σκέψης, όσον αφορά στις ομιλούμενες -εκτός συνόρων- διαλέκτους της ελληνικής και τη δυναμική τους. Ως επιπλέον εξωγλωσσικοί στόχοι, επισημαίνονται η ανάδειξη της συμβολής της τεχνολογίας στη διδασκαλία, η αποδοχή και ο σεβασμός της διαφορετικότητας, με συνακόλουθη την απενοχοποίηση προσώπων και καταστάσεων, μέσα από μια διαδικασία αποδόμησης στερεοτύπων. Η ενθουσιώδης ανταπόκριση των μαθητών/τριών, τα σχόλια που κατέθεσαν και τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξαν, επιβεβαίωσαν τη θετική έκβαση της διδασκαλίας. Διαπιστώθηκε, παράλληλα, μια τάση μεταστροφής στην αντιμετώπιση της διαλεκτικής ποικιλίας, σε σχέση με το παρελθόν, καθώς η τελευταία αναγνωρίζεται, πλέον, ως κύτταρο πολιτισμικής ταυτότητας και ως στοιχείο παράδοσης, στο οποίο οι νεότερες γενιές επιστρέφουν δυναμικά.

Λέξεις-κλειδιά: Γεωγραφική γλωσσική ποικιλία, πρόταση διδασκαλίας, στερεότυπα, Τεχνολογία.

«Παίζω και μαθαίνω με τις λέξεις»: Εκπαιδευτικές παρεμβάσεις για την κατάκτηση του λεξιλογίου σε μαθητές του Δίγλωσσου Σχολείου «Όμηρος»

Γιώργος Μπεροπούλης

Εκπαιδευτικός, Σχολείο «Όμηρος»
gberosgym@gmail.com

Δημήτρης Θεοδωρακόπουλος

Εκπαιδευτικός, Σχολείο «Όμηρος»
Theodim7@gmail.com

Μαρία Τζόγκα

Εκπαιδευτικός, Σχολείο «Όμηρος»
mariaxhoga15@gmail.com

Χρυσάνθη Μάρκου

Υποψήφια Διδάκτορας ΠΔΜ, Εκπαιδευτικός
deled00123@uowm.gr

Γιώργος Μπίζιος

Εκπαιδευτικός, Σχολείο «Όμηρος»
gbizios71@gmail.com

Αθηνά Σιδέρη

Διευθύντρια Σχολείου «Όμηρος» Κορυτσάς
nasirin307@gmail.com

Αλιόνα Κιαφεζέζη

Εκπαιδευτικός, Σχολείο «Όμηρος»
qafezezialiona@yahoo.com

Οι ραγδαίες εξελίξεις στον τομέα των νέων τεχνολογιών δημιουργούν ολοένα και περισσότερες ευκαιρίες για δημιουργική μάθηση κατά την διδασκαλία μιας δεύτερης/ξένης γλώσσας, προσφέροντας μια πληθώρα εργαλείων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν, ακόμη και στην πρόκτηση και παραγωγή λεξιλογίου (Ma, 2017), προσφέροντας μια ευελιξία και διεγείροντας το ενδιαφέρον των μαθητών (Dalton & Grisham, 2011). Η εκμάθηση του λεξιλογίου και η κατάκτηση από τους μαθητές κεντρίζει ολοένα και περισσότερο τους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι αναζητούν τρόπους προκειμένου να κάνουν πιο αποτελεσματική και διασκεδαστική την διδασκαλία τους (Berne & Blachowicz, 2008· Zamora-Pinargote & Flores-Vélez, 2023). Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται ένας διαφορετικός τρόπος εκμάθησης και κατάκτησης του λεξιλογίου, και ανάπτυξης στρατηγικών εκμάθησης με την βοήθεια των νέων τεχνολογιών κατά την διδασκαλία της Ελληνικής ως Γ2/ΞΓ. Με τη βοήθεια του Storyline 360 δημιουργήθηκαν καρτέλες λεξιλογίου για κάθε ενότητα του βιβλίου «Μαθαίνω Ελληνικά» οι οποίες περιλάμβαναν το λεξιλόγιο στην ελληνική, αλβανική και αγγλική γλώσσα. Παράλληλα, για κάθε ενότητα δημιουργήθηκε διαδραστικό υλικό προκειμένου οι μαθητές να εξασκηθούν στο λεξιλόγιο και να αναπτύξουν στρατηγικές εκμάθησης που θα ενισχύσουν την ανάπτυξη της Ελληνικής ως Γ2/ΞΓ. Χρησιμοποιήθηκαν ποίκιλα Web 2.0 εργαλεία, όπως το Wordwall, το LearningApps, το Edpuzzle, το Genial.ly κ.ά. προκειμένου να δημιουργηθούν διαδραστικές παιγνιώδεις ασκήσεις όπως αντιστοίχιση λέξεων με εικόνες, τοποθέτηση λέξεων σε φράσεις, σταυρόλεξα, flashcards, ψηφιακά επιτραπέζια, κ.α. Σκοπός είναι η αποτελεσματική κατάκτηση του λεξιλογίου από τους μαθητές. Συμμετείχαν 54 μαθητές του Δίγλωσσου Σχολείου «Όμηρος» στην Κορυτσά οι οποίοι φοιτούν στην έκτη τάξη. Για την αξιολόγηση του προγράμματος χρησιμοποιήθηκαν διάφορες μέθοδοι, όπως μια ρουμπρίκα ανίχνευσης των στρατηγικών σχετικές με το λεξιλόγιο, ερωτηματολόγια ικανοποίησης των μαθητών, καταγραφή των προτιμήσεων- δυσκολιών που αντιμετωπίζουν, καθώς και η μέθοδος της παρατήρησης.

Λέξεις-κλειδιά: Εκμάθηση λεξιλογίου, στρατηγικές εκμάθησης, νέες τεχνολογίες, Web 2.0. εφαρμογές

Διδακτική πρόταση διδασκαλίας της Ελληνικής Γλώσσας με την αξιοποίηση των ψηφιακών μέσων

Κωνσταντίνος Καλέμης

Εκπαιδευτικός, Επιμορφωτής ΕΚΔΔΑ-ΙΝΕΠ, Επιμορφωτής ΙΕΠ, Διαπολιτισμικός επιμορφωτής Συμβουλίου της Ευρώπης στην Συμπεριληπτική Εκπαίδευση
Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής
kkalemis@primedu.uoa.gr

Κωνσταντίνα Καλλίνη

Νηπιαγωγός
Νηπιαγωγείο Ωρωπού
kkallini@ppp.uoa.gr

Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στο εκπαιδευτικό σύστημα πρέπει να εξελιχθεί με στόχο την προσαρμογή της στα σύγχρονα κοινωνικά δεδομένα. Στη συγκεκριμένη εργασία, προτείνεται η ενίσχυση της πρακτικής εφαρμογής της γλώσσας μέσω ποικίλων ψηφιακών δραστηριοτήτων, όπως η παραγωγή λόγου για podcast, για βίντεο στο YouTube, για ιστολόγια, για τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, για τις ομιλίες και για τα παιχνίδια ρόλων. Ο στόχος είναι να βοηθήσει τα παιδιά να κατανοήσουν τη σημασία της γλώσσας σε όλους τους τομείς της ζωής τους και να βελτιώσουν τις γλωσσικές τους δεξιότητες. Η διδασκαλία, που επικεντρώνεται στην πρακτική εφαρμογή της γλώσσας, δίνει τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να προσαρμόσουν την εκπαίδευση στις ανάγκες των μαθητών/τριών. Η δημιουργία περιεχομένου όπως podcast, βίντεο και άρθρα ενθαρρύνει τους μαθητές/τριες να συμμετέχουν περισσότερο στη διαδικασία διδασκαλίας, αυξάνοντας την ενεργό συμμετοχή και την εκφραστικότητά τους. Η πρότασή μας, μεταξύ άλλων, στοχεύει (α) στην ενίσχυση της γλωσσικής ικανότητας των μαθητών μέσω πρακτικής εφαρμογής, (β) στην ενθάρρυνση της δημιουργικότητας, της κριτικής σκέψης, της αυτοέκφρασης και της επικοινωνιακής ικανότητας, και (γ) στην κατανόηση της σημασίας της γλώσσας σε διάφορες καθημερινές καταστάσεις.

Λέξεις-κλειδιά: Διαφοροποιημένη διδασκαλία, γλωσσική διδασκαλία, εναλλακτικά κειμενικά είδη, ψηφιακά μέσα.

Αξιοποίηση ψηφιακών εργαλείων αυτοαξιολόγησης των εκπαιδευτικών για την εννοιολόγηση των στρατηγικών γλωσσικής κατάκτησης

Ιφιγένεια Κωφού

Διευθύντρια 2ου ΓΕΛ Θέρμης
ΣΕΠ, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
ikofou@gmail.com

Η διδασκαλία των στρατηγικών γλωσσικής εκμάθησης αποτελεί αντικείμενο έρευνας τις τελευταίες δεκαετίες (Cohen, 1998· Nevo, 1989· Porpora, 1999· Skehan, 1991), επειδή συμβάλλει στην αποτελεσματική επικοινωνία και χρήση της γλώσσας, στην αυτορρύθμιση και αυτονομία των μαθητών/χρηστών σε πολλές εκφάνσεις της εκπαιδευτικής και κοινωνικής τους πορείας. Καθώς η διδασκαλία των στρατηγικών, με άμεσο ή έμμεσο τρόπο, θεωρείται επιβεβλημένη για την επιτυχή κατάκτηση της γλώσσας-στόχου, αναδεικνύεται η ικανότητα των εκπαιδευτικών να εννοιολογήσουν, κατατάξουν, προτεραιοποιήσουν, διδάξουν και μοντελοποιήσουν τις γλωσσικές, επικοινωνιακές και διαπολιτισμικές στρατηγικές, με στόχο την κατάκτησή τους από τους μαθητές και τις μαθήτριες. Για να ενισχυθεί αυτή η ικανότητα, αλλά και για να επιτευχθεί ο αναστοχασμός των εκπαιδευτικών, προτείνεται η χρήση ψηφιακών εργαλείων αυτοαξιολόγησης των εκπαιδευτικών στις στρατηγικές γλωσσικής κατάκτησης, ώστε να διαπιστωθούν οι δυνατότητες και οι αδυναμίες τους και να δημιουργηθεί ένα οργανωμένο πλαίσιο διδασκαλίας των στρατηγικών, ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών/τριών, το μαθησιακό στυλ, την ηλικία, το επίπεδο και την προσωπικότητά τους (Brown, 2000· Oxford, 2005). Ψηφιακά μέσα και παιχνίδια (π.χ. Google forms και Google quizzes, Learning apps, Kahoot, Mentimeter, Mindmaps, Coggle, Quizzer, Millionaire, Canva, Padlet), με δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης και αναστοχασμού εννοιολογικού περιεχομένου (αντιστοίχισης, ταξινόμησης, πολλαπλής επιλογής, κ.ά.) σχετικά με τις στρατηγικές γλωσσικής κατάκτησης, καθιστούν τους/τις εκπαιδευτικούς ικανούς/ές να αποσαφηνίσουν και να κατακτήσουν οι ίδιοι/ες τις στρατηγικές, πριν τις διδάξουν στους μαθητές και τις μαθήτριές τους.

Λέξεις-κλειδιά: Ψηφιακά εργαλεία, αυτοαξιολόγηση, στρατηγικές γλωσσικής κατάκτησης.

Η χρήση της εφαρμογής ‘WhatsApp’ για την παροχή ανατροφοδότησης στη διδασκαλία της Ελληνικής ως Γ2

Μαρία Ανδριά

Επίκουρη Καθηγήτρια
Universitat de Barcelona
maria.andria@ub.edu

Ο αντίκτυπος των «έξυπνων» συσκευών τηλεφωνίας (smart phones) είναι εμφανής στην εκπαίδευση και, ειδικότερα, στον κλάδο της Εκμάθησης Γλωσσών (Godwin-Jones, 2017), με την *Κινητή Μάθηση* (Mobile-Assisted Language Learning (MALL)) να προσελκύει το ενδιαφέρον. Πρόσφατες έρευνες έχουν δείξει τα πλεονεκτήματα που προσφέρει αυτή η μορφή μάθησης. Κάποια από αυτά αφορούν στην ενίσχυση της αλληλεπίδρασης μεταξύ των μαθητών/τριών και την ευκαιρία για μάθηση έκτος του πλαισίου της τάξης (Kartal, 2019). Στη συγκεκριμένη εργασία παρουσιάζεται μία διδακτική παρέμβαση η οποία περιελάμβανε τη χρήση της εφαρμογής άμεσων μηνυμάτων WhatsApp για την παροχή ανατροφοδότησης σε μία τάξη διδασκαλίας της Ελληνικής ως Ξένης Γλώσσας (Γ2), στη Βαρκελώνη. Επίσης, ερευνώνται οι αντιλήψεις των μαθητών/τριών για τη συγκεκριμένη παρέμβαση. Οι συμμετέχοντες/ουσες ήταν ενήλικες μαθητές/τριες μεσαίου επιπέδου γλωσσομάθειας (B1). Η διδακτική παρέμβαση είχε διάρκεια πέντε εβδομάδων, κατά τις οποίες οι συμμετέχοντες/ουσες έλαβαν μέρος σε μια σειρά από επικοινωνιακές δραστηριότητες. Το βασικό σώμα δεδομένων αποτελείται από τη συνομιλία (chat) στην εφαρμογή WhatsApp (συνολικά 1.074 μηνύματα), η οποία οργανώθηκε, κωδικοποιήθηκε και αναλύθηκε με σκοπό να δώσει μια σφαιρική εικόνα της συμμετοχής και της αλληλεπίδρασης των μαθητών/τριών. Οι αντιλήψεις των συμμετεχόντων/ουσών σχετικά με τη χρήση του WhatsApp ως παιδαγωγικού εργαλείου καταγράφηκαν μέσα από ερωτηματολόγια και ημι-δομημένες συνεντεύξεις. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι η συμμετοχή των μαθητών/τριών ήταν μεγάλη καθ’ όλη τη διάρκεια της διδακτικής παρέμβασης. Επιπλέον, οι συμμετέχοντες/ουσες αξιολόγησαν πολύ θετικά την ένταξη της εφαρμογής WhatsApp στο μάθημα. Προτείνεται, τέλος, η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας για παιδαγωγικές εφαρμογές στη διδασκαλία της Ελληνικής ως Γ2.

Λέξεις-κλειδιά: Κινητή Μάθηση, WhatsApp, ανατροφοδότηση, Ελληνική ως Ξένη Γλώσσα, ψηφιακά μέσα.

Μαθαίνω στο Δημοτικό Σχολείο μέσα από Ψηφιακές Αφηγήσεις: «Η ιστορία του άτακτου τόνου»

Κυβέλη Παπανικολάου

ΠΕ 70 Δασκάλα, Med Επιστήμες της Αγωγής
Δημοτικό Σχολείο Παπαδιανικών Λακωνίας
kivelipapanikolaou@gmail.com

Μενέλαος Τζιφόπουλος

Επίκουρος Καθηγητής
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Φλώρινας, ΠΔΜ
mtzifopoulos@uowm.gr

Οι παιδικές ιστορίες συμβάλλουν στη γνωστική, κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών. Στο πλαίσιο της σχολικής εκπαίδευσης, οι σύγχρονοι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης μπορούν να αξιοποιήσουν τα παραμύθια και τις παιδικές ιστορίες, τα οποία αφηγούνται, με στόχο την προσέλκυση του ενδιαφέροντος, τη συναισθηματική εμπλοκή των παιδιών και την κινητροδότησή τους. Η αξιοποίηση εργαλείων αφήγησης στην εκπαιδευτική διαδικασία, μέσω της συγκεκριμένης εκπαιδευτικής μεθόδου, βοηθάει, επίσης, στη διαμόρφωση ενός ευνοϊκού, υγιούς και ευχάριστου μαθησιακού περιβάλλοντος και κλίματος. Παράλληλα, πολλαπλά φαίνεται να είναι τα οφέλη από τις ψηφιακές αφηγήσεις που εστιάζουν στην εκπαίδευση, όπως η δημιουργικότητα, η φαντασία, η οικοδόμηση γνώσης, που είναι πιο προσιτή και απολαυστική για το παιδί. Λαμβάνοντας υπόψη την παραδοχή ότι οι μαθητές και οι μαθήτριες είναι εξοικειωμένοι και εξοικειωμένες με την γρήγορη εναλλαγή της εικόνας και της ψηφιακής εικόνας, στην εισήγηση αυτή θα παρουσιαστεί μία διδακτική παρέμβαση σε μαθητές και μαθήτριες Α' Δημοτικού με τη συμβολή της Ψηφιακής Αφήγησης. Ειδικότερα, με τη χρήση μιας ψηφιακής ιστορίας διδάσκεται το τονικό σημείο. Η διδασκαλία του τόνου πραγματοποιείται όταν οι μαθητές και οι μαθήτριες κατανοήσουν την ένωση των γραμμάτων σε συλλαβές και από τις συλλαβές στη δημιουργία των πρώτων λέξεων. Σκοπός της συγκεκριμένης εκπαιδευτικής παρέμβασης είναι οι μαθητές και οι μαθήτριες (α) να αντιληφθούν τη χρήση του τόνου στον προφορικό και γραπτό λόγο, (β) να μάθουν να τοποθετούν σωστά το τονικό σύμβολο, (γ) να έρθουν σε επαφή με την ολιστική προσέγγιση στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας, (δ) να εμπλακούν σε μια αλληλεπιδραστική μορφή διδασκαλίας με την αξιοποίηση της τεχνολογίας στη σύγχρονη εκπαίδευση.

Λέξεις-κλειδιά: Ψηφιακή αφήγηση, παιδική ιστορία, διδακτικό σενάριο, τόνος.

Εξ αποστάσεως διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας

Παναγιώτα Πεχλιβανίδη

Συντονιστικό Γραφείο Εκπαίδευσης ΝΥ

giotapechl2@gmail.com

Η τεχνολογία και οι εφαρμογές της αποτελούν καθοριστικό παράγοντα στην εξέλιξη των διαφόρων πτυχών της καθημερινής ζωής στη σύγχρονη κοινωνία. Η εκπαίδευση είναι ένας από τους τομείς της ζωής που επηρεάζεται άμεσα από τη ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας, με αποτέλεσμα την ανάπτυξη της εξ αποστάσεως διδασκαλίας, μιας νέας εκπαιδευτικής μεθόδου που λειτουργεί είτε ως αυτόνομη μάθηση είτε ως συμπληρωματική της συμβατικής εκπαίδευσης. Η *Εξ Αποστάσεως Διδασκαλία* (ΕΞΑΔ) της ελληνικής γλώσσας αντιπροσωπεύει μια σημαντική μετάβαση στον τρόπο που μαθαίνουμε και διδάσκουμε. Οι στόχοι της ΕΞΑΔ συμπεριλαμβάνουν τη διευκόλυνση της πρόσβασης στη γλώσσα και τον πολιτισμό, την ενίσχυση της αυτομάθησης και της αυτονομίας των μαθητών/τριών, καθώς και τη δημιουργία ενός ευέλικτου περιβάλλοντος μάθησης. Συνεπώς, ανάλογα με τη βαθμίδα εκπαίδευσης, η ΕΞΑΔ μπορεί να λειτουργήσει μέσα από ασύγχρονες δραστηριότητες που επιτρέπουν αυξημένη ευελιξία στους/στις συμμετέχοντες/ουσες και μέσα από σύγχρονες δραστηριότητες, με την άμεση ανατροφοδότηση, αυξάνουν τα κίνητρα των μαθητών/τριών και δημιουργούν μια αίσθηση σχολικής κοινότητας. Αποτελεί μια πολλά υποσχόμενη παιδαγωγική προσέγγιση που συνδυάζει την ασύγχρονη και σύγχρονη διαδικτυακή εκπαίδευση είναι το διαδικτυακό μοντέλο της *Ανεστραμμένης Τάξης*. Η θεωρητική πλαισίωση της ΕΞΑΔ στην Ανεστραμμένη Τάξη εστιάζεται στη μετάδοση των γνώσεων και των θεωρητικών εννοιών μέσω διαδραστικών διαλέξεων και παρουσιάσεων εκτός σχολικής τάξης. Ενώ στη συνέχεια, η πρακτική πλαισίωση συμπεριλαμβάνει την εφαρμογή των γνώσεων σε πρακτικά παραδείγματα, την αξιολόγηση μέσω διαδικτυακών εργασιών και τη διεξαγωγή συνεργατικών εργασιών μεταξύ μαθητών/τριών, για την ενίσχυση της κατανόησης και των δεξιοτήτων στη γλώσσα που συμβαίνουν μέσα στη διαδικτυακή τάξη.

Λέξεις-κλειδιά: Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, Ανεστραμμένη Τάξη, σύγχρονη και ασύγχρονη διδασκαλία.

Διδάσκοντας το γράμμα ‘Ψ, ψ’ με τη συμβολή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Κυβέλη Παπανικολάου

ΠΕ 70 Δασκάλα, Μεθ. Επιστήμες της Αγωγής
Δημοτικό Σχολείο Παπαδιανικών Λακωνίας

kivelipapanikolaou@gmail.com

Η συστηματική χρήση του αλφαβητικού συστήματος της γλώσσας μας, είναι ένα δύσκολο εγχείρημα που απασχολεί την Α' Δημοτικού σε όλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς. Οι μαθητές και οι μαθήτριες καλούνται να εμπεδώσουν τη διάκριση των γραμμάτων και να αντιστοιχίσουν καθένα από αυτά με τους αντίστοιχους φθόγγους. Η εποχή της πανδημίας του κορονοϊού ανέδειξε την ανάγκη αμιγώς *Εξ Αποστάσεως Διδασκαλίας* (ΕΞΑΔ) με τη χρήση σύγχρονων ηλεκτρονικών μέσων. Διδασκαλία η οποία οφείλει να προσεγγίζει ολιστικά τα παιδιά με στόχο την εμπλοκή τους με ευχάριστο και εποικοδομητικό τρόπο. Ο/Η εκπαιδευτικός, αξιοποιώντας τα ψηφιακά εργαλεία που προσφέρονται επίσημα από το κράτος, έχει την ευκαιρία να δημιουργήσει εκπαιδευτικό υλικό προσιτό, διασκεδαστικό και αποτελεσματικό για τη μετάδοση της γνώσης, την ανάπτυξη της φαντασίας και της κριτικής σκέψης των μαθητών και μαθητριών. Συνυπολογίζοντας το γεγονός ότι οι μαθητές και οι μαθήτριες της Α' Δημοτικού δεν είναι, αφενός, εξοικειωμένοι/ες με τα ψηφιακά εργαλεία και, αφετέρου, στην αφομοίωση της ύλης, στην εισήγηση αυτή θα παρουσιαστεί μία διδακτική παρέμβαση που «κατακερματίζει» τη διδασκαλία με τέτοιο τρόπο που οι μαθητές και οι μαθήτριες εύκολα μπορούν να εξοικειωθούν με το διδαχθέν αντικείμενο. Οι μαθητές/τριες διδάσκονται το γράμμα «Ψ, ψ» μέσω της Ψηφιακής Πλατφόρμας e-class, καθώς και με άλλα ελεύθερα προσβάσιμα εργαλεία. Η παρέμβαση χρησιμοποιεί σύγχρονη και ασύγχρονη ΕΞΑΔ με στόχο οι μαθητές/τριες να αναγνωρίσουν και να διακρίνουν το συγκεκριμένο γράμμα, να συνθέτουν συλλαβές και λέξεις, όπως και στο να εξασκηθούν στην ανάγνωση απλών κειμένων. Τέλος, προστίθενται και παιδαγωγικά οφέλη από την εμπλοκή των μαθητών/τριών στη διδασκαλία της Γλώσσας.

Λέξεις-κλειδιά: Διδακτικό σενάριο, εκπαιδευτική πλατφόρμα, σύγχρονη ασύγχρονη διδασκαλία, γράμμα Ψ.

